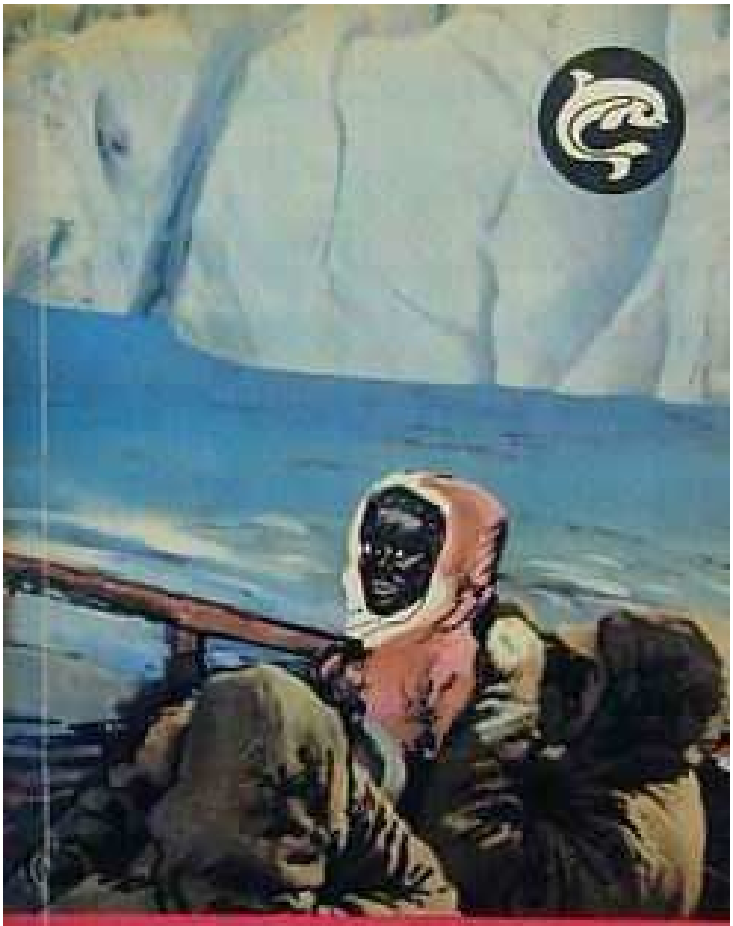

ALINA ÉS CZESŁAW CENTKIEWICZ

TUMBÓ KALANDJAI

ALINA ÉS CZESŁAW CENTKIEWICZ

TUMBÓ KALANDJAI

DELFIN KÖNYVEK

Szerkeszti

RÓNASZEGI MIKLÓS

Előkészületben

DIETER OTT

AZ ÖRDÖNGÖS CAPRIOLI

MÓRA FERENC KÖNYVKIADÓ

BUDAPEST, 1970

ALINA ÉS CZESŁAW CENTKIEWICZ

TUMBÓ KALANDJAI

REGÉNY

MÓRA FERENC KÖNYVKIADÓ

BUDAPEST, 1970

A mű eredeti címe

TUMBO
Z PRZYLADKA DOBREJ NADZIEI

Nasza Księgarnia – Warszawa 1964

Fordította

SEBŐK ÉVA

KESERŰ ILONA

rajzaival

ELSŐ RÉSZ

FATÁLIS TÉVEDÉS

1. Csak azt ne kérdezd, hogy került ide!

A magas, széles vállú alak minden mozdulata a fedélzet ringásához igazodott. A hajó orra hol megemelkedett kissé, hol könnyedén belemerült az óceán hullámaiba. Szurokfekete éj volt. A sötétben álló férfi élvezte az arcát legyező hűvös tengeri fuvallatot. A motorok egyhangú dübörgése és a hajócsavarok vizet kavaró, szorgos, szüntelen munkája megnyugtatta. Jól megvetette lábát, olykor-olykor szippantott egyet kurta pipájából, néha pedig felvetette tekintetét az óceán sötétjéről az égen szikrázó csillagokra, melyek közt elmosódva rajzolódott ki a Dél Keresztjének ködös körvonala. Hirtelen összerezzent. Idegen, alig hallható zörej zavarta meg az egyhangú csobogást.

Az erősebb lélegzettől felizzó pipa fénye egy pillanatra megvilágította vörös borostás arcát és hegyesre nyírt kis szakállát.

„Patkányok. Más se hiányzott, mint hogy magunkkal hozzuk Afrikából ezt a pokolfajzatot! De nem! Hiszen azok vinnyognak. Ember volna a vízben?” A korláthoz ugrott, amerről a hangot hallotta, és megpróbált behatolni tekintetével a sötétbe. Hiába. Nem látott s többé nem is hallott semmit. A tenger felől megint az előbbi egyenletes, mély, megbonthatatlan nyugalom áradt.

„Képzelődtem – dünnyögte megkönnyebbülten. – Alighanem kiszárította koponyámban a velőt az a hőség. Negyvennyolc óra futkosás… eh, nem nekem való az az afrikai kemence! Azt hiszem, nem ártana szundítani egyet.”

Tarkójára tolta tengerészsapkáját, és végigtörölte homlokát nagy, kockás zsebkendőjével. A Jóreménység fokán átélt kánikulára

emlékezve még most is eléntötte a hőség. Akkorát ásított, hogy állkapcsa is belereccsent, aztán az olyan ember nehézkes lépteivel, aki már jócskán rászolgált a megérdemelt pihenőre, elindult.

Valami megnyikkant a lábánál. Ez már nem volt képzelődés. A horgonytekercs huzala, közvetlenül a cipőorra előtt, megmoccant, hullámokat vetett, és kiduzzadt, mint egy léggömb.

A ponyva szegélye alól hirtelen két nagy, mozdulatlan fehér folt villant elő. A férfi erősen foga közé szorította a pipa szopókáját. Érezte, amint a sapka alatt égnek mered a haja. Egy hang se jött ki a torkán. Hátrálni akart, de lába mintha ólomból lenne. A csillogó szem pár most lassan feljebb emelkedett, már térdmagasságban volt, de még mindig nem állt meg. A férfi úgy összeharapta a fogát, hogy a szopóka kettéroppant, a pipa lepottyant a földre, és parazsa szikrázva szétszóródott a fedélzeten. Fájdalmas kiáltás törte meg a csendet. A két fehér folt eltűnt, mintha elnyelte volna a sötétség. A férfi karja szélesen körbelendült, keze valami sima, meleg testbe akadt. Jól megmarkolta, néhány lépéssel az ajtónál termett, amit a másik kezével hevesen kitárt.

A folyosó fénye sötét, meggörnyedt alakra esett. Egy szurokfekete fiúcskára. Foltos-rongyos rövidnadrágban volt, és sovány testén a hűvös szél ellenére is verejtékcseppek fénylettek. Rémülettől hatalmasra tágult szeme teli volt rimánkodással. A férfi szorítása megenyhült. A megkönnyebbülés küzdött benne a méreggel. Halkan szitkozódott. Aztán szétnyílt a marka, s a fiú, mint egy liszteszsák, végigvágódott a padlón.

– Honnét… és hogyan…? – nyögte ki végre a férfi.

A kis néger összekuporodott a fenyegető ököl láttán. Foga hangosan vacogott, lesütött szemhéja alól kicsordult a könny. A férfi leengedte a karját.

– Hogy kerültél ide?! – kérdezte rekedt, fenyegető hangon.

– Ne üss meg, uram, én csak a nénikémhez… – hebegte a fiú, mulatságosan ejtve ki az angol szavakat.

– A nénikédhez? Miket fecsegsz itt össze? Miféle nénikédhez? Az én hajómon nincsenek nők. Vagy tán ő is itt bujkál? Beszélj, vagy összetöröm a csontjaidat! – Rekedt hangjából hallatszott, hogy megint elönti a düh. A sípjához nyúlt.

– A nénikém nincs itt… Dakarban van.

– Hol? Micsoda buta beszéd ez?! Szóval te Dakarba akarsz menni?

A fiú, még mindig remegve, igent bólintott.

– No, ezt jól elintézted! Valld be rögtön, ki bújtatott itt el! Hadd tekerem ki a nyakát!

– Senki, uram. Magamtól jöttem.

– Hazudsz! Miért jöttél pont az én hajómra? – zihált haragjában a férfi.

– Mert egy zsákos ember azt mondta, hogy ez a hajó éppen oda indul…

– És mindjárt fel is csempészett a hajóra a zsákban, mi? No, kerüljön csak a kezem közé! Hogy micsoda bitang gazemberek vannak!

Halk zokogás szakította félbe szitkozódását. A férfi most a lába előtt kuporgó kisfiúra pillantott. Milyen sovány, milyen kicsi és rongyos, majdnem meztelen…

– Ne bőgj, ki nem állhatom a bőgőmasinákat! Azt akarod bebeszélni nekem, hogy teljes huszonnégy órát itt kucorogtál a ponyva alatt? – kérdezte ridegen, de mikor látta, hogy nem kap választ, szájához emelte a sípját.

A sípszó élesen hasított az álomba merült hajó csendjébe. Nehéz bakancsok döngtek a lépcsőn. A fiú még jobban összehúzta magát, mintha tüstént a fedélzet alá akarna süllyedni. Magas, tagbaszakadt matróz jelent meg a folyosóajtóban, alig fért el benne. Már nyílt a szája, hogy jelentkezzék, de a rongycsomóhoz hasonló néger kisgyerek láttára torkán akadt a szó.

– Olaf, vidd ezt a fiút a konyhára! Lakassa jól a szakács. Csak azt ne kérdezd, hogy került ide, mert én se tudok többet, mint te. Majd megütött a guta, mikor rábukkantam. Holnap majd előszedem, ma már nincs hozzá erőm, ki kell aludnom magam. Úgy fáj a fejem, majd szétreped.

– Igenis, kapitány úr, a konyhába viszem a fiút, és a szakács jóllakatja – ismételte gépiesen a matróz, de egyetlen lépést sem tett, mintha a csodálkozástól megbénult volna.

– Na, mit állsz itt, mint a sóbálvány? Nem értetted, mit mondtam? Potyautasunk van – Dakarba tart. Jó hecc, mi? Tegnap csempészték a hajóra egy zsákban. Ha ugyan nem hazudik. Tudja az

ördög! Ide figyelj, Olaf – a kapitány hangja megint haragosra váltott –, ki volt őrségen tegnap? Jól szemmel tartott mindent, nem mondom! A legszívesebben szíjat hasítanék a hátából!

A matróz ábrázata még mindig megrökönyödést tükrözött.

– Dakarba? – ismételte döbbenten, mintha a kapitány egész szónoklatából csak ez az egy szó ütötte volna meg a fülét.

A kapitány vállat vont.

– Térj már magadhoz, Olaf! Burkold be valamibe, hiszen látod, hogy reszket, mint a kocsonya. Igazán az ördög küldte a nyakamra! – tört ki hevesen. – Elvégre nem mehetünk vissza Fokvárosba. Majd óvodát alapítok a hajón, egyéb sem hiányzott! Pfúj! – köpött ki undorral, sapkáját mélyen homlokába rántva, s miközben elballagott, még dünnyögött valamit az orra alatt.

– Igenis! – suttogta gépiesen a matróz, és le nem vette szemét a mozdulatlanná merevedett fiúról.

Hosszabb idő beletelt, míg a gyerek rémült tekintetét fel merte vetni a matrózra, és meglátta, hogy noha feje a mennyezetet veri, mélyen ülő, világos szemében részvét tükröződik.

– Értesz angolul? Hogy hívnak?

– Értek, uram, és Tumbónak hívnak.

– Hogy kerültél ide? És mit szédítesz azzal a Dakarral? Hiszen mi pont az ellenkező irányba hajózunk! Csakugyan nem tudtad? Eh, nyilván csak színlelsz! Meglógtál hazulról? Rossz dolgod volt a szüléidnél, mi? Nekem bevallhatod.

– Nincsenek szüleim – rebegte halkan a fiú. Vézna vállán megint reszketés futott át. – Mit tesznek velem, uram?

– Ne félj, semmi rosszat. Majd csak lesz valahogy – simította meg a matróz esetlenül a gyerek gyapjas, fekete haját. Akart volna mondani még valamit, de újabb éles sípszó hasított a levegőbe. – Hívnak. Vissza kell mennem a tatra. Lódulj, gyerek, a szakácshoz, rögtön jövök én is, hozok neked valami ruhafélét. Nézd, ott a folyosó végén, ahol világos van, az a konyha. Mondd a szakácsnak, hogy a kapitány azt parancsolta, adjon enned, és hogy Olaf majd mindent rögtön megmagyaráz. Nem felejted el, ugye? Olaf! És egyet se félj! Igaz, a szakács fura ember… de aranyszíve van. – Az éles füttyszó ismét félbeszakította szavait. A matróz futva indult a lépcső felé.

Tumbó riadtan fülelt még egy darabig. A súlyos tengerészbakancsok dobogása távolodott, majd elhalt. Tumbó nem sokat értett abból, ami körülötte történt. Újra csend lett. Megkönnyebbülten felsóhajtott, mert félt ezektől az emberektől, nem tudta, mit tesznek majd vele. Kiabáltak, elégedetlenkedtek, haragudtak. Hátha megint üldözői kezére adják? Lepillantott a fekete hullámokra. Szökésről szó sem lehet. Remegett – részben a hidegtől, de még inkább a félelemtől, hogy mi vár rá. A folyosó végéről ideszüremlő fénysugár bizalomkeltőnek látszott. Szimatolni kezdett: ínycsiklandó illat áradt feléje. Üres gyomrába belecsikart az éhség. Összeszedte bátorságát, habozva megindult a fény felé, de hirtelen megtorpant. Az ide-oda tologatott lábosok, edények zörgésébe hangok vegyültek. Kiáltozás, dudorászás.

„Hányan lehetnek?” – rettent meg újra. Meztelen talpával nesztelenül, mint a macska, az ajtóhoz lopakodott. Szerencsére az ajtó alsó fele csukva volt. Felső részén át fényt áradt a folyosóra. Az alsó részhez lapulva lassan, óvatosan bekukkantott. A pillanatra sem szűnő hangok éberségre intették. Nagyon elcsodálkozott azon, amit látott. Egyetlen ember állt csak a szekrényekkel teli kis szobában: fején magas szakácssipka, előtte fehér kötény. Háttal állt a bejáratnak, és magában beszélt.

„Ez bolond” – gondolta Tumbó ijedten. A szakács pedig ugyanebben a pillanatban hátrafordult. Egyik szeme fenyegetőn villogott borzas szemöldöke alól, másikat fekete kötés fedte. Felemelt keze a hosszú késsel egy pillanatra megállt a levegőben.

– Ördög! – rikkantotta most, és kését teljes erejével Tumbó felé hajította.

A fiú villámgyorsan lehajolt, és futásnak eredt. Loholt végesvégig a folyosón, ahogy csak győzte szusszal.

– Ördög! – üvöltötte a szakács, mint aki megtébolyodott, és kirontott a konyhából.

Kirántotta a falba fúródott kést, egy szökkenéssel újra benn termett a konyhában, és nagy dörejjel becsapta maga után az ajtó mindkét felét. Tumbó menekült, mintha száz oroszlán üldözné. Befordult az első kanyarnál, valamibe belevágta a fejét, és teljes hosszában elterült a padlón.

– Uff! – hallott egy ismerős hangot. – Te aztán jól megadtad nekem! Olyan kemény a fejed, mint egy kókuszdió. Tán kerget a tatár, hogy így vágtatsz? Mi van, megnémultál? Szólj már, a manóba is! – öntötte el Olafot a méreg, miközben a gyomrát tapogatta.

Tumbónak zúgott a feje. Nehézkesen feltápászkodott, de hallgatott. Hiszen csak nem mondhatta azt, hogy a tengerész gyomra is jó kemény volt?…

– Meg akart ölni! – nyögte ki végül.

– Ez meg micsoda butaság már megint? Megmondtad neki, hogy Olaf küldött, és hogy a kapitány…

– Nem mondtam semmit, mert hozzám vágta a nagykést!

A matróz gyanakodva mérte végig Tumbót.

– Ejnye no! S ugyan kicsoda? A szakács? Lehetetlen. Gyere, rögtön tisztázzuk a dolgot, meglátod – mondta. Mikor látta, hogy a fiú nem moccan helyéből, vastag szvettert húzott vézna, csupasz vállára, majd kézen fogta, és határozott mozdulattal visszavezette a konyhához. Tenyere olyan kemény volt, akár a cipőtalp.

– Hej, Ciklopsz, nyisd ki! – kiáltotta, és öleiével megdöngette az ajtót. – Én vagyok, Olaf!

Némi várakozás után csattant a retesz, s az ajtó felső része lassan, vigyázatosan kinyílt egy résnyire. Rémült szem kukucskált ki mögüle.

– Te meg mit barikádozod el így magad? Nyiss ajtót!

– Ördögöt láttam, aranyom! – zihálta a szakács levegő után kapkodva, de ahogy kinyílt a szája, borókapálinka erős szaga áradt a folyosóra. – Ne bámulj úgy rám, Olaf, esküszöm, egy csepp pálinkát se nyeltem még ma! Csak most húztam meg a butykosomat.

– Ne hordj össze hetet-havat, eressz be bennünket! – vesztette el a türelmét a matróz, és egyszerűen benyitott.

– Mi az, hogy „bennünket”? – nyugtalankodott a szakács, és már megint be akarta csapni orruk előtt az ajtót, de Olaf még idejekorán a küszöbre rakta hatalmas lábát.

– Ne bolondozz! Mi volt azzal az ördöggel? – kérdezte, és erélyesen befurakodott a konyhába. Tumbót gondosan maga mögé vonta.

– Ülj le, aranyom! – mondta a szakács izgatottan, és helyet kínált az asztalnál. – El se hiszed, mit éltem át. Amint itt melegítem magamnak a palacsintát, mert még annyi időm se volt eddig, hogy megvacsorázzam, annyi itt a munka, közben vagdalom a húst a holnapi pörkölthöz. Hiszen ismersz engem – tette hozzá –, tudod, hogy szeretek mindent idejében előkészíteni. Mindig közbejöhet valami vihar vagy mifene, sose lehet tudni. Nektek ugyan az se veszi el az étvágyatokat, de én… – Szavát hirtelen elharapta, és az ajtó felé sandított. – Valami mozog ott – súgta –, eriggy onnét, ülj le, ne ácsorogj!

– Ugyan mi mozogna? Nekitámaszkodtam, hát megnyikordult, ennyi az egész – vont vállat a matróz, és továbbra is az ajtónál maradt. Erősen szorította a nyirkos kis kezet: Tumbó reszketett a háta mögött, mint a nyárfalevél, és folyton ki akart szabadulni az erős marokból.

– No és képzeld el, aranyom – folytatta izgatottan a szakács –, egyszer csak érzem, hogy valami rossz történik a hátam mögött. Sarkon fordulok, hát egy fekete golyó hajol be a folyosó felől. Ha hiszed, ha nem, tányérszeme volt, és olyan fehér, hogy tyű! Hangyák kezdtek futkosni a hátamon, magad is megértheted. – A polcra nyúlt, és a nagy serpenyő mögül egy félig már üres pálinkásüveget húzott

elő. – Mondhatom neked, majd összerogytam ijedtemben. – Nagyot húzott az üvegből, keze fejével megtörölte száját, majd kissé higgadtabban hozzátette: – Elállt a szavad, mi? No, ne támogasd már azt az ajtófélfát, gyere, hörpints egyet, aztán folytatom az ördöghistóriát.

– Ez volt az az ördögöcske? – taszigálta Olaf erélyesen maga elé Tumbót, de a kisfiú sehogy se akart belépni, megvetette lábát a küszöbön, és görcsösen az ajtóba kapaszkodott.

A szakács a göndör, fekete fej láttán felpattant, és menekülni akart. Heves mozdulatától leesett az üveg, és darabokra tört. A folyosó felé el volt vágva az útja – mit tegyen? Némi habozás után a nyitott kajütablakhoz ugrott, és üggyel-bajjal próbált átnyomakodni a keskeny nyíláson. Olaf még jókor elkapta kalimpáló lába szárát, és visszacibálta.

– Szedd össze már magad, Ciklopsz, túl sokat ittál! Nézd meg jól – nem ördög ez, nem is ördögfióka, csak egy hús-vér kisfiú, egy kis néger – mondta rábeszélő hangon, és erélyesen megrázta a szakácsot.

– Miféle kisfiú? A mi hajónkon nincs semmiféle kisfiú. Hát még néger!

– De van, láthatod, hogy van. Át van fázva, és éhes. Adj neki enni.

– Eressz, olyan kemény a markod, mint a vas! Még hogy enni? Eszem ágában sincs! És ezt a pálinkát kitől kapom vissza? – pislantott fenyegetőn a reszkető gyerek felé. – Te fekete sátánfi, minden bajnak te vagy az oka! Egy-kettő, szedd össze az üvegcserepeket! Honnét szedted ezt a kölyköt, Olaf?

– Ide süss, Ciklopsz, én is szívesen harapnék valamit. – A matróz meg akarta békíteni a bosszankodó szakácsot, de mikor látta, hogy annak nem nagyon fűlik a foga az etetéshez, hozzá hajolt és odasúgta: – Ne szidd a kis feketét: az Öreg vendége. Megparancsolta, úgy jóllakjon nálad, mint a duda. De hogy hol szedte fel, és minek hozta magával Fokvárosból, csak a jó ég tudja. Annyi biztos, hogy *én* nem fogom tőle megkérdezni.

– Na de ilyet! Hisz így már egész másképp áll a dolog! Rögtön meglesz, miért ne?

Mire Tumbó összeszedte az üvegszilánkokat, és feltörölte a padlót, mintha varázspálca érintette volna meg a fényes fehér szekrénykéket, kinyíltak, és vaj, sajt, zsemle, kenyér jelent meg az asztalon, a vékonyra vágott sonkaszeletek mellett virsli gőzölgött, meg ecetes hal is volt egy tányéron, sőt a lekvár és mazsolás sütemény sem hiányzott. Ráadásul a szakács néhány frissen felmelegített palacsintát csúsztatott egy külön tányérra.

– Látod, nem sajnálom tőle, saját vacsorámat adom neki. De valld be magad, igaz lelkedre: volt mitől megijednem! Hát nem olyan, mint egy ördögfióka? – bökte oldalba a matrózt, és állával Tumbó csodálkozástól kidülledő szeme felé intett. A fiú moccanni sem mert, csak szemével falta a dúsan terített asztal kincseit. – Most pedig bökd ki végre: hogy került ide a kölyök? – A szakács szeme visszafojthatatlan kíváncsiságtól csillogott, ám Olaf a fiút figyelte.

– Gyere, láss neki az ennivalónak, hiszen a tied. Láttál valaha is ennyi finomat egy rakáson? – kérdezte szelíden.

– Láttam – rebegte halkan a gyerek.

– Hol?

– A kirakatban, az üveg mögött.

– No, akkor mit mereszted a szemed? Ülj le, és tömd meg a bendőd.

A szakács már sejtette, hogy hiába vár választ Olaftól. A nagy köcsögből félig töltött egy bögrét feketekávéval, aztán lyukat fúrt a tejkonzervbe, hozzátöltött belőle a kávéhoz, s a bögrét is a fiú elé rakta. Rosszul leplezett undorral nézte, ahogy a hosszú, fekete ujjak egyre mohóbban kapkodják az ennivalókat. Tumbó, amikor rájött, hogy nem álmodik, és hogy senki sem kergeti el az asztaltól, nekiesett, és éhesen tépte fogával a sonkaszeleteket, harapta a kolbászt, s alig rágva, szinte egészben nyeldeste az ételt. Száját megégette a tűzforró, mézédes kávéval, aztán újra telitömte zsemlével. A keze reszketett. Még nem is végzett az egyik karéj kenyérrel, már nyúlt a másikért – nem is gondolt már a szakácsra, aki leplezetlen csodálkozással nézte.

– Miért ilyen éhes? Hogy került ide? – hajtogatta türelmetlenül, de a matróz csak ennyit felelt:

– Mit izgat az téged? Várj sorodra! Ha megtudom, neked is megmondom.

Olaf lassan, a lehető leglassabban evett, gondosan megrágva minden falatot. Időt akart hagyni a fiúnak, hogy elverje éhét.

„Bezzeg, ha tudnád az igazat, Ciklopsz, nem csaptál volna ilyen lakomát ennek a gyereknek!” – gondolta, de cseppet sem restellte, hogy eltitkolta a valót a szakács előtt.

– Te tudsz valamit, csak nem akarod bevallani nekem – sóhajtott Ciklopsz csalódottan, és közben nyugtalanul leste a villámgyorsan fogyatkozó ennivalókat. – Csak ne habzsolj úgy, mert megpukkadsz – dörmögte. – Aztán ponyvába varrhatlak, hogy a cápák vesződhessenek egy kicsit, míg hozzád férnek. Uh, még gyomorrontást is kapnának egy ilyen csontváztól!

A fekete fiú sovány arcát először derítette fel mosoly, szeme fehérje vidáman megvillant.

– Tőlem? Engem ugyan nem bántanak a cápák, uram, nemegyszer próbálták már – mondta, egy nagy falat sonkával birkózva.

Ciklopsz felvonta bozontos szemöldökét, és ujjával homlokára koppintott.

– Úgy látszik, nincs ki a négy kereked. Ne hazudj, azt nem bírja a gyomrom. Hol volt neked dolgod cápákkal?

– Kevés van tán belőlük a Jóreménység fokánál? Ha valaki pénzt dobott a vízbe, mindig én halásztam ki elsőnek. Egyszer majdnem letépte a lábamat egy cápa.

– No lám, hogy megeredt a nyelve a kis feketének, mikor teli lett a hasa – kuncogta a szakács, és oldalba bökte Olafot. – Kár, hogy nem nyelt el egészben. Nem lenne ennyi baj veled – mondta, de mikor észrevette, hogy a fiú megint összehúzza magát, mintha megütötték volna, enyhültebb hangon hozzátette: – No, a lakoma után nem árt egy kis munka. Takarítsd le magad után az asztalt, de egy morzsa se maradjon ám! És mosd el a tányérokat. Lustáknak itt semmi helyük, márpedig tudni való, hogy minden néger lusta. Olaf, igazán nem akarok szemrehányást tenni neked, de ez a fekete vakarcs három emberre valót felfalt itt nekem – tette hozzá, nem minden méltatlankodás nélkül.

– Te még sose voltál éhes, Ciklopsz? Kezet a szívre, úgy felelj.

– Dehogynem. Mielőtt a hajóra kerültem, azt se tudtam, mi a teli has. Én ugyan nem sajnálom tőle! Csak ne lenne olyan szörnyen

fekete! Azért is nem járok le az afrikai kikötőkbe, hogy ne lássam azt a sok fekete pofát, te meg itt…

Olaf ajkához illesztette ujját – csitt! –, és fejével a fiú felé intett. Tumbó fürgén, ügyesen elvégezte a mosogatást, szorosan beburkolódzott Olaf vastag szvetterébe, csendben a konyha sarkába kuporodott, sovány térdét álla alá húzta, és szeme lassan álomra csukódott. Eleinte még, mintegy ködön keresztül, hallotta a beszédfoszlányokat, aztán minden csöndbe merült – göndör feje a térdére hanyatlott.

– Alszik. Most hogy viszed vissza az öreghez?

– Az öreghez? A hálóterembe viszem.

– A vendéget? No, akkor nem lehet valami fontos személyiség! Mit szédítesz te itt engem, aranyom?

Olafnak esze ágában sem volt felelni. Gyorsan talpra állította és maga után húzta az álmos fiút. A gyengén megvilágított folyosón Tumbó megint mindent idegennek és rémesnek érzett. A kajüt sötétje, melybe a matróz a félhomályból végre betaszigálta, furcsa hangokkal volt tele. A fal menti emeletes függőágyakból egyfelől dörgő horkolás, másfelől fütyörészés hallatszott, olykor-olykor pedig félálomban motyogott valaki. Átmelegedett testek, verejték, pipafüst, friss olaj és festék émelyítő szagától fülledt levegő csapta meg orrát. A fiú visszahőkölt a küszöbről, és önkéntelenül Olafhoz simult.

– Itt maradsz. Az én ágyamat Oké foglalta el, ugorj fel oda ni! A fedélzetmester helye reggelig szabad lesz. Mire visszaér, kialszod magad. Aztán megbeszéljük, hol helyezzünk el. Meglásd, majd jóra fordul minden. Csak halkan, ne csapj lármát, fáradtak az emberek. – Megvárta, míg a fiú macskaügyességgel felkapaszkodik a felső ágyra, s minden elcsendesedik. „Nem lesz könnyű sora szegénynek!” – sóhajtott fel elmenőben.

2. A megbüntetett hőstett

– Fiúk, kora délután mindenki jelentkezik nálam! Vastagabb szvettereket vételezünk. Ez már nem Afrika. Pokolian átfáztam ma reggel az őrségen – mondta a fedélzetmester. A hálóterem közepén

állt, és épp az éji nyirkosságtól átitatott ponyvavászon zekéjét húzta le széles válláról. – Köd, hideg – zsémbelt tovább halk dörmögéssel. – Azt reméltem, legalább a reggeli átmelegít majd, de a szakács lekozmálta a zabpehelykását. Egy falatot se bírtam lenyelni, olyan förtelmes volt. Fecsegett valami ördögről, fehéren villogó szempárról meg micsodáról. Felét se értettem.

– Ugyan hol látott ördögöt? Tán az üveg fenekén! – nevetett valaki, s az egyik takaró alól álmos szeplős arc bukkant elő.

– Oké, talpra, te világ lustája! Siess reggelizni, mert eleszik előled az adagodat! És ne feledd, hogy orvosságot ígértél nekem mára!

– Vén boroshordó az a szakács, fehér egereket látott, nem fehér szempárt – sziszegte a sarokból egy rosszmájú hang.

A fedélzetmester arca kelletlen kifejezést öltött. Nem is rejtegette, dühös tekintettel mérte végig a puffadt arcot és vizenyős szemet, mely ravaszul pillogott ki a világos, szinte láthatatlan szemöldök és szempillák közül.

– Mondd, Albinó, nem te ijesztetted meg a szakácsot? Nem akartál elcsenni valamit a konyháról? Valld be! – mordult rá, és választ sem várva, erős lendülettel feldobta magát a felső függőágyba.

A gyereksikkantás és az öblös rikoltás egybefolyt – minden felbolydult! A fedélzetmester az ágyból egyenest az asztalra gurult le, onnan pedig, mint egy remek kapus, villámgyorsan előrevetette magát, és elkapta a felső ágy hágcsóján lóbálódzó meztelen, barna lábat. Nyolc megrökönyödött matróz fogta szoros gyűrűbe Tumbót. Szabadulni akart, hányta-vetette magát, ficánkolt, mint a pisztráng, a férfi erős mancsában. A meglepődés hamar elült, s valakiből hirtelen kitört a nevetés. Rákontrázott a másik, harmadik is. Pár pillanat múlva kacagástól zengett az egész hálóterem. Volt is min kacagni! A zömök, kövér fedélzetmester egy szál ingben hevert az asztal alatt, és görcsösen szorongatta a kis néger kapálódzó lábát. A fedélzetmester kerek arca szőke haja tövéig vörösre gyulladt.

– Mit röhögtök?! – szuszogta. – Miféle fekete majom ez? Ki csinálta velem ezt a disznóságot? Ki engedte az ágyamba? – hadarta, s végre eleresztette Tumbó lábát, maga meg kikászolódott az asztal alól, dühös szemmel keresve-kutatva a körülállók közt a bűnöst.

Tekintete végül megállapodott a legharsányabban hahotázó Albinó sápadt arcán. – Te tetted! Fejemet rá, hogy te voltál! Te csinálsz mindig ilyen hülye vicceket! – ordított rá.

Már lendült is súlyos ökle, nyakánál fogva elkapta a matrózt, és megrázta, akár egy zsákot. A vasmarokból kiszabadult Tumbó megdermedt rémületében, mikor látta, hogy Albinónak még a szeme is kidülled, fuldoklik, egyetlen szót se bír kinyögni, csak a fejével int nemet.

– Nem ő volt, kérem, uram, engem oda parancsoltak – rebegte elfehérült ajakkal a kisfiú.

A fedélzetmester alig észrevehető, megvető mozdulattal ellökte magától a tengerészt, aki nagy ívben visszarepült az ágyába, aztán – még mindig lihegve a méregtől – figyelmesebben szemügyre vette a kis négert. Tumbó sovány arcából csak nagy szeme világított ki ijedten.

– Mit csinálsz te itt? És egyáltalán, ki fia-borja vagy? Ki parancsolta, hogy az ágyamban aludj? Beszélj!

– A szakács! – nyögte a rettegéstől magánkívül a gyerek.

– A szakács? Darabokra tépem azt a mosogatórongyot! Ne legyen Nils a nevem, ha el nem veszem a kedvét az efféle tréfáktól! – A cipónyi kéz ökölbe szorult. A fedélzetmester, még mindig ingben, a lépcsőhöz ugrott, és – szembe találta magát Olaffal.

– Mi ez a nagy ricsaj? Az utasunkért jövök. Látni akarja az Öreg.

– Utasunkért? Ezért a fekete vakarcsért?

– Úgy van, fedélzetmester. Potyautas. Éjjel akadt rá az Öreg a fedélzeten.

– Hol? Mit fecsegsz?

– A fedélzeten, a horgonytekercs mellett.

– Az lehetetlen! Hogyhogy én nem tudok az egészről semmit? – dühöngött a másik.

Olaf vállat vont.

– Tudom is én?! Nem az én dolgom. Az Öreg azt ígéri, összetöri a csontját annak, aki a hajóra csempészte a gyereket. „Saját szülőanyja se ismer majd rá!” – így mondta nekem.

A fedélzetmester még mindig nehezen szuszogott, megigazgatta szétzilálódott ingét, erélyesen felrántotta alsónadrágját, aztán

törülközőt ragadott, és újra végighordozta fenyegető pillantását társain.

– Mondd meg, Olaf, az Öregnek, hogy mindjárt ott leszek nála. Csak megmosakszom és felöltözöm. Majd meglátjuk, kinek a mocskos keze van ebben a dologban, majd csak tisztázzuk ezt az egész gyanús ügyet! – jósolta, és a még mindig mozdulatlanul fekvő Albínó felé sandított.

– Téged se irigyellek. Nils nem ismer tréfát, ha egyszer megszállja a düh – mormolta Oké gúnyosan, mikor a fedélzetmester távoztában úgy bevágta az ajtót, hogy majd kiesett a helyéből.

A nap kíváncsian pillantott be a kerek ablakon át a tágas kabinba, megvilágította a fal sötét faburkolatát, bekukkantott a tányér nagyságú, hamuval telt hamutartóba, melyen egy pipa hevert, meleg sugaraival megcsiklandozta az asztalnál ülő férfi vörös borostás arcát. A kapitány hunyorogva, türelmetlen mozdulattal behúzta a sötét függönyt, meggyújtotta pipáját, s egy pillanatra kék füstfellegbe burkolózott. A kabinban csend honolt: a kapitány körül ülő három férfi egyike sem merte megtörni. A két fiatal tiszt és az idősebb rádiótávírász rosszul leplezett kíváncsisággal nézte a küszöbön szorongó fiúcskát. Kis nadrágján folt hátán folt, felsőtestén durva tengerészszvetter. A termetes matróz mellett még apróbbnak látszott. Ijedten, görcsösen kapaszkodott Olaf kezébe, lesütött szemét meztelen fekete lábára szegezte, legszívesebben a föld alá süllyedt volna. Tehetetlenül lehorgadó válla és rettegéstől eltorzult arca mintha azt kérdené: „Mit tesztek velem?”

– Csukjátok be az ajtót! Lépj közelebb! – rezzentette fel Tumbót a kapitány szigorú hangja. Egy lépést tett előre, de izzadt kis kezével nem engedte el Olaf kemény, érdes kezét. – Hogy hívnak?

A kabinra csend borult. A fiú a szvetterét huzigálta, egyik lábáról a másikra állt, és szeme sarkából a vörös borostás arcot figyelte. Szemlátomást küzdött magával. A kapitány látta, hogy vívódik a gyerek, s alaposabban szemügyre vette, mintha most látná először. A fiú szurokfekete, gyapjas üstöke nyilván sose látott még fésűt, beesett arca most hamuszürke volt, duzzadt ajkú, nagy, széles szája elkékült a hidegtől. Óriási, fekete szemében, melyet most esdekelve

emelt a kapitányra, félelem lappangott. Nem, ebben a még gyermeteg kis néger arcban (melyből annyi van az afrikai kikötőkben) ravaszságnak vagy sunyiságnak még árnyékát sem lehet felfedezni. Nyomorban senyvedő, elveszett gyermek, semmi más.

A kapitány kivette szájából a pipát.

– Hogy hívnak? – kérdezte újra, most már szelídebben.

– Tumbónak, kapitány úr – felelt sietve a fiú helyett a matróz.

– Olaf, nem téged kérdeztelek, hiszen a fiú tud angolul – mordult fel a kapitány. – Hány éves vagy? – vetette oda élesebben.

– Tizenkettő, uram.

– Tizenkettő, kapitány úr, kérem, így kell felelni, jól jegyezd meg. Másképp nem szabad hozzám szólnod. Ismételd!

– Tizenkettő, kapitány úr, kérem, így kell felelni, jól jegyezd… – kezdte hadarni egy szuszra a halálra rémült gyerek.

– Ne bolondozz! – dörrent rá a kapitány haragosan, és pipáját erősen az asztal sarkához koppantotta. – Hogy kerültél ide? Ki hozott fal a fedélzetre?

Tumbó szeme kikerekedett, mint egy csészealj, de hallgatott.

– Felelj!

Tumbó behúzta a nyakát, szeme végigsiklott az ismeretlen arcokon, mígnem végre megállapodott az egyiken. Lógó, fakó bajusz fölül halvány, jóindulatú szemmel nézett rá részvéttel. A férfi a kapitányhoz hajolt, és fülébe súgott valamit.

– Ugyan, Hakon, ne vágj olyan fájdalmas képet, értsd meg, tisztáznom kell az ügyet – rándult meg a kapitány. – Mikor nyakon csíptem a fiút, bevallotta, hogy valaki felcsempészte őt. Nem tűrhetem, hogy ilyen dolgok történjenek a hajómon, ehhez hasonló még sosem fordult elő. – A gyerekhez fordult. – Azonnal valld be, ki segített! Összehívatom az egész legénységet, te felismered és rámutatsz. Mit adtál neki érte? – Be sem várta a kérdésektől megzavarodott fiú válaszát, hozzátette: – Ráadásul az a bitang rászedte a kölyköt, elhitette vele, hogy Dakarba utazunk.

Tumbó még mindig tágra nyílt szemmel meredt a pipájával dühösen hadonászó kapitányra. A hosszú szónoklatból nem sokat értett, de a kapitány rekedt hangja megrémisztette, könyörgő pillantást vetett Olafra, mintha nála keresne segítséget.

– Mondj el mindent – biztatta barátságosan a matróz. – Ne félj!

– Én nem adtam senkinek semmit… – kezdte, de nem tudta, hogy magyarázzon meg mindent ezeknek az embereknek, s mivel kezdje.

– Hazudik, mintha könyvből olvasná! – dörrent egy öblös hang a küszöb felől. – Öt perce sincs, hogy a hálóteremben mindenki előtt bevallotta az igazat. Ciklopsz keze van a dologban, világos. Egy üveg borovicska ellenében hozta a fiút a hajóra az a vén korhely, és ráadásul az én ágyamba dugta. No de nem ússza meg könnyen, de nem ám!

A kapitány furcsa pillantást vetett a fedélzetmesterre.

– Hagyd abba, Nils. Bízd rám a dolgot. No, gyerek, szólalj meg már végre!

– Magamtól jöttem a hajóra. Én magam, kapitány úr, kérem – helyesbített rögtön. Kézzel-lábbal ügyesen utánozni kezdte a mozdulatokat, melyekkel a kötélen felkapaszkodott a hajóra, közben folyton szvetterét igazgatta, mely le-lecsúszott a vállán. – Éjjel, mikor sötét volt, akkor lopództam fel a hajóra, igen, kapitány úr, kérem.

– Felkúsztál a kötélzeten? De miért, teringettét neki, pont az én hajómra? Hát nem tudtad, hová indulunk? – Rekedt hangjában megint ingerültség rezgett.

– De tudtam, kapitány úr, kérem: Dakarba. Ott lakik a nénikém.

– Megint az az átkozott Dakar! – dörmögte a fedélzetmester.

Szélesre terpesztett lábán himbálva magát, mindkét zekéje zsebébe süllyesztette, és kelletlen pillantással mérte végig a fiút. Úgy tűnt, mindjárt kiszalad a száján, hogy „hazugság”, de nem – szemöldökét felvonta, mintha felidézni iparkodna valamit az emlékezetében. Egyszerre csak a homlokára ütött.

– Megvan! – kiáltott fel. – A fiú nem füllent, kapitány úr! Közvetlenül a mi hajónk orránál horgonyzott a kikötőben egy ütött-kopott, rozoga argentínai bárka. A kis néger összetévesztette a köteleket, és a mi hajónk orrára mászott fel, amannak a tatja helyett. Az az ócska alkotmány épp Dakarba készült. Biztosra veszem, hogy így történt – erősködött, mikor látta, hogy a kapitány szemében hitetlenkedés villan.

– Ez aztán jó kis hecc! – nevetgélt a fedélzetmester, és figyelte, milyen hatást vált ki felfedezése a többiekből, ám egyetlen arc sem nyugtázta mosollyal.

A kapitány hosszan veregette kialudt pipájából a hamut.

– Hecc vagy nem hecc – fintorodott el –, lehet, hogy valóban úgy volt, mint a fedélzetmester állítja. Ez esetben, fiam, peched van, és minket is nagy gondba sodortál. De mondd, miért lógtál meg a szüleidtől?

Tumbó mélyen lecsüggesztette gyapjas fejét, szemét a földre sütötte.

– Árva, kapitány úr – sietett a magyarázattal Olaf.

A kapitány fészkelődni kezdett a karszékben, ujjaival türelmetlenül pattintott. „Buta kérdés volt” – villant át az agyán. Mélyen leszívta a füstöt.

– Ez azt jelenti, hogy senkid sincs a dakari nénikéden kívül?

– Egy nővérem van Fokvárosban, kapitány úr, kérem, ő gondoskodik rólam.

– Rosszul bánik veled?

– Nem, nagyon jó hozzám, kapitány úr, kérem.

– Hát akkor miért lógtál meg tőle, a teremburáját?!

– Nem tőle, hanem a börtönből szöktem meg, kapitány úr, kérem.

– Honnét?!

A kapitány felpattant ültéből, s heves mozdulattal lelökött pipája végiggurult a szőnyegen. A kabint fagyos hangulat ülte meg. Hakon arca elkomolyodott, Olaf idegesen pislogni kezdett, és kétségbeesve pillantott le Tumbó gyapjas üstökére. A két tiszt szemét a kapitány csodálkozó arcára szegezte, a fedélzetmester lebiggyesztette száját, fejét csóválta, és megvetően megjegyezte:

– Hát persze, tolvaj. Még csak ez hiányzott nekünk!

A fekete arcocskán méltatlankodás suhant át.

– Ez nem igaz, uram, én nem loptam! – A fiú most nézett először egyenesen a fedélzetmester szemébe.

– Hát akkor? Csak nem azt akarod mondani, hogy öltél?

Heves zokogás volt a válasz. Olaf nem törődött a tisztek jelenlétével, magához vonta a gyereket, és suttogva magyarázott neki valamit.

– Kapitány úr! – tiltakozott Hakon, de a parancsnok ingerült mozdulattal hallgatásra intette.

– Nils, hagyd békében a fiút. Te meg ne bőgj, ki nem állhatom a bőgést. Egyszer végére kell járni a dolognak. Felelj! Mi rossz fát tettél a tűzre, hogy dutyiba csuktak? – A kapitány hangja szigorú volt, és azzal az éles, hideg tekintettel nézett, melytől az egész legénység reszketett.

– Mondj el mindent, kezdettől fogva. Fel a fejjel, elvégre nem vagy anyámasszony katonája! – Hakon lásson, szelíden beszélt, szokása szerint elnyújtva a szavakat. Hangjában annyi jóindulat volt, hogy a kisfiú végre szánalmasan szipogva kinyögte:

– Láttam, hogy egy kislány kiszalad a kocsiútra a labdája után, utána ugrottam, és a kezénél fogva úgy visszarántottam, hogy a járdán a lámpáig tántorodott.

A fedélzetmester nem bírta ki szó nélkül.

– Szóval bántottad, mi? – förmedt rá.

– Én bántottam? – A gyerek szeme kikerekedett, nem értette. – Hiszen én az autó kerekei elől rántottam félre! Épp feléje robogott, de a kislány nem látta. Elgázolta volna. Nagy, hatalmas autó volt, és úgy száguldott, mint egy… – Nem találta a megfelelő szót.

– Mit fecsegsz itt összevissza?! – fortyant fel a kapitány. – Azt mondod, megmentettél egy gyereket. De akkor miért csuktak le? – tolta a pipát szája sarkába. Arckifejezése nem sok jót ígért.

– Talán valami baja történt a kicsinek, mikor a járdára rántottad, gondolkozz csak! – próbált Hakon segíteni a fiúnak, mikor észrevette, hogy a kapitány már türelmetlenkedik.

– Semmi baja sem lett. Először sírt, mert megijedt, de aztán már nevetett rám, felém nyújtotta a kis kezét, mikor visszaadtam neki a labdáját. Nagyon szép kislány volt.

– Handabanda! Ilyen cselekedetért senkit se tartóztatnak le. Dicséretet, jutalmat kellett volna kapnod! – tört ki hevesen az eddig hallgató első tiszt.

Tumbó komoly pillantást vetett a beszélőre.

– Akik látták az utcán, hogy mi történt, azok is mind ezt mondták. Pártfogásukba vettek, kérlelték a rendőrt, de az nem hallgatott senkire, csak nevetett, és azt mondta, majd megkapom a

megérdemelt jutalmat, aztán rájuk parancsolt, hogy gyorsan oszoljanak, engem meg bekísért a börtönbe.

A kapitány tanácstalanul széttárta a karját.

– Értesz te ebből valamit? – fordult Hakonhoz, de az nem hederített a kérdésre.

– Nem volt az a kislány véletlenül… fehér?

A rádiótávírász előrehajolt, és feszülten fürkészte a fekete arcot. A fiú nyelt egyet, mintha valami a torkán akadt volna, nyelvével megnedvesítette cserepes ajkát.

– De igen, uram – rebegte.

A férfiak összenéztek a kócos, fekete kis fej fölött. Szó nélkül is értették egymást

– Hm… hm… – krákogott a kapitány – hát azt hiszem, ennyi elég is. Olaf, vidd le ezt a hogyishíjjákot… na, Tumbót a szakácshoz. Mostantól fogva segédkezni fog neki, talán végre nagyobb rend lesz a konyhán.

– De Ciklopsz… – hümmögött Olaf bizonytalanul.

– Mi az, hogy „de”? Mi nem tetszik?

– Nem lenne jobb a fedélzetre rendelni a fiút, kapitány úr? Ott legalább mesterséget tanul. Én szívesen elvállalom, én…

– Én meg amit mondtam, megmondtam! – vágott szavába kurtán a kapitány. – Csak öltöztessétek fel tisztességesebben. Hányszor kell még ismételnem?

– Parancsára, kapitány úr! – sietett rávágni a matróz, és Tumbót maga előtt taszigálva távozott. A kapitány, szájában a pipával, hosszan nézett utánuk.

3. Igaza csak fehér embernek lehet

Csend borult a kabinra. Elsőnek a kapitány törte meg.

– Hihetetlen! – dörmögte, pipájában erősen lenyomogatva a dohányt. – Láttam Fokvárosban a „csak fehéreknek”, „csak feketéknek” feliratokat, a külön üzleteket, templomokat, éttermeket, autóbuszokat. Állítólag a parkokban a négerek csak a számukra

kijelölt sétányokat és padokat használhatják, na de hogy ilyesvalami előfordulhasson… Nem fér a fejembe!

– Vagy vegyük a postát, kapitány úr – folytatta élénken a második tiszt. – Egyik fele a fehéreké, másik a feketéké. De ez még semmi! Jusson eszébe a fokvárosi ügynökünk. Több éve dolgozik ott, mégsem bírja megszokni ezt a barbárságot. Alig két napja mesélte nekem, hogy egy jobbfajta szállóban a személyzet nem akarta beengedni a liftbe. Csak azért, mert göndör a haja, és olajbarna a bőre. Átküldték a másikhoz, mely a négereknek van fönntartva. Egy más alkalommal az ellenőr kitessékelte a fehérek autóbuszából, és lehordta a kalauzt, hogy mert feketét beengedni. Ügynökünknek magyarázkodnia kellett s igazolnia magát. Tucatjával sorolhatnék ehhez hasonló példákat.

– Tudom – vágott közbe indulatosan a kapitány. – De ami ezzel a gyerekkel történt, az jogtalanság.

– Három évvel ezelőtt egy dél-afrikai kikötőben, Durbanban borzalmas perceket éltem át, sohasem fogom elfelejteni – csendült fel egy nyugodt hang. Minden szem Hakon felé fordult. Hakon nemigen nyitotta ki a száját, ha többen voltak együtt. – Egy taxisofőr – folytatta – vad iramban hajtott a kikötőbe vezető úton, tudjátok, azon a nagy, széles sugárúton, és elgázolt egy néger lányt. Szép, fiatal lány volt. Nagy kosár fehérneműt vitt a fején. Nem soká kínlódott, ott a helyszínen elvérzett. A rendőr, tagbaszakadt legény, övében pisztollyal, ki sem hívatta a mentőket, pedig azt hiszem, még lehetett volna segíteni a lányon. Legalábbis meg lehetett volna próbálni. Amikor tiltakoztam, leigazoltatott, és rám mordult: „Minek ilyen nagy hűhót csapni? Egy feketével több vagy kevesebb, nem számít, különben is nem a te dolgod! Okosabb, ha nem csavarogsz ebben a negyedben!” A sofőrt természetesen szabadon eresztette. Ezért kérdeztem a fiútól…

– És a többiek az utcán, a szemtanúk?

– Sokat ér a tanúskodásuk! Hiszen rajtam, a rendőrön és a sofőrön kívül mindenki fekete volt, számukra pedig a néger nem ember.

– Most már értem – sóhajtott fel a kapitány –, miért remeg előttünk ez a Tumbó. No jó, de honnét tud angolul?

– Biztos missziós iskolába járt. Csak annyira tanítják meg az ilyen gyerekeket írni-olvasni, hogy megérthessék a parancsokat…

– Hakon – szakította félbe a kapitány –, kötelességünk értesíteni a fokvárosi rendőrséget a potyautasról. De azt hiszem, ebben az esetben… egyszóval beleegyezem, hogy ne táviratozz. Hogy mitévők legyünk a gyerekkel, azon még gondolkozom. Most már úgyis velünk kell jönnie. Jó lenne, ha elhinné, hogy vannak még jó emberek a világon!

– Köszönöm, kapitány úr, magam is így gondoltam – örült meg a rádiótávírász.

– Most pedig, uraim, térjünk a tárgyra. Chief – fordult az első tiszthez –, be van tömve minden rés? A rögzítőcsavarokat meghúztátok? És a raktár? Nemsokára kihajózunk az átkozott „Üvöltő Negyvenek” vizeire. Az pedig nem tréfadolog. Jobb az óvatosság! Sosem bízom bennük. Emlékszel, mi volt a múltkor?

– Az időjárás-jelentés nem a legrosszabb – kezdte a fiatalember, ám a kapitány türelmetlen kézmozdulattal leintette.

– Más a jelentés, és más az óvatosság. Roald, meddig hajózunk még Dél-Georgia partja mentén? Másodtiszt, önhöz beszélek! – Oly hangosan kiáltott a gondolataiba merült derűs, kedves arcú fiatalemberre, hogy az felugrott a székről. – Kiszámította már? És hány tengeri mérföld választ el bennünket a Maud királyné-földtől? Hogy miért is nem tudtak a mieink valami hozzáférhetőbb helyet választani sarkvidéki állomáshelyül az Antarktiszon! Épp oda kellett befészkelniük magukat, a lehető legmesszebbre, a világ végére.

– Igenis, kapitány úr, kijelöltem az útvonalat. Ha eddigi tizennégy csomó sebességünket vesszük alapul, nem számolva a jég állapotával, tizennégy nap leforgása alatt be kell futnunk a dél-georgiai Leith Harbour kikötőbe – hadarta a másodtiszt, mintha könyvből olvasná. – A „Norge” állomáshelyig ezernyolcszáz mérföld.

– Röviden szólva ez annyit jelent, hogy március végén futunk be – türelmetlenkedett az első tiszt.

– Magam is úgy számítom, persze ha a jéggel nem gyűlik meg a bajunk. Pokolian kései évszak ez az efféle utazáshoz.

A kapitány arca elborult. Hosszú percekig ült gondolataiba mélyedve, gomolygó pipafüstbe burkolózva, és nem hederített senkire sem. Mindnyájan elhallgattak. Öregje-fiatalja egyként számot vetett magában a hajót fenyegető veszedelemmel s a nagy felelősséggel is, mely a Déli-sarkvidékre irányuló váratlan küldetésükkel rájuk szakadt. Még hat hete sincs, hogy belga zárlat alá vett hajójuk, az *Icebiörn* a nemzetközi geofizikai év során dolgozó antarktiszi expedíció tíz tagját szállította az Astrid hercegnő-parton felállított sarki állomáshelyre. Cseppet sem irigyelték a sarkkutatókat, amiért ott kell telelniük tíz hosszú hónapon át egy kis házikóban, elvágva a világtól.

Mikor eltávolodtak az örök jégpáncéllal fedett antarktiszi partoktól, mindnyájan, az *Icebiörn* egyszerű matrózai csakúgy, mint kapitányuk, a tapasztalt tengeri medve, előre örültek annak, hogy az első tavaszi napsugár otthon köszönti majd őket családjuk körében, a még sok ezer kilométernyire fekvő Norvégiában. Megelégelték már az óceán szürke, örökké háborgó hullámait, torkig voltak a jéghegyek vakító fehérségével. Visszaútban jégmentes tengeren hajóztak. Minden nap közelebb vitte őket az áhított célhoz. S mikor a Jóreménység fokának magasságáig jutottak, Hakon rádiótáviratot vett fel. A hajózási vállalat küldte a kapitánynak; hosszú távirat volt és sürgető.

…Az M/S THALA DAN hajó, mely tudósokat, felszerelést és élelmet szállított a norvég „Norge” állomáshelyre, a Ranghilda királyné-föld partja mentén súlyosan megsérült, és kénytelen volt behajózni a casablancai kikötőbe, javítás végett. Utasítjuk az ICEBIÖRN kapitányát, hogy vessen horgonyt a legközelebbi, fokvárosi kikötőben, rakodja be a megrendelt élelemkészletet, és teljes sebességgel induljon az Antarktisz partjához. Tekintettel a késői évszakra, egyetlen napot sem szabad elvesztegetni. Kövessen el mindent, hogy áthatoljon a jégen. A „Norge” állomás élelme kifogyóban van. Ha az ICEBIÖRN-nek nem sikerül idejében odajutnia, kutatóinkra a sarki éjszaka beállásával keserves koplalás vár…

Mit tehettek volna? Örömük elkeseredésbe csapott át. Az *Icebiörn* útirányt változtatott, és a hajózási vállalat kívánsága szerint befutott a Tábla-hegy tövénél elterülő hatalmas öbölbe. Az expedíció orvosa itt a kikötőben vette hírét felesége hirtelen megbetegedésének. Az asszony válságos állapotban volt, kétségbeesett sürgönyökben hívta haza férjét. Az orvosnak vissza kellett térnie Norvégiába, a fokvárosi doktorok közül pedig egy sem volt hajlandó vállalkozni a veszedelmes útra. Hiábavaló volt a kapitány minden rábeszélése, hiába ajánlott fel bármilyen nagy fizetést.

– Ilyenkor már viharok dúlják az Atlanti-óceánt – volt a válasz.

– Biztosíthat, kapitány úr, afelől, hogy nem akadunk el valahol, nem kerülünk jéggyűrű fogságába?

– Semmi kedvem ilyen kockázatos utazásra! Itt rövidesen vége a nyárnak, alábbhagy a hőség, kezdődik a legszebb évszak… – tért ki az ajánlat elől egyik a másik után.

Végül a kapitány idegességében magához hívatta a hajóácsot. Csak pár szót beszélt vele.

– Oké, te a háborúban egy cirkálón szanitéc voltál, ugye?

– Igenis, kapitány úr.

– Mától te vagy a hajóorvosunk. Ellenőrizd az útipatikát, és pótold, míg itt vagyunk a hiányokat.

– De kapitány úr…

– Csak semmi „de”, ez parancs! – csattant fel fenyegetőn a rekedt hang. – Ráadásul megkapod a doktor fél fizetését.

Oké szeplős arca felderült, mintha napsugár hullott volna rá.

– Igenis, kapitány úr, a tőlem telhető legjobban gyógyítok majd mindenkit. – Távozóban pedig, a küszöbről huncut mosollyal visszaszólt: – De ezen az úton egy beteg sem lesz, kapitány úr, erről én gondoskodom!

A kapitány és a legénység még hozzá sem látott a norvég sarki állomás részére előkészített élelem berakodásához, máris újabb sürgöny követte az elsőt. Ebben a vállalat megbízta őket, hogy a Leith Harbour-i bálnavadász-állomás villanytelepének pótalkatrészeit is vigyék magukkal Fokvárosból Dél-Georgiába.

– Az ég szerelmére, szedjük a sátorfánkat mihamarább, kapitány, különben még ránk találnak parancsolni, hogy vágjunk át a

Csendes-óceánon, és ugorjunk be a Tűzföldre is! – rémültek meg a tisztek amúgy istenigazából.

– Enyhe túlzás. De az nincs kizárva, hogy a shetlandi vagy kergueleni sarki állomáshelyet el kell látnunk „útközben” tudom is én, mivel – jegyezte meg Hakon mélabúsan. – Már oda jutottam, hogy félek fejemre tenni a fülhallgatót. Hátha új parancs jön a tulajtól.

– Ugyan miért nem tudtak más hajót küldeni ezzel a teherrel Leith Harbourba? – fortyogott Nils a szokottnál is mélyebb basszusán. – Hiszen ők maguk is azt írják, hogy „egyetlen napot sem szabad elvesztegetni”.

– Túl sokba került volna nekik. A mi tulajunknak, pajtás, van hova rakni a pénzét. Nem adják ingyen a remek villákat, luxusautókat, jachtokat, a gyönyörű ékszereket őnagyságának, meg még ki tudja, mi mindent. Minket olcsóbban megkap – gúnyolódtak egyesek.

– De az már drága mulatság lesz, ha visszaútban befagyunk a jégbe, és nem szabadulunk tavasz előtt. Ki jön akkor a segítségünkre? Mit eszünk? Kibírja-e az *Icebiörn?* – tanakodtak keserűn mások.

Kérdéseikre azonban senkitől sem kaptak választ.

4. Gömbölyű a föld, egyszer oda is eljutsz

– Ciklopsztól pedig ne félj – magyarázta Olaf a kisfiúnak, míg a konyha felé kísérte. – Nem olyan rossz, mint amilyennek látszik. Csak szereti, ha mindent úgy csinálnak, ahogy ő akarja, pontosan, gyorsan. Iparkodnod kell, hogy égjen a munka a kezed alatt. A fél szemét egy viharban vesztette el, amikor megmentette egy matróz életét, akit a hullám lesöpört a fedélzetről. De a megmaradt szemével remekül lát. Igaz, nehéz a keze, de a szíve arany. Meglásd, majd csak lesz valahogy.

– Nagyon… nagyon messze vagyunk még Dakartól? – hallotta válaszul a siralmas hangot.

– Hogyan, hát még mindig nem érted, hogy az *Icebiörn* épp ellenkező irányban halad? Nem észak, hanem dél felé. Minden nappal távolabb kerülsz a te Dakarodtól – mondta, de mikor látta, hogy Tumbó csak nagy nehezen fojtja vissza könnyeit, habozva hozzátette:

– Ne búsulj, gömbölyű a föld, előbb-utóbb, de egyszer oda is eljutsz. Dél-Georgiában, Leith Harbourban biztos elcsípünk egy bálnavadászhajót, mely Afrika felé tart, arra felszállhatnál.

– És mikor érnék vele a nénikémhez?

Olaf tanácstalanul vállat vont.

– Erre nem tudok felelni. Nagyon vágyódsz már utána?

– Nem, hiszen alig ismerem, de ő biztosan befogadna, és értesítené Noémit.

– Noémi a nővéred, ugye? De hát ezer ördög és pokol, miért szöktél meg? Néhány nap múlva kieresztettek volna a börtönből, nyugodtan visszamehettél volna hozzá, és túl lettél volna mindenen, így meg…

Tumbó megállt, mélyet sóhajtott, kicsit hallgatott, mintha maga sem tudná, mit feleljen. „Ilyen öreg, és mégsem ért semmit” – futott át az agyán.

– Az nem úgy van, uram – kezdte nyugodtan. – Ha nálunk valaki börtönbe kerül, mindig hónapokig benn tartják, aztán meg földmunkára küldik, messze a városon túlra, a rezervátumba. Onnan szabad kijárása senkinek sincs. Aki megszökik, nyakon csípik, és megint hűvösre rakják, de már hosszabb időre. A tizenhat éven felüliek igazolványt kapnak, de a papírjukra rá van írva, hogy nem lakhatnak a városban, és nem vállalhatnak munkát ott, ahol akarnak, csak ott, ahová rendelik őket. Ez így igaz, uram, magam is láttam ilyen igazolványt – bizonygatta a tengerész arcán átsuhanó hitetlenkedés láttán. – Így vagy úgy, a nővéremet már úgyse láthatnám viszont soha többé…

Olaf arca a fásultan csengő, riasztó szavak hallatára elsápadt. Indokolatlan bűntudat fojtogatta.

– Nem túlzol? – vetette oda gépiesen.

– Nem, uram.

– Ne urazz te engem! – fortyant fel egyszer csak a matróz. – Olaf a nevem, hallhattad, hogy a többiek is így szólítanak.

– Jó… Olaf – derült fel a fiú.

– Ohó, itt jön a potyautasunk! – hangzott mindenfelől, ahogy a hátsó fedélzetre léptek.

A tengerészek gyűrűbe fogták őket. Tudták már, hogy hol bukkant az Öreg a kis négerre, hogy a szakács ördögnek vélte, sőt már arról is hallottak, hogy a fiú összetévesztette a kötélzeteket, és hogy miért szökött el Fokvárosból. Egymást túlkiabálva elárasztották kérdésekkel, melyekre a gyerek zavarában még csak nem is próbált válaszolni. Voltak, akik barátságosan vállon veregették.

– Hagyjátok már békén, hiszen velünk jön, lesz elég idő a beszélgetésre – védelmezte Tumbót jólelkűen Olaf. A rosszmájú suttogásra – „Négerdajka!” – körül sem nézett.

– Hogy nekünk is épp ezt kellett magunkkal hozni a Jóreménység fokáról. Inkább valami szép lány lenne, nem ez a bárányfrizurás madárijesztő. Cirkuszi majomnak jobban beillene – sziszegte Albínó, nagyot szippantva a hanyagul szája szögletébe ragasztott cigarettából.

– Ugyan hol találsz itt cirkuszt, hogy odaadd? Nálunk a déli államokban nem sokat teketóriáznak az efféle szemét népséggel. Fellógatnák az első, útjukba akadó fára, ott himbálódzhatna napokig. Én a magam részéről egyszerűen bebillenteném a tengerbe, és kész.

A matrózok szoros gyűrűje kissé megtágult. Valaki harsányan felnevetett, a többiek azonban kelletlenül méregették a gépészt. A bikanyakú, mindig olajtól maszatos fickó, akinek fél arcát széles forradás szelte át, sandán nézte a fiút.

– Elhallgass, te Hasadtpofájú! – dörrent rá egy hajókürt erejű, hatalmas hang. A fedélzetmester mindig ott bukkant fel észrevétlenül, ahol a legkevésbé várták.

– S ugyan miért? – berzenkedett a gépész, miközben arcán oly bíborvörösre gyűlt a forradás, mintha rögtön kifröccsenne belőle a vér. – No lám, hát mióta védelmezi fedélzetmesterünk a bűnözőket? Hát nem magad mondtad – szándékosan tért át a tegezésre, tudta, hogy Nils ezt ki nem állhatja –, hogy börtönből szökött meg ez a fekete majom? A dajkamesének pedig, amit a megmentett kislányról feltálalt, csak a magadfajta ostoba fickók dőlnek be! Elég egy pillantást vet… – Félszóban elharapta, mert látta, hogy Nils cipónyi marka ökölbe szorul.

– Okosabb lesz, ha meghúzod magad! Hiába mondod dajkamesének, én hiszek neki – vetette közbe az egyik matróz.

– Én is!

– A Dél-afrikai Köztársaságban talán még rosszabb, mint nálatok, a déli államokban – hallatszott innen is, onnan is.

Még Albinó is sietve kilopakodott a tömegből, mikor látta, hogy Nils súlyos léptekkel megindul a gépész felé, és foga között szitkokat mormolva, szemtől szemben megáll előtte. Gyűlölködő pillantással méregették egymást. Látszott, hogy a fedélzetmester alig bírja féken tartani magát.

– Ezért még megfizetsz! – sziszegte, s azzal hátat fordított a Hasadtpofájúnak. – Most pedig elég a komédiából! Megmondtam már nektek, hogy a fiú az Öreg parancsára kukta lesz. Egyikőtök se merjen többé belékötni, megértettétek? Ha pedig valakinek még van valami megjegyzése, hát tessék, ki vele! Nos, rajta…

Végighordozta fenyegető pillantását az arcokon, de a többiek mukkanni sem mertek. Egyik a másik után visszahúzódott, csak egymás közt pusmogtak.

– Mától kezdve hozzá se nyúlok az ételhez – dünnyögte megvető ajkbiggyesztéssel a gépész, a fedélzetmesternek azonban jó füle volt.

– Hát akkor ne zabálj, a te dolgod. Nem fogok bánkódni, ha lefogysz. A gyereket pedig hagyd békén, mert pórul jársz!

– Folyton panaszkodtál, Ciklopsz, hogy túl sok a munkád, nem boldogulsz vele – kezdte Olaf a konyhába lépve. – Most megoldódik a dolog, itt hozom a segédedet – mondta, de mikor észrevette, hogy a szakács bozontos szemöldöke felrándul, szemében pedig baljós fény villan meg, gyorsan, mintegy félvállról hozzátette: – Ez… az Öreg parancsa. Tumbó takarít, mosogat majd neked, felszolgál az étkezőben a tiszti asztalnál, megcsinál mindent, amihez neked nem fűlik a fogad.

A szakács mélyet sóhajtott, szokása szerint mormogott valamit az orra alatt, hátrabökte fehér szakácssipkáját kopaszodó homlokán. Látni való volt, hogy alig bírja visszafojtani mérgét.

– Mindent tudok már, aranyom – szűrte a foga közt komoran, jól megnyomva a „minden” szót. – Gyalázatosan beugrattál! „A kapitány vendége… a kapitány vendége” – gúnyolta Olafot. – Hallod-e, nem te juttattad a hajóra? Mert Nils állítólag az egész bűnt az én nyakamba akarja sózni. – S itt a serpenyőt teljes erejéből lecsapta a tűzhelylapra.

– Hagyd már abba, Ciklopsz! Az Öreg maga bukkant rá, hívatott, és minden magyarázat nélkül, tudod, hogy nem szokása magyarázkodni senki előtt, a konyhába kísértette velem. „Vegye gondjaiba mesterünk ezt a szerencsétlent, és lakassa jól” – így mondta.

– Azt mondta, „mesterünk”? – A szakács tekintete bizalmatlanul fúródott Olaf szemébe, ám annak pillája sem rebbent. – Te meg mit bámulsz, dologra, egy-kettő! – zúdította mérgét a szakács a rémült fiúra.

– De én nem tudok főzni, uram – tárta szét kezét Tumbó tehetetlenül.

– Még csak az hiányozna, hogy néger ínyencfalatokat kelljen falnunk, holmi kuszkuszokat meg miegymást! Csak azt csináld, amit parancsolok, megértetted? Súrold fel a konyhát, az egész padlót, sikáld le az asztalt, az edényeket, mosd ki a törlőruhát, dobd ki a hulladékot. Na, mit máléskodsz? Mit tatod a szádat? Láss hozzá, ne tekeregj itt a lábunk alatt!

A fiú, elkábulva a fejére záporozó utasítások lavinájától, mozdulatlanul állt. Az utolsóra nem emlékezett, az elsőt már elfeledte. Olaf a fejét csóválta. „Nehezebb sora lesz itt, mint gondoltam” – tűnődött aggodalmasan. Nemigen tudta, mit tehetne, nem merte a fiúnak pártját fogni, mert attól tartott, azzal csak még jobban elrontja a dolgot.

– Majd benézek hozzád szolgálat után, Ciklopsz, mesélek valami érdekeset – mondta, s közben a fiúra kacsintott.

A szakács azonban nem hagyta magát ilyen könnyen megengesztelni.

– Ne fáradj, magamtól is megtudom – dörmögte, és hátat fordított Olafnak.

Nehéz volt a hulladékkal teli vödör, de Tumbó most akár egy elefántot is felemelt volna, olyan hévvel látott munkához. Nagy

ugrásokkal szaladt a fedélzetre, és a hajó tatján levő rakodóhelynél nagy erőlködéssel fölemelte vödrét, hogy tartalmát a korláton át belelódítsa a tengerbe. Kiáltást hallott, hát vödrét gyorsan megbillentette – ekkor valami erőteljesen az arcába csapott. A hirtelen támadt szélroham kavargásában csak úgy örvénylettek feje körül a papírdarabok, krumplihéjak, üres konzervdobozok. Levegő után kapkodott, ledobta a vödröt, és dörzsölni kezdte a szemét, mely teleszóródott porral, piszokkal.

– Ej, te vadmajom! Szedd össze, mire vársz?! – rivallt rá egy hang.

A szőke pillájú, vizenyős szempár olyan dühvel meredt rá, hogy a fiúnak ijedtében megroggyant a térde. Kiugrott a fölé nyúló kar alól, futásnak eredt, majd mint a bomba, robbant be a konyhába üres vödrével. Rémülten villogtatta szeme fehérjét.

– Mi van már megint, te istenverése? – Ciklopsz hangja nem valami barátságosan csengett, de mikor szigorú tekintete a kétségbeesett arcra esett, megenyhült. – Mi történt?

Alig kezdett beszélni a gyerek, Ciklopsz máris rohant a fedélzetre, ahol a szél egyre messzebb sodorta a szemetet. Fejéhez kapott.

– Ide a seprűt, hamar, és szedd össze! Legalább eztán tudni fogod, hogy a szemetet a szélmentes oldalon önti ki az ember, nem a másikon. Nem érted? Hát nem szél ellen, hanem amerre felé a szél fúj, szélbe, hogy elvigye. Ezt jegyezd meg egyszer s mindenkorra!

Tán még soha senki nem söpörte fel olyan gondosan az *Icebiörn* fedélzetét, mint a kis néger potyautas. Még a legapróbb morzsát is felkotorta. Ujját pedig minduntalan megnyálazta, hogy ellenőrizze, nem fordult-e véletlenül ellenkező irányba a szél. Ez azonban csak a kezdet volt.

– Hej, te ott, Tumbó! – hallott egy hangot a kapitányi híd felől. – Hívd ide Ciklopszot, de gyorsan, szedd a lábad!.

A fiú rohant a konyhába. Már a küszöbről kiabálta:

– Hej, te ott, Ciklopsz, hívnak a kapitányhoz!

A szakács abbahagyta a tésztagyúrást, és Tumbóra emelte súlyos, merev tekintetét.

– Először is tessék engem főnök úrnak szólítani, ezt vésd a fejedbe, különben ezzel tanítlak tisztességre – mutatta a sodrófát –,

másodszor tudnod kell, hogy egy ilyen úri hajón, mint a mi *Icebiörn*ünk, nem hívják a szakácsot, hanem kéretik, megértetted? – így szólván, megigazgatta magas, fehér szakácssipkáját a fején, és lassú, méltóságteljes léptekkel indult a felső fedélzetre. – Nyújtsd ki helyettem a tésztát, a húslevesbe lesz metéltnek – szólt még vissza. – Csak előbb alaposan súrold le a mancsod, és kösd magad elé ezt a kötényt.

Tumbó nem hagyta magának kétszer mondani. Még édesanyja életében nemegyszer segített neki kukoricalepényt sütni. Gyorsan maga elé kötötte a szakács kötényét, melybe kétszer is belefért volna, mosóporral tisztára sikálta a kezét – de hiába nézte, nem lett fehér, pedig mindig arról ábrándozott –, aztán lelkesen munkához látott. A tészta lágy volt, darabokra szakadt, hol a sodrófához, hol a gyúródeszkához ragadt, sehogy sem boldogult vele. Ködösen emlékezett rá, hogy Noémi, amikor lepénytésztát gyúrt, mindig egy marék lisztet hintett alá. Nem sokat habozott, lekapott egyet a polcon sorakozó fémdobozok közül. A legszélsőt, mert az esett a keze ügyébe. Kinyitotta – hát gyönyörű, porhanyós, fehér liszt volt benne, nem olyan sárga ám, mint a kukoricaliszt. Sietett, kapkodott, ahogy csak bírt, hogy elkészüljön, mire a szakács visszaér.

Ciklopsz csodálkozva nézte a gyúródeszkán kupacba tornyozott hófehér, szép, vékonyra vágott metéltet.

– No, talán mégiscsak lesz belőled valami. Épp rólad beszélt velem az öreg – mormolta, és nekilátott befejezni az ebédet. Nem tudta, hogy szavai úgy csengenek Tumbó fülének, mint a legnagyobb dicséret. Az első ezen a hajón.

5. Meg akart mérgezni bennünket!

Tumbó riadtan fülelt az étkező nyitott ajtaján át beszüremlő élénk zsivajra. A kapitány rekedt hangján mondott valamit, egy tiszt éles,

magas hangon válaszolt. Hakont, akitől a tisztek közül legkevésbé félt, nem hallotta. „Egyszer mégis rá kell szánnom magam” – gondolta. Mély lélegzetet vett, és még mielőtt a szakács válaszolhatott volna, bátran megindult. Megjelenését harsány hahotával fogadták. Tumbó csak állt a küszöbön földig érő, övvel felkötött kötényében, duplán felgyűrt ruhaujjával, óriási gyapjúharisnyában. Az apró alakot elborító kötény vakító fehérségétől élesen elütött a feszülten figyelő, fekete arc. A két kezében tartott, gőzölgő tálból zsíros sugárban csurgott a földre a húsleves.

– Vigyázz, jól fogd!

– Óvatosabban, mert kiöntöd!

– Állítsd már az asztalra, mielőtt elejtenéd! – hallotta mintegy ködfüggönyön át. Még mindig hullámzott körülötte a nevetés.

– Tedd le már!

Tumbó végre remegő kézzel az abroszra helyezte a tálat. Izzadt kezét úgy ökölbe szorította, hogy belereccsentek a porcok. „Hát már sose hagyják abba?” – futott át az agyán.

Elsőnek a rádiótávírász kóstolta meg a levest. Nagy kanál metéltet vett a szájába, lenyelte, elfintorodott, aztán tétova

mozdulattal eltolta maga elől a tányért, bajuszát pedig gondosan megtörölgette.

– Mi van, Hakon, nincs étvágyad? – tréfálkozott a kapitány, miközben szalvétáját szertartásosan a térdére terítette. – Én ilyesmire soha életemben nem panaszkodhattam – mondta, és bekapott egy púpozott kanál metéltet. A következő pillanatban undorral kiköpte. – Mi ez a moslék?! Ide nekem a szakácsot! – ordította, s oly hevesen lökte el maga elől a tányért, hogy a leves az abroszra loccsant.

Tumbó szíve zakatolni kezdett.

– Főnök úr, kérem, a kapitány úr kéreti az étkezőbe – darálta egy szuszra, ahogy a konyhába rontott.

– Vidd innen a kotyvalékodat!– fújtatott a kapitány fenyegetőn Ciklopszra. – Vagy nem is, előbb kóstold meg magad! Fedélzetfelmosónak való az ilyen, nem szakácsnak!

Ciklopsz megkóstolta a levest, és vörös lett, mint a főtt rák.

– Nem értem! – nyögte ki végre, aztán mélyebbre merítette kanalát, kihalászott a léből egy metéltet, szájába vette és felüvöltött: – A néger az oka! – S azzal kirobogott az étkezőből.

A konyhából kihallatszó szörnyű jajveszékelés az egész hajót felverte. Tumbó teli torokból ordított, mintha nyúznák. A szakács rikoltozva szidta, mint a bokrot, és a sodrófával kergette – a fiú kétségbeesetten menekült.

– Mit szórtál bele, mi?! – kiáltozta a szakács.

Már-már elkapta a fiú karját, de Tumbó egyetlen szökkenéssel fenn termett a csónakfedélzeten, és még mielőtt Ciklopsz utána tudott volna kapaszkodni, már le is ugrott a másik oldalon. Lélekszakadva loholt a hajó felé. Csaknem az egész legénység kitódult a fedélzetre.

– Fogjátok meg! – lihegte a szakács.

– Elfogni! Beleszórt valamit a levesbe, meg akart mérgezni bennünket, mint a patkányokat! – ordította a Hasadtpofájú, és elsőként vetette magát a gyerek üldözésére.

Az egész fedélzet felbolydult. Voltak, akik a gépész példáját követték, mások kérdezősködni kezdtek, hogy ki kicsodát akart megmérgezni és miért. A matrózok, akik nem kaptak még ebédet, ez

egyszer örültek, hogy a legénység később eszik, mint a tisztek. Valaki a szakács útjába került, és Ciklopsz nagyot sózott a fejére a sodrófával, másvalaki félreugrott Tumbó elől, és hasra esett. A Hasadtpofájú kis híján elkapta már a fiú lábát, de egy erős ökölcsapás a raktárhelyiség tetejére lódította. Tumbó zihálva megállt a víztartálynál. Menekülése közben, mint űzött vad, nem tudta megkülönböztetni ellenségeit barátaitól, mindenkit üldözőnek tartott, még Olafot is.

Az egyik hágcsón Ciklopsz kapaszkodott felfelé, a másikon az acsargó gépész, nyomában két matrózzal. „Be a tengerbe!” – villant át a halálra rémült fiú agyán, de visszatorpant a láthatárig szürkén háborgó, nagy vízfelülettől. Nekidőlt a korlátnak, és lábizmait teljes erejéből megfeszítve, fellökte magát a magasba. Egy pillanatig ott függött az orrvitorla acélsodrony kötelén, majd cirkuszi kötéltáncosként kúszni kezdett az árboc felé. A sodrony felhorzsolta tenyerét, de nem törődött vele, nem érzett fájdalmat, mert látta, hogy Ciklopsz a tartóvasakon már kapaszkodik az árbocra. – Megölik a fiút! – kiáltotta Olaf rémülten.

– Nem kerül a kezükbe – vélte valaki, de a fedélzetmester komolyan nyugtalankodott.

Elfogni a szakácsot! – kiáltotta dörgő hangon, maga pedig egyetlen súlyos ökölcsapással mellbe vágta a gépészt. A Hasadtpofájú elvesztette egyensúlyát, s mint egy krumplis zsák, végigvágódott a fedélzeten.

A fiú üldözése, mint ilyen eseteknél gyakran előfordul, jó alkalmat nyújtott a személyes leszámolásokra, mindenféle elévült sérelmek és követelések kiegyenlítésére. Senki sem találta volna ki, mi módon találkozott Albínó többször is Nils kemény öklével, vagy hogy az ács horogütése véletlenül miért épp őt lódította hátra. A fedélzetmester főleg a Hasadtpofájúra vadászott. Már rég a begyében volt, és nem vette tréfára, mikor birokra kelt vele. Fokvárosban csak nehezen türtőztette magát, mikor látta, hogy a gépész beleköt egy öreg néger dokkmunkásba, és lehordja a sárga földig. Hát akadhatott ennél jobb alkalom arra, hogy kiverje a fejéből a faji előítéleteket?

Ciklopsz nehézkes szuszogással kapaszkodott felfelé. Már csak két méter, már csak egy, és eléri a fiút. Tumbó habozás nélkül végigcsusszant a sodronykötélen, a másik rakodóhelynél levő daru

hosszú karjának legpereméhez, s szempillantás alatt már lenn is volt. A testes szakács nem vállalkozott ilyen bravúrra. Különben is torkig volt már az egész kergetődzéssel, és nem is tiltakozott, mikor Olaf tizenöt méter magasságból lefelé kezdte ráncigálni. Csak a sodrófát nem akarta semmi áron kiadni a kezéből. Válluk egymásnak feszült, Ciklopsz végre lepottyant, de magával rántotta Olafot is, és végighemperedtek a fedélzeten.

A tengerészek köréjük gyűltek. Harci kedvük már alábbhagyott. Az egyiknek szeme alatt kék folt sötétlett, a másiknak orra dagadt nagyra, és vérzett, a harmadik jókora daganatot tapogatott a homlokán.

– Megnyugszol végre, vagy… – rivallt a szakácsra a fedélzetmester, és öklét fenyegetőn az orra alá tolta. – Mit szórt a levesbe, ki vele! A Hasadtpofájú azon erősködik, hogy meg akart mérgezni bennünket.

– Hogy mi… mit szórt? – kapkodott levegő után Ciklopsz.

– Hagyjátok már szóhoz jutni! Olaf, engedd el! – ordította izgatottan a gépész. Szeme alatt a nagy kék folt fenyegető külsőt kölcsönzött neki.

– Hát izét… – nyögte az Olaf vasmarkából végre kiszabadult szakács, és tétova tekintetét végighordozta az arcokon. – Mit akartok tőlem? Port, no…

– Miféle port?

– Megsüketültetek? Hiszen mondom: mosóport.

– Megbolondultál? Ezért kergeted?

– Hisz az nem méreg! Lóvá akarsz tenni bennünket?

– Hát ki mondta, hogy méreg?

– Saját fülemmel hallottam, hogy valaki azt kiáltotta.

– Nem én voltam! Letolt az Öreg, aztán méregbe gurultam. Senki se kért fel benneteket, hogy hajkurásszátok!

– És ki üvöltötte: „Fogjátok meg!”? – csúfolta a szakácsot Oké.

A Hasadtpofájú sérült nyakát nyomogatva megfenyegette Ciklopszot.

– Ej, ez csak kibúvó! Magam hallottam, hogy azt kiabáltad, méreg, most meg a védelmedbe veszed.

– Hiszen te üvöltöttél!

– Gyere le, fiú, nem bánt senki – hívta Olaf Tumbót, aki még mindig a kötélen lógott. Félt, hogy a gyerek elveszti egyensúlyát, és belezuhan a tengerbe.

Tumbó azonban süket volt a szólogatásra. Semmit, de semmit nem értett mindabból, ami az imént lezajlott. Ciklopsz, aki első alkalommal kést vágott hozzá, most sodrófával fenyegette, és borzasztóan kiabált; kergették, mint négerrazziánál szokták a rendőrök, most meg hívják. Mit akarhatnak tőle? Miért akarják megbüntetni, mikor semmit sem vétett? Börtönbe itt nem csukhatják. De hátha vízbe dobják? Látni való már, hogy ezek sem különbek azoknál, akik elől elmenekült. Fejében minden összekavarodott, karja elgyengült, érezte, hogy nem bírja magát tovább tartani. Történjen, aminek történnie kell, legyen már vége mindennek. Fásultan, a legrosszabbra is felkészülve lecsusszant a kötélen a fedélzetre.

– No, fiúk, elég a mulatságból! Kiszaladgáltátok magatokat, biztos jót tett, de a jóból is megárt a sok – jelentette ki erélyesen a kapitány, mikor Olaf jelentette neki, hogy mi okozta a félreértést.

– Úgy látszik, Ciklopsz, túlságosan a szívedre vetted a szavaimat. Tudom, milyen remekül főzöl, hát sehogy sem értettem, mi történhetett. Jó lecke ez neked a jövőre nézve. Teremts végre rendet a konyhában. Micsoda ötlet mosóport tartani a liszt mellett?! A gyereket pedig hagyd békén. A legjobbat akarta, iparkodott, ahogy csak tudott. Máskor majd jobban vigyáz. S végezetül, nem ártana, ha már enni is kapnánk valamit. Remélem, a második fogás ízletesebb lesz, mint a leves volt, mert pokolian éhes vagyok – tette hozzá a kapitány, s azzal visszaült az asztalhoz.

Pár pillanat múlva Tumbó megint oly fürgén futkosott a konyha és az étkező közt, amennyire csak a folyton lába közé akadó, hosszú kötény engedte. Sipkáját, mely folyton homlokába csúszott, vissza-visszatolta. Hűséges kutyapillantással igyekezett kitalálni a kapitány gondolatait, minden mozdulatát szemmel tartotta. Szíve csordultig telt hálával a férfi iránt, aki őt pártfogásába vette, aki megértette, hogy ő, Tumbó, csak a legjobbat akarta.

– Nagyon finom ez a disznókaraj, adj még egy szeletet, fiú – hallotta egyszer csak a rekedt hangot.

Tumbó tétovázás nélkül két ujja közé csippentette a legnagyobb darab húst, és szépen átemelte a kapitány tányérjára. Az étkezőben csend lett. Mindnyájan visszafojtották lélegzetüket, és a parancsnok arcába meredtek. Hosszú percekig komoly volt az az arc, mintha kővé meredt volna, aztán remegés futott rajta át, s végül – a kapitányból kitört a visszafojtott kacagás. Erre aztán is kirobbant a nevetés. Az ajtón kíváncsi arcok kukkantottak be. Nils széles válla is feltűnt, Ciklopsz a fél szemével aggódva bepislogott. Tumbó nem tudta, mi keltett ekkora vidámságot, de látta, hogy nem kap szidást, hát kivillantotta vakító fehér fogsorát.

– Levágom a mancsod! – sziszegte fülébe a szakács, akinek közben valaki megsúgta, mi okozza a harsány derültséget.

Szolgálatkészen az asztalhoz ugrott, és megragadta a tányért.

– Rögtön kicserélem a húst, kapitány úr.

– Nem kell, hagyd csak, Ciklopsz. Nem hal bele az ember. Remek szeletet választott a fiú, és különben is, soha senki nem szolgált még ki olyan teljes szívvel, mint ő. Ne bántsd!

– Hiszen a legkövérebb húst választottam neki, főnök úr. És ő maga kért rá. Én csak jót akartam – mentegetődzött később a konyhában Tumbó, teljesen összezavarodva, és közben nyugtalanul figyelte, nem kapja-e föl megint a szakács a sodrófát. Végül Ciklopsz is megengesztelődött.

A hálóhelyiségben a legénységgel már kínosabban folyt le a dolog. Kegyetlenül kigúnyolták, kicsúfolták Tumbó kalandját. A gépész az egyik hajóágyról lerántott, kétes tisztaságú lepedőt tekert magára kötény gyanánt, és pipiskedve, fintorogva, szeme fehérjét kiforgatva utánozta, hogy miképp sürgölődik a potyautas a kapitány körül, miképp akar az Öreg kegyeibe férkőzni.

– Nézzétek csak meg jól a Hasadtpofájút, hát nem olyan, mintha Tumbó édestestvére lenne? – kötött bele Oké a gépész arcán elkenődött fekete olajcsíkokra mutatva.

– Úgy hasonlít rá, mint egyik tojás a másikra – kapott a szón Olaf.

A Hasadtpofájú ezt már nem bírta ki. Tekintete elkomorult. Forradás rútította, piszkos arca eltorzult a méregtől. Haragos pillantást vetett a nevető matrózokra.

– Ezt még megkeserülöd, Olaf! Mondd újra, ha mered! Te meg, nigger, pucolj innét, amíg jól megy dolgod! És meg ne lássalak többé a hálóhelyiségben!

Tumbó egy szökkenéssel az ajtónál termett, de Oké kinyújtott karja visszatartotta.

– Mi nem tetszik neked ezen a gyereken? – Az ács hangja látszólag nyugodt volt, de a fiú érezte, hogy a ránehezedő kar izmai hirtelen acélossá merevülnek.

– A bőre, a bőrszíne, nem érted?

– Ez kevés, nagyon is kevés – szűrte Oké a foga közt. Nem mozdult helyéből, csak sápadt arcán ütköztek ki erősebben a szeplők. – Ha csak egy ujjal is hozzá mersz nyúlni ehhez a fiúhoz, velem gyűlik meg a bajod! Akkor pedig nem vagyok benne biztos, viszontlátod-e még kedves déli államaidat. Ne feledd, hogy norvég hajón vagy: itt senki sem nézi a másik bőrszínét vagy nemzetiségét. Te amerikai vagy, a szakács svéd, én Ausztráliából származom, Tumbó Afrikából. Ha valakinek távoznia kell a hálóhelyiségből, az nem ő lesz, hanem te. Tessék, szabad az út a fedélzetre, de még tovább is, ha úgy tetszik – a tengerbe. Van ott hely elég. Csak saját szavaidat idézem.

A Hasadtpofájú kis ideig még küzdött magával. Tudta, mint mindenki a hajón, hogy az áccsal tanácsosabb nem kikezdeni. Fürkésző pillantással végigmérte társait, aztán indulatosan kiköpött, nehéz léptekkel elhagyta a hálótermet, és erősen bevágta maga után az ajtót.

6. Nem szabad akárkire bízni a kulcsot

Ezen az emlékezetes estén Tumbó sokáig fészkelődött fekhelyén, míg elaludt. Egyedül volt, nem a hálóhelyiségben a tengerészek közt. A fedélzetmester, hogy elkerüljék az újabb civódásokat, összetűzéseket, másutt helyezte el. A fiúnak életében először volt

egy saját kis zuga, ahonnét senki sem kergette ki, saját matraca és pehelykönnyű, kályhameleg pokróca. Eddig az ócska ládákból, nádból és hullámbádog-hulladékból összeeszkábált viskóban be kellett érnie a szúrós gyékénnyel, melyet nővére egyszerűen az agyagos földre terített le esténként. Nyáron, nagy hőség idején fullasztóan fülledt volt ott benn a levegő, télen, az esős évszak beálltával nyirkos és hideg.

Vékony, folt hátán folt nadrágja a tengerbe repült. A fedélzetmester ráparancsolt, hogy fürödjék meg, jól súrolja le magát. Olaf adott neki egy régi pulóvert, a szakács is ajándékozott neki egyet s mást a saját ruhatárából. De minden nagy volt, túl hosszú és bő. S mivel a hajón senki sem tudott bánni tűvel és cérnával, Olaf kénytelen volt magára vállalni az alkalmi szabó hálátlan szerepét.

A keskeny, alacsony, ablaktalan fülkébe, mely a fiú hálóhelye lett, nehéz acél csapófedéllel ellátott kis nyíláson lehetett bemászni. A fedélzetmester itt tartotta a pótkötelet, a festékeket és mindenféle egyéb eszközöket. A tele zsúfolt, szűk kis fülkében nemigen volt hely, a matrac nagy kötélcsomókra volt terítve, gidres-gödrösen – de ugyan ki törődött ezzel? Elég volt átfordulnia a jobb oldalára, s a szegélylécek kerítésén túl máris megpillantotta a rikító színű festékesdobozokat, a másik oldal felől pedig az asztalosműhelyt látta a lyukacsos közfalon át: a hajóács birodalmát. A mennyezetről mindenféle kötelek, pányvák, rongyok lógtak. Kellemes, friss fa-, lakk- és terpentinszag terjengett. És Tumbó, bár sokat szenvedett a hidegtől, boldog volt. Mióta a hajóra került, most először próbálta végre rendbe szedni gondolatait. Igaz, nem tudta, hová viszi a hajó, és mi lesz vele, de eszébe sem jutott emiatt búsulni. „Majd csak lesz valahogy” – hajtogatta magában Olaf mondását.

A hajó oldalának verődő hullámok egyenletes moraja elringatta, mégis soká forgolódott fekhelyén, és önkéntelenül is folyton hallgatódzott. Minden kis zajra nyomban fölneszelt, márpedig éjjel a hajón elég sokféle hang hallható. Hol az eresztékek reccsentek meg, hol panaszkodott valaki, vagy sóhajtozott; itt nyikorgott, ott roppant valami. Ha erősebb hullám verődött a hajónak, összezörrentek a bádog festékesdobozok. Csak a motor dohogott folyvást ugyanazzal az álmosító, monoton dübörgéssel.

Alig pirkadt, a szakács már a konyhában találta sürgölődő kuktáját. Tumbó a hidegtől reszketve, teljes erejéből súrolta a fehér csempéket, s közben olykor-olykor undorral sandított az egymás mellett sorakozó, fehér dobozok felé. „Sose nyúlok többé hozzájuk magamtól” – fogadkozott, fényesre törölve a padlót.

– Miért nem veszel hozzá meleg vizet? – mordult rá Ciklopsz, mikor látta, hogy Tumbó a vödröt újra megtölti hideg vízzel, holott keze már szederjeslilává dermedt.

– Meleget? Honnét?

– Hát innét ni!

A gyerek önkéntelen tisztelettel nézte a csapot, melyből a forró víz ömlött. A fokvárosi négernegyedben vízhordó hordta szét a vizet. S méghozzá nem is mindig. Sokat kellett várni rá, nagy pénzt fizetni érte, és minden cseppjével takarékoskodni. Itt meg csapból folyik a tiszta, jóízű víz, hideg is, meleg is, amennyi csak kell. És itt tüzet se kell rakni, hosszan fújdogálni a parázsló rőzsét, míg lángra kap, s vigyázni rá, hogy idejekorán ki ne aludjék. Elég megérinteni egy piros gombot a falban, s a tűzhely fekete lapja pár pillanat múlva már forróra hevül.

– Mitől melegszik meg olyan hamar?

– Mire tanítottalak? Hogy kell engem szólítani? – berzenkedett a szakács, miközben elégedetten nézett szét a tisztaságtól ragyogó konyhában.

– Főnök úr, kérem – tette hozzá gyorsan a fiú.

– A villany melegíti fel. Ugyanaz, ami az izzókban is ég – mormolta Ciklopsz, de nem akart hosszabb magyarázatokba bocsátkozni.

– Ciklopsz, mi történik itt? A padló tündöklik, akár a tükör, megláthatja magát benne az ember – viccelődtek vele a matrózok. – Jól jön neked ez a kukta, te vén szutykos, szó se róla, jól jön. Az előző útnál azt ígérte az első tisztünk; a tengerbe lógat, hogy legalább egyszer tisztességesen megfürödj, emlékszel?

– Vigyázzatok, nyavalyások, mert majd én lógatlak ki benneteket ebédidőre! – vágott vissza a szakács, szemét dühösen villogtatva. – Lóduljatok, ne is lássalak benneteket! – És mindnyájukat kikergette a konyhából

Olaf volt az egyetlen kivétel. Őt Ciklopsz különös kegyben tartotta. Olaf soha nem kért az ételből ráadást, pedig a porcióját mindig bekebelezte, dicsérte a jó kosztot, és sose lábatlankodott a konyhában, mint mások. Mellesleg Ciklopsz tudta, hogy Olaf néhány percnyi beszélgetés után mindig kihúz a nadrágja farzsebéből egy lapos üveget, és odanyújtja neki: „Leöblíteném a torkomat, hát te?” A szakács a maga készletét ravaszul dugdosta. A polcon álló üvegben sose volt több, csak egy kortyintásnyi. Ha valaki jött és kérte: „Ciklopsz, hadd húzzak egyet!” – a szakács a flaskóra mutatott és felsóhajtott: „Szívesen, aranyom, kár, hogy nem jöttél előbb, már csak egy hörpintésre való kotyog az alján” – és cinkosan Tumbóra kacsintott. A fiú sokáig nem bírta megérteni, hogy lehet az, hogy az ital az üvegben se nem szaporodik, se nem fogy, a konyha estére mégis tele van borókapálinka-szaggal. Azzal azonban semmiképp se lehetett volna vádolni a szakácsot, hogy sajnálja kuktájától az ételt. Semmit se zárt el előle, és egyszer s mindenkorra megmondta: „Ha éhes vagy, tudod, mi van a konyhán, vegyél csak bátran.” Mindig megtetézte a fiú húsadagját, kenyérporcióját, másodszor is mert neki a levesből, s mikor látta, hogy a tányér szempillantás alatt üres lesz, csodálkozva dünnyögte: „Ugyan hogy fér bele az a temérdek étel?!”

Tumbó kettő helyett, négy helyett evett, bepótolta minden eddigi koplalását, mert minden ízében érezte még a nyomor éveit, mikor éjjel, titkon ételhulladékot lopott a fehérnegyed szeméttartályaiból, lerágta a kidobott csontokat, kinyalta a konzervdobozokat, hogy valamivel becsapja hevesen követelődző gyomrát. S még ráadásul vigyáznia is kellett minden alkalommal, hogy a rendőr fejbe ne kólintsa a gumibotjával, vagy ami még rosszabb: le ne tartóztassa. Rövid életében még sohasem volt olyan jóllakott, mint most itt a hajón. Iparkodott mindent a legfürgébben, legjobban csinálni, de hát nem mindig sikerült.

– Emeld át oda a levest – parancsolta egyszer a szakács.

Tumbó megragadta a lábos tűzforró fülét, és sikoltva leejtette az egészet a padlóra. A gőzölgő lé épp a belépő lábára ömlött. Még szerencse, hogy az ács volt az illető, és nem például a Hasadtpofájú, aki mindig görbe szemmel nézte a fekete kuktát, vagy Albinó.

Máskor meg az történt, hogy Tumbó kimosta a konyhakendőt, amibe a szakács az omlós süteménytésztákat szokta sütés előtt

belecsavarni. Olyan szappannal mosta, amilyen épp a keze ügyébe akadt. Nem tudta, hogy az kenőszappan, és csak bajnak került a keze alá. Vagy tán nem öblítette ki eléggé a kendőt? Ciklopsz belépett, szimatolni kezdett, a konyhában erős döglötthal-szag terjengett. Rögtön megkóstolta a tésztát, s ahogy volt, az egészet tüstént a tengerbe dobta. De hogy Tumbó mit hallott tőle akkor, arról jobb nem beszélni.

– Eztán mindig jó leszek, főnök úr, kérem, megfogadom – motyogta, míg az új tésztán mesterkedett a sodrófával, melytől ugyan már nem félt, de annál jobban tisztelt.

Hanem ez még hagyján, volt ennél sokkal rémesebb kalandja is!

– Nesze a kamrakulcs, hozz nekem húsz doboz zabpelyhet...

A szakács még be sem fejezte a mondatot, a fekete talpak már végig dobogtak a fedélzeten. Tumbó, míg a deszkapadlón futott büszkén csörgette a nagy kulcscsomót. Eddig még sose bízták rá. A kamrában körül se nézett, noha a füstölt oldalas, a virslik, az ötkilós sonkakonzervek és egyéb, tarka címkés konzervek sokaságának látványa mindig lenyűgözte. Létra nélkül is egy-kettőre feltornászta magát a legfelső polcra, mely már közvetlenül a mennyezet alatt volt, Nem eleget mászott tán kerítésre meg fára életében? Senki se tudta oly ügyesen lerázni a kókuszdiót a legmagasabb pálmákról, mint ő, vagy lehúzni a súlyos datolya- meg banánfürtöket, hogy a gyümölcs hamarabb kerüljön kosárba.

Tessék, most is néhány ügyes kézmozdulat – s lám, a zabpehelydobozok máris lenn sorakoznak a padlón. Tumbó lassan, óvatosan lépkedett a folyosón, erősen magához szorítva a kartondoboz piramist, s noha nem látott tőle maga elé, mégis gyorsan haladt, meztelen lába jól ismert minden kanyart, minden lépcsőfokot. Valaki sietős léptekkel egyszer csak szembejött vele, vállon ragadta, megpörgette, és hevesen előretaszította. Tumbó egy pillanatig megrökönyödve állt, nem tudott tájékozódni, nem tudta, merre menjen. Tétován, lassan elindult előre. Egy lépés, kettő… Talpával lépcsőt tapintott. Rendben van. Most kanyar jobbra, aztán balra. Melegség csapta meg. A konyha – gondolta megkönnyebbülten. Csak át kell lépni a küszöbön. De mi ez? Valami kemény hirtelen hasba vágta. A dobozpiramis összeomlott. Fehér réteg terült a főmotor hengerfejére, vastag zabpehelyszőnyeg duzzadt a gépház

padlóján. Tumbó alig bírta visszafojtani kiáltását. Rémülten, tehetetlenül nézte, amint az egyik doboz nekipattan az acéllétrának, nekiütődik egy csőnek, nagy ívben felugrik. a lyukacsos hídpallóra, ott szétreped, és teleszórja fehér fellegével egy megdöbbent alak arcát, aki – szerencsétlenségére – nem más, mint épp a Hasadtpofájú.

– Tudom, amit tudok: az a fekete barom szántszándékkal szórt tele – makacskodott dühösen a gépész, mikor társai megmagyarázták neki Tumbó kalandját. – De egyszer ellátom a baját, és fogadom, elmegy a kedve attól, hogy ki merjen kezdeni egy fehérrel!

– Lassan a testtel! Nincs okod így fortyogni, hagyd békén a gyereket! Megmondtam már nemegyszer.

– Ej, te négervédelmező! – tört ki a Hasadtpofájú, és gúnyosan nézett Okéra. – Hát kit pártfogolsz te, mi?

– Egy védtelen gyereket!

7. Tartsd a szád, míg jól megy dolgod!

Háborgott a tenger. Az *Icebiörn* táncolt a hánykódó hullámok hátán. Orra barázdát hasított a vízben, tatja egy pillanatra kiemelkedett, és a hajócsavar az üres levegőt kavarta, aztán meg orra állt fel, és tatja süllyedt alá, Tumbó a konyha sarkába húzódva görcsösen kapaszkodott az asztalba, szemét sem merte az ablakra vetni. A porzó víz magasra lövellt az ég szürke felhőgomolyai alatt. A láthatár felől piszkos színű hullámok torlódtak nagy tajtéksörényükkel a hajó elé, egyik a másikat követte, szüntelenül, dörögve zuhantak a hajó orrára, végigsöpörték a fedélzetet, és a tatnál visszaomlottak a tengerbe. A habzó áradat elnyelte a fedélzetet, sodró zuhatag gurigázott a petróleumos hordókkal, cibálta a mentőcsónakokat. S félretaszított mindent, ami útjában állt. A fergeteges szél úgy üvöltött, mintha a pokol minden erői elszabadultak volna.

– Nem is csoda, itt vannak az „Üvöltő Negyvenek” – bólogattak a matrózok, be-beugorva egy pillanatra a konyhába.

– Tudott dolog, a március a tavaszi viharok ideje.

– Ebben az évszakban egy teljes hónapig is képes így tombolni a tenger.

– Csak aztán ne virradjon ránk még cudarabb világ a „Vijjogó Ötveneknél”! – sóhajtoztak némelyek lehangoltan.

Tumbó nem értett sem az Üvöltőkhöz, sem a Vijjogókhoz. Füle teljesen megtelt hullámmorajjal. Csak annyit tudott, hogy tovább aligha bírja ki. Minden újabb alámerülésnél úgy tűnt neki, már itt a vég, a hajó többé képes kiemelkedni a csattanva rázúduló vízfal alól. Az ablaküveghez lapulva, félelemtől szürkén moccanni se mert.

Hirtelen fülsértő élességgel felsivítottak a riadócsengők. Hosszan, röviden. Tűz ütött ki a hajon? Ember a vízben? Hátán végigfutott a hideg. Fejében összekavarodott a sokféle jelzés, melyre Olaf oly türelmesen megtanította. Egyetlenegyre sem emlékezett. Nehéz bakancsok hangos dobogását, harsány hangokat hallott a folyosóról. A tatfedélzet felbolydult. A legények gumikabátban, csuklyákban ugrottak a patakzó áradatba, és loholtak a korlát felé. Köztük Olaf is. Hirtelen eltűnt Tumbó szeme elől. Nem, ott áll még, mellig a tajtékzó vízben. A korláttól hirtelen elvált egy hordó, és egyenesen Olaf felé gurult, már-már elérte… Tumbó sikoltva a folyosóra rohant, és teljes erejéből felrántotta az ajtót. Erős kéz nehezedett vállára, és hátralökte.

– Megbolondultál?! – ordította fülébe az ács. – Hová? Ki ne merj menni, mert odacsap a víz, mint a rongyot!

– Olaf… szétnyomja a… – Tumbó remegett izgalmában.

– Semmi baja sem lesz. Megrepedtek a deszkák, szétszakadt a kötélzet, rögzítenünk kell a hordókat. Lódulj a helyedre, nincs itt semmi keresnivalód! – mondta Oké, s mikor látta, hogy a gyerek nem tágít, erélyesen ellökte az ajtótól. – Mars vissza, egy-kettő! Ha segíteni akarsz, főzz kávét, szörnyű hideg van.

Tumbó visszaszaladt a kerek konyhaablakhoz, tekintetével lázasan kereste az ismerős alakot. Olaf hol előbukkant, hol megint beleveszett a fedélzeten fortyogó vízáradatba. A fiú felkapta a nagy kávéskannát, megtöltötte vízzel, és a tűzhelyre állította. Maga is alig bírta megőrizni egyensúlyát, a nehéz edény meg arra csusszant, amerre billent a hajó, és egyre jobban égette a kezét.

– Mamlasz… hát még sose láttad, hogy kell rögzíteni a kannát? – kezdte korholni Ciklopsz már a küszöbről.

Gyorsan körülrakta néhány fémrúddal, mire a makrancos edény megállt. A folyosó már megtelt matrózokkal, kabátjukról csak úgy csurgott a víz. Halálosan elcsigázva hallgattak, gémberedett kezük mohón nyúlt a bögréért. Még Olaf is hallgatott, mikor Tumbó reszkető kézzel odaadta neki a kávét. Kis kortyokban itta a tűzforró italt, száját le sem vette a bögréről.

A vihar hol erősbödött, hol elcsitult néhány röpke órára, mintha erőt gyűjtene az új támadáshoz. Tumbó negyednap csodálkozva észlelte, hogy mindent meg lehet szokni. Mikor a vihar dörgése végre elült, már valósággal hiányzott. Az emberek komoran vánszorogtak a hajón, hálófülkéikbe bújtak, hogy kialudjak a feszült órákat. Ciklopsz aznap mérges volt, mint egy darázs. Folyton kiabált az ártatlan Tumbóval, cifrákat káromkodott, kikergette a tengerészeket, odaégette a túrós palacsintát, a kapitány kedvenc ételét, kuktáját pedig a szokottnál korábban kiebrudalta a konyhából.

– Mondd meg Olafnak, hogy várom. Beszédem van vele. Te meg ne lábatlankodj itt nekem többet! – förmedt rá búcsúzóul.

Olaf nehézkesen lezökkent a székre, hogy az belereccsent. Fáradt volt és kialvatlan, száját sem volt kedve kinyitni. Előhúzta pálinkás üvegét, és szótlanul a szakácsnak nyújtotta. Ciklopsz szeme azonban nem csillant fel erre a látványra, mint rendesen. Komor képpel töltötte a whiskyt a poharakba.

– Mi ütött beléd? – Olaf nem bírta tovább. – Nem is volt olyan rossz az a palacsinta, én egy szálig bekebeleztem.

Csak a csend volt a válasz. Nem faggatta. „Türelem, úgyis kiböki” – gondolta.

– Skool! – koccintottak egyszer is, kétszer is, és aprókat hörpentettek. A konyhában olyan csend honolt, hogy még a légy zümmögését is meg lehetett volna hallani, ha a hidegtől rég ki nem pusztult volna valamennyi.

– No, pakolj már ki, öregem: mi nyomja a májadat? – vesztette el a türelmét egyszer csak a matróz. – Alig pihegek, majd leragad a szemem, te meg azt akarod, hogy itt ücsörögjek. Mondd meg, minek hívtál, megyek aludni.

A szakács válasz helyett félretolta poharát, melyet épp szájához akart emelni, keze fejével végigtörölte száját, és egyszerre kiszakadt belőle a szó:

– Lop!

– Lop? Kicsoda, mit?

– Képzeld el, hogy mégis lop. Azt hittem, aranyom, megüt a guta, mikor meggyőződtem róla. Nem akartam elhinni. Sose tételeztem volna fel róla.

– De hát kiről, az ördögbe is?!

Ciklopsz ügyet sem vetett a kérdésre, folytatta:

– Etetem, itatom, a legjobb falatokkal traktálom a kapitányi asztalról, semmit sem sajnálok tőle, magad is tanúsíthatod. Ő meg…

– Százezer boroshordó, kicsoda? Beszélj érthetőbben! – Olaf öklével úgy az asztalra csapott, hogy a poharak megcsörrentek.

Ciklopsz szemrehányóan nézett rá bozontos szemöldöke alól.

– Hát ki más: a kedvenced! Nemhiába hajtogatom kezdettől fogva, hogy nem bízom a feketékben. Pedig ezt az egyet, őszintén bevallom, még meg is szerettem, magad tudod a legjobban, mennyit tűrtem miatta, ő meg…

– Elég ebből a badarságból. Megmondod végre vagy sem, miről van szó? Mindent, elejétől végig.

– Világos dolog. Egyszer rábíztam a kamrakulcsot, emlékszel? Akkor nemcsak azt a néhány doboz zabpelyhet tette tönkre, amit pedig oly szívesen esznek a tisztek, hanem ráadásul három doboz pástétomot is ellopott, az öreg kedvenc fajtájából, abból a remek strasbourgi gombás libamájkonzervből! Öt dobozom volt mindössze raktáron belőle, valami nagy alkalomra tartogattam, a kapitányi asztalra. És most tessék, három eltűnt! Mindent átkutattam, hiába. A kamrába senkinek sincs bejárása rajtam, no és persze Tumbón kívül. Kénytelen leszek közölni az öreggel, mert hogy mentsem ki magam, ha rajtam követeli majd a pástétomot? Mondjam tán, hogy felfalták a cápák, vagy mi?

Olaf félretolta poharát. Egyszeriben nem ízlett az ital.

– Honnét tudod, hogy ő volt? – próbálkozott még.

– Hát ki más lett volna?

– Ez nem érv. Ne feledd, öregem, az igazságtalan gyanúsítás komoly dolog. Itt nemcsak holmi pástétomról van szó…

– Persze hogy nem, de mi lesz, ha sorra minden tünedezni kezd a kezem alól? Ezt nem tűrhetem, nem tarthatok tolvajt magam mellett, értsd meg!

– Csillapodj, Ciklopsz. Ne mérd a fiút olyan mértékkel, mint bennünket. Hátha erre tanította az élet? Nem hallottál még a hajótöröttről, aki hosszú hetekig éhezett? Véletlenül mentette meg egy hajó legénysége, már hálni járt belé a lélek, mikor a fedélzetre vitték. Feltáplálták, széltől is óvták, tejbe-vajba fürösztötték. A matrózok csak nevették, hogy bár nem volt éhes, akitől csak bírt, kétszersültet lopott. Egyszer aztán valaki véletlenül belenyúlt a tarsolyába. Hát uramfia, tele volt az egész zsák száraz kenyérdarabokkal. Alig akart hinni a szemének. Sőt a fekvőhelyén a szalmazsák is azzal volt teletömve! A szerencsétlen összeszedte az asztalról a kenyérmaradékot, lopott a konyháról, kiszedte a hulladékokat a szemétből, és gondosan mindent elrejtett. Hát közönséges tolvajnak minősíthető az ilyen? Ugye, nem? Ez az ember rettegett az éhségtől, érted? Ez erősebb volt benne mindennél. Honnan tudod, hogy a mi fiúnk – Olaf beszéd közben egyre jobban tűzbe jött –, aki ma oly jóllakott, nem fél-e attól, hogy megint beköszöntenek számára a koplalás napjai? Talán élelmet gyűjtöget magának, talán tartalékot lop.

– De hiszen én neki mindent…

– Nem érted. Hiszen nem lesz örökké velünk a hajón. Mi hazatérünk Norvégiába – de ő? Tudod te, Ciklopsz, hogy élnek az emberek abban a Dél-Afrikában? Természetesen a feketékre gondolok. Te nem szoktál járkálni az afrikai kikötőkben, de én igen, s mint tudod, szeretem mindenbe beleütni az orrom. Már ilyen a természetem. A hideg futkos a hátamon, ha visszagondolok azokra a szemétben, hulladékban turkáló, fekete csontváz alakokra, arra a vízhiányra, bűzre, fülledtségre, tudj' isten, miből összeeszkábált vityillókra. Tudod, hány gyermek hal meg, alighogy világra jön? A fele vagy tán még több is. A négerek élete abban a fehérek paradicsomában – pokol. Csak egyet szabad nekik büntetlenül: megdögleni. Tudod, hogyan halt meg Tumbó anyja? Vérömlés után, a vérveszteségtől. Az európai negyedből egyetlen orvos sem akart átjönni éjjel a sikátorokba, ahol ezek a nyomorultak laknak.

– Na de ha egyszer elkezdi… – motyogta a szakács tétován, még egyre a saját baján rágódva.

– Tudom, hogy semmi sem menti a lopást, ha mégoly csekélységről van szó, akkor sem, igazad van, ennek véget kell vetni.

Ne szólj senkinek, én igyekszem kivizsgálni a dolgot, te meg tartsd nyitva a szemed. De kérlek, Ciklopsz, ne éreztesd a fiúval!

Tumbó jóízűen aludt meleg, könnyű pokrócába burkolódzva. Nem tudta, milyen sötét fellegek gyülekeznek gyapjas feje fölött. Nem hallotta, hogy valaki felnyitotta a csapóajtót, és óvatosan besurrant a fülkébe.

A kézilámpás éles, vékony fénysugara hosszan siklott ide-oda, míg végül egy helyütt megállapodott. A vaskos kötélcsomó alól egy sarokba dobott konzervdoboz bádogja villant ki. Olaf lekuporodott, kikotorta a konzervdobozt, tétován forgatta: üres volt, mi több, gondosan eldugták. Legalább tízszer elolvasta a tarka címke maradványát: „Strasbourgi libamájpástétom gom…” A többi leszakadt. Hát igaza lenne Ciklopsznak? Hirtelen elkedvetlenedett. Szóval nem is készletet gyűjtött magának a fiú. Közönséges tolvaj. Nem bírt tovább uralkodni magán – felrázta az alvót.

Tumbó felült fekhelyén, álmos szeme Olafra, majd a kezében tartott konzervdobozra vetődött. Arcán remegés futott át. „Megijedt!” – gondolta a matróz haragosan.

– Ide figyelj, Tumbó – nézett egyenest a szeme közé, és hangja keményen, barátságtalanul csengett –, hogy került ez ide?

– Nem tudom, nem az enyém.

Olaf lesújtó pillantást vetett rá: ez már mégis sok volt.

– Nem a tied, tudom, de miért loptad el a kamrából? Jobb lesz, ha bevallod, hol a másik két doboz. Tüstént add elő!

Olafot egyre inkább eröntötte a harag, keze oly erősen szorult a dobozra, hogy szétlapította, akár egy gyufásskatulyát.

A tágra nyílt, fekete szempárban döbbenet tükröződött.

– Én… elloptam? – Olaf a fiú hangjában rémületet érzett. Legalábbis egy pillanatra úgy tűnt neki.

– És miért találtam ezt a konzervdobozt az ágyadnál, a kötélcsomó alá dugva? Hogy került oda? Kelj fel, keressük meg a másik kettőt is, mert hármat csentél el! – támadt rá hevesen.

Tumbó felpattant, és húzni-tolni kezdte a kötélcsomókat.

– Én nem loptam, nem loptam – hajtogatta tehetetlenül, és reszkető kézzel kotorászott a sarkokban.

– Hogy az a mennydörgetős…! – szitkozódott Olaf az orra alatt.

Érezte, hogy haragján erőt vesz a szánalom. A lötyögő inget majd kibökő, visszafojtott zokogástól rázkódó, vézna vállak látványa elviselhetetlennek tűnt. Valami azt súgta neki, hogy ártatlant gyanúsít. Már-már magához vonta a fiút, de kezében egyszerre csak megérezte a konzervdobozt, a tagadhatatlan bűnjelet.

– Ne bőgj! – szólt rá nyersen, a tőle telhető legszigorúbb hangon. – Azt állítod, nem lop… nem vetted el a kamrából – helyesbített –, de hát akkor milyen csoda folytán került a te fülkédbe? Ciklopsz csakis neked adta oda a kamrakulcsot. Hogy történt, hadd hallom!

– Nem tudom – zokogott halkan Tumbó.

Olaf pillantása újra a szétlapított dobozra esett. Figyelmesebben szemügyre vette, aztán a fiú nadrágjáért nyúlt, mely egy szögön lógott a fekhely mellett, és meghúzta az öv mellől csüngő zsinórt. Tumbónak, mint minden jó stewardnak, mindig keze ügyében kellett hogy a sörnyitó meg a konzervnyitó kés, hogy bármikor előkaphassa. Ez a kés nagyon éles, úgy vágja a bádogot, egyenes vonalban, akár a vajat – az üres konzervdoboz pereme viszont cikcakkos volt. Ügyetlen kéz bonthatta fel, közönséges matrózkéssel. Olaf maga is nemegyszer így csinálta, és ujjait mindig felsebezték az éles bádogfogak. A háromszögletű nyílás elárulta, hogy valaki pengét vert a bádogba. Tumbónak nem volt ilyen kése, nem valószínű hát, hogy hazudott volna… Olafnak nagy kő esett le a szívéről. Vállon veregette a fiút, úgy tett, mintha nem venné észre az arcán végiggördülő könnyeket, sem a homlokára kiült verejtékcseppeket. Ennek a gyermeknek a gyanúsítás, hogy lopott, jobban fájt, mint a korbácsütés.

– Ne nyafogj! Hiszek neked. Most pedig jól figyelj rám. Ki pörgetett meg téged akkor ott a folyáson, mikor a kamrából a dobozokat hoztad? Nem tudod? Különben nem is fontos. Inkább próbáld felidézni, nem osont-e be valaki a raktárba, míg te a dobozokat szedegetted le a polcról.

– Nem, senki… – A fiú még mindig könnyeivel küszködött.

– És az ajtót bezártad magad után?

– Dehogy zártam! Hiszen tele volt mind a két kezem. Csak a lábammal löktem be, hogy majd visszajövök… – Tumbó ajkába

harapott, és összevonta szemöldökét, mintha hirtelen eszébe jutott volna valami.

– No? – türelmetlenkedett Olaf.

– Mikor visszaértem bezárni az ajtót – fejezte be lassan Tumbó –, ráfordítva találtam a kulcsot, holott én, erre tisztán emlékszem, nyitva hagytam az ajtót.

– Közben pedig nyilván besurrant valaki, és szabadon garázdálkodott.

– Te meg, Olaf, rögtön engem gyanúsítasz! – hallotta a matróz a fájdalmas hangot.

8. A bűnös bevallja tettét

– Mi van Ciklopsszal? Mintha kicserélték volna, nem vetted észre? Úgy sandít az emberre azzal a fél szemével, mintha fel akarná nyársalni – panaszolta néhány nappal később egy matróz a társának.

– Igazad van. Még a tányérunkba is beleles. Este, mikor megkentem a kenyerem a pástétommal, amit, tudod, ebédről meghagytam, annyira nézte, hogy felkínáltam neki a felét, gondoltam, éhes! – tört ki a matrózból a nevetés.

– No és?

– Úgy rám mordult, hogy egyszeriben inamba szállt a bátorság, aztán meg édeskésen azt kérdezte: „Honnan vetted ezt a pástétomot, aranyom?”

– Mi, megbolondult?

– Azt hitte tán, a kamrájából csórtam.

Olaf a beszédfoszlány hallatára elmosolyodott. Reggelig le nem hunyta a szemét az átkozott konzervdoboz miatt. Akárcsak Ciklopsz, ő sem vesztegette az idejét hiába, szeme-füle nyitva volt. Tumbót is bevonták a sebtében rögtönzött felderítőszolgálatba. Sokáig hiába keresték a bűnöst. Míg végre egy reggel…

– Tumbó, fésülködj meg tisztességesen! – kiáltotta a szakács, és letette a telefonkagylót. – És végy tiszta inget, fehér zakót. Jó teát kér az Öreg. Olyan sötétre főzd, tudod, mint a kávé, és nesze, itt van hozzá pár szelet kenyér meg vaj. Hogy mire kell neki mindig, nem

tudom. Isten tudja, hány szendvicset pakolok be neki mindig éjjelre a hűtőszekrénybe. Fésülködj már, ha mondom, egy bárány is megirigyelhetné a gyapjadat!

– Nem boldogulok vele, főnök úr, minden hiába. Pedig Olaftól kaptam fésűt…

– Na hát akkor?

– Beletört.

Ciklopsz legyintett.

– Legyen, ahogy van, bánom is én, csak másik tálcát vigyél. És ne öntsd a teát az Öreg nadrágjára, mint tegnapelőtt is.

A félszemű szakácsban, úgy látszik, látnoki tehetség lappangott. Nem sok híja volt, hogy a kanna a szurokfekete, forró teával épp a kapitány térdén kössön ki. Ezúttal azonban Tumbó igazán nem volt hibás. Az asztal kellős közepén, ahol a kiterített térképeken széles körökkel és délkörökkel behálózott, nagy vízfelületek kéklettek, közvetlenül a pipa mellett, melyből vékony füstcsík szállt felfelé, furcsán ismerős, nyitott konzervdoboz állt. Tumbó a címkére meredt: „Strasbourgi libamájpástétom gombával” – és még a vér is meghűlt benne. A kapitány nem vette észre a fiú csodálkozástól kidülledő szemét, nagy tengerészkésével ujjnyi vastagon kente a kenyérre a barnás pástétomréteget.

– Remek ez a konzerv. Soha jobbat nem ettem! – csettintett a nyelvével. – Mondd meg a szakácsnak, hogy három dobozzal elemeltem. Máskor jobban zárja be a kamrát, különben lába kel annak is, ami még megmaradt belőle. Hallod, mit mondok? – kérdezte. Mikor látta, hogy üres a kabin, vállat vont, és a teáskannáért nyúlt.

Tumbó maga sem tudta, hogy került vissza a konyhába.

– Az öreg emelte el! – kiáltotta, s a szakács megrökönyödését látván, szóról szóra elismételte, amit a kapitány mondott.

Csak Olaf nem osztotta Ciklopsz és Tumbó örömét. Mert ez esetben ki dugta az üres konzervdobozt a kötélcsomó alá a fiú hálófülkéjében? Mikor és mi célból? Sok nap beletelt, míg a kérdésre megjött a válasz, méghozzá olyan, amilyet legkevésbé várt.

Az *Icebiörn*, útban nyugatra és a messzi dél felé, nap nap után szorgosan hasította az Atlanti-óceán vizét. A viharos időszakot végre szélcsend váltotta fel. A nap vidám, zöldes fényeket gyújtott a szürke, enyhén verődő hullámokon, de nem melegített. Különben is egyre ritkábban mutatkozott. Az eget többnyire ólomszínű felhők vastag rétege borította. Eddigi hűséges kísérőik, a nagy delfincsapatok is elmaradoztak, túl hűvös volt már nekik errefelé.

A hőmérő ezüst higanyszála minden nappal lejjebb csúszott, minden nap hidegebb volt, mint az előző. Tumbó fázósan összehúzta magát, pedig mindent felvett, amit csak a matrózoktól kapott. A sok ruhától néha olyan kövér volt már, mint egy kis hordó, de még így is – pedig folyton mozgott – szenvedett, és sehogy sem bírt megmelegedni.

A szerencsétlen zabpehelykaland után kerülte a Hasadtpofájút, mint a tüzet, az meg, ha meglátta, mindig megvetően kiköpött. A legjobban azonban Albínótól félt. Nemegyszer elkapta a halvány, vizenyős szempár gonosz pillantását. „Miért nem szeret?” – tette fel magának gyakran a kérdést, de nem lelt rá választ. Hiszen nem árulta el senkinek, hogy a matróz egyszer zsebre vágott egy gombolyag vékony vitorlafonalat, melyért aztán a fedélzetmester káromkodva mindent tűvé tett, és persze hiába átkozódott, nem került elő. Tumbó elhatározta, hogy óvatos lesz. „Az ő dolguk, én nem avatkozom bele. Az egyik azt mondaná, hogy árulkodom, a másik, hogy én loptam el” – gondolta, és visszatért a munkájához, abban pedig most igazán nem szűkölködött. A legények egyre szívesebben vették igénybe a kedves kis kukta szolgálatait. „Add ide! Hozd fel! Hívd ide! Szaladj!” – hallotta állandóan, és sürgött-forgott, ahogy csak tőle telt. Hol itt, hol ott bukkant fel.

Tumbó kötelessége volt többek között az étkezőben napjában négyszer megteríteni az asztalt és összetakarítani. Ő hordta le a hálóhelyiségbe is a kannákat a forró kávéval. Szerencsére a mosogatással, a kukták hajdan legnehezebb munkájával nem sok gondja volt. Villanymosogató dolgozott helyette. Nevethetnékje volt, ha eszébe jutott, hogy eleinte kicsit varázslónak tartotta Ciklopszot, mikor látta, hogy az edényeket, tányérokat, evőeszközöket mind berakja egy nagy, hordószerű szekrénybe, rácsukja a fedőt, maga pedig más foglalatosságba kezd. A hordó belsejéből fenyegető

fortyogás hallatszott. Tumbó rémülten gondolta, hogy a bögrék, tányérok, poharak és tálak helyett majd porcelán- és üvegszilánkok kupaca kerül elő – de nem. Alig telt el fél óra, a szakács a lehető leghiggadtabban felemelte a fedőt, és rászólt Tumbóra, hogy szedje ki az edényeket, és rakja fel sorban a polcra. Egyetlenegy sem tört el, minden tündöklően tiszta volt és száraz is, törölgetni sem kellett.

Egyszer egy szabad pillanatában felszaladt a felső fedélzetre. Szeretett ott sétálgatni, figyelni, hogyan irányítja a kormányos a hajót. A fedélzeten most egy lélek sem volt. A láthatárig felhőkbe burkolódzó ég és az átható, fagyos szél senkit sem biztatott sétára; aki csak tehette, inkább bebújt valami meghitt zugba. Tumbó csalódottan állt a kormányosfülke küszöbén – ez is üres volt. A kerék magától fordult jobbra-balra, a hajó orra pedig hol erre, hol arra kanyarodott a szürke, lágyan hullámzó vízen.

„Biztos a melegben ülnek valahol, a hajót meg szabadjára hagyták” – gondolta Tumbó, és mérges volt a kormányosokra. Benézett a navigációs fülkébe, de ott se látott senkit, átszaladt a palló túlsó felére – senki. Még Hakon is elment valahová a rádióskabinból. Csak a hamutartóban füstölgött otthagyott pipája. Tumbó nem soká habozott, a kormányhoz ugrott, és két kézzel, jó erősen megragadta a kereket. Hiszen nemegyszer látta már, miképp forgatják ügyesen a kormányosok, hogy az iránytű mindig a jelzett útirányt mutassa, s az útvonaltól el ne térjenek. Az irányt mindig egy tiszt írta fel krétával a táblára. Tumbó odapillantott: „221”, az iránytű rózsája pedig „223”-at jelez. Óvatosan balra fordította a kereket, s hirtelen olyan forróság öntötte el, mintha nyakon öntötték volna forró vízzel. Az iránytű mutatója megrezzent, és lassan visszatolódott. 221 – 220 – 218. Tumbó alig bírt úrrá lenni keze reszketésén. Tapasztalt kormányosként kezdte forgatni a kereket az ellenkező irányba. Előtte a kis pulpituson kigyulladt egy zöld lámpácska, aztán egy piros, de nem törődött vele, két kézzel, erősen szorította a kormánykerék karját. A hajó orra helyes irányba fordult, engedelmeskedett az akaratának. A fiú érezte, mint lüktet halántékában a vér, szemét maga elé, a szürke égre és a szürke tengerre szegezte, melynek hullámai szelíden nyaldosták a hajót – a hajót, amelyet ő, Tumbó kormányoz! Úgy érezte, képes lenne éjjel-nappal ott állni.

– No, mi van, jól működik? – hallott hirtelen egy hangot a háta mögül.

Tumbó felháborodva nézett a másodtiszt mosolygó arcába. Hogyhogy? Ez lenne az egész dicséret? Keze tanácstalanul lehanyatlott.

– Maradj, még forgathatod egy kicsit a kereket. Úgyis ki van kapcsolva, az automata kormány irányítja a hajót. Láthattad, hogy működik. No, ide süss: ha a hajó orra két fokkal balra eltér az adott útiránytól, kigyullad a zöld körte, a villanymotor pedig megindítja az olajpumpát a hajó tatján, s az visszaállítja a kormányt. A piros körte azt mutatja, hogy letévedtünk a kijelölt útról, érted?

Tumbó gépiesen bólintott, de nem sokat hallott a magyarázatból.

– Ezekkel a gombokkal kell szabályozni az automatát. Gyönyörű berendezés, nem? Ennek köszönhető, hogy a kormányosnak itt, a nyílt tengeren nem sok dolga van – folytatta a tiszt, és nem látta, milyen lángoló vérhullám tolul át a csokoládébarna arcon, – Épp kioktattam a matrózokat ott fenn – mutatott a fülke mennyezetére –, hogy miképp kell kezelni a szextánst. Akarod látni? Nézz be egyszer hozzánk.

– Jó, majd benézek – nyögte a gyerek. A világ minden kincséért sem vallotta volna be a tisztnek, hogy mit érzett és mit gondolt az imént. „Buta, jaj, milyen buta vagyok!” – korholta magát lélekben, és a szégyen fojtogatta.

Fagyos léghullám tört be a kormányosfülkébe.

– Hű, de átfagytam! – panaszkodott a belépő tengerész, arcát kesztyűjével dörzsölgetve.

– Közben Tumbó helyettesített a kormánynál – nevetett a tiszt.

A kormányos Tumbó kigyúlt arcára pillantott, és egyszeriben mindent értett.

– Megmentetted a hajót, mi? – mosolygott rá barátságosan, és vállon veregette. – Néha én is azon kapom magam, hogy forgatom a kikapcsolt kereket, mert mindig úgy érzem, én azért mégiscsak jobban tudok kormányozni, mint az a bűvészmasina.

– Annál is inkább, mert a gép csak gép, bármikor csődöt mondhat – tette hozzá a tiszt.

Tumbó egyedül akart maradni, lopva kisurrant a fülkéből. Ahogy a folyosón futott, az ajtórésen át vékony fénysugarat látott

kiszűrődni a villanyszerelő műhelyéből. Ralf nyilván dolgozott még. Mogorva, szótlan ember volt, de ha aztán rájött a beszélhetnék, órákig lehetett hallgatni. Volt miről mesélnie: sok tengert, óceánt behajózott már, sokat megélt, és sokat látott. Tumbó halkan, óvatosan benyitott, s a kis nyíláson át bedugta a fejét. Még a vér is meghűlt benne. Nem Ralf volt. Vizenyős szempár meredt rá gonoszul, s a fehér arc még fehérebbre halványodott.

– Kémkedsz utánam, ördögfióka? Tágulj innét! – sziszegte Albinó, és gyorsan oldalt húzódott, testével eltakarva valamit.

Tumbó egyetlen ugrással a folyosón termett, villámgyorsan felkapaszkodott a fedélzetre, maga sem tudta, hogyan, mikor futott rajta végig, s dőlt végre lihegve fülkéje bejáratánál a falnak. Kicsit még várt, hogy meggyőződjön róla, nem üldözi-e a matróz. Mit csinálhatott éjjel az üres műhelyraktárban? Mit akart elrejteni előle? Tumbó egyszerre csak gyanús nyikorgást hallott. Sietve becsapta maga után a fülke csapóajtaját. Csak most érezte magát biztonságban.

– Minden tiszta. Mit motoszkálsz itt még? – köszöntött rá reggel Ciklopsz.

Tumbó, kezében törlőronggyal, buzgón tett-vett a konyhában. A választ helyette Olaf adta meg, aki betért, hogy egy bögre jó forró kávéval átmelegítse gyomrát. Az éjjeli őrségben, meleg öltözéke ellenére, csontja velejéig átfagyott, és rögtön arra gondolt, mennyit szenvedhet a hidegtől a kis néger, a forró, délszaki tájak gyermeke. Aggodalmát már régebben megosztotta Nilsszel, a probléma azonban nem volt olyan egyszerű. A gyapjúval, vastag posztóval vagy prémmel bélelt tengerészruhákat, melyekből volt raktárukban szép számmal, jól megtermett, széles vállú legényekre szabták, a meleg bakancsok is felnőtt férfiméretben készültek.

– Egyszer még jégcsappá fagy nekünk ez a szerencsétlen – mondogatta Olaf a fedélzetmesternek.

– Mit csináljak? Elég bajom van, még ezzel is tetézzem? – mordult vissza Nils. A beszélgetés ezzel befejeződött.

– Napról napra hűvösebb van. Mit tegyünk, Ciklopsz, mit gondolsz? – morfondírozott Olaf fennhangon, és tanácstalanul pillantott a szakácsra.

Másnap a fedélzetmester lehívatta Tumbót a ruharaktárba, mely mélyen a fedélzet alatt volt. Jól megtömött raktár tárult Tumbó szeme elé, tele a legkülönfélébb öltözékekkel. A fogasokon hosszú, csillogó, csuklyás halászkabátok lógtak. Mellettük meleg, medvebőr béléses kabátok, bőrzekék, vattázott pufajkák hevertek. Sok helyet foglaltak el a különféle anorákok, dunnalúd tollával kitömött viharkabátok, a vastagabbja rénszarvasbőrből, a vékonyabbja könnyű nylonból… Nadrág is sokféle volt: rövid sort és tűzött vattanadrág szarvasbőrből és ponyvavászonból, melyet erős szél idején kell a meleg nadrág fölé húzni. A sapkák közt voltak közönséges matrózsapkák, de róka- és cobolyprémes füles sapkák is több változatban. A polcokon a fehérneműkupacok tornyosultak: volt könnyű, lenge, amilyen a trópusok alatt kell, és vastag, meleg, mely nélkül nem lehet el az ember a sarkvidéken. Pulóverok, zoknik, kétujjas gyapjúkesztyűk és meleg, szoros szövésű, bolyhos sálak, amilyenekkel arcukat szokták befedni a sarkutazók – se szeri, se száma a sok mindennek.

Lenn az állványokon cipőhadsereg sorakozott. A legtöbb gumiból volt, de akadt köztük szögekkel sűrűn kivert bőr lábbeli is meg fatalpú prémes bakancs. Voltak csizmák is, rendesek meg csaknem derékig érők, amilyeneket az eszkimók és a csukások hordanak. Csukamájolaj és fókaháj kellemetlen, avas bűze áradt belőlük.

– Bújj bele! – A meleg, vastag pulóver Tumbó térdét verte, válláról lecsúszott, a karját kétszer is fel lehetett volna hajtani, s még akkor is hosszú lett volna. – Sajnálom, ez a legkisebb szám. Át kell majd szabni, megkurtítani… Próbáld fel ezt a nadrágot! – A fedélzetmester kelletlenül csóválta a fejét. A nadrág mellig ért, szára végignyúlt a padlón. – Emmár öreg hiba – vakarta a fejét, és mélyen elgondolkozott. – Látod azt a zöld zsákot ott fenn? Hozd ide! – mondta hirtelen.

Tumbó egyetlen mozdulattal kiszabadította magát a feszélyező ruhadarabokból, és fürgén felmászott a polcokon a legfelsőhöz.

– Kár, hogy már nem vitorlásokon hajózunk, senki se léphetne nyomodba a kötélzeten való mászkálásban – dünnyögte Nils, és a

zsák tartalmát a padlóra szórta. Tumbó szeme felcsillant. Piros nylon kezeslábas hevert előtte, hatalmas csuklyával, puha, bolyhos, a legfinomabb prémhez hasonló fehér gyapjúval bélelve.

– Megérinthetem? – rebegte félénken, és szemével csak úgy falta a ruhát.

– Vedd fel – hallotta, és sietett teljesíteni a parancsot.

A küszöbről Olaf elismerő füttyentése hangzott.

– Mintha csak ráöntötték volna. Rajtam ugyan még sose volt ehhez fogható szép holmi. Honnét szedted ezt a csodaöltönyt, Nils?

Tumbó moccanni sem mert. A fedélzetmester nem felelt rögtön Olafnak. Rendszerint derűs arca most komoly volt.

– Régi história ez. Két éve vettem – kezdte, de abbahagyta. Kis szünet után fakó hangon folytatta: – Az én kis Erykemnek. Éppolyan növésű volt, mint ez itt. Ha élne, ma tizennégy éves lenne. Egyetlen fiam volt. Japánból hajóztam épp hazafelé. Hosszú, pokolian nehéz út volt, tíz hónapig tartott. Az asszony említette ugyan a sürgönyökben, hogy súlyos beteg a gyerek, de ki gondolta volna?… Későn érkeztem. A ruhát nem volt erőm eladni. Feleségemnek meg sem akartam mutatni, azóta mindig velem van a hajón…

– Aligha vehetned jobb hasznát. Rendes fickó vagy! – mondta Olaf keresetlen egyszerűséggel.

Tumbó félénken tapogatta a síkos, csillogó anyagot, lopva megpróbálta felhúzni a cipzárat. A fedélzetmesterre emelt tekintetéből határtalan elragadtatás tükröződött. A következő pillanatban azonban már felocsúdott kábulatából, és gyorsan vetkőzni kezdett.

– Hagyd magadon, a tiéd.

– Az enyém? – Tumbó eltátotta a száját, mintha nem kapna levegőt. Nem hitt a fülének.

– Mit heverjen itt parlagon a zsákban? Viseld egészséggel. Legalább nem fogsz fázni. Olaf pedig nem rágja majd többé a fülemet. De most szedd a lábad, míg meg nem gondolom magam!

Tumbó Nilshez ugrott, és a kezére hajolt.

– Megbolondultál?! – A fedélzetmester hevesen elrántotta a kezét, de a gyapjas kis kobakot egy pillanatra melléhez vonta. – Hát a cipő? A cipőről megfeledkeztünk! – kiáltotta nyersen, de látszott rajta, hogy maga is meghatódott.

A cipővel már nagyobb baj volt. Tumbó ide-oda kapkodta a szemét, de bizony csak a nehéz, nagy sícipők illette hosszú, keskeny lábára.

– Próbálj lépni benne.

Tumbó bizonytalanul tett néhány lépést, cipője orra beleakadt valamibe, s a fiú teljes hosszúságában hasra vágódott.

– Mondd, Tumbó, jártál te már valaha is cipőben?

– Soha!

– Jó kis hecc! Hiszen folyton orra esik majd az árva!

– Okosabb lesz, Nils, ha közönséges gumicipőt adsz neki, és bele néhány pár vastag gyapjúzoknit. Lassan hozzászokik, aztán meglátjuk, mi lesz.

– Ezt meg honnét vetted? Miféle maskara ez?! – kiáltott fel Ciklopsz, mikor meglátta kuktáját a vadonatúj, piros nylon kezeslábasban. Csak akkor nyugodott meg, mikor Olaf elmesélte

neki, hogy mi történt. – De mit kezdjek én most itt egy ilyen piperkőccel? Biztos nem kegyeskedik majd dolgozni az úrfi – zsémbelt, de a szemében jókedvű szikrák villogtak.

– Derék ember ez a Nils – bólintott elismerően a kapitány is. – Mindig mondom, hogy a vaspáncélja mögött aranyszívet rejteget. Már rég fel kellett volna öltöztetni melegebben a gyereket. Leith Harbourban megirigylik majd tőlünk az elegáns kuktát, meglátjátok!

– Én inkább odaadnám a cirkusznak egy üveg whiskyért: ez volt a véleményem róla, ez is maradt. Ebben a piros micsodában tán kettőt is megadnának érte – jelentette ki hajlíthatatlanul a rosszindulatú gépész.

Másnap Tumbó hidegtől elkékülve, ujjait lehelgetve, abban az ócska, rongyos könyökű kezeslábasban és pulóverban súrolta a konyhát, amit első nap kapott Olaftól.

– Hol a meleg ruhád? – álmélkodott a szakács.

– Tán csak nem fogom hétköznap elkoptatni azt az álomszépet?! – méltatlankodott Tumbó. És nehéz lett volna nem adni neki igazat.

Olaf szívesen forgatta a tűt, cérnát, ha úgy adódott, de a túl hosszú nadrágot és lötyögő pulóvert mégsem volt hajlandó egymaga átalakítani. Az ács segített neki.

– Az embereket állítólag össze tudod foldozni, most mutasd meg, mit tudsz, doktorkám – nyomta Olaf Oké kezébe a nagyollót.

A ruhákat a konyhaasztalra terítették, és legjobb tudásuk szerint átszabták. Végül túl szűkre sikerültek, de Tumbó nem sokat törődött vele. Serényen mozgott, fel se vette a tréfát, viccelődést. Valaki megajándékozta egy piros sállal, másvalaki egy durva kötésű, fűzöld gyapjúzoknival boldogította, mely a cipőt is sikeresen pótolta.

– Tumbó, nem találtál véletlenül egy üres kis konzervdobozt „Libamájpástétom” felirattal? Már mindent tűvé tettem érte, de nem találom, pedig nagyon alkalmas kis doboz volt. Talán beesett a kötelek közé, és becsúszott a sarokba? A szemétben találtam, onnan húztam ki, és félretettem, hogy ki ne dobják: egy kis ezüst zománcfestéket akartam kikeverni benne. Nemsokára befutunk a kikötőbe, mindennek ragyogni kell.

Tumbó szíve hevesen megdobbant. Tehát a fedélzetmester… Legszívesebben cigánykereket hányt volna örömében.

– Mindjárt megkeresem, vagy talán találok helyette másikat – ajánlotta készségesen. Hiszen jól tudta, hogy azt a bizonyos dobozt Olaf szétlapította.

– Sokszor sehogy sem tudom megérteni ezt a gyereket – szólt oda kis idő múlva Nils az ácsnak. – Ha rájön, villogtatja a szemét, vigyorog, mintha isten tudja, milyen nagy szerencse érte volna.

MÁSODIK RÉSZ

NEMHIÁBA NEVEZIK POKOL-SZIGETNEK…

9. El ne merj bújni sehová!

A tengeren egyhangú morajjal gördültek végig a hullámok, hogy valahol messze, az átláthatatlan ködben nekicsapódjanak a sziklás pártnak. A fedélzet felett, mint fehér felhő, albatroszok csapata lebegett. A madarak lassú repüléssel le-leereszkedtek közvetlenül a hajó fölé, majd hatalmas szárnyuk alig észrevehető lebbenésével magasba íveltek, A hajókürt rikoltása visszaverődött a hegyekről, és visszatért a tengerre, míg végül magába nem nyelte a köd, mely lomhán gomolygott szembe az *Icebiörn*nel a szárazföld felől. A kürtszót a madarak jajongó kiáltozása kísérte. Tumbó önkéntelenül közelebb húzódott a szakácshoz.

– Átkozott hely ez. A tengerészek már régóta Pokol-szigetnek nevezik. Nem maradnék itt, ha aranyhegyeket kínálnának fel, akkor sem. Jó pár napot elvesztegettünk, hogy betérjünk Dél-Georgiához – Ciklopsz undorral nézte a sziklák most már kirajzolódó körvonalait. – Még szerencse, hogy csak rövid időre kötünk ki, alig pár tucat tonna rakományt hozunk a bálnavadászoknak. Szegények, micsoda életük van! Vagy ezer ember kínlódik itt át egy-egy évadot. Szörnyű robot, semmi pihenés, a fegyelem még keményebb, mint a katonaságnál. Pálinkát csak a betegek kapnak, orvosi utasításra, de azok is csak egy pohárkányit. érted? Épp nekem való volna…

Tumbó gépiesen bólintott. A szakács egész beszédéből nem a Pokol-sziget riasztó neve, hanem a Dél-Georgia ütötte meg a fülét, Olaf első nap azt mondta, hogy egy innét induló, Afrikába tartó bálnavadászhajó visszavihetné… Ez a gondolat rémülettel töltötte el. Hozzászokott már az *Icebiörn*höz, az emberekhez, akik barátságosan fogadták, jóllakatták, felruházták, nem sajnálták tőle a jó szót. Az

idegenektől félt, akár a tűztől. „A fehéreknél sose lehet tudni, minden attól függ, kivel akad össze az ember” – gondolta nemegyszer. Sose volt még olyan jó dolga, mint itt a hajón, és jobb talán sehol sem lehetne. „És most egyszerre vége szakadjon az egésznek? És ha elbújnék valahová?” – gondolta.

A hajón szokatlan sürgés-forgás uralkodott. A matrózok a fedélzetmester parancsára sietve lehúzták a második rakodóhely nyílásáról a ponyvavászon takarókat és a deszkákat. A csörlők már készenlétben álltak.

– Három-négy óránál tovább nem állhatunk – jelentette be az első tiszt, és ő tudta legjobban. Ha a hajó befut a kikötőbe, az első tiszt lesz a legfontosabb személy, még a kapitánynál is fontosabb: ő felelős mindenért, ami a ki- és berakodással kapcsolatos.

Tumbó megörült, mikor hallotta, hogy csak rövid időt töltenek ott, mégis egyre nyugtalanabbul figyelte a kibontakozó, hatalmas hegyláncolatot. A hófedte hegycsúcsok égbe szökő szirtjeit már felhők bugyolálták körül, a hatalmas gleccserek merevvé fagyott jégnyelvei belenyújtóztak a tengerbe. A szél a nyirkossággal átitatott levegőben nehéz szagot sodort feléjük a szárazföld felől. És ez a szüntelen, jajongó madárrikoltozás…

„Semmi pénzért nem maradok itt!” – határozta el Tumbó. Még mindig nem tudta elszánni magát: elbújjon-e, vagy kérje meg a kapitányt, hogy engedje tovább is ott maradni az *Icebiörn*ön? Kitől kérhetne tanácsot? Olafot nem bírja megtalálni ebben a kavarodásban, Ciklopsz nyilván csak letorkolja, az idő meg sürget. Leith Harbour veszedelmesen közeledik. Félénken bedugta fejét a rádióskabinba. Hakon az asztal fölé hajolva buzgón jegyezgetett valamit, aztán kopogott a gépén, a vételről áttért adásra. Tumbó figyelmesen hallgatta a morzejelek szaggatott kopogását. Itt-tartózkodása első napja óta csodálattal adózott ennek a rejtélyes tudománynak, melynek birtokában az ember képes betűket, szavakat és mondatokat alkotni ezekből a felbolydult madárcsapat csiviteléséhez hasonló, furcsa és érthetetlen hangokból. Kezdetben olyan tiszteletteljes szorongással nézett Hakonra, mint valami sámánra. Sokszor töltötte szabad idejét a rádióskabinban, és hallgatta a morzetávíró titokzatos muzsikáját.

– Nézd, milyen egyszerű az egész – magyarázta neki Hakon türelmesen, és megérintette a billenő morzekulcsot. – Az *a* betű egy pont és egy vonal, így: ti-tá, a *b* egy vonal és három pont: tá-ti-ti-ti. És így sorra az ábécé minden betűje. Remek hallásod van, jó emlékezőtehetséged, úgy menne neked, mint a karikacsapás. Szeretnéd megtanulni? Igen? Akkor egyet tanácsolok: gyakorold, gyakorold állandóan, amikor csak teheted.

Tumbó megfogadta a jó tanácsot. Konyhatakarítás közben mindig dobolt az asztalon, harkály módra kopácsolt a lábosfedőkön, este elalvás előtt sokáig kopogtatott ujjaival a falra betűket és szavakat. Fejében csak úgy rajzottak a pontok és vonalak. És maga sem vette észre, hogyan, mi módon történt – egyszerre csak azon kapta magát, hogy életében először leolvasta valami ausztráliai rádióamatőr morzejelekkel leadott sürgönyét. Ez serkentette. Emlékezett, hogy felragyogott Hakon arca, mikor dobogó szívvel kikopogta előtte az egész ábécét, *a*-tól *z*-ig. Jutalmul megengedte neki, hogy ő adjon le egy sürgönyrészletet. Hát így kezdődött. Ezúttal azonban Tumbónak más, fontosabb dolga volt Hakonnal.

– Micsoda hülyeség? El ne merj bújni sehova! Szó sincs róla, hogy itt hagyjunk – vetette oda a rádiótávírász türelmetlenül, mikor végighallgatta a fiút. – Inkább szaladj a fedélzetmesterhez, barátocskám, mert én nem mozdulhatok innen, és mondd neki, hogy sajnos, mindent mentőcsónakokkal kell kiraknunk. Másképp nem megy. Siess!

Tumbó megnyugodva szaladt ki a rádióskabinból, de Nils bizony nem örült a hírnek. Kiadósat káromkodott, mint mindig, ha nagyon felingerelték.

– No, akkor nem négy, hanem nyolc órát állunk majd ebben az embertelen bűzben!

Mintha csak szavait akarná megerősíteni, a szél új hullámban sodorta feléjük az égett zsír és rothadó hús émelyítő szagát.

Az *Icebiörn* mind lassabban és lassabban haladt. A hajócsavar egyre lomhább fordulatokkal kavarta a vizet. Szemükbe egyszerre csak hó csapódott. Tumbó még sose látott havat. Kezét maga elé nyújtva kapkodta a hó pelyheit, szájába vette, de csalódott: hideg volt és íztelen, meleg tenyerében megolvadt, mire szokatlan formáját megjegyezte volna. Szaladgált, ugrált, új meg új pelyhekre vadászott,

és sajnálkozva nézte eltűnésüket. Végre finoman leemelt a korlátról egy marék havat, és ruhaujján szétkente fehér csillagocskáit.

– Miből jön ez, és mitől ilyen gyönyörű? – kérdezte Ciklopszot, aki egyre-másra kiugrott a konyhából.

– Majd megtudod egyszer az iskolában. Én csak azt tudom, amit olvastam valahol, hogy nincs a világon két egyforma hópehely. Kérd meg az első tisztet, hogy tegye neked egyszer nagyító alá, majd meglátod, milyen csodálatos.

– Hát fog még máskor is esni ilyen hó, főnök úr?

– Persze hogy fog, egyet se félj! Még meg is utálod, olyan sok lesz – heherészett a szakács, és undorral nézte a megint sűrű ködbe burkolódzó partot.

Egy heves szélroham hirtelen fellebbentette a ködfüggönyt. Teljes fenségében feketéllett előttük a hatalmas hegyláncolat. Felhőként függött a keskeny partsávon meglapuló telep fölött. A fedélzet felett megint szárnyak százai surrogtak. A levegőt betöltötte a sirályok mindeddig hózáporba fulladt, rekedt vijjogása, de Tumbó nem félt. Mit neki holmi Pokol-sziget vagy Ördög-sziget, ha Hakon szavát adja, hogy senki sem akarja őt itt hagyni?

A csúcsain jeget villogtató, fekete hegy lábánál óriási tartályok bújtak meg, mögöttük pedig alacsony, egyemeletes barakkok sorakoztak. A hangszóróból recsegő hang hallatszott:

– Lebocsátásra előkészíteni a motorcsónakokat!

– Fedélzetmester, figyelem, azt hiszem, kicsit segíteni kell nekik. Ha csak ők dolgoznak, több napig is eltart a kirakodás, kár az időért – folytatta a kapitány rekedt, a megafonban eltorzult hangja,

Nils még ki sem adta az utasítást, néhány matróz már kapaszkodott is a csónakokra. Lehúzták a pléhmerevségű, hólepte ponyvát, mások a raktárba rohantak a benzines hordókért.

– Hol kódorogtál már megint? Pórázra fogjalak, mint egy kutyát? – zsörtölődött Ciklopsz, a konyhában szorgoskodva, Tumbó pedig minduntalan kiszaladt a korláthoz, hogy legalább egy pillantást vessen a vízen ringatódzó, kecses kis hajókra, melyeknek első árbocsudarán, magasan fenn, kerek árbockosár függött.

Tucatjával úszkáltak ott az ilyen hajócskák. Csaknem mindegyiknek az orrán kis ágyú volt. Tatjuknál pedig szigetekhez hasonló, nagy, szürke haltesteket himbált a víz, s mindegyiken

jelzőzászlót lebegtetett a szél. Rikácsoló madarak százai köröztek fölöttük.

– Mit mászkálsz annyit, tán sose láttál még bálnát? – öntötte el Ciklopszot a méreg. – És ki fütyült órák hosszat a delfinekre, én vagy te? Azok is a bálnacsaládhoz tartoznak, csak ezek nagyobbak. Egész hajóhad kergeti őket, s a zsákmányt gyakran idevontatják Dél-Georgiába. Egész Leith Harbour egyetlen nagy gyár. Most pedig, az ég szerelmére, siess, mert nem boldogulok egyedül! Mindjárt meglátod, mit művelnek majd a Leith Harbour-i éhenkórászok, elözönlik a hajót, mint a sáskahad, és felfalnak, megisznak mindent, amit találnak. Nem, senki sem éhezteti ott őket, ezt egy szóval sem mondtam. Isten ments, még több ennivalójuk van, mint nekünk, de hát a mi konyhánk persze mégiscsak más, mint az ő étkezdéjük – mondta nem minden büszkeség nélkül – Várj, most én nézek ki, nem látni-e már őket, te meg készítsd a szendvicseket. De aztán ki ne merd innen tenni a lábad, vigyázz, mert el talál vinni az ördög! Nemhiába nevezik Pokolnak ezt a szigetet. Hallod, mit mondok? Mert ha nem… – A sodrófára mutatott, de Tumbó már rég nem félt a főnökétől.

Magának sem volt kedve lustálkodni, minél hamarabb ki akart kerülni a fedélzetre, és nézni az embereket. Megkettőzött erővel látott a kenyérszeletelésnek, gyors mozdulatokkal kente a margarint. A felvágottakat szín szerint rendezte el, itt-ott étvágygerjesztő, csillag alakra vágott répa-, retek- és savanyúuborka-darabkákkal díszítve, ahogy Ciklopsztól tanulta. Megpróbált hópehely formákat vágni az éles kis késsel, de nem sikerült. Munkáját egy percre sem hagyta abba, de azért a kerek kajütablakon át kíváncsi pillantásokat vetett a part felé.

Leith Harbour alacsony kikötőépületei ott a hegy lábánál szemlátomást nőttek, növekedtek. A kéményekből sűrű, fekete füst gomolygott az ég felé, és eltakarta a jéglejtők fehérjét. A levegőben émelyítő, fojtogató dögszag áramlott.

A kivetett vasmacska láncának kelepelése Tumbóban újra fellobbantotta a félelmet. És mi lesz, ha Hakon tévedett? Kezéből ettől kezdve minden kiesett.

– Eredj, nézd meg azokat a feneketlen bendőjűeket. Nem volt igazam? Csapatostul tülekednek a hajóra – könyörült meg végre rajta Ciklopsz.

A tengerről motorzúgás hallatszott. Épp most csusszant a hágcsó mellé egy motorcsónak, két üres dereglyét vontatva. Több mint egy tucat prémzekébe öltözött, szakállas bálnavadász tódult fel a hajóra. Komorak voltak, mint maga a szürke táj. A jobban öltözöttek rögtön a hídra mentek, fel a kapitányhoz, a többiek szétszóródtak. Ruhájukból, nagy szakállukból ugyanaz az átható szag áradt – csukamájolaj, zsír és rothadó hulladékok szaga –, mint ami a levegőt is átitatta. Régi ismerősökként köszöntötték egymást a matrózokkal, hiszen nem egy fóka- vagy bálnavadászatra hajóztak már együtt, és sokan közülük egy és ugyanazon halászfaluból származó földik voltak. A konyhából hamarosan vidám kurjongatás szűrődött ki.

– Egészségedre, pajtás!

– Bort, búzát!

– No, még eggyel! Skool!

Ciklopsz nem tévedett. A megrakott tálak szempillantás alatt kiürültek. Csak úgy csurgott a víz róla is, a kuktájáról is, mégis alig győzték a munkát. Tumbó keze már belezsibbadt a sok sörösüvegkupak lebillegetésébe. Megkönnyebbülten lélegzett föl, mikor a fedélzetmester öblös hangját hallotta:

– Elég ebből, fiúk, munkára!

A „fiúk” sajnálkozva tápászkodtak fel a minden jóval megrakott asztaltól – de az *Icebiörn* raktárai felett már ott himbálóztak a villanydaruk karjai. A vaskarmok az üreg mélyéből kiemelték a hatalmas ládákat, átvitték a fedélzet fölött, és óvatosan belerakták a csónakokba. Ha különösen nagy és nehéz volt a rakomány, a csónak féloldalra dőlt, és beleloccsant a víz. A rakományt fogadó szakállas fickók néha akrobatamutatványnak is beülő mozdulatokra kényszerültek, hogy el ne veszítsék egyensúlyukat. Tumbó kíváncsian figyelte őket. Az egyik legény egyszer csak megingott, s mint egy tuskó, a tengerbe zuhant. A fekete, zsírfoltos víz azon nyomban összecsapódott fölötte. Tumbónak még kiáltani sem volt ideje, a fedélzeten máris füttyszó hasított a levegőbe, és kiáltás harsant:

– Ember a vízben!

A prémsapkás fej tágra nyitott szájjal felbukkant egy pillanatra, aztán megint alámerült. Még mielőtt kivetették volna a mentőövet, már a csónak mellett vetődött fel. Kétségbeesetten csapkodta a száját eltömő vizet. Erős kezek ragadták meg, behúzták a csónakba, majd felsegítették az *Icebiörn* fedélzetére. Még jó darabig alig kapott levegőt, gumicsizmájából minden lépésnél egész szökőkút lövellt ki, ruhaujjából, ha lehajolt, gallérjából patakokban ömlött a víz. Óriási termetű ember volt, két méternél aligha kisebb.

– Jól megfürdött a Hosszú! – nevették társai.

– Pedig megfogadta, hogy csak egy év múlva, otthon megy vízbe – kapták fel a tréfát a többiek is, ám a férfiról minden csipkelődés lepergett.

– Temethettetek volna – mormolta végre, undorral köpködve a barnás vizet.

– Még hogy temetés?! Felfaltak volna a cápák! – viccelődtek tovább, de közben segítettek lehúzni csizmáját, melyből jó pár liter víz ömlött ki.

Néhány baráti oldalba bökés, vállon veregetés, melytől gyengébb legény összerogyott volna – és a Hosszú, még ruhát sem váltva, csuromvizesen újra munkába állt.

– Épp kisütött a nap, hamar megszáradok – tréfálkozott.

A felső fedélzet hágcsóján megjelent az első tiszt. Tumbó alig ismert rá, olyan elegáns volt vadonatúj egyenruhájában és sötétkék kabátjában a kitüntetésekkel. Mintha skatulyából húzták volna ki. Körülnézett a fedélzeten, odaszólt valamit a szokás szerint higgadtan pöfékelő kapitánynak, és egy kézmozdulattal magához intette Tumbót.

– Dobd le a rongyaidat, öltözz át, velünk jössz a partra.

A fiút váratlanul érte ez a csapás. Arca elszürkült, mintha minden vér kifutott volna belőle. Szóval hazudott Hakon, hiszen neki tudnia kellett mindenről. El kellett volna bújnia. Mitévő legyen most? Kérjen, könyörögjön?

– Kapitány úr, kérem… – kezdte, de elfulladt a hangja. – Kapitány úr! – ismételte kétségbeesve. Fejében űr tátongott, mintha minden gondolata elpárolgott volna. Nagy fekete szeme rimánkodón tapadt a férfi különös gonddal borotvált arcára. – Én iparkodni fogok, én mindent megteszek, csak ne hagyjanak itt, én…

– Mit fecseg ez itt össze? Nem értem – nézett a kapitány csodálkozva az első tisztre. Az könnyedén vállat vont.

– Hadd mondja tovább – súgta.

Percek teltek bele, mire Tumbó kinyögte, mitől fél. A kapitány szigorú arca felderült, barátságosan vállon veregette a gyereket.

– Nem hagyunk itt, te csacsi. Ne félj! Különben is, ebben a szezonban már nem megy több hajó Afrikába, túl késői évszak. Nincs más hátra: velünk tartasz, osztozol a sorsunkban, ha jó, ha rossz. Tudtam, milyen szomorú leszel, ha megtudod – tréfált, és elégedetten nézte a kisfiú sugárzó arcát. – Most pedig gyorsan öltözz át, kár az időért, megnézed a bálnavadász-állomást, tudom, úgyse látsz több ilyet az életedben.

– Biztosan visszajöhetek az *Icebiörn*re, kapitány úr, kérem? – akart még utoljára bizonyságot szerezni Tumbó.

– Légy nyugodt, tengerész-becsületszavamra!

10. Naponta legalább kétezer tonna

Nyugat felől megint súlyos, szürke felhők húztak, és el-elhomályosították a nap szűrős fényét. A fojtó bűz szinte percről percre fokozódott, s torkukat kaparta. A sok ezer madár fülsértő rikoltozása elnyomta az egyhangú motorzúgást. Fehér királycsapatok siklottak fel a légbe, és zuhantak újra alá a sziklás hegyoldalra. A part menti, kurta hullám erősen himbálta a motorcsónakot. Tumbó undorral nézte a szivárványos zsír- és olajfoltokkal ellepett piszkosszürke vizet. Alig várta, hogy olyan helyre érjen, ami nem himbálódzik, nem szökik el a talpa alól.

A síkos kőmólón a szakállasok nagy csoportja várt rájuk, piszoktól, zsírtól ragadó, vaskos vattaruhákban. Aki nem vette észre a világos szemükből áradó jámbor jóindulatot, joggal megijedhetett tőlük. Míg kiemelgették a ládákat, egyik is, másik is kíváncsian sandított a vadonatúj nylon kezeslábasban és gondosan fényesre pucolt cipőben pompázó néger fiúcskára.

– Nálunk hagyja, főhadnagy úr? – heccelődött valaki a tömegből.

– A világ minden kincséért sem, nagy szükség van rá a hajón – nevette el magát az első tiszt.

– Ugyan mire kellhet ez a csokoládé baba?

– Fellázadna a legénység, ha maguknak ajándékoznám – fogta át az első tiszt a halálra rémült gyerek vállát. – Nézz szét a sok csudadolog közt, érdemes. Magam is szívesen megtekinteném az állomást, de el kell intéznem az igazgatóságnál a kirakodással kapcsolatos formalitásokat. Legkésőbb egy óra múlva megjövök. Várj meg itt, vagy menj vissza a hajóra valamelyik motorcsónakkal, ahogy akarod.

Tumbó alig hallotta, mit beszél a tiszt. Figyelmét teljesen lekötötte a hatalmas, szürkéskék haltest, melyet motoros csörlővel vontattak ki a tengerből a parira. Elbátortalanította a nyüzsgés, elkábította a lárma. A távolban emelődarukat, óriás fűrészeket látott. A sirályok unos-untalan ott rikácsoltak feje fölött. Hirtelen összerezzent. Közvetlenül mellette vastag lánccal körültekert, hatalmas villás farok csúszott ki lassan a vízből a széles betonsólyán, s nyomában a halóriás síkos, sima tömege. Csak húzták-vonták, és nem volt se vége, se hossza, akárha egy egész szigetet emelnének ki a tengerből.

Tumbó ösztönösen hátraugrott. Nem kellett magyarázni neki, hogy miről van szó. Tudta a matrózoktól, hogy jaj annak, aki nem tartja magát távol az acéllánctól. „Ha megpattan, vagy hirtelen kiszakad a kampó, és megsuhint a lánc, már nem is lesz mit összeszedni belőled” – mondogatták nemegyszer. De most nem bírta levenni szemét a rendkívüli látványról. Két munkás derékig erő gumicsizmában húzta a hosszú öntözőcsövet, melyből állandóan zuhogott a víz a sólyára.

– Ne sajnáljátok! Még, még! – biztatta őket egy harmadik.

A betonlap meghajlott a síkos test roppant súlya alatt. Mikor a tengerből végre kibukkant a hatalmas fej, a felvonó csikorgó lármája egyszeriben elhallgatott, mintha elvágták volna.

Tumbó lázasan számítgatta magában, hány méter lehet ez a tengeri óriás szörny – huszonhét, huszonnyolc, vagy tán még több is? Mire körülnézett, már egész sereg ember nyüzsgött körülötte, hosszú nyélre szerelt, sarlószerűen meggörbülő késekkel felfegyverkezve. Borotvaéles kés lehetett, mert alighogy megérintette vele az egyik

munkás a bálna bőrét, máris mélyre szaladt. A munkások némán dolgoztak, hosszan felhasították a bőrt, a villás faroktól a háromszögletű fejig, egyszer, kétszer, háromszor, tízszer. Egyikük felkapaszkodott a bálna hátára. Tumbó látta, hogy cipőjéből nagy, hegyes szögek állnak ki. A bálnavadász lassan, magasra emelt lábbal lépkedett, erős taposással, hogy a szögek mindig jól belefúródjanak a sima, síkos bőrfelületbe. Messzebb, fenn megint csörögni kezdett a felvonó. A sokévi szüntelen munkától kikopott fogaskerekek riasztóan zörögtek, csikorogtak. A hatalmas csörlőről méterről méterre gombolyodott le az erős kampóban végződő acélsodrony. Egy munkás átnyújtotta a bálna hátán állónak, az gyors mozdulattal felhasította a bőrt, beleakasztatta a kampót a nyílásba, és kezével jelt adott. A daru megint felnyikordult, a sodronykötél kifeszült, megrándult, a bőr lassan levált a húsról, és emelkedni kezdett. Tumbó tágra nyílt szemmel meredt a legalább fél méter vastagságú szalonnaréteg világos, csaknem fehér sávjára. A Jóreménység fokán nemegyszer tanúja volt, hogyan készítik ki az elejtett fókákat. Ott is volt elég háj, de amit itt látott, az minden képzeletet felülmúlt. Ahogy a kampó lassan nyúzta le a méternyi széles bőrcsíkot, a fenn álló bálnavadász meg két, oldalt haladó társa határozott, biztos mozdulatokkal fejtette a szalonnaréteget. A fenti munkás oda-odasandított a kampóra. „Fél, hogy leesik…” – villant át Tumbó agyán, de még végig sem gondolhatta, mikor a munkás hirtelen, egyetlen heves lendülettel elvetette magát, és a betonra zuhant. A kampóról leszakadt, ormótlan szalonnacsík ugyanabban a szempillantásban visszacsattant a testre, a húrként megfeszült acélsodrony fütyülve összerándult, a kampó pedig hatalmas kört írt le a levegőben. Egy pillanatra mindnyájan lekuporodtak, aztán valaki a fekvő munkáshoz ugrott, ám az már felpattant fektéből, és cifrán káromkodva mászott vissza előbbi helyére. Még egy-két perc – s a kampó már új szalonnacsíkot húzott a magasba.

– Szerencséje volt a fickónak, nyilván fizet este egy rundot! – hallott Tumbó közvetlenül maga mellett egy vidám hangot.

A fiatal munkás ruhájából gyomorkaparó zsír- és vérszag áradt.

– A múlt nyáron egy belezőmunkást a szemem láttára lapított palacsintává a lecsapódó hájréteg.

Tumbó hallgatta és kíváncsian figyelte a bálnavadászokat Meglepte, hogy a szemük fekete, a bőrük sötét, és a hajuk úgy kunkorodik, mint az övé, mert utazása alatt hozzászokott már a szőke hajakhoz és kék szemekhez.

– Kár, hogy nem maradsz velünk. Hallottam, hogy nem engednek el a hajóról. Én már második éve vagyok itt az apámmal. A nevem Manolo. És téged hogy hívnak? – A fiatal munkás nehézkesen keresgélte a szavakat, és mulatságosán törte az angolt. – Hogy mondod? Tumbónak? Furcsa név, nálunk Argentínában egyszer sem hallottam, pedig ott sok a néger. Voltál már Argentínában? Nem? No, akkor feltétlenül látogass el oda egyszer. Forró és gyönyörű vidék, nem olyan, mint ez itt: télen-nyáron hó, csonttá fagy az ember.

– Minálunk Afrikában… – kezdte Tumbó, de Manolo nem hagyta szóhoz jutni.

– Sokan vannak itt Afrikából is, Európából is, Ausztráliából is, mind fáznak, szitkozódnak, de érdemes szenvedni, mert a kereset remek. Igaz, nyáron kemény a robot, még arra sincs idő, hogy az ember a hátát kiegyenesítse. Naponta vagy húsz bálnát dolgozunk fel, az legalább kétezer tonna, néha még több is. Ezzel szemben télen – kész földi paradicsom. Munka nincs, lustálkodhatsz, amennyi beléd fér, minden idők fáradalmait kipihenheted, énekelhetsz, táncolhatsz. Apámnak van egy gitárja. Az idén én is kapok, becsületesen megdolgoztam érte. Csak ez a förtelmes hó és hideg ne volna! Brrr!

– Manolooó! – harsant a kiáltás, és nyomában, mint a gépfegyver kattogása, keményen csengő, érthetetlen szavak sortüze perdült. Az argentínai csak elnevette magát, és huncutul Tumbóra kacsintott.

– Semmit sem értettél, mi? Jobb is. Apám közölte velem, hogy hét világ lustája vagyok, rosszak rossza, amilyet még nem hordott hátán a föld. De én szívom mellre, kívülről tudom már az egész szöveget évek óta. Az öreget könnyű megengesztelni. Várj, mindjárt visszajövök! – kiáltotta vissza az utolsó szavukat már futtában a férfi felé, aki nekiveselkedve szabdalta darabokra a szalonnát, és közben folyvást a fiát korholta.

Egyre újabb és újabb hájrétegeket fejtettek le a bálnáról, felfedve a sötétvörös húst. Két daru lassan oldalára fordította az óriást, hogy hozzáférhessenek a test többi részénél világosabb, egyenletes redőkkel borított hashoz.

Míg a munkásbrigád, melynek Manolo is tagja volt, a szalonnát szétszabdalta, és a darabokat a beton gőzölgő nyílásaihoz vonszolta, a másik brigád a tolakodó madárnépet félrehessentve, nagy tömbökre vágta a húst. A sirályok és viharmadarak azonban nem hederítettek az emberek zargató kiáltozására. Csapatostul keringtek a bálna fölött, és a munkások orra előtt csippentették fel a véres koncokat. Néha tömött csoportba verődtek, és egymás csőréből iparkodtak kitépni a zsákmányt. Néhányuk egyenest a bálna hátára telepedett, onnan szaggatta erős, görbe csőrével a húst.

– Irigyled őket? Szeretnéd magad is megkóstolni? – húzta mosolyra fogatlan ínyét egy sovány, hórihorgas munkás. – Finom, puha husika, és milyen zamatos! Szétolvad a szájban. Hát még az uszony! Nincs annál jobb csemege a világon. Bele nem unsz, ha egy álló éven át mást nem eszel, akkor sem. A legjobb csípős mustármártással – fölséges, ha mondom!

A munkás szájához emelte mocskos, zsírtól csepegő kezét, mintha szavait valóban tettre akarná váltani. Mikor Tumbó szeméből látta, mennyire undorodik a fiú, kitört belőle a nevetés.

11. Ez a bálnát nem ismeri, az az elefántot

Tumbó lopakodó léptekkel, hogy senkit ne zavarjon, közelebb ment a beton gőzölgő nyílásaihoz. Az elsőkbe a szalonnadarabokat dobálták, a távolabbiakba a húst. Az egyiknél meglátta Manolót: nagy kampóval, erőlködve tolta épp félre a súlyos fedelet. Tumbó odaugrott, hogy segítsen neki, ám az argentin fiú hevesen félrelökte.

– Vigyázz, borzasztó forró a gőz, a kazánokat tüzesre hevítik! Pár pillanat múlva már elbúcsúzhattál volna ettől az árnyékvilágtól a szép ruhácskáddal együtt.

– Ne ijesztgesd a fiatal seňort, Manoleto. Mindent eltúlozol! – elegyedett beszédükbe az apa, és barátságos pillantással nézett

Tumbóra. – Ha ne adj isten, belepottyannál az üstbe, akkor sem történnék bajod, csak ha Manolo rád csukná a fedőt. Az már nem jó mulatság. Abban a pillanatban melegedni kezd az üst, de a zsír kiolvasztásához nem pár perc kell, mint ez az én semmirekellő fiam mondja, hanem jó pár óra. Várj itt egy kicsit, seňor. Manoleto megmutatja neked, mit csinálunk mi itt.

A húsfőző üst lezárt fedele alatt valami egyszer csak furcsán fortyogni kezdett,

– Forgató! – kiáltotta Manolo sietve, mintha félne, hogy apja megelőzheti.

A két argentínai, színültig töltve az üstöt hájjal, rácsattantotta a fedelet, és futott a következőhöz.

Alig fél óra telt el azóta, hogy a tengeri óriást kihúzták a partra, s a betonon már csak a hatalmas csontváz és a feldolgozatlan fej maradt, melyet rikácsoló madárcsapat nyüzsgött körül. Tumbó a nyitott szájban furcsa, sűrű, fekete rojtozatot látott lógni a felső állkapocsról.

– Félre az útból, kölyök! Ne lábatlankodj itt, mert kupán csaplak! – rivallt rá egy hang.

Egy motor visítva felbúgott. Az ormótlan halfej megremegett, felemelkedett a felső állkapocs, kitárult a szörnyű szájüreg. A munkások gyors mozdulattal nyesték le a rojtozatot, mely zörögve csusszant le a betonra. Tumbó megkönnyebbülten látta, hogy Manolo szalad felé.

– Teljes fél órára elengedett a brigádvezető, míg nem hozzák az új bálnát. Apám kérte meg őt, mert félt téged.

A fiú egyre szaporábban beszélt, nyelte a szavakat, és folyton nevetett. Tumbó most már biztonságosabban érezte magát, mert mi tűrés-tagadás, kicsit elanyátlanodva ténfergett ebben a nagy zsivajban és tülekedésben.

– Én mindent megmutatok neked. Úgy ismerek itt minden zugot, mint senki. Mindent tudok. Mit mosolyogsz? Az üstökre gondolsz? Látod, apám szabatos ember, mellette csak az igazat szabad mondani. Erre tanít engem is meg a testvéreimet is, mert négy öcsém van és két húgom, hát neked?

Manolo nem várta be a választ, karon ragadta Tumbót, és a túloldalra húzta.

– Óvatosan, borzasztó síkos! Nézd, most ketté fogják tépni a bálna állkapcsait. David – fordult a csörlőt kezelő munkáshoz –, ez a barátom, Tumbó, arról a piros hajóról, amelyik ma érkezett. Nagyon szeretné megnézni, hogy mit csinálsz, lökd már kicsit közelebb hozzánk azt a rojtozatot. Tumbó még soha életében nem látott halcsontot.

A gépész, aki oly nagy és testes volt, mint egy víziló, megérintette az egyik emelőt, mire a sodronykötél engedelmesen Tumbó lába elé húzta a hatalmas, sötét húscafatot.

– Csak ne nyúlj hozzá puszta kézzel, mert szilánk fúródik a bőrödbe. Hegyesek, mint a tűk. Nem tudod, mi az? Hát mondom, halcsont, no, mint egy szűrő, egy sűrűfésű, hogy is mondjam… – Manolo elhallgatott. Sehogy sem fért a fejébe, hogy valaki ezt nem tudhatja. – A kékbálnának nincsenek fogai, érted? Ha kitátja a száját, az megtelik tengervízzel, melyben ilyen kicsi halacskák úszkálnak ni, mint a körmöm, vagy még kisebbek, aztán becsukja a száját, nyelvét szájpadlásához szorítja, a víz kicsurog, de a táplálék fennakad ezen a szűrőn. Nézd, milyen erős a halcsont, és milyen kemény, akár egy acéllemez. Mindenfelé hajlíthatod, mégse törik el. David! Még egy kérésem van hozzád – fordult Manolo újra a gépészhez, de az nem hallotta, mert már beindította előbb az egyik, aztán a másik csörlőt.

A halcsontoktól megtisztogatott, kapu nagyságú állkapocs lassan mind feljebb és feljebb emelkedett. Tumbó nem bírt elfojtani egy csodálkozó kiáltást.

– Hűha, de óriási kapu! Tán még egy elefánt is átférne alatta.

– Hát olyan nagy egy elefánt?

Most Tumbón volt a sor, hogy barátját megbotránkozva végigmérje. Hát hol nőtt ez fel, hogy még azt sem tudja, mekkora egy elefánt?

A munkások épp valami lágy, világos hústömeget cibáltak elő a kitátott állkapcsok közül. Egyikük térdig belesüppedt.

– Ez a bálna nyelve – hallotta Tumbó, még mielőtt felelhetett volna. – Azt kérded, mennyit nyom? Majdnem egy tonnát. Mi az, nem hiszed? David, mondd meg te magad.

– Bizony annyit – vetette oda a gépész. – Mit akarsz? Egy ekkora példányból, mint ez volt, huszonöt bálnazsírt olvasztunk ki. Csak a szíve több mint fél tonna.

– És a mája… hogy szereted, főzve vagy sütve? Nem egyhamar bánnánk el vele kettesben sem, ezer kilónál is súlyosabb. Bennünket itt egész télen bálnahússal táplálnak, már torkig vagyunk vele. Gyere, amott a csontjait fogják most feldarabolni. Azt is meg kell nézned.

Átszaladtak a másik oldalra, ahová sodronykötelek vontatták a hústól megtisztogatott csontvázat. Három rész zuhant egyszerre a csontokra, pokoli csikorgás közepette.

– A csontokból is kiolvasztják a zsírt, de más üstökben.

– S ugyan minek?

– Szereted a margarint? Nos hát tudd meg, hogy ebből a zsírból készül.

„Számba sem veszem többé” – fogadkozott magában Tumbó, és undorral nézte a bűzlő zsírral és vérrel bemocskolt betonlapot.

– A májából préselik a csukamájolajat – folytatta Manolo fáradhatatlanul; örült, hogy fitogtathatja Tumbó előtt nagy tudományát. – Hároméves koromban egyszer nagyon beteg lettem, és a doktor – norvég ember volt, még ma is emlékszem rá – egy üveg csukamájolajat adott apámnak. Förtelmes folyadék, de én hősiesen nyeltem, nyeltem, s végül meg is gyógyultam tőle. Ilyet láttál-e már? – kotort ki Manolo lábával a sárból egy nagy, fehér csontdarabot. – Ámbráscetfog. Az is bálna, de kisebb. Halcsont helyett fogazata van, ötven-egynéhány foggal, de csak az alsó állkapocsban. Ide ámbráscetet alig hoznak mostanában, nem kifizetődő, több hasznot hoz az ilyen fogatlan kékbálna.

Tumbó megsimította a simára csiszolódott csontot. Biztos megvolt egy kiló.

– Szeretnéd magaddal vinni emlékbe? Nesze.

– Manolooó! – hallatszott messziről.

– Úgy látszik, húzzák már az új bálnát. Gyere velem, vagy inkább tudod mit, várj meg itt, míg végzek, közben pedig… – Manolo szétnézett. – Donald! – szólított meg egy munkást. – Vidd magaddal a hűtőházba ezt a kis piros tengeri csigát. Más néven Tumbó, a barátom. Gondjaidra bízom, mutasd meg neki a birodalmadat, míg oda leszek.

És hátra sem nézve, szedte a lábát, futott a part felé. A pufók arcú, gömbölyded emberke intett Tumbónak.

– Láttalak, amikor partra léptél. Mit szeretnél még megnézni? Manolo biztos minden zegzugot megmutogatott már. Én nem is tudom, honnan van ereje egész nap futkosni – sóhajtott fel panaszosan a kis hájtömeg, miközben kitárta a nehéz kaput. – Aztán jól bugyoláld be magad, le ne fagyjon az orrod.

A vaspolcokkal mennyezetig megtöltött, tágas helyiségből jeges levegő áradt.

– Itt, ezekben a csomagokban tároljuk a bálnahús legjobb részeit, mínusz negyvenfokos hőmérsékleten, hogy rögtön csonttá fagyjanak. Később átszállítjuk a másik raktárba, ott már lényegesen melegebb van, alig mínusz huszonnégy fok. Onnan indul aztán vándorútjára, ki a nagyvilágba. Hogy hová, kérded? Nos, öt földrészről jönnek érte a hajók. A húsnak csak egy része kerül feldolgozásra itt a helyszínen, Leith Harbourban. Konzervek készülnek belőle. Nem láttad a gyárunkat? Na, nem baj, mindjárt jön a kalauzod, és megmutatja – úgyse engedné át másnak az elsőbbséget. Addig megnézheted a párolókat, szűrőkészülékeket és centrifugákat, amott ni, abban a nagy csarnokban. Én sajnos nem mozdulhatok innen. Ha Manolo visszajön, megmondom neki, hol vagy.

12. Mit forral a Leith Harbour-i szörnyeteg?

Tumbó elkábulva a zűrzavartól, a csörlők csikorgásától, a madarak rikoltozásától, észre sem vette, hogyan került a hosszú nagycsarnokba, ahol csavarosan kígyózó csövek tömkelegében nagy acéltartályok csillogtak.

Megelégelte már a zsivajt, a bűzt, a hatalmas húshegyeket. Épp fordult, hogy visszaindul a hajóra, mikor beleütközött valakibe. Termetes, dagadt fickó volt, Tetőtől talpig végigmérte Tumbót.

– A fiatalúr azon a szép hajón érkezett, ugye? Biztos a kedves apukával nézik meg a bálnafeldolgozó állomásunkat – hadarta recsegő hangon. Gyér borostával fedett, sok-sok nap óta borotválatlan arca behízelgő mosolyra torzult. Szeme ravaszul pislogott ki szűk szemréséből az alacsony homlok alatt.

– Nem, mi… – Tumbó nagyot nyelt, nem tudta, mit mondjon.

– Biztos az apuka a kapitány – erősködött tovább a hústorony, nagy, vörös kezeit mocskos, vérfoltos kötényébe törölgetve.

– Dehogyis, én az *Icebiörn*ön dolgozom.

– „Dolgozom”? – Az apró szemek majd keresztüldöfték a fiút, és hitetlenkedve méregették szép piros öltözékét. – Tréfál velem a fiatalúr. És ugyan mit dolgozik?

– Én vagyok a kukta.

Az ismeretlen alak szeme kikerekedett csodálkozásában. Megvetően vállat vont.

– És honnan szedtél ilyen szép, újdonatúj ruhát, mi? Ki pöttyentett így ki? – tért át egyszerre a tegezésre.

– A fedélzetmester – bökte ki a gyerek, mert dicsekedni akart.

– Ne akarj lóvá tenni! Sosem láttam még fedélzetmestert, aki így öltöztetné a legénységét – gúnyolódott az ismeretlen, mocskos mancsával megtapogatva a nylonruhát.

– Mert én nem is tartozom a legénységhez, csak Fokvárosban kerültem a hajóra. – Tumbó látta, hogy a fickó nem hisz neki, hát néhány szóval elmagyarázta, miképp jutott a fedélzetre. – Meg tudná nekem mutatni, uram, merre lehet a leghamarabb kiérni a partra? – kérdezte végül. Nem vette észre, hogy az őt csaknem felnyársaló szempár ravaszul megvillan.

– Micsoda, már menni akarnál? Minek? Várj egy picinykét, hiszen látod-e, szaktársak vagyunk, mert én meg szakács vagyok. Mindenki megmondhatja neked itt Leith Harbourban, hogy ki főz, csak kérdezősködj. Elkelne nekem egy olyan kukta, mint te. Volt már egy a kezem alatt, de a gazembernek nem fűlt a foga a munkához. Hej, mennyit „foglalkoztam” vele! – kanyarított a levegőbe sokatmondón jókora öklével. – A végén hálátlanul meglógott egy hajóval. Most egyedül vagyok. Nem, nem, a világért sem akarlak rábeszélni, bár itt igazán tejbe-vajba fürödhetnél. – Mikor látta, hogy a fiú megint a kijárat felé sandít, hozzátette: – Várj, hova sietsz úgy? Rég nem beszélgettem már ilyen kedves fiúval. – Szavai közben terebélyes testével elállta a kijáratot. – Gyere, megkínállak cápauszonnyal. Senki nem tudja olyan finoman elkészíteni, mint én. Magad is meggyőződhetsz róla, milyen pompás eledel. Kapsz külön is egy darabot, hogy adhass a főnöködnek. –

Nagy, nehéz kezével nyájaskodón megveregette Tumbó vállát. S a nagy kéz attól kezdve már nem eresztette…

A fiú nyugtalanul összerezzent. Ez az erős markolás sehogy sem illett a behízelgő szavakhoz. Érezte, amint arcából kifut a vér. Ösztöne óvatosságra intette. „Hogy jutok ki innét?” – gondolta kétségbeesve. A kéz harapófogóként szorult a vállára. Tumbó tehetetlenül nézett körül. Távolról hangokat hallott, a csörlő csikorogva zörgött, ám a közelben egy árva lélek sem tűnt fel.

– Bocsánatot kérek, én sietek – próbálta lerázni válláról a súlyos kezet.

– Van idődd, nem késel el! Előbb kóstold meg a csemegéimet, aztán magam vezetlek a partra. No gyere!

Tumbó nem mert tovább ellenkezni, leforrázva követte a szakácsot. Arca égett, halántéka erősen lüktetett.

– Meglátod, milyen remek raktáraink vannak. És micsoda készletek! Több száz embernek legalább egy évre elegendő. Századrésznyi sincs azon a te rozoga bárkádon, ami bármelyik pillanatban elsüllyedhet – recsegte fülébe a tolakodó hang. A szakács, míg a fiút maga előtt taszigálta a hosszú folyosón, markolását egy pillanatra sem lazította. – Télen itt olyan élet van, hogy mind a tíz ujjad megnyalhatod. Munka alig, a guba meg úgy dől. A fiúk jókedvűek, szeretik egymást, majd te is megszereted őket – tette hozzá halkan, majdnem súgva.

Tumbó szíve a torkába ugrott, mikor az utolsó mondatot meghallotta. Hevesen megrántotta magát, lekuporodott, kiszabadította vállát a kényelmetlen szorításból, és rohanni kezdett visszafelé. A szakács azonban, testes mivolta ellenére, fürgébbnek bizonyult, elgáncsolta a rohanó fiút, zuhantában elkapta, és fél kézzel, mint a pelyhet, magasba emelte. Tumbó velőtrázón üvöltött, ficánkolt, rúgkapált, rabtartója kezébe harapott, de az már másik kezével félrerántott egy reteszt, és behajította a gyereket a szélesre tárt ajtó sötét üregébe.

– Harapsz, mi? Majd adok én neked cápauszonyt! Végigtapogatom a csontjaidat, a tenyeremből eszel utána, fogadom! Elbántam én már nálad különbekkel is! – fordította, és nagy dörejjel becsapta az ajtót. – Tumbót csak a zárban elforduló kulcs csikorgása

térítette eszméletre. Vaktában az ajtóhoz ugrott, és az öklével verni kezdte. Kiáltozott, ahogy csak a torkán kifért:

– Segítség, Manolooó! Segítség! – Egy pillanatra visszatartotta lélegzetét, hogy hallgatóddzon, nem felel-e neki valaki, aztán tovább dörömbölt. Feje fölött hirtelen süvítő zaj támadt. Beindították a két hatalmas ventillátort, annak lármája elnyomta kiáltozását.

A fiú mozdulatlanná dermedt, zihált az erőfeszítéstől. Mellét fájdalmas nyomás szorította el. Az a borzalmas ember erőszakkal itt akarja őt tartani a Pokol-szigeten. Ő pedig hagyta magát csapdába ejteni, minden titkát kifecsegte, mint valami bolond. Az *Icebiörn* nem vár rá, sohasem tudják meg, hová tűnt a néger kukta, senki sem fogja itt keresni. Senki sem találja meg. „A tenyeremből eszel, fogadom! Elbántam én már nálad különbekkel is!” – csengett vissza fülében a gyűlöletes hang. És hirtelen elfutotta a méreg.

„Nem hagyom magam! Nem fogok itt sírni és várni, hogy ez a faggyúbűzös szakács megtapogassa a csontjaimat!”

Saját hangja bátorságot öntött belé. Körülnézett. Sötétséghez szokott szeme rögtön felfedezte, hogy a fal mentén, egészen a magas boltozatig ládák tucatjai, százai állnak egymásra tornyozva. Valahonnan legfelülről, a ládák mögül fény szüremlett be. Tumbó habozás nélkül felugrott a szélső ládára, de elvesztette egyensúlyát, hátrabukott, és beleverte fejét a kőpadlóba.

Kis ideig mozdulatlanul, kábultan ült, ám a fájdalom ahelyett hogy megijesztette volna, inkább új erőt kölcsönzött neki. Gyorsan levetette cipőjét, kinyitotta a cipzárat, kibújt a kezeslábasból, hogy a szögek fel ne hasítsák, kis bátyút göngyölt belőle, és hátóra vetette. Szájában nem érezte többé a könnyek sós ízét, nem érzett félelmet, sem hideget; tudta, hogy kevés ideje van, sietnie kell, üldözője minden pillanatban benyithat. Ujjaival erősen megkapaszkodott az első bálában, s a következő pillanatban már sorra átlendült a ládasorok több méter mély szakadékai felett. A vasszerkezet legtetején kicsit megpihent. Nagyon fáradt volt Azt sem tudta, helyes irányt választott-e, csak annyit tudott, hogy minél távolabb akar kerülni az ajtótól. Hosszan nyúlt előtte az épület tetejét tartó vasívek alagútja, a különféle vastagságú csövekkel és átfutó kábelekkel. Az alagút vége felől friss levegő áramlott be.

Tumbónak egyszerre csak úgy tűnt, hogy szólítja valaki, hogy már hallja is a recsegő hangot. Továbbmenekült. Eleinte kiegyenesedve haladt, két egymás mellett futó csövön lépegetve, ám az alagút hirtelen szűkült, a csövek sugár alakban elváltak egymástól, és a fal mellé kanyarodtak. Több mint félméteres volt a köztük levő távolság. Tumbó teste ott függött a feketén tátongó űr fölött. Kezével-lábával teljes ereiéből az egyik csőbe kapaszkodott, óvatosan feljebb húzta lábát, aztán előbbre csúsztatta kezét – így kúszott lassan, vergődve mind tovább. Tenyere, talpa elzsibbadt az erőlködéstől, de tudta, hogy ha csak egyetlen másodpercre megtorpan, vagy tétovázni kezd – lezuhan. Halántékában hevesen lüktetett a vér, verejtéke szemébe csorgott. Csak elérje azt a nyílást, amelyből a világosság árad, csak kibírja addig, hiszen már nem tarthat soká! Hideg szélfuvallatok tartották benne a lelket, hogy el ne ájuljon. Maga sem tudta, mikor hasalt a vastag falba vert ablak párkányára.

A levegő térítette magához. A csukamájolaj émelyítő bűzét most csodálatos illatnak érezte. Mintha a tenyerén feküdne, úgy terült el szeme előtt az öböl. Nagy volt ott a nyüzsgés. Tisztán lehetett hallani a motoros bárkák és bálnavontató hajók kürtjének dudálását. A szürke, zavaros víztől élesen elütött az *Icebiörn* rikító pirosa. Tumbó feljajdult, irigyen nézte a sirályt, mely fehér szárnyaival könnyedén felröppent a partról, s karmai közt egy véres húscafattal kisuhant a tengerre. Ó, bár követhetné! Percenként siklottak a hajó oldalához a megrakott bárkák, s helyükre mindig újak és újak úsztak, ő meg…

Jobban kihajolt és megrémült. A több emeletnyi, meredek, sima fal minden reményétől megfosztotta. Semmi kapaszkodó, semmi kiszögellés rajta. „Legfeljebb ha egy gyík tudna leszaladni itt” – gondolta kétségbeesve, de nem adta meg magát. A nyílásból, melynél hasalt, középen faoszloppal alátámasztott cső vezetett át a szomszédos épületbe. Tumbó sohasem volt cirkuszban, nem látott soha kötéltáncosokat, most mégis tétovázás nélkül úgy határozott, hogy végigmegy a csövön. Az oszlopot akarta elérni. A magasságtól nem félt, eleget kúszott már életében a majomkenyérfa ágai közt. Ledobta zokniját, erősebben hátához rögzítette a kis batyut, és bátran elindult. Tenyérhez hasonlóan érzékeny, hajlékony talpa a gömbölyű csőfelülethez tapadt, kellemes meleget érzett, nyilván forró víz vagy

gőz futott a csőben. Kezével egyensúlyozva magát, lassan rakosgatta egyik lábát a másik után.

A cső hirtelen meghajlott a súlya alatt. Megingott. Meg akart volna kapaszkodni valamiben, kapkodni kezdett, hadonászni, majdnem elvesztette egyensúlyát, de nem – mégis továbbhaladt. Lassan, nagyon lassan, centiméterről centiméterre. Maga sem tudta, meddig ment így. Érezte, hogy a térde elgyengül, a lába megmerevedik. Még két lépés, már csak egy, már csak fél. Egyszerre felüvöltött a fájdalomtól: talpa a szigeteléstől megfosztott cső tüzes felületéhez ért. Már repült volna lefelé, de két karjával körülkarolta az égető fémet. Kicsit himbálódzott még rajta, aztán testét előrelendítette, és szélesre tárt karral magához ölelte az életmentő oszlopot. Érezte, hogy tehetetlenül siklani kezd rajta, de a következő pillanatban már átfogta lábával, és csúszása lefékeződött. Pokoli gyötrelem volt így szorítani a fát, de nem lazított se karján, se lábán.

Soká hevert a piszkos, olvatag hófoltokkal borított földön. Vállát görcsös zokogás rázta, moccanni sem volt ereje, lehorzsolt térde, felsebzett tenyere, melyből cseppekben csurgott a vér, tűrhetetlenül tüzelt. Mintegy ködön át hallotta az ismerős hajókürt bugását. Most indulna az *Icebiörn?* Talpra pattant, összegörnyedve rohant a bálnacsonthalmok, rozsdás üstök mögött, olykor térdig süppedve a bűzös, ragadós sárba. Minduntalan körülnézett, nem üldözi-e valaki, gyorsan átsurranta barakkok közti nyílt térségen, míg végre, messze a bálnafeldolgozó állomástól, kijutott a sziklás partra.

Egy sziklához simult, levegő után kapkodott. Azok az éles, kegyetlen szemek azonban, melyek elől nem lehet elbújni, az ereszkedő esthomály ellenére is nyomban fölfedezték. Kemény szárnysuhogással, alacsonyan köröztek fejénél a sirályok, és rekedt rikácsolással szólongatták társaikat. Már közvetlenül maga felett látta a fekete gyöngyökhöz hasonló szemeket s az erős, kampósan görbe, ragadozó csőröket. Még egy pillanat, és megtámadják! Nyögve feltápászkodott, egyik kezével arca elé tartotta a batyut, másikat

szélmalomként forgatta. A sirályok nem szívesen hagyták magukat elhessenteni, magasabbra röppentek, de nem hagyták el: ott köröztek felette, mintha csak az alkalmas pillanatot lesnék. Menekülni kellett. Tumbó a vízbe vetette magát.

Jeges volt a víz. A gyerek néhány tempó után már szédült a petróleumos víz undorító, orrfacsaró szagától. Keze-lába égett, mintha izzó vassal sütögetnék. Lassan úszott, és közben óvatosan egyensúlyozta fején a ruhás batyut. Ugyan ki ismerte jobban a tengert nála, aki a Jóreménység fokának legjobb úszója volt? Ebben a jeges vízben azonban legerősebb lábtempói is gyengéknek tűntek, izmai elgémberedtek, megmerevedtek, felmondták a szolgálatot. A távolság, mely a hajótól elválasztotta, nem csökkent. Vagy tán már kifutott az *Icebiörn* a kikötőből? Szemét kimeresztette. Nem, a jól ismert, piros hajótörzs még ott himbálódzott nyugodtan a hullámokon. Tumbó érezte, hogy a mélység benyeli, magába szippantja. Alig bírt megkerülni egy kisebbfajta jégtáblát. Szeretett volna megkapaszkodni benne, mint egy mentőövben, s pár pillanatra megpihenni, ám a síkos, fehér lap kicsúszott a keze közül. Tumbó lélegzete akadozott, mozdulatai egyre renyhültek, hátára fordult, a zavaros, sós-keserű tajték a szájába csapódott. Ez magához térítette. Csak az ereje ki ne fogyjon idő előtt! Úgy rémlett, a hajó még

mindig nagyon-nagyon messze van. Dermedni kezdett, lába és szabad keze már csak gépiesen és egyre lassabban, gyengébben tett egy-egy mozdulatot. „Egy helyben állok, sose érek oda” – villant át agyán a lomha gondolat. Nem messze tőle valami csobbant a vízben. Erőlködve felnyitotta szemét, és alig akarta elhinni, hogy valóság, amit lát. Közvetlenül előtte ott piroslott a hajó magas oldalfala. Egy fehér sapkás alak üres vödrét lóbálva épp arra haladt, úgy látszik, most öntötte ki a szemetet. Tumbó kiáltani akart: „Ciklopsz!” – de szederjes ajkai közül csak nyögés tört fel. Jobb karjával hevesebben kezdett tempózni, a ballal zsibbadtan tartotta fején a batyut. Még akkor sem engedte el, mikor már elkapta a hágcsót, melynek legalsó foka belecsüngött a vízbe. Görcsösen megragadta, de percekbe telt, míg erejét összeszedve, fokról fokra mászni kezdett felfelé.

Mikor már a folyosó deszkapadlóján hevert, egész testében remegett, foga vacogott. Lassan lehúzta magáról csuromvizes fehérneműjét, és felvette a kezeslábast. A cipővel soká bajlódott.

– Tumbó, te motoszkálsz ott? Rohanj Ciklopszhoz, fogadkozik, hogy széttöri a sodrófát a hátadon – dördült rá fentről Nils basszusa.

– Hol tekeregtél ennyi ideig, te pokol fajzatja, te? Miért nem jöttél vissza az első… – kezdte a szakács, de torkán akadt a szó. A gyerek teljesen elszürkült, vértelen arcából csak rémülettől kitágult, nagy szeme világított. Tumbó nem bírt tovább uralkodni magán, a szakács karjaiba vetette magát.

– Pacallá pofozom a disznót, ezt nem ússza meg szárazon! – fújtatott mérgében Ciklopsz, mikor a szaggatott, zokogó, zavaros elbeszélést végighallgatta. – Most pedig siess a kuckódba, öltözz át, szárítkozz meg! Én addig kimegyek a partra, mert ezt nem hagyom annyiban. Megemleget még, adta bitangja!

Tumbó rimánkodva nézett a szikrákat villogtató szembe.

– Ne! Főnök úr, ne tegye, borzalmas ember az, még kárt tesz magában!

A szakács dühtől eltorzult arca egyszeriben megenyhült, csodálkozás tükröződött rajta.

– Tán csak nem féltesz, te prücsök?

– De igen…. – rebegte Tumbó.

Ciklopsz figyelmesebben szemügyre vette.

– Hm, ilyet se mondtak még nekem életemben – krákogott zavartan. – De én itt csak beszélek, beszélek, te meg közben még tüdőgyulladást kapsz. Vess le mindent, ami rajtad van, végy száraz fehérneműt, bújj ágyba, s jól takarózz be. Egy csepp pálinkát is javasolnék, attól, rögtön megmelegednél. Jó, jó, tudom, hogy nem akarsz, nem is beszéllek rá. Még aztán rám fognák, hogy lei tatom a kuktát. No eredj, eredj már, aranyom! – Ciklopsz szelíden az ajtó felé tuszkolta a fiút. – Mit jelentsen itt ez a vér? – ordította hirtelen, a köténye n támadt sötét foltokra pillantva. – Tumbó, mutasd a kezed!

A véresre horzsolt kis tenyerek láttán homlokán kidagadtak az erek.

– S mindez a miatt a gazember miatt! Szíjat hasítok a hátából! – Ciklopsz hangja olyan fenyegetően csengett, hogy a fiú gerincén végigfutott a hideg.

– Az oszlop szedte le – kezdte, de a szakács nem figyelt rá.

A fiókból elővett egy tiszta kendőt, és csíkokra hasította. Kicsit töprengett, majd valahonnan előkotort egy teli üveg borókapálinkát, lecsavarta a kupakját, s eme szavak kíséretében: – Ne félj, nem beszéllek rá! – bőségesen meglocsolta vele a gyerek mindkét tenyerét Az erős szesz kegyetlenül marta felsebzett bőrét, de Tumbó ajkába harapott, hogy fel ne szisszenjen. Ciklopsz, míg egyre vastagabb kötést tekert a vérző kézre, folyton a legcsúnyább szitkokat szórta a Leith Harbour-i szörnyeteg fejére.

– Még megemleget engem! – fejezte be, és erélyesen kitolta az ajtón a gyereket, mintha minél hamarabb meg akarna szabadulni tőle.

Tumbó nem ment rögtön a fülkéjébe. „Ciklopsz készül valamire – villant át az agyán. – Jaj, csak ki ne menjen a partra! Hogy akadályozzam meg?” Olaf vagy a fedélzetmester itt nem tud segíteni. Csak Hakon, a bölcs és csalhatatlan Hakon. Ő mindenre tud megoldást Tumbó, mindig a legsötétebb helyeket keresve, hogy meg ne lássák, felszaladt a fedélzetre.

A rádiótávírásznál sötét volt. A navigátor szomszédos kabinjának félig nyitott ajtóréséből világosság szűrődött ki. Tumbó hangokat hallott, megfogta a kilincset, de a másodperc következő töredékében már felfogta, hogy nem Hakon beszél.

– Toldd meg még egy kevéssel, mit alkudozol, úgyis jól megszedted már magad!

Aztán csend lett. Valaki az ajtóhoz ugrott, és szélesre tárta. A homályban ijesztően sápadt arc jelent meg. Albinó keze harapófogóként szorult Tumbó vállára.

– Mit csinálsz itt? Megint utánam kémkedsz, te sátánfajzat?! – csapott át suttogása sziszegésbe.

– Én… én Hakonhoz jöttem… – nyögte a fiú.

– Láthatod, hogy nincs itt, szedd az irhád, amíg épségben van! – húzta beljebb a matróz másik kezével az ajtót. – Mars innét! – kiáltott rá fenyegetőn. – Várj! Régóta állsz már itt? – kérdezte olyan hangon, hogy Tumbót egyszeriben hideg-meleg öntötte el.

– Csak most jöttem, épp nyitottam az ajtót, nem tudtam, hogy…

– És most sem tudsz semmit! Menj, keresd meg a barátodat, de ha kedves az életed, egy szóval se köpd be, hogy itt láttál! – Majd hirtelen hangot változtatva, mintegy magyarázkodva hozzátette: – Fáj a lábam, Nils elől bújtam ide, hogy ne küldjön dolgozni, érted? – Elfintorította arcát, és nyomkodni kezdte a térdét,

Tumbó nem várta be, hogy mit mond még Albinó, átfutott a másik fedélzetre, ott lélegzett csak fel. Az öbölre leereszkedett az alkony, a berakodás befejeződött, „Ciklopsz úgyse mehet már le a partra, nincs mitől félnem. Még egy-két pillanatig itt maradok a biztonság kedvéért” – határozta el, behúzódott a sötétségben úszó bal oldali korlát egyik kiszögellése mögé, és nézte, mint sugárzanak végig a jobb oldali hosszában a reflektorok, és vetnek ezüstöskék, hosszú sávokat a tengerre.

– Kész, a második raktár nyilasát lefedni! – hallotta Nils harsány vezényszavát.

Valaki végigjött a folyosón, a korláthoz közeledett Tumbó ösztönösen meglapult. Valami gyengén csobbant a vízben. Oly halk nesz volt, hogy csak a fiú éber füle volt képes meghallani. A férfi még ott maradt egy darabig, zsebében kotorászott. Tumbó egy gyufa száraz sercegését hallotta. A lángocska csekély világánál megint a fehér arcot pillantotta meg. „Biztos felhajtott egy üveggel, és most bedobta az üveget a vízbe, hogy meg ne tudják” – gondolta.

Csörgött a bevont vasmacska lánca. Tumbó megkönnyebbülten fellélegzett. A Pokol-sziget már csak borzalmas emlék volt.

13. Ciklopsz bosszút áll

Tumbót szörnyű reccsenés riasztotta fel mély álmából. Egy hirtelen rázkódás hálózsákostul feldobta a magasba, majd nekivágta a közfalnak. Körülötte minden csattogott, nyikorgott, mintha az *Icebiörn* bármely pillanatban apró darabokra akarna hullani. Robajt robaj, dörejt dörrenés követett, a hajó egyre jobban oldalára dőlt. Tumbónak épp csak annyi ideje volt, hogy kikászolódjék hálózsákjából, egy heves billenős máris falhoz csapta. Vasholmik zörögtek, ócska láncok csörögtek, festékesdobozok gurultak összevissza, a padló kicsúszott a fiú lába alól, meztelen talpa a túlsó falat érintette.

„Egyszer még majd tótágast áll” – csengett vissza fülében az egyik matróz mondása. Az *Icebiörn* azonban, minden eresztékében csikorogva, mintha a hajótörzs vasburkolata már-már megrepedne, mégis felegyenesedett borultából. A padló lassan visszatért régi helyére, a szemközti fal is kezdett visszasüllyedni álló helyzetébe – hogy a következő pillanatban minden megint átzúduljon dübörögve a túloldalra. A félelemtől eszét vesztett Tumbó egy pillanatra fejtetőre állt. Megpróbált változtatni helyzetén, végiggurult a padlón, aztán a fal mentén, mindenbe beleakadt, ami útjában állt, hol a fejét, hol a térdét vágta bele valami éles kiszögellésbe, végre le bírta szakítani ruháját a kampóról. Sokáig tusakodott a nadrággal, nem talált bele a szárába, elfogta a pánik, arra már nem is gondolt, hogy cipőjét megkeresse. Az egyik nagy ívben átröppent a szobán, és homlokon koppintotta.

Úgy, ahogy volt, félig öltözötten nekivetette magát a kijáratnak, rángatni kezdte a reteszt. Megrántotta egyszer, kétszer, a csapóajtó nem engedett. Ráakaszkodott a fogantyúra, és teljes súlyával lefelé húzta. Ott, a vékony vaslemez mögött történt valami, ott emberek vannak, még hangjukat is hallani véli. Egy hirtelen billenés feldobta, kipattantotta a reteszt, a csapóajtó kivágódott, Tumbó pedig kigurult a fedélzet deszkapadlójára. Még mielőtt talpra állhatott volna, vízfal zúdult rá, és újra leverte a lábáról. Szájába ömlött, szemhéja alá is betolult a jeges, sós-keserű víz. A fedélzeten végigsöprő áradat bugyborékolva és sziszegve húzta a fiút a mélybe. Görcsösen

kapaszkodott a korlátba, keze megdermedt a hidegtől. Érezte, hogy nem bírja ki sokáig. Egy újabb vízpatak torkába fojtotta a feltörő kiáltást: „Segítség!” Az *Icebiörn* mélyre süppedt a sötét barázdában, majd ismét a hullámhegy tetejére hágott.

Tumbó szeme előtt, mintegy ködön át, magas alak derengett. Erős rántást érzett, elgémberedett ujjai végigsiklottak egy kötélen, aztán messzire elgurult a deszkán, lába beleütközött valamibe, koponyájába borzalmas fájdalom hasított. Ellenállhatatlan erő vonzotta a mélybe. Egy pillanatra megvillant előtte a piros oldallámpa. „Merülök” – gondolta még, aztán minden sötétbe borult körülötte.

…a vizenyős szempár közeledik, távolodik, de a következő pillanatban újra visszatér, hogy makacs nézésével meggyötörje. A fiú menekülni akarna, de lába megtagadja az engedelmességet. Földbe gyökeredzik. A dühtől eltorzult arc lassan szétfoszlik, eltűnik. Feje felett nagy gumibot függ, eltűnik, újra megjelenik. Nem, ez nem a fokvárosi rendőr, ez az ocsmány, dagadt arc, szeme helyén keskeny réssel. „Elbántam már nálad különbekkel is!” – kiáltja fülébe a recsegő hang. Az arc megnő, szétterül, semmi sem látszik már kívüle, mindent eltakar. A duzzadt ajkak lassan görbe, ragadozó sirálycsőrré változnak. Hogy menekülhetne előle? A visszatérés egyetlen útja egy vékony pókfonál, mely lazán libeg a sötét szakadék felett. Egy szőrös kéz a mélybe taszítja… Sós-keserű víz ömlik szájába, fojtogatja.

– Segítség! – fullad el saját kiáltásától.

– Ne félj, Tumbó! – suttogja valaki.

Nehézkesen felvetette szemét, és Olaf aggódó pillantását látta maga fölött. A gyerek mindkét kezével megragadta a matróz nagy kezét, sziszegett fájdalmában, de azért nem lazította szorítását. Végre nem volt egyedül. Feje sajgón lüktetett, keze égett, félt behunyni a szemét, nehogy visszatérjen a lidércnyomás.

– No, mi van? – hallott egy nyugtalan hangot.

– Csöndesebben, csak az előbb tért magához. Megismert. Töröld le a homlokáról a verejtéket, csak úgy süt belőle a láz. Félek megmozdulni.

Olaf még most sem szabadította ki kezét a vérfoltos kötésbe bugyolált kis kezek szorításából.

– Ne túlozz, menj, aludd ki magad. Majd én felváltalak.

Oké lezökkent az ágy mellé. Olafot elküldte ugyan, de maga is alig lézengett a kimerültségtől. Két nap, két éjjel tartott harcuk a viharral.

Tumbó a könyökére emelkedett, és pár pillanatig erőlködve fürkészte az ácsot. Fekete arca verejtéktől fénylett, szeme láztól csillogott.

– Számolod a szeplőimet? – próbált tréfálkozni Oké, de mikor látta, hogy Tumbó nem ismeri meg, a beteg fölé hajolt. – Messze mögöttünk vannak már a „Vijjogó Ötvenek”. Véget ért a vihar. Tanulságos kis lecke volt, de szerencsére utolsó, most már behajózunk a jégvilágba. Nyugodt a tenger. Várjuk, hogy mihamarább meggyógyulj. Ne hagyd magad, fiú! Sok aggodalmat okoztál nekünk.

A fiú kitisztuló szemmel nézett a matrózra. Úgy tűnt, megérti a beszédet, és válaszolni is akar, csak nincs ereje hozzá. Visszahanyatlott.

– Ej, micsoda kontár doktor vagy te! Hát nem tudod, hogy a betegnek nem szabad beszélnie? – Ciklopsz gyömöszölte a kabinba köpcös testét. Félretolta az ácsot, maga akart a helyére ülni. – Eressz, hoztam egy kis borókapálinkát. Azt hiszem, jó lenne pár cseppet a torkába tölteni. Ártani nem árthat, és hátha használ.

– Már akinek. Ne merj neki adni, hagyd békén. Találtam a holmijaim közt egy kenőcsöt, ami nagyszerűen gyógyítja a sebeket, ki kell cserélni a kezén a kötést. No és friss borogatás kell a fejére, ez már nagyon átmelegedett. Hát hogy ápoljátok ti ezt a gyereket? Ketten is itt ülnek, de erre egyikük se gondol! – Hakon még sose beszélt ilyen erélyes hangon.

– Nono, hátrább az agarakkal! Nem kérünk a pirongatásból – méltatlankodott Oké. – Úgy viselkedsz, mintha csak te törődnél a betegünkkel.

– És én, én tán kutya vagyok? – elegyedett a beszélgetésbe szemrehányóan Ciklopsz. – Hát tudod te, Hakon, mit mondott nekem ez a fiú? Hogy félt engem, érted? – És a szakács legalább tizedszer kezdte mesélni, miképp rimánkodott neki Tumbó könnyek között,

hogy ne menjen ki a partra. – Ezt sose felejtem el neki! Arany ez, nem fiú! – És gyanúsan szipákolt. Nem vette észre, hogy a rádiótávírász és az ács közben cinkos pillantásokat vált egymással a feje fölött.

A következő napokban a matrózok minden szabad idejüket ott töltötték Tumbónál, egymás hegyén-hátán tolongtak be hozzá. Oké végül is, orvosi jogánál fogva, betiltott minden látogatást.

– Nem, nem engedek be senkit, még az öregnek is kiadtam az útját. Nem szabad beszéddel fárasztani a beteget, ezt neked is meg kell értened, Ciklopsz, ne makacskodj. Azt akarod, hogy megint belázasodjon? – próbálta meggyőzni a szakácsot, és erélyesen taszigálta az ajtó felé.

Az azonban nem hagyta magát olyan könnyen lebeszélni.

– Csak ezt a csésze húslevest adom oda neki, aranyom, külön neki főztem, hadd kapjon erőre szegényke. Pisszenni se fog, ha mondóm, megígérem. Nem érted? Mintha a falnak beszélnék! Valamit mondanom kell neki, no! Olyasvalamit, amitől egyszeriben jobb kedvre derül, és lemegy a láza. Eressz már be hozzá!

Addig-addig esengett, míg az ács beadta a derekát.

– Megtanítottam ám kesztyűbe dudálni azokat a Leith Harbour-iakat! – kezdte Ciklopsz, s a fiú csodálkozó pillantása láttán ártatlan képpel így folytatta: – Pár órával az után, hogy kifutottunk a kikötőből, riadósürgönyt kaptunk. A bálnafeldolgozó hajón az utolsó részleg a te visszaérkezésed után valami mérgezést kapott. Az Öreg szemrehányásokkal rontott nekem. Én meg: „Kapitány úr – mondom –, hiszen ugyanazt ették, amit a mieink. Úgy látszik, túlzabálták magukat.” Legjobban annak a szörnyeteg szakácsnak láttam el a baját. Csuda fiiiinom franciasalátát küldtem neki a bálnavadászokkal. Barátságból, tudod, mint egyik szakács a másiknak. Szavamra, remek volt! Biztos mindjárt bekebelezte az egészet, még a tálat is kinyalhatta. A Leith Harbour-i doktor most meg kérdezteti, nálunk is mindenki sorban áll-e a fülke előtt, ahová a király is gyalog jár. Az az átkozott szaki pedig állítólag egyáltalán ki se tud onnan jönni. Jól tudtam én, mit keverjek neki a salátába! Bele nem hal, annyi bizonyos, de az *Icebiörn*t megemlegeti! Mi, még csak

el se mosolyodsz? Hát mit kellett volna tennem? Ne, ne szólj most semmit. Ha Oké meghallja a hangodat, többé nem ereszt be. Mindjárt jön cserélni a kötésedet. Szedd össze magad, fiú, üres nélküled a konyha, minden kiesik a kezemből. Este megint benézek hozzád, hozok újra egy kis húslevest. Mondd Okénak, hogy éhes vagy, akkor beenged.

Tumbó rohamosan gyógyult. Egy hét múlva már megpróbált felállni, bár a lábát még egyre olyannak érezte, mintha vattából lenne. Keze, Hakon vitaminos kenőcsének hatására, szépen hegedt, noha a fedélzetmester fintorgott, és megállapította, hogy bezzeg az ő ifjúkorában ilyen eseteknél leginkább a közönséges csukamájolaj segített.

– Így is derék legény vagy. Más már attól a rengeteg orvosságtól, amit itt neked összehordtak, rég beadta volna a kulcsot. Legjobban annak örülök, hogy a kezeslábasnak jó hasznát vetted. Vízhatlan, mi? Még a tengerben sem nedvesedett át teljesen, pedig azt hiszem, az egész óceánt ki akartad hörpölni. Olaf negyedórákig pumpálta belőled a vizet, nyomogatott így is, úgy is, belőled meg csak folyt és folyt – kacagott fel Nils harsányan, és mutatta, hogyan kínlódott Olaf. – Az egész legénység összefutott, hogy téged mentsen, az *Icebiörn* meg közben akár el is süllyedhetett volna. Förtelmes vihar volt. S hát azt tudod-e, kinek köszönheted az életedet? Sose találod ki.

– Olafnak?

– Neki is, de nem ő halászott ki.

– Hakonnak?

– Ugyan már! Ő akkor a rádióskabinban volt.

– Okénak – kísérletezett Tumbó bizonytalanul.

– Mondtam, hogy nem találod ki, még ha estig sorolnád, akkor sem. Megmondom hát. A Hasadtpofájúnak!

– A Hasadt… – Tumbó lélegzete elállt, torkán akadt a szó is.

– Megkukultál. mi? Eleinte én sem akartam elhinni. Ő látta meg elsőnek, hogy felborított a hullám, és lesodort a tengerbe. Azt hitte, már véged, de látta, hogy a következő hullám a fedélzetre lódít valami pirosat. Megragadott a csuklyádnál fogva, és veled együtt a

deszkára zuhant. Szerencsére el bírta kapni a középső csörlő sodronyát. Ha az nincs a keze ügyében, mindkettőtöket lesöpör a víz. Nem először történt vele ilyesmi életében, sok vihart megélt már. Bátor fickó, ahhoz szó se fér. Én a helyedben megköszönném neki.

– Ugyan, Nils, mogorva alak a Hasadtpofájú, és gonosz ember, még majd mond valami csúnyát a fiúnak – ellenkezett Ciklopsz.

– Ha velejéig gonosz lenne, nem mentette volna meg. Különben mit tudom én? Azt csinálod, Tumbó, amit akarsz.

– Tágulj innét! Nem kérek a köszönetedből. Egyéb se hiányzik nekem. Elkábított az a pokoli vihar. Egyszerűen magam sem tudtam, mit teszek. Ha a szülővárosomban megtudnák, hogy megmentettem egy néger életét, soha többé nem mehetnék haza, érted? Ujjal mutogatnának rám az utcán, egy perc nyugtom se lenne, még bajba is keveredhetnék. Mukkanni se merj róla, ezt ne feledd, különben velem gyűlik meg a bajod! Volt, elmúlt, nincs miről beszélni tovább.

Noha a Hasadtpofájú nyersen beszélt, mint mindig, ha Tumbóhoz fordult, a fiú alig észrevehető változási tapasztalt hangjában. S bár a szűk, vérbe borult szemek pillantásától félt, akár a tűztől, nem bírt uralkodni magán, két tenyere közé kapta a gépész kezét, és teljes erejéből megszorította.

– Köszönöm – suttogta.

A Hasadtpofájú hevesen elrántotta a kezét, aztán színlelt undorral nadrágjába törölte.

– Eressz! Még befeketíted a bőrömet! A legközelebbi viharnál pedig azt ajánlom, barikádozd el magad a hajófeneken, kötözd oda magad, és ne ugorj ki ficánkolni a fedélzetre. Ez nem afrikai őserdő, ahol hozzád hasonló majmok ugrálnak a fákon. Meg se láttam volna a sötétben a fekete pofádat, ha nincs rajtad ez a kezeslábas. Gondoltam, kár lenne érte. Köszönd a fedélzetmesternek, hogy így felöltöztetett, nekem nincs mit köszöngetned. – Sarkon fordult és elment, valamit dünnyögve még a négerek ostobaságáról.

– Eh, mese habbal, ismerjük már! – mordult fel Ciklopsz, mikor Tumbó elmesélte neki a beszélgetést. – Úgy tesz, mintha nem akarná hallani a köszönetet, de bezzeg mikor az öreg mindenki előtt azt mondta, hogy: „Tetszik nekem, hogy ilyen bátran feltalálta magát” – egész megtáltosodott örömében. Restelli a mafla, hogy megmentette egy néger életét. Vagy csakugyan tart valakitől, ki tudja?

14. Ellesett beszélgetés

Aznap Tumbó csöndes „jó estét”-jére Hakon csak kurta fejbólintással válaszolt. Összeszorított ajkainak vékony vonala alig látszott ki a bajusza alól. Arca olyan gondterhelt volt, mint még soha. A hamutartóba letett pipájából kék kis füstoszlop szállt a magasba. A rádióskabint gyors, zaklatott hangok lavinája töltötte be. A rádiótávírász ceruzája villámgyorsan siklott a papíron. Hosszú volt a sürgöny, minden eddiginél hosszabb. A hangszóróból záporozó jelzések tempójából Tumbó megérezte, hogy az ember, aki valahol messze leadja őket, valami miatt nagyon ideges lehet. Buzgón fülelt, de hiába erőlködött, csak foszlányokat tudott elcsípni, egyes betűket, néha különálló szavakat. Hakon végül megcsóválta a fejét, mintha valamin nagyon csodálkozna, átkapcsolt adásra, füléről leemelte a hallgatót, és sietve másolni kezdte a sürgöny tartalmát. Ügyet sem vetett a sarokban várakozó fiacskára.

– Hm, az Öreg alighanem kiugrik a bőréből – mormolta.

Tumbó már nyitotta a száját, de éles fülével egyszerre nehéz, ismerős lépteket hallott a folyosóról. Tudta, hogy a kapitány nem jó szemmel nézi Hakonnál tett gyakori látogatásait. „Úgyse lesz semmi ebből a morzetanulásból” – mondta neki egyszer egyenest a szemébe. Ahhoz, hogy kereket oldjon, már túl késő volt, bekuporodott a kabin sarkába, a nagy fotel mögé, térdét álla alá húzva. Talán csak benéz az Öreg, és észre sem veszi.

– Kapitány úr, szenzációs hír! Még nem tudtam az egészet átírni. Svensontól jött, a Leith Harbour-i állomásról, önnek szól. Csak egy pillanat, mindjárt befejezem – hallotta.

– Ugyan mit akarhat? Tudod mit, jobb lesz, ha felolvasod nekem.

– Hosszú história, kapitány úr.

– Nem baj, épp ráérek egy kicsit, szívesen meghallgatom, legalább pihenek közben, úgyis jó pár órát ácsorogtam a hídon.

A kapitány kényelmesen elterpeszkedett a fotelban, szájában az elmaradhatatlan pipával, melynek szopókáját már egész összeharapdálta. Tumbó lélegzetét is visszatartotta, a fotellal a

falhoz szorítva alig pihegett. Hakon szétnézett a kabinban, mintha meg akarna győződni róla, hogy egyedül vannak.

– Mindjárt a dolog lényegére térek, kapitány úr – kezdte. – *…ma reggel az iszapban véletlenül észrevettem egy dugókorongot. Hiába próbáltam kiemelni, vitorlavarró cérnával kötélhez volt erősítve. Tizennyolc méter mélységből kiemeltünk egy súlyos, vízhatlan ponyvából készült zsákot, melyben huszonöt üveg whisky és…* – a rádiótávírász itt egy pillanatnyi jelentős szünetet tartott – *…huszonnégy kokainos üvegcse volt.*

A kapitány önkéntelenül füttyentett egyet.

– Kokainos? – ismételte, szemöldökét magasra vonva. – Sose hittem volna, hogy még itt, a Déli-sark közvetlen közelében is kedve szottyan valakinek ilyen kockázatos csempészésre. – Hakon mereven rászegeződő szeme láttán hozzátette: – Minden részvétem az öreg Svensoné, amiért ilyen mocskos üggyel kell bajlódnia. De vajon mit akar tőlem? Mi közöm lehet nekem ehhez? Miért éppen velem tudatja? Tán csak nem az én legényeim közül gyanúsítanak valakit Leith Harbourban? – A kapitány nyugodt hangja egyre élesebbé vált. – Hiszen a zsák ott heverhetett a tengerben már isten tudja, mióta! Hakon, hozzád beszélek, szólalj meg már! – fújtatott dühösen.

– Várom, hogy befejezze, kapitány úr. Mert a továbbiakban itt a magyarázat – mondta higgadtan a rádiótávírász.

– Azzal kellett volna kezdened! – mordult rá a kapitány, és olyan erővel tömködte pipájába a dohányt, mintha minden mérgét azon akarná kitölteni.

– A parafa úszót égetett cukorral ragasztották a zsákhoz.

– Hát aztán, mi van abban, hogy cukorral, mit sóhajtozol? – vágott szavába hirtelen a kapitány,

– Nem is sóhajtottam, kapitány úr.

Tumbó tenyerét szájára szorította. Majdnem elárulta magát. Lába elzsibbadt, moccanni se mert, lélegzetét is visszafojtotta.

– Olvasd tovább. Látom, Svenson egész költeményt írt.

– Mindjárt megérti, kapitány úr, mire kellenek ezek a részletek… *égetett cukorral…* – folytatta Hakon – *…mely előre kiszámított idő után megolvadt, s így az úszó – a jel, hogy hol kell keresni a dugárut – felvetődött a víz felszínére. Ebben az évadban az utolsó hajó az ICEBIÖRN volt. Egy héttel ezelőtt futott be*

kikötőnkbe. Nyilvánvaló, hogy róla dobta le valaki a zsákot cinkosának, aki viszont az én embereim közt keresendő. Az ügy komoly. Értesítenem kellett a hatóságokat. Kérem, kapitány úr, szíveskedjék teljes óvatossággal diszkrét nyomozást indítani a hajón. A bűnös alighanem még több csempészárut is rejteget, s ha gyanút fog, megsemmisíti készletét, hogy a nyomokat eltüntesse. Hazatérésük után az ICEBIÖRN legénységét kihallgatják.

– Ördög s pokol! Még csak ez hiányzott! – pattant fel a kapitány felháborodva.

A hátrataszított fotel Tumbót a falhoz nyomta, alig bírta megállni, hogy fel ne jajduljon. Úgy ült ott, mintha tüzes parázson kucorogna.

– Micsoda marhaság ez, Hakon?! Ez lehetetlen! – rótta a kapitány a kabint fel s alá. Összevont szemöldöke orra tövénél egy vonallá folyt, arca bősz kifejezést öltött, A fotel karfáján felejtett pipa füstölgött. – Elvégre ismerem az embereimet. Olyanok, amilyenek, se nem jobbak, se nem rosszabbak másoknál, sokat lehetne szemükre vetni, de csempészhistóriával még sosem volt dolgom. A pálinka semmiség, gyerekjáték, szóra sem érdemes, de a kokain… Te mit szólsz hozzá?

– Nos, valaki gyorsan akart meggazdagodni. Nyilván Fokvárosban szerezte a kábítószert, hisz az egész város hemzseg a csempészektől.

– De a kokain – bűnügy!

Hakon tanácstalanul széttárta kezét.

– Keresni fogjuk a bűnöst. Valóban nagyon óvatosnak kell lennünk, hogy meg ne neszelje a dolgot időnek előtte – dünnyögte meggyőződés nélkül.

– Nem értelek. Úgy beszélsz, mintha máris gyanakodnál valakire. Mondd ki, amit gondolsz.

– Nem, nem, kapitány úr, kérem. Isten óvjon attól, hogy elhamarkodottan gyanúsítsak valakit. Míg bizonyíték, nincs, véleményem szerint senkit sem szabad vádolni.

– Bizonyíték, bizonyíték! – gúnyolódott a kapitány. – Hát honnan vegyek én neked bizonyítékot? Elvárom, hogy segíts.

– Ez természetes, kapitány úr, eddig is mindig így volt. Kérem, bocsásson meg, de most fognom kell a McMurdóról az időjárás-jelentést – s Hakon már át is kapcsolta készülékét vételre. A kapitány

kis ideig még nagy léptekkel járkált a kabinban, aztán pipájából erélyesen kikoppintotta a hamut, kifelé indult, de a küszöbről még visszaszólt:

– Hakon, a legénységnek természetesen egy szót sem. A tisztekkel magam beszélek, szigorú titoktartással. Ha mások megtudnák, ez jó alkalom lenne a torzsalkodásra, civódásra, verekedésre. No és, Svensonnak igaza van, a nyomok eltüntetésére. Bár én változatlanul nem hiszek az egészben. Ki kell másznunk valahogy ebből a csávából. De hogyan? Na, majd még gondolkodom róla.

Tumbó, mikor a kapitány kabinajtajának nyikorgását meghallotta, nehézkesen kiegyenesítette elzsibbadt lábait, majd nesztelenül kisurrant a nyitva hagyott ajtón. Fejében egy, csak egyetlenegy zaklató gondolat forgott. Ő tudja, ki a csempész, hiszen minden egyezik, kétség nem fér hozzá. Saját szemével látta, ki lopta el a fedélzetmester szurkos fonalát, ki vágott dugót azon az emlékezetes éjszakán, hogy úszót faragjon belőle, ki dobott valamit loppal vízbe a Leith Harbour-i kikötőben, mielőtt kifutottak volna. Aztán meg az az egész titokzatos beszélgetés a navigátor kabinjában, az az alkudozás… Világos volt minden, mint a nap. Mitévő legyen? Menjen, és mondja meg Hakonnak? „Amíg nincs bizonyíték, senkit sem szabad vádolni…” – csengett vissza fülében a komoly hang.

– Mi van veled, úgy vánszorogsz, mint a holdkóros. Mozogj már fürgébben! Vigyázz, összetöröd a vázát, tán a kék madárról ábrándozol vagy mi, oda se figyelsz, hogy mit csinálsz! – pirongatta egész este a szakács. – Nem vagy te beteg, aranyom? – kérdezte végül aggodalmasan, és korán aludni küldte a fiút.

Tumbónak nyugtalan éjszakája volt. Hiszen maga a bűnös nem fogja bevallani, mindent tagad, és még olyanok is akadhatnak, akik majd azt hiszik, hogy ő, Tumbó, kihasználta az alkalmat, hogy Albinónak borsot törjön az orra alá. Vagy egyszerűen nem is hisznek neki még azok sem, akik szeretik: Olaf és Ciklopsz, Hakon és Nils. Kezdetben maguk is azt mondták: „Tumbónak túl élénk a fantáziája” – és hitetlenkedve csóválták a fejüket, mikor elmesélte, miért tartóztatták le, és hogyan szökött meg a börtönből.

„Mit tegyek? – törte a fejét, fekhelyén forgolódva. – A legjobb lesz hallgatni, de közben szemmel tartani Albinót, és rajtakapni” – határozta el végül.

A reggel szorgoskodással telt el: reggeliket készített, takarított. Semmi sem jósolta, milyen meglepetés vár Tumbóra. Ahogy az étkezőből egy tálca üres kávésbögrével kiszaladt, megpillantotta a fedélzetmestert. A kormányossal beszélgetett. A Csöndes rászolgált a nevére: ritka, aki azzal dicsekedhet, hogy valaha is beszélni hallotta, most azonban hevesen magyarázott valamit Nilsnek.

– Az égetett cukornak párja nincs. Az a legjobb mód.

Tumbó megtorpant, fülelni kezdett.

– Ide hallgass, fiú – intett neki a fedélzetmester –, az ember azt hinné, Csöndes barátunk háromig sem tud számolni, most meg lám, mit ki nem eszelt! A mágnestűt hozzá akartam erősíteni az iránytű plasztikrózsájához, de nem tudtam, mivel. Vesződtem ezzel is, azzal is, ő meg egyből rávágja, hogy az égetett cukor a legjobb. Hitted volna?

Tumbó szíve hevesen dobogni kezdett. „Biztos, hogy Csöndes összejátszik Albinóval” – futott át az agyán.

– Hiszen a cukor megolvad… – kezdte.

– Az égetett nem olvad rögtön, épp ez a dolog titka, olyan kemény marad, akár a kő, s különben is, az iránytű spirituszban van, s így már egészen más.

Tumbó tétován elmosolyodott. „Biztos, hogy Csöndes összejátszik Albinóval. Pedig sose láttam őket együtt. Meg lehet bolondulni…”

HARMADIK RÉSZ

A SARKKÖR ÁTKOS BŰVKÖRÉBEN

15. Hogyan keletkezik a jéghegy?

– Útirányban tizenöt mérföldnyire jéghegy! Magassága megközelítőleg húsz méter – csendült fel a hangszóró fémes hangja.

Tumbó egy pillanat alatt minden gondját-baját elfeledte. Majdnem kiejtette kezéből a nehéz gyúródeszkát. Odarohant a kerek ablakhoz, de a szürkén fodrozódó hullámokon semmit sem látott. „Húsz méter, ez lehetetlen, talán rosszul hallottam” – gondolta, s úgy sürgött-forgott, mint a csík, hogy mihamarább kijuthasson a fedélzetre. Az *Icebiörn* folyosóin már nyüzsögtek az emberek. Nem egy jéghegyet láttak már életükben, de ezen az úton ez volt az első.

– Eh, nézni sem érdemes, hisz ez csak morzsányi! – fitymálta a fedélzetmester, távcsövét csavargatva. – Amiatt, amit a Ross-tengeren láttam, érdemes volt felfordulást csinálni. Valódi úszó sziget volt, vagy öt órát hajókáztunk a partja mentén. És semmi más, csak jég, csak a negyvenméteres, meredek fehér fal magasodott az égnek. Míg élek, nem felejtem el azt a látványt.

– Az is valami? Ezzel nincs mit fölvágnod, Nils. Amit én a Weddell-tengernél láttam, több mint száz méter volt – hencegett Oké. – Karcsú, mint egy templomtorony, s oly csodás, mintha fehér márványból faragták volna.

Tumbó hallgatta a beszélgetést, és le nem vette szemét a tengerről. Úgy tűnt neki, hogy messze a láthatáron fel-felvillant valami, de lehet, hogy csak a szeme káprázott.

– Már látni! – kiáltott le egyszer csak a tiszt a felső fedélzetről, és a horizontra mutatott.

– Könnyen beszél, harmincszorosra nagyít a távcsöve – sóhajtott a fedélzetmester, távcsövét az ámuló Tumbó kezébe nyomta, maga

pedig felugrott a kapitányi hídra. A fiú megnémult elragadtatásában. A távcső üvegében a lemenő nap fényétől rubinpirosra festett, szikrázó óriás bukkant elő, méltóságteljesen vonult a hajó felé, és szemlátomást növekedett, hatalmasodott.

– Add ide a távcsövet egy percre, a szádat meg csukd be, mert még be találod kapni a jéghegyet! – kiáltott rá Oké.

– Nem láttátok errefelé Tumbót? Küldjétek hozzám! – hallotta a fiú Ciklopsz hangját. S máris trappolt a konyhába.

– Főnök úr, kérem, én csak egy pillanatra… később bepótolom. Olyan gyönyörű jéghegy közeledik…

– Hát aztán? Jégdarab a vízen, ennyi az egész. Láthattál eleget arra tifelétek, a Jóreménység foka körül is.

– Ó, azok nem is mérhetők ehhez, sokkal kisebbek voltak, alig látszottak a partról a láthatáron – mondta Tumbó lekicsinylőn.

– Persze, sok leolvadt belőlük útközben.

– És hogy keletkeznek?

– Mi az, hogy hogy? Hát leválnak az Antarktiszról.

– És oda hogy kerülnek?

– Ejnye, mit nyűglődsz már annyit?! Mindent tudni akarsz? – fortyant fel a szakács. – Réges-régóta esik ott a hó, évszázadok, évezredek, sok tízezer év óta vagy tán még annál is régebben. És nem olvad meg, mint másutt, melegebb országokban, hanem megfagy. És mindig gyarapodik. Hatalmas teher ez, mely a régi jeget a part felé taszítja, s ha egy ilyen hatalmas jégdarab leszakad, addig úszkál az óceánban, míg el nem olvad.

– Jaj, hátha már elúszott?! – rémült meg Tumbó, s máris az ajtónál termett – Főnök úr, kérem, csak egy pillanatra!

– No, menj már, menj, úgysincs belőled hasznom, ha folyton az ablaknál kukucskálsz. De aztán ne feledj el visszajönni!

Az irdatlan nagy jéghegy már egészen közel volt. Az árbocozat fölé magasodó csillogó falból, mely merőlegesen siklott a tengerbe, fagyos hideg áradt. Ki mondta, hogy fehér?

A lapos tetejű kristálypalota úgy csillogott az alkonyi nap sugaraiban, mintha vörös izzók milliói égtek volna benne. A zöld hullám felett Tumbó különös, barlangféle mélyedéseket, sötétkék hasadékokat látott. Habzott, bugyborgott bennük a víz, s dörögve átcsapott rajtuk. Az első pillantásra simának ható jégfelületet

mindenféle vájatok, hasadékok megszámlálhatatlan sokasága barázdálta, melyekben a napsugarak minduntalan új, nyugtalan fényeket gyújtottak. Lassan úszott a jéghegy az olajsima, elcsitult óceánon, félelmetesen, titokzatosan és méltóságteljesen.

– Hova megy? – rántotta meg Tumbó Oké ruhaujját, mert sehogy sem fért a fejébe, amit Ciklopsz mondott.

– Északra, a te hazádba, Afrikába. Lehet, hogy Dakarba is eljut. De azt hiszem, nem akarsz átszállni erre a fehér hajóra! Elolvadna valahol útközben, te meg kikötnél a tenger kellős közepén.

Még mielőtt a fiú válaszolhatott volna – a villódzó tömb lassan dőlni kezdett. Az emelkedő kék barlangokból tajtékzó vízáradat zúdult elő. A fal egy pillanatra megmerevedett ferdeségében, s már-már úgy tűnt, továbbúszik így, félig oldalra borulva, mikor hirtelen megremegett, megingott, és hatalmas hullámhegyet kavarva, nehézkesen a tengerbe omlott. Több emeletnyi vízsánc indult a hajó felé. Tumbó maga sem tudta, hogyan került a tatfedélzetre. Pánikban menekült a többiekkel. Egyesek nekiiramodtak a folyosónak, mások görcsösen a korlátba kapaszkodtak, az építmények mögé bújtak, a horgonyfelvonókhoz lapultak. A sötétzöld fal a hajóoldalnál megtört, és sok száz tonna vizet zúdított a fedélzetre. Az *Icebiörn* minden eresztékében megreccsent, oldalára dőlt. Alig gördült át mellvédje felett az egyik áradat, máris követte a másik, és újra elöntötte a hajót, orrától a tatjáig. A hajó még tántorgott, de a matrózok már ugratni kezdték egymást. Legjobban a folyosóbeliek nevették azokat, akik a fedélzeteken bőrig áztak.

Tumbó nem hallotta a tengerészek beszédét, annyira elmerült a lassan tovaúszó jégkolosszus nézésében. A távozó már semmiben sem hasonlított a közeledőre. A merőleges fal és az asztallap simaságú, metszett tető helyett most halványkék alapzatot látott a víz fölött, cikcakkosra fogazott lejtőkkel és csaknem áttetsző, türkiz kupolával.

– Nem ismersz rá, mi? Felbukfencezett a jéghegy! Előfordul az ilyesmi, elvesztette az egyensúlyát – magyarázta neki Oké. – Alulról kieszi, kivájja a hullám. Jó, hogy nem előbb borult fel, különben megjárhattuk volna. Hiszen legalább százötven méternyi jég rejtőzik még a tenger alatt.

– Mennyi? – rémüldözött Tumbó.

– Százötven méter, nem tréfálok, ha nem hiszed, kérdezd meg mástól. Különben magad is könnyen ellenőrizheted. Végy ki a hűtőszekrényből egy darab jeget, és dobd egy pohár vízbe, majd meglátod, mennyi áll ki belőle, és mennyi marad a víz alatt.

16. Mikor a hajó „jégtörő kossá” változik

Az első jéghegy után megjelent a láthatáron a második, harmadik, tizedik. Kísértethajók gyanánt közeledtek az *Icebiörn* felé. Feltünedeztek a tengeren az első jégtáblák, hullám ringatta jégtömbök verődtek lágyan a hajó oldalának.

Tumbó épp felszolgált az asztalnál, mikor valami erősen nekiütközött a hajótörzsnek. A padló remegett, az asztalon összecsördültek az edények.

„Jéghegy! – villant át az agyán. – Ledobni a tálat, le az asztalra, s menekülni!” Senki sem mozdult. A tisztek meg sem rezzentek, csak két kézzel tartották tányérjukat és bögréjüket, hogy ne csúszkáljon az abroszon.

Újabb dörrenés, újabb rázkódás. Tumbó alig bírta leküzdeni keze remegését, és a kapitány látszólag nyugodt arcára sandított, mely csak abban a pillanatban változott meg, mikor a motor zakatolása elhallgatott.

– Kezdjük a jégtörést, kapitány úr?

– Azt hiszem, igen, a jég még nem túl vastag, rögtön megyek – hallotta válaszul a jól ismert, rekedt hangot.

Az Öreg nem sietett, gondosan összehajtogatta a térdéről leemelt szalvétát, pipára gyújtott, és a tisztek kíséretében kiment. Tumbó utánuk sietett, de megrökönyödésében el is felejtette megkérdezni, mit jelent az a szó: jégtörés.

A világ alaposan megváltozott körülöttük, Az óceán sötét, palackzöld felszínén itt-ott megjelent jégtáblák nyomtalanul eltűntek. Ameddig a szem ellátott, hasadékokkal és vájatokkal behálózott jégmezők fehérsége terjengett, és köztük víz feketéllett.

A tisztek összegyűltek a kormányosfülkében és a kapitányi híd két szárnyán. Távcsövekkel felfegyverkezve ügyelték a tenger mozgó felszínét.

– Széles vízcsatornák és tavak dél-délkeleti irányban – hallotta Tumbó Olaf hangját a mennyezetnél, a kormány mögé erősített kis hangszóróból. Ha előbb tudja, hogy barátja vette át az őrséget az árbockosárban, fellopódzott volna vele, és onnan fentről mindent jól láthatna… Az első árboc tetejére szerelt őrhely Tumbó kedvenc helye volt, noha nemegyszer csontja velejéig átdermedt benne.

– Lassan előre! Két vonás balra – hangzott a parancs.

A távjelző megcsendült a gépházban, felbúgott a motor. A hajócsavar finoman kavarta a vizet. A hajóorr lassan balra fordult. Tumbó nem hitt a szemének: az *Icebiörn* egyenest a hatalmas, fehér jégmezőnek rontott.

– Teljes gőzzel előre!

A kémény dübörögni kezdett. Valami hirtelen lefékezte a hajó sebességét. Orra felemelkedett, súlyosan megingott, egy pillanatra hallani lehetett, amint gerince valami keményhez súrlódik, aztán az egész hajó pokoli dörejjel a mélybe zuhant. A rázkódásba mintha az egész világ beleremegett volna. Égig csapódtak a jégtörmelékes víz szökőkútjai. A nagy, lerepesztett jégtábladarabok függőlegesre meredtek, torlódtak a mellvédnél, s mint borzalmas üvegbarikád, csattanva zúdultak egymásra. A tenger úgy fortyogott, mint tejleves egy óriási kondérban.

A távjelző újra megcsendült.

A remegő *Icebiörn* lassan, méterről méterre hátrált, visszahúzódott. Csillogó, sötét vízcsatorna maradt előtte, mintha széles éket vájtak volna a fehér jégbe. Felszínén jégtáblatörmelékek táncoltak.

– Fél vonást jobbra!

– Lassan előre!

– Teljes gőzzel előre!

Az *Icebiörn* megint nekirugaszkodott az akadálynak. Tumbó ujjai egyre görcsösebben szorították a korlátot, lélegzetét visszafojtotta, egész testében reszketett. A legborzalmasabb a több ezer tonnás, nekilendült vastömeg hirtelen lefékeződésének pillanata volt. A hajó, mint ugrásra készülő fenevad új támadásra készült.

– Stop!

– Lassan hátra! Teljes gőzzel hátra!

– Kormányt balra! Kormányt jobbra! – röpködtek a parancsok szünet nélkül.

A motor teljes fordulatszámmal működött, majd elnémult, mintha elvágták volna. Pillanatnyi várakozás – s a hajó orra megint felemelkedett, majd alázuhant.

Tumbó nem érezte a szelet, nem hallotta a fülsiketítő dübörgést. Lángoló szemmel falta a különleges, gyönyörű és egyúttal félelmetes látványosságot. Nem bírt megmaradni egy helyben, szeretett volna mindenütt ott lenni, mindent látni, semmit el nem mulasztani. A főfedélzeten a hajó elejére lopódzott. Itt végre megláthatta, mint morzsolja szét a hajó orra a jégréteget maga előtt. Mintha lába gyökeret vert volna a deszkába, lenyűgözve nézte a fiú a nehézkesen alázuhanó hajóorrot s az előtte kettényíló, vastag jégtorlaszt. Valahányszor az *Icebiörn*, motorjai teljes erejével, az ellenálló barikádra támadt, Tumbó görcsösen megmarkolta a korlátot. Előfordult, hogy nem kapta el idejében – ilyenkor a lendület földhöz vágta, mint egy kis rongylabdát. Alig bírt feltápászkodni.

– Mit lábatlankodsz itt?! Vigyázz, mert kirepülsz! – rikkantott rá a fedélzetmester, mikor a fiú az orrfedélzetre kapaszkodott fel a hágcsón.

– Én csak egy pillanatra, én…

Arcát a lejjebb álló Nils felé fordította, s így későn kapott a korlát után. A rázkódás lesodorta. Tumbó pár lépésnyit repült a levegőben, kétségbeesetten hadonászó keze beleakadt a mellvéd láncába. Derékig kibukó teste egy pillanatig ott függött a himbálódzó hajóorr fölött. Heves rántást érzett, valaki durván letaszította onnan. Tumbó feneken csusszant le, a hágcsón az alsó fedélzetre, rémületében még a lélegzete is elállt. A fedélzetmester csak fújtatott mérgében, látszott rajta, hogy alig bírja visszafojtani kirobbanását.

– Én bezzeg Nils helyében alaposan kiporolnám a fenekedet! Mi lett volna veled, ha ő nincs? – dühöngött az árbockosárból lemászó Olaf. – Ha a jégkásába esel, véged.

– Tyű, micsoda döngetés volt ott! – nyögte Tumbó elragadtatással, és sajgó ülepét dörzsölgette.

– Téged kéne eldöngetni, de alaposan! Én szívesen hozzáteszem a magamét! – fenyegette meg öklével Olaf, de egy hatalmas rázkódás földhöz vágta, és beszédét kacskaringós káromkodással végezte.

A jég egyre makacsabb ellenállást tanúsított. Az alázuhanó hajóorr egyre lassabban, egyre nehezebben morzsolta, az *Icebiörn* minden újabb támadásnál laposabban harapott a fehér rétegbe.

Hamar leereszkedett a sötétség. Az égen egymás után gyulladtak ki a csillagok. Az irányzófedélzeten felvillant a két nagy fényszóró. Tumbó nem bírta levenni a szemét a kékes fényről, mely hosszú sávokban futkosott a jégen, és a százszínű szikrák millióit gyújtotta a jégtömbökön. A hajóorr minden újabb ütésére magasba kavarodó ezüst porfellegben a szivárvány minden színe csillogott. A hajó hirtelen hátrált, mozdulatlanná merevedett, vezényszó nem harsant, helyette a villanymotorok süvítő hangja hasított a levegőbe.

– Végre megtöltjük az orrtartályokat.

– Mindjárt könnyebben törjük át magunkat a jégen – mondogatták egymást közt a matrózok, és mikor a hidegtől görnyedező Tumbó megkérdezte, hogy az mire jó, egyszerre hárman is kezdték neki magyarázni:

– Túl vastag a jég, nem bírunk elbánni vele.

– Ha a szivattyúk vizet nyomnak a tartályokba, a hajó orra súlyosabb lesz, s még a több mint másfél méteres jeget is szétzúzza.

– Hamar megy ez, negyven tonna víz százhúsz másodperc alatt!

– Rögtön meglátod, mi lesz. Csak kapaszkodj jól a korlátba, mert megint felbukfencezel.

A hajóorr a tartályokba pumpált víz súlyától egyre mélyebbre merült.

– Tumbó! – Ciklopsz ordítása egy pillanatra még a szétzúzott jég dörejét is túlharsogta.

Ütést ütés követett. A fiú felhasználta az egyik rövid szünetet, a hágcsóhoz ugrott, lecsúszott a karfáján, és kővé meredt. A konyha kozmaszagtól bűzlött, valami siralmasan sistergett a tűzhelyen. Egyetlen tárgy sem állt a rendes helyén, egyetlen lábas sem függött a kampóján, egyetlen fiók sem maradt meg a kredencben. A serpenyők és a lábosok üvegtörmelékek között hevertek a padlón, fehér liszt-, rizs- és cukortakaróval borítva. A sarokban egy nagy dzsemes konzervből ragadós, bíborszínű patakocska csordogált. Találkozóra

sietett feléje a sűrített tej fehér szalagja. A darabokra tört üvegből szétfreccsent mustár nemcsak a padlón, de a falakon is otthagyta barna pettyeit. Ciklopsz kétségbeesve állt a konyha közepén és a kezét tördelte.

– Hát látod, aranyom? Látod, mit tettek velem ezek a gazemberek? – jajdult fel végre. – Egy pillanatra elszunnyadtam és tessék…

Tumbó, miközben sapkáját és zubbonyát ledobta, beszédes pillantást vetett a polcra, melyen a borókapálinkás üveg szokott állni. Ciklopsz azonban úgy tett, mintha nem venné észre, és tovább sopánkodott: – Senki sem keltett fel időben, nem mondták, hogy megint kezdődik. Összefőzöm nekik ezt az egészet, aztán zabálják meg. Egy hétig is elég lesz. Majd megtanulják egy életre, hogy kell megbecsülni a rendes szakácsot! No, mit tatod a szád? Szedd össze az edényeket!

Tumbó engedelmesen lehajolt. Hibásnak érezte magát, hiszen ideszaladhatott volna idejében figyelmeztetni a szakácsot, de bezzeg ő se látott, se hallott. Mire kimondhatta volna, hogy nem érdemes rendet tenni, mert a jégtörés még tart, a hajó orra már rá is zökkent az újabb torlaszra. Tumbó elvesztette egyensúlyát, mint egy rakéta, keresztülrepülte a konyhát, s fejjel neki a kredencnek! Az ajtó nem bírt ki ekkora ütést, s a fiú vállig fúródott a vékony polcok, rekeszek közé, melyek mindegyikében, mint kényelmes fészekben, egy-egy tojás feküdt. Tumbó kábultan, nagy üggyel-bajjal húzta ki fejét. A tojáshéjak beletapadtak göndör üstökébe, és furcsa koszorúban meredtek a feje körül. Arcán, állán, pulóverén és nadrágján sárga-fehér patakocskák folytak. Tumbó kis ideig szédülten pislogott tojáslétől ragadós szemhéjaival.

Ciklopsz erre a látványra tompán felhördült, két kézzel fejéhez kapott, mintha az eget hívná tanúul, aztán az ajtóhoz ugrott, de arra már nem volt ideje, hogy a kilincset megragadja. A lábosok hirtelen megzörrentek, nagy robajjal összeütköztek a serpenyőkkel, valami csattanva leesett a polcról. A váratlan, heves lökés az egész hajót megingatta. A szakács könnyedén végigsiklott a levektől csuszamlós padlón, mint korcsolyabajnoknő a jégen, még egy pillanat, még néhány akrobatamutatvány, aztán teljes hosszában végigvágódott, s elgáncsolta Tumbót.

– Főnök úr, nem érdemes felkelni, egy pillanat múlva úgyis ugyanez lesz – nyögte a fiú, és már nem is próbált feltápászkodni.

17. Titokzatos jelek az égen

Az *Icebiörn* ugrált, döcögött, rázkódott, mint ócska, rozoga teherautó a hepehupás országúton. Az utolsó viharok megtörték, helyenként teljesen összezúzták a jégzátonyt. A hajó a lehető legnagyobb sebességgel rontott a gránitkemény jégtáblának.

Tumbó egyre csak arra gondolt, hogy juthatna föl a fedélzetre. Itt lenn a lárma és a dübörgés a dobhártyáját hasogatta, a fém hajótest úgy zörgött-döngött, mint a macskaköveken guruló hordó. Az egyensúlyt sem volt könnyű megőrizni. Tumbó bámulva nézte Ciklopszot, aki szélesre terpesztett lábbal, rugózó térdekkel állt, mint bokszoló a ringben, és zömök testét ügyesen előre-hátra hajlogatva készítette a legénység ebédjét.

– Ej, semmi az egész – válaszolta a fiú lelkendezésére. – A legrosszabb az első tíz év, aztán belerázódik az ember. Hidd el, évekig én sem bírtam megszokni ezt a pokoli hinta-palintázást.

Természetesen galuskáról, makaróniról, süteményről vagy pecsenyéről, a hajókonyha ínyencfalatairól most szó sem lehetett. Az étkezések ideje lerövidült. Ciklopsz levese, noha nehéz lett volna levesnek nevezni, mert megállt benne a kanál, ritka finom volt. Jól tudta a szakács, mennyi marhahúst, mennyi disznóhúst, hány szelet füstölt tarját dobjon bele, hogy a legfinnyásabb ízlést is kielégítse. Tumbó hiába próbálta ellesni, miféle füveket, miféle fűszereket rak Ciklopsz a fazékba, s hogy mennyit és mikor. Kérdésére mindig egy és ugyanazt a választ kapta:

– Mit tudom én? Csak úgy találomra.

A matrózok mindig repetát követeltek. Ciklopsz sopánkodott, zsörtölődött, hogy nincs tíz keze, dünnyögött valamit az orra alatt holmi éhenkórász alakokról, de látszott rajta, hogy valójában örül. És mikor Tumbó a tiszti étkezőből, ahol most a tisztek is két kézre fogott csajkából ettek, mert minden lerepült az asztalról, meghozta a

hírt, hogy az Öreg háromszor is mert az ételből, Ciklopsz csak úgy félvállról odavetette:

– Persze, ért a konyhához, az ilyennek a kedvéért érdemes fáradozni.

A csípős, csontig ható szél felkavarta a porhót, és vékony sugárban szórta egyik helyről a másikra. A sötétség ellenére is, mely ezen az estén az alacsonyan lógó fellegektől még feketébb volt, látni lehetett, hogy a kampók körül s a vasalásoknál kis hókupacok nőnek. Tumbó Olaf posztózekéjét is felvette a kezeslábas tetejébe, és beleburkolódzott, amilyen szorosan csak bírt, ám a fagyos hideg így is átjárta öltözékét, még a csuklyájára kötött vastag gyapjúsál sem segített.

Régóta ült már mozdulatlanul a petróleumos hordók közt, s érezte, hogy dermed. Nehézkesen álla alá húzta térdét, szorosabbra húzta a sálat, de a fagy így is szurkálta a testét. Egy órával ezelőtt vagy tán még előbb véletlenül észrevette, hogy Albinó lopva kioson a hálóteremből, görnyedt háttal átsurran a fedélzeten, majd meggyőződve róla, hogy senki sem követi, eltűnik a villanyszerelő műhelyében, és óvatosan ráfordítja a kulcsot. Tumbó kezdettől fogva figyelte a férfit, lépésről lépésre nyomon követte, mint az árnyék. Az ellesett beszélgetés óta hiába tartotta szemmel a matrózt, hogy végre bűnjelet szerezzen, nem tapasztalt semmi gyanúsat. Most elhatározta, hogy nem mozdul a helyéről, érezte, hogy nyomon van. Mert minek lopakodik Albinó titokban? Biztos nem tiszta a lelkiismerete. Miért zárkózott be a műhelyraktárba, és miért ment oda épp este, mikor tudni való, hogy a villanyszerelő nincs ott? Tumbó remélte, hogy ezúttal végre rajtakaphatja a bűnöst. Hogy min, azt maga sem tudta. Az eddigi tapasztalatokból okulva – mert jól emlékezett még a vizenyős szempár gonosz villanására és a fenyegetődzésre, mellyel a matróz, valahányszor oly szerencsétlenül egymásba botlottak, elárasztotta a fiút – nem mert közelebb menni, fülét az ajtóra szorítani vagy bekukucskálni a kulcslyukon. Elhatározta, hogy kivárja, ha reggelig kell is várnia, míg Albinó távozik a műhelyből, aztán besurran oda.

Egyre sötétebb volt és egyre hidegebb. A petróleumos hordók egyáltalán nem nyújtottak védelmet a fagyos szél ellen, mely a felhőket kergette. Fenn a magasban hűvös, jeges fénnyel világítottak a csillagok. Tumbón megint reszketés futott végig. „Nem bírom ki sokáig!” – gondolta kétségbeesve. Fejét fölemelte és összerezzent: az egész fedélzet és a jégmező furcsa, titokzatos fényben lobogott körülötte. Zöldes sugarak folytak, áradtak az égből, magukba olvasztották az éj feketéiét, s az mintha feléledt volna tőlük. Tarkabarka szalagok villogtak, s tündöklő fényükben elhalványodtak a csillagok. A sok szalag finom, fényes selyemkendő gyanánt hullámzott, tekergett, összecsavarodott és kibomlott messze a láthatár felett. A rengeteg selyemszalag táncosan kígyózott a horizonttól az égboltig.

„Ez nagy bajt jelent!” – futott át az agyán a lesújtó gondolat. Félt ettől a fénytől. A bantu törzsbeli sámánok sokszor mesélték, milyen borzalmas csapások sújtják a vakmerőket, akik e furcsa égi jeleket látják. Menekülni akart, bebújni a legsötétebb zugba, de a babonás rettegés megbénította, moccanni sem mert.

A ragyogó fényszalagok közül egyszer csak sugárkéve lövellt elő. Alsó vége skarlátfényben égett. Mint tűzben vörösre izzított hatalmas vaslándzsák hegye. Remegett, imbolygott a sok-sok lándzsahegy, és egyre lejjebb, lejjebb süllyedt valamennyi, mintha egyenest a fedélzetet vennék célba, által akarnák verni, hamuvá égetni.

A fiú torkából állati üvöltés tört fel, futásnak eredt. Nekirohant valakinek, belecsimpaszkodott karjába – Hakon volt! Tumbó magával akarta húzni, de a rádiótávírász, mintha mi sem történt volna, felszegett fejjel pöfékelt a pipájából, és szemét egy pillanatra sem vette le az égen villódzó fényekről.

– Meneküljünk a fedélközbe, gyorsabban, szerencsétlenség! – tört fel Tumbóból a hang lázasan, egy lélegzetre.

Hakon fölé hajolt, kivette szájából a pipát, és leplezetlen csodálkozással nézett a fiú félelemtől ide-oda rebbenő szemébe.

– Mit beszélsz, nem értem? Gyönyörű ez a sarki fény, rég nem láttam már ilyet. Tetszik? – mondta szelíden, és magához vonta a még mindig remegő fiúcskát. – Mi bajod? Egész testedben reszketsz. Rég vagy itt? Biztos átfáztál. Még egy pillanat, várj csak, nézd,

milyen csodálatosan csillognak ezek a drapériák, milyen fényt vetnek a jégre!

Tumbó hallgatta, és lassacskán megnyugodott. Hakon nem fél, hát ő, aki olyan okos, ne tudná, hogy az égi jelek szerencsétlenséget jövendölnek? Hátha a sámánok nem mondtak igazat… Csöndben volt, szemét nem merte felvetni az égen táncoló, furcsa szalagokra.

– Ez a legnagyobb baj, ami ránk szakadhatott – hallotta. Szóval Hakon mégis tudja. De miért nem menekül, mire vár még? – Tudtam róla, még mielőtt megjelent volna az égen – folytatta nyugodtan a rádiótávírász. – Tudod, miből? Hát abból, hogy megszakadt a rádió-összeköttetés, mint ilyenkor rendesen: se jel, se hang, se dallam. Sajnáltam, hogy nem vagy ott, és nem hallod, milyen különös, rendkívüli dolog ez a csend az éterben. Mintha az egész világ egyszerre megnémulna, kihalna. De mi van veled, fiú, talán megijedtél? Ó, én vén szamár, nem gondoltam rá, hogy te nyilván életedben először látsz effélét! Ne félj, kisöreg, nincs mitől. Elégszer lesz még részed ilyen látványban, bár a sarki fény csak akkor bukkan elő, ha egyetlen felhő sincs az égen, mint most is. Nézd, milyen gyönyörű!

– Gyönyörű – ismételte Tumbó gépiesen, és szemét szorongva emelte az égre.

Még egy pillanat, és a pompás színek lassan kihunytak, csak lenge, ezüstös, egy holdas éjszaka finom felhőihez hasonló visszfényük maradt az égen. Az áttetsző fátyol mögött újra hunyorogni kezdtek a csillagok.

– Mennem kell, most megindul a forgalom az éterben – sóhajtott fel Hakon. – Kapcsolatba kell lépnem sarki állomáshelyünkkel, a „Norgé”-val, melynek élelmet viszünk. Te meg menj aludni. Holnap újra találkozunk.

Tumbó szófogadóan felment az orrfedélzetre, de alighogy a rádióskabin ajtaja becsukódott Hakon mögött, máris sarkon fordult, és gyorsan az ellenkező irányba futott. Óvatosan, nesztelenül surrant a korlát és a fedélzeti építmények árnyékában, elérte a fedélközbe vezető lépcsőt. Sokáig állt mozdulatlanul, lélegzet-visszafojtva. A villanyszerelő műhelyraktárából már a legcsekélyebb hangot sem hallotta, Albínó biztos rég elment. Vagy ott lenne még? Fülét az ajtóhoz szorította. Csend. A kulcs a zárban volt. Tumbó óvatosan

elfordította. A visszaugró retesz finom, száraz kattanását akkorának hallotta, mint egy hasadó jégtábla dörrenését. Dobogó szívvel leste, nem hallja-e a matróz jól ismert, lopakodó lépteit. Percek teltek bele, míg összeszedte a bátorságát, hogy becsukja maga mögött az ajtót, és villanyt gyújtson. Egy helyben állva, figyelmes pillantással végigvizsgált minden zugot, minden polcot. Orrát megütötte a gyorsan száradó lakk kellemes, édeskés szaga. Egy festékesdobozon, mely az ajtóval szemközt, a felső polcon volt, néhány csepp friss festék szikkadt – látszott, hogy nemrég csukhatták be. Megérintette az ecsetet, még nedves volt. A fiók peremén csak most vette észre a gondosan letörölt festéknyomokat. Gyengéden húzott egyet a fogantyún. A fiók nem nyílt ki. Megrántotta – zárva volt. Itt rejlik hát Albinó titka?

18. Szép kis mulatság!

Másnap Tumbó nagy csendre ébredt. Volt benne valami félelmetes. Nem dübörgött a motor, nem reccsentek a repedő jégtáblák, a sok nap óta ismerőssé vált hangok egyikét sem hallotta. Szaladt a fedélzetre. Vakító napfény vágott szemébe. A felhőtlen égen magasan függő napkorong fények ezreit gyújtogatta a fehér havon. A hajó mozdulatlanul állt a láthatárig egyöntetű síkságban csillogó jég közepén.

– Védőszemüveg nélkül tilos a fedélzetre menni! Fedélzetmester, tessék szétosztani a szemüvegeket! – A megafonon kiadott utasítás messze zengett a kristálytiszta levegőben.

Mire Tumbó megszerezte a nagy, sötét szemüveget, mely fél arcát eltakarta, a fedélközben megszólalt a csengő, és új parancs hangzott fel:

– Mindenki a fedélzetre! Lemegyünk a jégre! Felkészülés!

Tumbó már rohant a hágcsóhoz. Nils azonban egyetlen erélyes kézmozdulattal félretolta.

– Eredj innen! – szólt rá kurtán-furcsán.

– De fedélzetmester úr, mindenkit munkára rendeltek, magam hallottam – jajdult fel Tumbó.

– Épp te hiányzol ott, csak láb alatt leszel! – förmedt rá Nils. Másokat átengedett. Nem telt bele pár pillanat, s lám, a csákányokkal és feszítővasakkal fölfegyverkezett emberek közt megpillantja a fürge kis alakot. – Hogy csúszott át mégis ez az ördögfióka? – dörmögte, és már nyúlt a sípjáért, hogy Tumbót visszahívja, de aztán csak legyintett. – Olaf, vigyázz a fiúra. Tulajdonképpen meg kellene büntetnem az engedetlenségéért, de isten neki fakereszt! – szólt oda a matróznak, aki épp ekkor mászott le a jégre.

Tumbó, mikor meglátta Olafot, hozzá akart szaladni, de bakancsa már az első lépésnél beleakadt egy kiálló, kemény jégdarabba, és a fiú elvágódott.

– Vigyázz, megígértem, hogy szemmel tartalak. Nesze egy feszítővas, e nélkül nem boldogulsz. Maradj mindig mellettem.

Tumbó lelkesen kapta kézbe a vasdorongot, és indult Olaf után, ami cseppet sem volt könnyű.

A matróz nehéz bakancsa megtámaszkodott a hegyes kiszögellésekben, és szabadon lesiklott a lejtős jégtáblákon. Olaf hosszú, biztonságos, ruganyos léptekkel haladt. Lehetetlen úgy járni, mint ő. Tumbó, miközben utánozni próbálta nagy barátja mozdulatait, boldogan hallgatta, mint csikorog talpa alatt a hó. Sose hallott még ehhez hasonlót.

– Itt vágjatok léket! – harsant fel közvetlenül füle mellett a fedélzetmester hangja. Lábával dobbantva mutatta a helyet, arca olyan komoly volt, mint még soha. – Csak aztán ne hátráltasd itt nekem a többieket, hallod-e? Ha nem boldogulsz, vissza a hajóra, de rögtön, ez nem játék! – kiáltott Tumbóra még egyszer szigorúan, de a választ nem várta be, futott tovább.

Olaf nagyokat sújtott a feszítővassal. Tumbó is odasújtott, ahogy a karja erejéből telt. Biztosra vette, hogy a vas hegyes vége rögtön mélyen a jégbe hatol majd, mint kés a vajba, de nem: a vas akkora erővel pattant vissza a jégről, hogy majdnem fejbe verte. Másodszor, harmadszor is odavágott vele.

– Mit csipkedsz itt, mint egy feldühített kis papagáj? – mosolyodott el a matróz, mikor látta, hogy a fiú erőlködéstől lila arcán patakokban folyik a verejték. – Ne siess! Csináld úgy, mint én,

tömbönként törögesd, hiszen látod, olyan kemény itt a jég, akár a szikla!

– Tulajdonképpen mire jó ez? – kérdezte Tumbó zihálva.

– Trotiltölteteket helyezünk majd el a lyukakban. Szét kell robbantani ezt a jégmezőt, akadályozza a hajót a továbbhaladásban, látod, amott messzebb már töredezett a jég. Láttál már valaha sziklarobbantást?

– Igen – felelte Tumbó, fejét mélyre csüggesztette és elnémult.

Olaf nem tudta, hogy a fiú apja egy johannesburgi gyémántbányában vesztette életét, mikor dinamittal sziklát robbantottak. Tumbó kettőzött szenvedéllyel kezdte fúrni-verni a jeget, karja belebágyadt az erőlködésbe, tenyere tűrhetetlenül égett. Hamarosan az egész feszítővas belefért a nyílásba. Alattuk félelmetesen bugyborgott a sötét víz.

A fedélzetmester öblös hangja sietségre intette őket. Tumbó szaladt Olaffal kiverni a második léket, és nem is látta, hogy a tiszt egy matróz segítségével néhány vastag trotilkolbászt dugott a jég alá, a lékbe. A fehér felszínen csak két vékony vezeték maradt. A villanyszerelő már húzta is a havon a drótokat, melyekhez sorra hozzákapcsolta a tölteteket.

A kettesével-hármasával szétszórt matrózok megállás dolgoztak. Az éles füttyszóra mindnyájan a lehető legmesszebb futottak a nyílásoktól. Még egy pillanat, a fedélzetmester meglengette a piros zászlót, jelezve, hogy minden kész. A tiszt elcsavarta a gyújtómágnes fogantyúját, mire a jégmező felemelkedett, megingott. Egyszerre több helyen jégtörmelékkel keveredő szökőkutak törtek fel. A robbanások tompa moraja robajlott a tengeren. Felzúgott a motor. Az *Icebiörn* kéménye felett halványkék kis füstoszlop kígyózott. A hajó törzse lomhán megmoccant, aztán előrelendült. A hegyesre metszett hajóorr felágaskodott, és lassan a jégre csusszant. Még egy pillanat, s a repedő jégtáblák dörejében nehézkesen lezuhant, nagy jégtáblákat vetve szerteszét.

Tumbó nyugtalanul figyelte a távolodó hajót. Lám, elmegy az *Icebiörn*, őket meg itt hagyja. Mi lesz velük?

– Szünet! – A fedélzetmester hangja messzire zengett a jégen.

A fáradt legények rágyújtottak – ki cigarettára, ki pipára –, és lassan ballagva megindultak. Pihenőjük nem tartott soká. A hajókürt

rövid, szaggatott jellel hívta a matrózokat az újra mozdulatlanná meredt hajóhoz.

– Még egy kicsit, fiúk! Legfeljebb háromszáz métert kell még áttörni, az nem sok! Aztán már tiszta a víz, oda nézzetek! – biztatta őket a fedélzetmester.

– Honnan tudja ő ezt? – kíváncsiskodott Tumbó.

– Nézz az égre, felettünk fehér, csaknem fehér, igaz? De ott messzebb, délen kék, szinte sötétkék. Itt a napfény visszaverődik a jégről, ott a kék tenger tükröződik, érted? – magyarázta Olaf.

– Fedélzetmester, siessenek, a meteorológiai jelentés kedvező! A légnyomás rohamosan esik – hallatszott a megafonból a kapitány recsegő hangja.

– Már nem tart sokáig! Mindjárt kész! – kiáltotta vissza teli tüdőből Nils, mintha ilyen távolságból legalábbis meghallhatták volna a hajón. Buzgólkodott, mindenütt jelen volt, mindig valaki mást sürgetett, maga pedig négy helyett dolgozott.

És megint csattogni kezdtek a csákányok, feszítővasak, megcsendültek az ásók. Tumbóról folyt az izzadság, fehérneműje a testéhez tapadt. Most már tudta, hogyan üssön a jégre, hogy leggyorsabban széttörjön. Úgy belemerült a munkába, hogy észre sem vette, mikor fújta a szél a nagy, narancsszínű napkorong elé az első, bolyhos kis felhőket. Mire felocsúdott, már összesűrűsödtek, sötéten egymásra torlódtak, az egész eget elborították.

Az orkán első, heves lökésétől az egész világ fehéren örvénylő ködbe kavarod ott. Eltűntek az emberek, eltűnt a hajó. Tumbó lehajtotta a fejét, hogy prémcsuklyáját jobban arcába húzza. Mire fejét felemelte, Olafot, aki pedig csak pár lépésnyire állt tőle, mintha varázsütésre elnyelte volna a föld: nem volt sehol. A fiú tehetetlenül, riadtan nézett körül. Kiáltani próbált, de a förgeteg elnémította. Gyorsan hátratolta homlokáról a csuklyát, hogy legalább egyetlen ismerős hangot halljon. Valahol messze fojtottan felbúgott a hajókürt. Egyszer, kétszer, alig hallhatóan. Megindult a hang felé, de pár lépés után újra megtorpant. Csak az orkán üvöltését hallotta, semmi mást. Merre menjen? Széllel vagy szél ellen?

Szél ellen menni lehetetlen, mert leveri a lábáról. Négykézláb kezdett hát mászni. A tűhegyekként szurkáló érdes hógomolyok arcába csaptak, megbénították mozdulatait. Hiába fülelt a kürt

búgására. Talán eltávolodott a hajótól, míg vaktában gázolt a hóban? Rettegés fogta el. Magas alakféle derengett fel előtte. Végső erejével utána vetette magát, kiáltozott, karjával csapkodta az örvénylő pelyhek fehér falát, mintha szét akarná tépni. Minden hiába, az alak beleveszett a ködbe. Talán csak úgy rémlett, s valójában ott sem volt? Tumbó kétségbeesetten megállt, aztán újra nekivágott az útnak. „Aki megáll, halálra fagy” – jutott eszébe Olaf figyelmeztetése.

Meddig tévelygett a hófúvásban? Negyedórákig vagy órákig? Jó irányban haladt, vagy folyton csak körbe-körbe?

A hóvihar ijesztő fütyüléssel tombolt körülötte. Igazuk volt a sámánoknak: a furcsa égi jelek szerencsétlenséget hoztak rá. Vaktában néhány lépést tett megint, nehézkesen húzta ki lábát az útjában álló, egyre növekvő hóbuckákból, s lábfejét oly súlyosnak érezte, mintha valaki elefántagyart kötött volna rá. Néha már úgy tűnt, érezte, ekkora terhet képtelen megemelni. Nem volt ereje tovább küzdeni. Lekuporodott a következő hókupac mögé, szemét behunyta. A hideg, fehér pelyhek bolyhos, puha takarót borítottak rá. Nem érzett hideget, tagjait kellemes melegség bizsergette. „Jöjjön, aminek jönnie kell! – gondolta. – Én nem mozdulok innét.” Úgy tűnt neki, édesanyja hangját hallja közvetlen közelből, úgy szólongatja, mint mikor még kicsi kisfiú volt. Jól emlékezett anyjára. Nagy, fekete szeme most gyengéden nézett rá, s a fiú beljebb fészkelődött a hóba, mintha anyja ölébe kuporodna. Meg akarta mondani, milyen boldog, hogy végre rátalált, szeretett volna mesélni Hakonról és Ciklopszról, de nem tudta, mivel kezdje. Nagyon álmos volt. Kicsit mocorgott, elhelyezkedett kényelmesebben, mélyet sóhajtott, és lassan álomba merült.

Maga sem tudta, mikor tért magához. Anyja hangja csendült? Vagy csak a szúrós napsugár hatolt be a havon keresztül a lezárt szemhéja alá? Egy pillanatig még mozdulatlanul hevert, iparkodott rájönni, hol van. Hogy került ide? Kábultan pislogott. Mitől van ez az éles fény? Vakította, kápráztatta, pedig kis hálófülkéjében az *Icebiörn*ön örökös félhomály honolt. Megmozdította csonttá dermedt kezét, s ekkor, mintha filmet pergettek volna le villámgyorsan szeme előtt, végigfutottak agyán az utolsó pillanatok képei, A váratlanul kitörő hóförgeteg, a fehér pelyhek áttörhetetlen fala, társai elvesztése. Fel akart pattanni, de nem sikerült, nehézkesen feltérdelt,

kezével lesöpörte arcáról a havat. Az ég kékje oly vakítón tündökölt, mintha sose lett volna hóvihar. Védőszemüvege sehol, biztos elveszett, mikor ide-oda támolygott. Megpróbált körülnézni, abban a reményben, hogy megpillantja az *Icebiörn* jól ismert, piros törzsét, ám csak a hepehupás, irdatlan fehérség terjengett körülötte. Idegenül, némán, néptelenül.

Az első lépésnél megtántorodott. Talpa érzéketlen volt, mintha fából lenne. Szíve egyszerre csak hevesen megdobbant. Alig néhány méternyire tőle világosan kivehető volt egy hát körvonala. Biztos a legénység közül valaki. Mozdulatlanul feküdt, talán nem is él már. Tumbó, amilyen gyorsan csak bírt, odabotladozott, letérdelt, és kezével lázasan kezdte félrehányni a havat. Csillogó, sötét kabát, amilyet a matrózok hordanak. Ugyan ki lehet?

Egyre gyorsabban kotorta a havat, ezüst porfelleg szállt a levegőben. A test megmozdult, remegés futott rajta át. Tumbó előtt egyszer csak nagy, fekete, tágra nyílt szempár fénye villant. Csodálkozó pillantás súrolta végig. A fiú megdermedt rémületében. Ez nem ember szeme! Ijedten nézte, mint kászolódik ki a hóból otromba mozdulatokkal a síkos, sötétkék hát, a fényes, tejfehér mell s végül a hosszú, hegyes csőrben végződő, apró fej. Tumbó, még mindig a havon térdelve, csuklyája alól felsandított. A bársonyos,

nagy szem kíváncsian vizsgálgatta, de ebben a nézésben ragadozó szándéknak nyoma sem volt. Tumbó tétován megmoccant. „Talán madárrá varázsalt ember?” – villant át az agyán. Anyja nemegyszer mesélt neki a sámánok varázslatos átváltozásairól. Félelem borzongatta, midőn az óriás madár eddig törzséhez szorított feje egyre feljebb és feljebb magasodott. Pattant volna térdeltéből, hogy meneküljön, ám a nagy csőr már első mozdulatára ijesztően kinyílt a feje fölött. A madár hófehér nyaka végighullámzott, fülsértő rikoltás hasított a légbe.

A mozdulatlan, élettelen világ mintha csak erre a jelre várt volna. A hóbuckák hirtelen megelevenedtek. Tumbó nézte, de nem hitt a szemének. A bolyhos hótakaró alól innen is, onnan is előbújtak a nagy madár fehér-fekete társai. Rengetegen voltak. Ember módra két lábon álltak, nyújtózkodtak, ásítoztak. Hol egyik, hol másik kurta szárnyukat lengették, mintha karok lennének, mígnem egyetlen apró hószemcse sem maradt csillogó páncéljukon. Még mielőtt Tumbó észbe kapott volna, már tömör, szoros gyűrűbe fogták. Úgy érezte magát, mint törpe az óriások közt. Rettegés fogta el. A különös teremtmények fejüket csóválgatták, s hol jobb, hol bal szemmel, néma csöndben vizsgálgatták a furcsa, kissé fókához hasonló idegent. Mit akarnak tőle, mit csinálnak vele? Teljes erejéből összeszorította a fogát, hogy ne vacogjon. Mozdulni próbált. A madarak, mintegy vezényszóra, kinyújtott nyakkal fölébe hajoltak, és egymást túlharsogva olyan rikoltozást csaptak, mintha tiltakoznának. Rémülten visszaült. Hogy szabaduljon ebből az elátkozott gyűrűből? Összeszedte bátorságát, és a két legközelebb álló közé ugrott. Rabtartói azonban fürgébbek voltak, villámgyorsan szétterítették és meglengették szárnyukat. Tumbót az erős szárnysuhintások visszapenderítették a kör kellős közepére, s máris újra ott találta magát a havon. A pingvinek hangosan gágogtak, rikácsoltak, mind egyszerre. Tanácskoztak, tiltakoztak, vagy talán fenyegetődztek? Tumbó gépiesen maga elé kapta karját, hogy fejét a tekintélyes csőrök csapásaitól védje, noha nem támadtak rá. A fehér-fekete alakok már újra olyan mozdulatlanul álltak körülötte, mintha jégből vagy sziklából faragott szobrok volnának. A fiú izgalmában vakon előrerontott – rikácsolással fogadták. Egy kemény szárny taszításától megtántorodva nekiesett egy másik madárnak. Újabb erős lökés,

aztán megint és megint, s így röpködött labdaként madártól madárhoz. Egy pillanatra sem engedték, hogy megálljon, kimeneküljön. Látszott rajtuk, hogy remekül szórakoznak. „Nem kerülök ki innen élve” – gondolta a gyerek kétségbeesetten.

A pingvinhangok zsivaján, mintegy ködön keresztül, egyszerre csak fülébe csapott a hajókürt elnyújtott búgása. Ott az *Icebiörn*, ott a megmenekülés! Eszeveszett elszántsággal nekiugrott az épp előtte álló pingvinnek, nyakába akaszkodott, térdét nekivetette törzsének. A pingvin a váratlan tehertől megingott, elvesztette egyensúlyát, a hóra esett, és magával rántotta a fiút. Tumbó elsőnek ugrott talpra, és vadul rohanni kezdett. A vakító napban nem sokat látott, a verejték már pillanatok múlva a szemébe csorgott, de a gondolat, hogy fekete-fehér üldözői a sarkában vannak, szárnyakat adott neki. Tán még soha életében nem száguldott ilyen sebesen, félig nyitott szemével megpillantotta a napban szikfázó fehérségből élesen kiütköző piros hajótestet. Öröme azonban nem soká tartott. Közte és a hajó közt az átkozott madarak nagy csapata feketéllett a havon. Épp szembe jöttek vele. Már messziről fenyegetően suhogtatták szárnyaikat. El akarják vágni útját, két tűz közé fogni? Hogy szabaduljon ki karmaik közül? Talán ha balra kanyarodna, és kikerülné őket! Csak ne legyen késő! Az egyik madár egyszer csak kivált a csapatból, és felé szaladt.

– Tumbó, Tumbóóó! – hallotta a hangját.

A fiú lassított. Hiszen a madarak nem beszélnek… És hirtelen felsikoltott:

– A fedélzetmester! – Odarohant.

– Hát te mit művelsz? Nem elég, hogy eltekeregsz valahová a hófúvás alatt, nem elég, hogy a torkunkat kikiabáljuk utánad, te ahelyett, hogy rögtön visszatérnél a hajóra, a pingvinekkel szórakozol? Nagyon dühös rád az Öreg, a távcsövén mindent látott. Neki fogsz magyarázkodni, nem nekem. De egyet megígérek: úgy igaz, mint ahogy Nils a nevem, hogy többé nem mész a jégre! Nem fogok kikapni miattad, ha tudni akarod!

Tumbó némán hallgatta a jól ismert, öblös hang szóáradatát, és a szemébe toluló könnyeit nyeldeste. A világ minden kincséért sem vallotta volna be most Nilsnek, mit szenvedett el. A kimerültségtől és félelemtől félholtan, összepüfölve és véraláfutásosan hősies

erőfeszítéseket tett, hogy elmosolyodjon. „Ha tudná az öreg, milyen mulatság volt ez, megsajnálna – gondolta keserűen. – És az a szörnyű rettegés! Ha a Hasadtpofájú vagy Albinó megtudná, utunk végéig élni se hagyna!”

– No, ne aggódj, azért nem bánt az öreg, de jobb, ha most nem kerülsz a szeme elé. Megengesztelődik, aztán elfelejti. Lásd, te nem tudhatod, hogy a császárpingvinek, ezek itt ni – folytatta Nils már enyhültebben, szeme sarkából a néma fiúra sandítva –, nem a legjobb játszótársak. Ha egy ilyen negyvenkilós tuskó meglegyint a szárnyával, könnyen kórházba kerülhetsz, akár hetekre is, kéztöréssel vagy kulcscsontficammal. Hát kell ez neked? Jobb, ha tudod, aztán legközelebb résen légy.

– Legközelebb? – tört ki Tumbó. – Nincs az a kincs! Akkor lássam őket újra közelről, amikor a hátam közepét!

– Mit beszélsz? Akkor, a manóba is, mit játszadoztál velük olyan sokáig?! – álmélkodott őszintén Nils.

– Szép kis mulatság volt, mondhatom! – rázkódott össze Tumbó, sajgó karját dörzsölgetve.

19. Ne tettesd magad, hiszen te is aláírtad!

– Felszálltak! Egy óra múlva vagy tán még előbb itt lesznek! – kiáltozták egymásnak a matrózok.

– Kik? – érdeklődött Tumbó, s örült, hogy megfeledkezhet a kalandjáról.

– Hát azok, a „Norgé”-ról, hiszen tudod!

A fiú ugyan nem tudta, kikről van szó, de okos képet vágott, és futott a konyhába. „Most kapok aztán!” – gondolta izgatottan, de balsejtelme nem vált valóra, Ciklopsz barátságosan fogadta.

– Kicipeltek a jégre, aranyom, engem meg se kérdeztek, beleegyezem-e, pedig ezzel nem boldogulok egyedül, nézz ide – mutatott széles mozdulattal a két tepsi dagadóra kelt tésztára és a két, még üres tortasütőre.

– Mi ez? – csodálkozott Tumbó.

– Ilyen csemegéket még sose kóstoltál. Öltözz át és segíts! Mit csináltattak azok ott veled, hogy így folyik rólad az izzadság? – És a választ be sem várva hozzátette: – Sietnünk kell, mindent előkészíteni a mai ünnepre, már nem sok időnk van.

– Egy óra múlva érkeznek! – kezdte Tumbó boldogan, hogy ő adhatja a szakács tudtára a legfrissebb hírt. – Hányan lesznek, főnök úr?

Ciklopsz szórakozottan pillantott rá.

– Mondtak valamit, hogy hányan, de nem tudom. Kavard ki, no, ezt a tojássárgáját cukorral. Elromlott a felverőgép, de emiatt nem fáj a fejem, sokkal biztosabb a régi, kipróbált módszer: fakanállal cseréptálban. Csak aztán vigyázz, ne nyaskáld el nekem az egészet, mint a múltkor. Ismerlek már. Dobj bele narancs- és citromhéjat is. A vaníliát aztán tesszük bele, két rudacskát, nem többet. Olyan torta lesz, hogy mind a tíz ujjukat megnyalják utána!

Tumbó nem tudta, miért akarja Ciklopsz ilyen pompás lakomával fogadni az érkező pilótákat, de a tapasztalat arra tanította, hogy ne sokat kérdezősködjék. Nagy hévvel kavarta a tojást, örült, hogy a szakács még mit sem tud pingvinkalandjáról. Talán a hófúvást sem vette észre. De bezzeg mikor a repülőgép motorbúgása besüvített a konyhába, mindketten, ahogy voltak, fehér sapkában, kötényben, rohantak a fedélzetre. Mégis elkéstek. A nagy, négymotoros, lökhajtásos gép éppen visszakanyarodott, élesen felfelé ívelt, keskeny, fehér szalagot vonva maga után az égen. Tumbó kigyúlt szemmel nézte a hatalmas gépmadár röptét, míg csak a piros folt bele nem olvadt a kékségbe.

– Ugye, szívesen röpködnél ilyen madáron te is, aranyom? De arra ugyan várhatsz! Inkább ugorj Hakonhoz, és tudd meg, hogy áll a jég. Kinéztek-e már fentről valamit a pilóták? Meddig rostokolunk még itt?

Tumbó, mielőtt a rádióskabinba lépett volna, óvatosan bekukucskált a kis ablakon. A világért sem akart volna összetalálkozni a kapitánnyal, és végighallgatni dörgedelmét a pingvinkalandról. Szerencsére Hakon egyedül volt, épp a mikrofonba mondott valamit.

„Soha vissza nem térő alkalom. Megmondom neki Albinót – dünnyögte Tumbó. – Aztán döntsön Hakon maga, hogy mi legyen.”

Csendesen besurrant a kabinba, és szokása szerint a sarokba kuporodott. Az ismerős recsegés-ropogásból idegen, fojtott hang vált ki. Norvégül kiabált valamit. Tumbó fülelni kezdett. Hamar megtanulta ezt a nyelvet, már elég jól beszélt is, és ha egy-egy szó nem jutott eszébe, hát angolul mondta, vagy gesztikulált hozzá.

…Ismétlem… tőletek tízmérföldnyire északnyugatra széles vízcsatornák… – hallotta egész tisztán. – *…Távolabb délnyugat felé a tengert ötmérföldes körzetben híg, kásás jég borítja, aztán teljesen jégmentes vízsáv következik egészen az antarktiszi partig… Átkapcsolok vételre…*

– Köszönöm, mindent megértettem – felelte Hakon a gyorsan szája elé emelt mikrofonba.

…Türelmetlenül várunk benneteket az állomáson! Vége! – kiáltotta még búcsúzóul a fojtott hang.

A rádiótávírász szétnézett a pipája után. Mikor Tumbót észrevette, rámosolygott azzal a jólelkű, szelíd mosolyával, mellyel mindenki rokonszenvét kivívta. A fiú csak erre várt.

– Szeretnék valamit mondani, de valami nagyon-nagyon fontosat… – bökte ki végre habozva, és maga sem tudta, hogy folytassa.

– Jól van, fiam, majd elmondod később, most szaladj Ciklopszhoz, és mondd meg neki, hogy siessen a vacsorával… Pár óra múlva megkezdjük a jégtörést, nehogy úgy fessen megint a konyha, mint földrengés után. Menj – tette hozzá, s észre sem vette a fiú csalódott arcát –, én közben veszem a sürgönyt, mely Oslóból jön a kapitánynak, aztán visszajössz, és mindent elmondasz, jó?

– Micsoda, jégtörés? – csattant föl nagy hangon a szakács, amikor Tumbó szélvészként bepördült a konyhába. – Tönkreteszik az egész munkámat ezek a banditák! Dugj el gyorsan mindent, amit lehet! Majd adok én nekik ma ünnepi vacsorát! Leshetik! Lebbencsleves lesz és kész – fortyogott, és maga sem tudta, mihez kapjon előbb.

– Főnök úr, kérem – próbálkozott közbevágni a fiú, ám a szakács úgy viselkedett, mint aki megháborodott. Kredencbe, szekrénybe hajigált mindent, ami csak a keze ügyébe akadt, és közben folyton dühösen morfondírozott.

– Főnök úr, kérem, Hakon világosan megmondta, hogy „pár óra múlva”, nem most rögtön,

Ciklopsz megmerevedett. Mérges tekintete szigorúan végigvillant a konyhán.

– Az már más, mit tekered ki az üzenetet? Siess, verd a habot, aztán vagdalj apróra egy darabka szalonnát, szeleteld fel a gombát, hozz a kamrából csalamádét! Kapj fel, ha már ott vagy, egy doboz olyan libamájkonzervet is, no, tudod már, hogy milyet…

Tumbó feje majd szétment a rengeteg utasítástól.

– Már csinálom is, főnök úr, csak tessék még egyszer elmondani nekem az egészet, elejétől fogva – mosolygott behízelgően.

Ciklopsz behunyta az egy szemét, és rémesen elfintorodott.

– Csak a fogadat ne villogtasd, aranyom, mert rögtön eszembe jut, mi volt, mikor először megláttalak.

Tumbó nem állta meg kérdés nélkül:

– Minek sietünk úgy, mikor a pilóták már rég elrepültek?

– Hát te azt hitted, hogy nekik lesz? Ezeknek a csavargóknak ez a rengeteg, jobbnál jobb ínyencfalat, ez a temérdek vesződség, bajlódás? Hát ledolgoznám én a kezem a tudom is én kiknek? Nem tudod, hogy ma van az Öreg születésnapja? Ne tettesd magad, hiszen te is aláírtad!

– Nem, én semmit sem írtam alá – motyogta Tumbó meglepődve. Zavarban volt.

Ciklopsz összecsikorította a fogát.

– Ne aggódj, mindjárt mindent helyrehozunk. Mindenki aláírta, neked is alá kell írnod. Elvégre te is a legénység tagja vagy, az öreg kezdettől fogva listára vett mint kuktát. Magam láttam. Az első kikötőben előleget kapsz, az út befejeztével pedig teljes bért, akárcsak mi mindnyájan. Tudom, ki tette ezt, de majd én…

A konyha ajtaja halkan kinyílt, világos, pillátlan szem nézett be a résen, és megállapodott a fiún.

– Mindenfelé kereslek, Tumbó – szólította meg Albinó édeskés hangon. – Gyere velem!

Tumbónak mintha hangyák futkostak volna a hátán. Jóformán még magához se tért a pingvinkalandból, s lám, már ez forral valamit ellene.

– Most nem mehetek, nem érek rá – hebegte, hogy időt nyerjen.

– Jó, hogy jössz, épp érted akartam menni – szólt közbe Ciklopsz. – Nem, most már minden rendben van – tette hozzá, a matróz csodálkozó tekintetét látva. – Menj vele, Tumbó.

A fiú nem hitt a fülének, a szakácsra sandított, de az úgy tett, mintha nem venné észre könyörgő pillantását.

– No, menj már vele, mire várasz? – vetette oda türelmetlenül.

Tumbó azt hitte, kiugrik a szíve a mellkasából, míg Albinóval lefelé ment, és megállt a villanyszerelő műhelye előtt. A matróz szétnézett a folyosón, mintha ellenőrizni akarná, hogy senki sem látja őket, gyorsan kinyitotta az ajtót, belökte a fiút, belépett, és ráfordította maga után a kulcsot. „Ciklopsz elárult, Ciklopsz elárult, Ciklopsz…” – zakatolt Tumbó fejében makacsul. Még félelmet sem érzett, nem is töprengett azon, honnan tudhatta meg Albínó, hogy a titokzatos égi jelek éjszakáján nyomon követte, és beosont utána ide a műhelybe is. Nyilvánvaló, hogy most bosszút akar állni rajta. „Ciklopsz elárult…” – tért vissza állhatatosan ugyanaz a fájó gondolat. Tumbó félig leeresztett szemhéja alól látta, hogy Albinó némán kihúz a zsebéből egy kulcscsomót, lassan, ráérősen kinyitja a titokzatos fiókot, aztán rágyújt egy cigarettára.

– Ülj le! – hallotta.

Albnó szótlanul kihúzta a fiókot. Tumbó érezte, hogy végigborsódzik a háta. Először az ismerős, édeskés festékszag csapott orrába, aztán látta csak, hogy egy nagy bőrtáska fekszik ott. A matróz kinyitotta a táskát – még mindig nem szólt egy szót se –, kivett belőle egy nagy, merev ívpapírt, és a fiú elé lökte.

Ünnepi köszöntő volt – s a papír négy sarkában mindenféle halfarkú nőalakok táncoltak, hosszú hajuk összefonódott a polipok borzalmas karjaival, bálnák orra fújtatott kis szökőkutakat. Az árkus lap középén a szivárvány minden színében ott pompázott a gondosan cirkalmazott köszöntő. A fiú szeme előtt ugráltak a betűk.

– Csukd be a szád, mert még lenyeled! – viccelődött vele Albinó, és a kezébe nyomott egy tollat. – Nesze. Na, mire várasz? Írd alá itt legalul, de el ne pacázd! Lám, egész jó írásod van, nem is hittem volna rólad – tette hozzá kegyesen.

– Ki… ki rajzolta ezt?… – Tumbó alig bírta kinyögni a kérdést.

– Hát ki rajzolta volna? Én. Egész éjjeleket üldögéltem itt át, hogy az Öreg meg ne sejtse. Azt akarod talán mondani, hogy nem

tudtál róla, mi? Hiszen mindig összevissza tekeregsz a hajón – nézett Albinó valahogy furcsán a fiú szemébe. – No, szedd az irhád, míg épségben van, mire vársz?

Tumbónak nem kellett kétszer mondani, megkönnyebbülten fellélegzett, és futott vissza a konyhába. Fejében teljes zűrzavart érzett. Ciklopsz nem árulta el, az nyilvánvaló, de Albinó, ez a bitang gazember képes volt belopni magát az egész legénység kegyeibe. Hiszen senki sem tudja, hogy ő az, aki… Nem, ezt igazán nem lehet ennyiben hagyni…

– Szétvered a tálat, aranyom, ha olyan erősen csapkodod a habot – fékezte le kuktáját nem sokkal később a szakács. – Ne siess úgy, épp az imént mondta a fedélzetmester, hogy csak holnap törjük át magunkat a jégen, van időnk bőven. Szép köszöntő, mi? Tetszett? Aranykeze van ennek az Albínónak az efféle munkához, ha a szeméből nem is néz ki sok jó. No, ne csapkodd már oly hevesen, ha mondom! Mintha csak ki akarnád porolni valakinek a szűrét.

20. Legyünk óvatosak a gyanúsítással

Hakon rég nem volt már olyan jó hangulatban, mint aznap. Elgondolkozva simogatta bajuszát, és megfogadta, hogy délután alaposan megnyírja. Ki-kivette szájából a pipát, és óvatosan, egyenletesen fújta a füstöt, azon iparkodott, hogy szép, kék füstkarikákat eregessen. Az ünnepi vacsora tegnap nagyszerűen sikerült. Ciklopsz megmutatta, mit tud, egyszerűen remekelt. Az Öreg meghatódott a tisztek és matrózok jókívánságai hallatára. Megeredt a nyelve, ahogy csak ritkán; hosszan beszélt, mesélt a tengeren töltött éveiről, felidézte kalandjait, s olykor-olykor „privát pincéjéhez” folyamodott, amely ott rejtőzött a kanapé ülőkéje alatt. Az északi fény, mintha még ünnepélyesebbé akarná tenni ezt a napot, szépségesen szép, tarka szalagokat lengetett az égen.

Még a rendszerint kínos jégtörés is csak rövid ideig tartott. A fehér börtönből kiszabadult *Icebiörn* nyugodtan úszott az immár egészen az Antarktiszig jégmentes tengeren. A „Norge” állomáshelyen mindent előkészítettek már a gyors kirakodáshoz. A

nehéz utazás első része szerencsésen vége felé járt. „Legfeljebb két-három napig állunk, aztán indulhatunk haza” – gondolta Hakon megkönnyebbülten. Ekkor vette észre az ajtórésen befurakodó sötét, rakoncátlan bolyhokban göndörödő kis fiúfejet.

– Gyere, Tumbó, mit ácsorogsz ott a küszöbön? Vedd a hallgatót, épp egy melbourne-i amatőr adását hallgatom. Pont olyan lassan bíbelődik vele, mint te. Tudod mit? Visszaútban alaposan nekilátunk a tanulásnak. Majd én megmagyarázom az Öregnek, hogy vétek parlagon hevertetni ilyen remek hallást. Ha rendesen gyakorolsz, és nekifekszel a tanulásnak, legkésőbb egy hónap múlva százhúsz jelet tudsz fogni percenként, mint egy valódi rádiótávírász. De mi van veled, fiú? – szakította félbe, Tumbó feszült arcát fürkészve. – Mit meredsz úgy rám, mint borjú az új kapura? Mi bajod? – kérdezte már komolyabban.

Tumbó nagyot nyelt.

– Én… – mondta végre – én tudom, ki dobta akkor, Leith Harbourban a tengerbe a csempészcsomagot.

– Hát ez remek! – kacagott fel Halton gondtalanul. – Nekünk meg főtt a fejünk, egész éjjeleket nem aludtunk miatta. Ha elgondolom, hogy az a gazfickó szakácsuk hogy kihasználta a jelenlétünket. És a kikötőben szüntelenül cirkáló csónakokat, motorosokat. Zutty, mindent bedobott a vízbe, hogy lóvá tegye a cimboráit. Azt mondta nekik, ellopták a rakományt a rejtekhelyről, aztán kereshették. Leith Harbourban több száz ember van.

Tumbó kővé meredve ült, tágra nyílt szemét egy pillanatra sem vette le Hakonról. Az egészből semmit sem értett. Hogy kerül ebbe az egész históriába az a szakács? A rádiótávírász mélyet szippantott.

– Azt el kell ismerni, hogy ezt jól kieszelte a vén gazember. Nem sok híja volt, hogy minket is rászedett volna – mondta lassan, szokása szerint elnyújtva a szavakat. – Ha nem kürtölik szét Leith Harbourban a hírt Svenson szenzációs felfedezéséről, természetesen abban a hitben, hogy közülünk ludas valaki ebben a csempészdologban, semmi sem derül ki, a banditák nem kapják el a szakácsot a barakkokban kitört verekedésnél, mi meg, buta fejjel, tovább töprenghetünk, hogy ugyan melyikünk az, aki kokainnal üzérkedik. – Hirtelen félbeszakította monológját, a pipát az asztalra tette, és csodálkozva nézett Tumbóra, mintha csak most venné észre.

– Jó, jó, de honnét tudsz te erről? Az Öreg nem szólt neked, én sem, hát kicsoda? Tán csak nem olvastál bele a rádiósnaplóba? – Hakon barátságos hangja megkeményedett.

– Ugyan már! – tiltakozott hevesen a fiú. – Én… – És elmesélte, hogyan hallgatta ki akarata ellenére a beszélgetést, és határozta el aztán, hogy Albinó után nyomozva, bűnjelet szerez.

– Őrá gyanakodtál? Persze, tudom, nem kedvelitek egymást, de azt ne feledd, fiacskám, hogy a gyanúsítással óvatosan kell bánni, mint a hímes tojással, míg nincs bizonyíték. Most már megmondhatom neked, hogy a Leith Harbourból kapott sürgöny után mindenki gyanúba került. Sorra mindenki. Az Öreg egyszerűen őrjöngött. Mindig másra rúgott ki. Rád is gyanakodott. Egyszer késő este azzal jött hozzám, hogy: „Hátha ezzel a Tumbóval minden előre meg volt kártyázva? Fellopták a hajóra, odaadták neki a csempészárut, betanították a fiút, mit kell vele csinálni. Hiszen Fokvárosban tudták, hogy kikötünk majd Leith Harbourban, a bálnavadász-állomáson. Kezdetben a fiú butának tettette magát, olyan volt, mint aki háromig sem tud számolni, de most már látni, hogy ügyes és eszes. A legjobb példa rá, milyen hamar elsajátította a morzeábécét. Magamat – így az Öreg – nem sorolom a legostobábbak közé, mégis, noha harminc esztendeje hallgatom már nap nap után ezt a mindenféle ti-ti-tá-tit, ma se értek belőle semmit.” Ne nézz rám ilyen szomorú szemekkel, Tumbó! Ha elmondom mindezt neked, hát csak azért teszem, hogy jól vésd az eszedbe: óvatosnak kell lenni. Szerencsére elég hamar sikerült kivernem ezt a gyanakvást az Öreg fejéből. A többi már nem lényeges, minden tisztázódott. Én elejétől fogva biztosra vettem, hogy egyikünk sem keveredhetett kokaincsempészésbe.

A hangszóró nyújtott jele elnyomta az utolsó szavakat. Hakon fülelni kezdett, buzgón figyelte az éles, magas hangokat.

– Ez a „Norge” rádió-világítótornya, nyilván valamelyik repülőjüket irányítják – szólt oda a fiúnak. – De aztán tartsd a szád, gyerek! Ne feledd, az Öregnek nem szabad megtudnia a beszélgetésünket.

Tumbó nehézkesen tápászkodott fel a székről. Nem fért a fejébe, amit hallott. Képtelen volt megérteni, hogyan gyanúsíthatta őt a kapitány, és azt sem bírta felfogni, hogy mindaz, amit Albínóról

tudott, tévedés volt. Hiszen saját szemével látta a szurkos fonalat, a dugót, és hallotta a csobbanást. Fel s alá járkált a folyosón, sehogy sem bírt megnyugodni. Hirtelen összerezzent egy ismerős hangra:

– Adj még egy darabkát! Túl kicsi a betét, amit csináltam. Borzasztóan nyomja a lábujjamat, lépni sem bírok. Itt minden cipő kicsi nekem, hogy az ördög vinné el, miért kell nekem ilyen nagy lábon járni!

– Több nincs – felelte egy hang, és Tumbó meglátta, amint a villanyszerelő átnyújt Albinónak egy nagy darab parafa lemezt. Éppolyat, mint akkor… Tumbót annyira elkábította ez a felfedezés, hogy még a hangszóróból felcsendülő kiáltás sem tett rá nagy hatást.

– Föld a láthatáron!

NEGYEDIK RÉSZ

A FEHÉR SÖTÉTSÉG JEGYÉBEN

21. Amiről Tumbó nem is álmodott

A repülés egészen másképp kezdődött, mint Tumbó képzelte. Mikor boldogságtól szédülve ott kapaszkodott már a piros turbólégcsavaros gép ajtajához támasztott létrácskán, mély basszusán felzúgott a motor, valami hirtelen felrántotta a magasba, arcába porhavat csapott, hogy belevakult, és alig kapott levegőt. Egész testével a lépcsőhöz tapadt, hogy a légáram el ne röpítse. Egy kéz egyszer csak galléron ragadta, behúzta a gépbe, s mint egy kis batyut, eldobta, egy másik erős kéz meg elkapta, és puha, mély karosszékbe ültette. Hilmar cinkosan rákacsintott, ugyanakkor erélyes kézmozdulattal intett is neki, hogy ne álljon fel. Egy pillanattal később nagy dörejjel becsapta az ajtót, rátolta a reteszt, és nagyot kiáltott:

– Kész!

Felüvöltöttek a motorok, a szék egyszerre megremegett, megingott, mintha élne. A gép fel-felszökkent, mindig magasabbra, mindig hevesebben.

„Úgy zötyög, mint egy teherautó, ha árkon-bokron át rohan” – gondolta még Tumbó kábultan, az olvadozó havat törölgetve arcáról. És hirtelen teljes erejéből, két kézzel belekapaszkodott az ülés karfájába. Különben még egy pillanat, s már a padlón kötött volna ki.

A pilóta mondott valamit, iparkodott túlkiabálni a motorzúgást, de nem lehetett megérteni, végül legyintett egyet, és eltűnt elöl, a pilótafülke ajtaja mögött. Tumbó magára maradt. Füle megtelt pokoli fütyüléssel. Egy hevesebb lökés hátradobta, az ablakra pillantott – hunyorítani kellett.

Tébolyult, szédületes iramban suhant el alattuk a föld. Dombok vakítóan fehér hava robogott szembe velük, jeges csúcsok hegyes fogai villantak el. Itt vannak, itt, alig pár méternyire. Úgy tűnt, a repülőgép szélesre tárt szárnya rögtön beleakad a szélsőbe. Bele kell akadnia. Tumbó ösztönösen összegörnyedt, szemét behunyta, fejét válla közé húzta. A kíváncsiság azonban erősebb volt. Habozva kikukkantott az ablakocskán, de már semmit se látott, csak a tenger fehérségét. A padló és az ülés mozdulatlanná vált. A gép madárként fúródott a levegőbe. Hányszor hevert Tumbó a Jóreménység fokánál órák hosszat a parti sziklákon, és figyelte az égen köröző sirálycsapatokat. Hogy irigyelte őket! Álmodhatott-e róla, hogy egyszer ő maga is fenn lebeg majd a levegőégben?

A gép váratlanul a bal szárnyára billent. A fiú szíve torkába ugrott. Kiáltani akart: „Zuhanunk!” – de hangja elakadt.

– Begyulladtál, mi? – mulatott Hilmar, mikor a gyerek félelemtől eltorzult arcát meglátta. – Ne félj! Az ilyen pompás géppel, mint a mi *Kozmosz II*-nk, semmi baj sem történhet. Csak egy kört írunk le, nézd!

Nyugodt, barátságos hangja bátorságot öntött Tumbóba. Hilmarnak igaza volt. Az ablakocskában milliónyi szikrával tündöklőit az óceán naptól ragyogó felszíne. A vakítóan fehér perem mellett sötét, mulatságosan kicsiny, gyufásdoboznál is kisebb pontocskát vett észre a zöld hullámháton. Percekbe telt, míg felfogta, hogy az az *Icebiörn*.

A padló újra vízszintesen állt, visszaállt helyére a láthatár is. A tenger csillogása eltűnt. Körös-körül, ameddig csak a szem ellátott, a fehér jégsivatag látszott. Tumbó megkönnyebbülten fellélegzett, és kíváncsian körülnézett a tágas kabinban. Figyelmét elsősorban a falakhoz rögzített műszerek keltették fel. Volt-e köztük egy is olyan, amilyent az *Icebiörn*ön használtak? Hilmar egy csillogó készülék fölé hajolva magához intette. A fiú szempillantás alatt ott termett.

– Gombold ki a kezeslábasodat, hiszen megsülsz, bár nyilván megszoktad a hőséget.

Tumbónak nem kellett kétszer mondani, kigombolta a felső gombokat, és végighúzta a cipzárat. Már egy ideje érezte, hogy patakokban csordogál a veríték homlokán, nyakán, hátán, de azt hitte, az ijedtség okozza.

Az élménytől még mindig kábultan, nemigen tudott volna számot adni róla, hogyan is került a levegőbe, az Antarktisz fölé. A hajó kikötésével járó zűrzavar és kapkodás, a „Norge” sarki állomás embereinek tolongó tömege, az *Icebiörn* legénységének lármás fogadtatása – mindez egyetlen káosszá folyt össze benne. Mintegy ködön át bukkant fel emlékezetében a dohányfüstös kis szoba a rádióállomás tetejéig hóba süppedt házikójában. Csak arra emlékezett, hogy meredek létrán kellett felkapaszkodni a tetőre, mert ott nyílt a bejárat. Benn fülledt hőség és nagy lárma volt, senki se vetett rá ügyet, míg csak az Öreg, pipájával keményen megkoppintva az asztalt, fel nem kiáltott:

– Hol van Tumbó?!

A szigorú, komoly arcú, magas férfi, aki a kapitánnyal beszélgetett, figyelmesen szemügyre vette a fiút, és barátságosan kezet nyújtott neki.

– Hát te vagy az, szegénykém, akit megbüntettek a bátorságodért? Jól tetted, hogy megszöktél azoktól az aljas emberektől. Örülök, hogy megismerhetlek.

A kis fekete kéz egészen elveszett a nagy, erős tenyérben.

– Mit akartok csinálni vele? – fordult a kapitányhoz.

– Hakon azt javasolja, iskoláztassuk a gyereket Norvégiában az *Icebiörn* legénységének költségén. Rádiótávírászt akar faragni belőle. Tumbó ég a vágytól, hogy az legyen. De hát ebben a korban minden foglalkozás vonzónak tűnik.

– Nem akarnál pilóta lenni, fiú? Repültél már életedben?

– Nem én, még soha.

– Kapitány, üstökön kell ragadni az alkalmat: holnap kora reggel rövid felderítő repülésre indulok. Alig néhány óra az egész. Engedje meg, hogy magammal vigyem a fiút. Hátha kedvet kapsz ehhez a szakmához – szólt oda Tumbónak az idegen, mikor látta, hogy a két nagy, fekete szem, mint két csillag, kigyúl.

– Na, mi van, nem félsz, felszállsz? – A kapitány szokása szerint végigsimította vörös szakállát. Az első pillanatban kissé meglepte a váratlan javaslat. – Ej, mit is kérdem? Elég, ha rád néz az ember – mondta, mert mulattatta a fekete arcon világosan tükröződő könyörgés. – Nem is csodálom! Ha nem szólítana máshova a kötelesség, magam is szívesen megnézném egyszer felülnézetből az

Antarktisz jegét. Úgyis eleget vesződöm vele a tengeren. Jó, jó, rendben van, ne villogtasd már a szemed fehérjét. Megengedem, de azért kérdezd meg Ciklopszot is, szabadságol-e arra a pár órára.

A szakács az első pillanatban csak legyintett.

– Ne ugrass, aranyom! Toronyóra lánccal nem kéne? Nem egyezem bele, nem mehetsz, punktum! – kiabálta mérgesen. – No, nézd a nagyokost: pilótát akarna csinálni belőle! Azt ugyan lesheti, szakács leszel! Én itt kínlódom veled, hogy valamire megtanítsalak, te meg átsétálnál tőlem egy másik szakmába… Nils, mondd meg magad, hiszen a kölyök máris konyít a főzéshez.

– Nono, csak ne túlozzunk! – nevetett fel vaskosan a fedélzetmester. – Elfeledted már, hogy is volt azzal a húslevesmetélttel? – kacsintott cinkosán Tumbóra, aki most meg őrá szegezte rimánkodó pillantását. – Persze csak tréfálok – tette hozzá, és elkezdte magyarázni Ciklopsznak, hogy itt nincs mit okoskodni, pár óráról van csak szó, és micsoda megtiszteltetés az egész hajó számára, hogy a legénység egyik tagja felderítő repülést tesz az Antarktisz belseje fölött. S ami a legfontosabb: egy csapásra még senki sem lett pilóta.

– Hát akkor röpülj, aranyom, de tessék időben hazajönni – engesztelődött ki végre Ciklopsz. – Mert holnap olyan nap lesz, hogy azt se tudom majd, hol áll a fejem. Fogadást rendez az Öreg a „Norge”-belieknek. Segítened kell.

Tumbó maga sem tudta, hogyan telt el ez a furcsa, lármás, matrózdaloktól zengő éjszaka.

– Arra sem emlékszel, hogy eltáncoltam a zulukafferok haditáncát? Pedig hogy tetszett a pilótáknak! – csipkelődött vele Olaf másnap reggel.

– Úgy durmoltál a sarokban, mint a mormota, alig bírtunk kicibálni – nevette Oké. – A karunkon hoztunk a hajóra. Nem itatott le Ciklopsz a borókapálinkájával? Mert vele is meggyűlt egy kicsit a bajunk.

Tumbó nem nagyon vett szívére a matrózok kötekedését. Arra gondolt csak, hogy mi vár rá.

– Nem repülnek fel nélkülem? És hátha csak viccelt az a magas pilóta? – tudakolta folyton izgatottan.

Mikor végre lementek a jégre, Tumbó a szakács nyakába ugrott, és jobbról-balról csattanós puszit nyomott az arcára.

– Hát te meg… Úgy búcsúzol, mintha legalábbis egy év múlva jönnél vissza. Ne nyűglődj már, no! – köhécselt Ciklopsz meglepetten. Kötényzsebében kotorászott, majd mikor nem találta, amit keresett, hozzátette: – Ha megérkeztél, aranyom, neked adom a kis kézilámpást, ami annyira tetszik. Most úgyse kell neked, négy óra múlva meg már vissza is értek.

– Inkább egy tábla csokoládét adj neki – vont vállat Olaf.

– Minden zsebét teletömtem, amivel bírtam, mintha nem is néhány órára, hanem néhány napra menne.

– Egyáltalán nem örülök ennek a kiruccanásnak – mormolta Hakon, bajusza végét harapdálva. Hosszan nézett a felröppent lökhajtásos gép után húzódó fehér sávra. – Mire kell neki ez a repülés? Kevés élménye volt tán az utóbbi időkben? Hiszen folyton történik valami ezzel a fiúval. Mint villámhárító a villámot, úgy vonzza magához folyton az új, hihetetlen kalandokat.

– Hát ebben nincs igazad, barátom – fortyant fel a kapitány. – Ugyan mit jelent ma, az űrrepülések korában egy ilyen kis közönséges felderítés? Mire körülnézel, már vissza is értek. Elsőrangú, teljesen modern gépről van szó, ezt magad is elismerheted. A technika csodája. Nem árt, ha a fiú kicsit beleszagol a működésébe. Csak azt nem tudom, hogy fog neki tetszeni aztán az *Icebiörn*ön, mert nálunk ugyan nincsenek olyan csudadolgok – sóhajtotta, miközben a hosszú pipaszurkálóval a pipáját tisztogatta.

– Hakon bosszús, mert Tumbó nem úgy búcsúzott tőle, mint tőlem – öntötte ki a szívét később a szakács Olafnak. – Mindig mondtam, hogy senkihez se ragaszkodik úgy a gyerek, mint hozzám – magyarázta, s egy korsó sört töltött a barátjának. – Hja, senki se volt olyan jó szívvel iránta, mint én! Mi van, aranyom, a torkodra ment?

Hilmar, arcát a készülék gumifüggönyéhez tapasztva, hosszan csavargatott, állítgatott valamit.

– Ide nézz! – hallotta Tumbó, és nem bírt visszafojtani egy elragadtatott kiáltást.

A nagy tükörben teljesen közelről látta a repedezett, hasadékokkal át- meg átszelt jégfelszínt. Úgy érezte, ha kinyújtja a kezét, megérintheti kékes, éles peremét. Az aero-fotogrammetrológus hunyorított egyet, örült a fiú megrökönyödésének. Kedves, fiatalos arcát, melyet az antarktiszi nap bronzbarnára égetett, barátságos mosoly derítette fel.

– Nem ezt vártad, ugye? Nézd, mennyi filmkazetta van itt.

– És milyen óriásiak! Minek? – álmélkodott a fiú.

– Hiszen ezek nem közönséges fényképek! Ezekből készül aztán a térkép. Olyan széles tekercsek, mint egy törülköző. Ha visszatérünk, megmutatom neked a laborban, milyen éles felvételek. Minden pingvin látszik a parton. Szeretnék minél több felvételt készíteni erről az útról. Mondjuk: másfél ezret – s a fekete szempárban tükröződő csodálkozás láttán hozzáfűzte: – Hisz ez valódi szenzáció lesz! Mit nézel úgy, tán nem tudod? Senki sem mondta neked, hová repülünk? Geológusaink expedíciója a minap egy hegyláncolatot észlelt a láthatáron. A térképre nincs rávezetve, ismeretlen. Közelről eddig még senki se látta. Azok között leszel, akik elsőkként pillantják meg. Állítólag nagyon magas hegyek.

– Talán a világon a legmagasabbak? – rebegte el a fiú.

– Ezt senki sem tudja. Hamarosan meggyőződünk róla. Lehet, hogy az egyik felfedezett csúcs majd a Tumbó-csúcs nevet kapja. Nem, egyáltalán nem tréfálok – tette hozzá a fiú hitetlenkedő tekintetére. – Ma a *Kozmosz II.* legénységének tagja vagy, éppolyan jogod van ehhez, mint bármelyikünknek.

Tumbó szeme felvillant. Sötét arcát pirosság öntötte el. Kíváncsian nézett az ajtóban megjelenő zömök férfira. Széles válla szinte szétfeszíti prémzeké jét. Kerek, napbarnította, kiálló pofacsontú arcáról jóindulat sugárzik.

– Roald, a navigátorunk. Azt hiszem, Tumbót nem neked bemutatnom – mondta Hilmar.

– Tegnap óta ismerjük egymást. Látom, bűvölöd már vendégünket a fényképezőgéppel, de azt nyilván nem közölted vele, hogy ez a játékszer több mint száz kilót nyom.

– Nem egészen százat – javította ki Hilmar, de Roald már magával húzta Tumbót.

– Gyere, nálam sokkal érdekesebbet láthatsz.

A repülőgép előterében minden fényárban úszott, mindenfelől ömlött be a napfény. A nagy, átlátszó plasztikkupolán át egyaránt látni lehetett lenn a vakítóan fehér jeget és fenn az ég fakó kékjét.

A két pilóta – Lars, az első pilóta, ugyanaz, aki Tumbót előző este meghívta erre a repülőútra, és Leif, a pisze orrú, fiatalabb másodpilóta – két egyforma karszékben ült. Leif telt arca majd kicsattant az egészségtől.

– Nos, fiú, hát hogy tetszik itt neked? Hol jobb: a levegőben vagy a tengeren? – kérdezte Lars barátságosan, de a fejét nem fordította hátra.

– Itt csudálatos! – kiáltotta Tumbó lelkesen. – Csudálatos, kapitány úr, kérem – helyesbített gyorsan, mert látta, hogy a parancsnokkal beszél. – Legszívesebben az egész életemet repülőgépen töltenem.

– Nem megmondtam?

– Megcsömörlenél te még nemegyszer ettől az élettől! – nézett Leif kedélyes mosollyal a fiúra.

– Derék legényke vagy. Szépen tartottad magad, bár igazán nem volt könnyű startunk. Túl volt terhelve a gép, túl sok üzemanyagot rakodtunk be, de Leif megmakacsolta magát, mint rendesen. – Az első pilóta sokatmondóan sandított a társára. – Kicsi híja volt, hogy szét nem zúzódtunk egy jégdombon. Határozottan túl rövid a kifutópályánk. Mondtam már nemegyszer. Csak aztán valamikor rossz vége ne legyen.

– Az üzemanyag sohasem lehet túl sok. Egyszer még eszedbe jutnak majd a szavaim, Lars. Ami a kifutópályát illeti, valóban meg kellene hosszabbítani, mégpedig haladéktalanul – bólintott Leif. – Adj már tüzet, Roald!

Tumbó villámgyorsan felkapta a gyufát, és mint jó stewardhoz illik, tüzet adott Leifnek, még mielőtt a navigátor kihúzhatta volna zsebéből a gyufásdobozt.

– Egész jó vásárt csináltunk ezzel a kabalababával. Mi lenne, ha véglegesen elrabolnánk a fiút az *Icebiörn*ről? – nevetett Lars, s

mikor látta, hogy Tumbó egy nagy fémládát vizsgálgat, odavetette: – Robotpilóta!

– Épp mint nálunk – vigyorodott el a fiú –, csak nálunk az *Icebiörn*ön nincs annyi óra.

– Hát bizony az itt van bőven – mutatott Lars a több tucat műszerre.

Volt, amelyiknek remegett a mutatója, volt, amelyiknek csak lomhán ingadozott. Olyan is akadt, amelyik mozdulatlanul jelzett egy számot.

– A mi automata vezérlőnk modernebb, precízebb.

Roald már egy ideje rángatta a fiú ruhaujját.

– Nézd meg ezt is, ilyet még biztosan nem láttál.

– Radar! – örvendezett Tumbó.

– Micsoda, radarotok is van azon a rozoga bárkán? – A navigátor hangjában egy árnyalatnyi csalódás rezgett.

– De a miénk biztos nem ilyen… pre… cíz – tette hozzá sietve a fiú, mert eszébe jutott a nehéz szó, melyet az imént az első pilótától hallott.

– Nézz ide a képernyőre. Ez a széles vonal előttünk egy hegylánc. Nem, még nem az, amelyikhez repülünk, sok más is van itt. Nézd, szabad szemmel nem látni a ködtől. Azok a vékony, fekete vonalkák pedig jéghasadékok. Mindjárt megnézzük őket közelről. Nos, hogy tetszik?

Tumbó azonban már nem nézte a vibráló, zöldes lapot. Hallgatódzott. A kis válaszfal mögül a morzeábécé ismerős csicsergése csapott fülébe. Kíváncsian bepillantott.

– Az *Icebiörn*nek? – kérdezte izgatottan.

– Amint látom, tudsz morzét olvasni – szólt hátra a válla felett a rádiótávírász. Rakoncátlanul homlokára bukó hajfürtjében ősz sávok fehérlettek, de nagy, zafírkék szeme fiatalosan csillogott

– Nem nagyon, csak úgy félig-meddig.

– Nesze. Hallgasd.

Tumbó csak erre várt. Felkapta az ott heverő tartalék kagylót, és a fülére illesztette.

– Hakon felőled kérdez, érted? Kiveszed a szavakat?

– Túl gyors, nem győzöm – kesergett Tumbó.

A rádióstiszt néhányszor finoman jelzett a morzekulccsal, és Tumbót egyszerre csak elöntötte a forróság: lassan jöttek a jelek, szép tagoltan, pontokra és vonalakra választva.

Hogy érzed magad ott fenn a levegőben? Ciklopsz mérges, mert nem boldogul nélküled. Vacsorára várunk vissza. Viselkedj jól, ne hozz szégyent a fejünkre! – mondták Hakon jelei.

– Távírász úr, kérem, tessék megmondani neki, hogy remekül, hogy én…

A férfi csak vállat vont.

– Add le magad. Tessék a billentyű.

A hosszú, fekete ujjak óvatosan, mintha legalábbis hajszálvékony üvegből volna a morzekulcs, megérintették a gombot.

Nagyon boldog vagyok… remek… majd elmesélem személyesen…

A sötét bőrű kéz egy pillanatra megállt a levegőben, Tumbó félénken a rádióstisztre sandított, majd a tőle telhető leggyorsabban kikopogta: *Mindenkit ölelek, Tumbótok.*

A távírász elmosolyodott, és kivette a morzekulcsot az izzadt kis kézből. A fülkét most olyan gyors hangok áradata öntötte el, mintha záporeső kopogna az ablakon. Tumbó semmit sem értett az egészből.

– Jaj, ha egyszer én is így tudnám, távírász úr! – sóhajtotta irigyen.

– Szólíts Adamsennek, mint a többiek. Majd megtanulod, hiszen jó hallásod van, az nem kétséges. Csak erősebben, magabiztosabban koppints, a többit meghozza az idő. Még egy kicsit lassan megy. Kár, hogy nem gyakoroltad az *Icebiörn*ön, Hakon mellett, nagyszerű szakember.

– Ő tanított. De az nem olyan egyszerű, a szakács folyton lekerget a konyhába, a kapitány meg nem szereti, ha Hakonnál lábatlankodom. „Úgysem faragsz belőle rádiótávírászt” – hajtogatja mindig. Pedig nekem nagyon is tetszik ez a mesterség.

– Annál jobb. Ha visszaérünk az állomáshelyre, rögtön juttasd eszembe, hogy beszéljek rólad az Öregetekkel. Érdemes megtanulni a morzét, mindig érdemes. Sosem tudhatja az ember, mikor veszi hasznát.

– Telebeszéled a fejét azzal a morzéval, nekem meg már egy órája majd kiszakad a gyomrom az éhségtől – hallottak egyszer csak a válaszfal mögül egy magas, panaszos hangot. – Azt hiszem, pajtáskáim, ideje lenne valami komolyabbra is gondolni, például az ebédre, nem?

– Tudnod kell, Tumbó, hogy nálunk ha valaki evésről beszél, az biztos a mi kedves műszerészünk – nevette el magát Adamsen a fiú csodálkozó arca láttán. – Kettő helyett eszik, mégis olyan sovány, mint egy gebe. Nem tudni, hova tűnik benne az a rengeteg mindenféle – tette hozzá csúfolódva.

– Mi az, hogy kettő? Három helyett is ennék! Ha akarod, helyetted is. Szívesen átveszem a süteményedet, jó?

Tumbó érdeklődve nézte az apró termetű, mozgékony férfit, aki nyugodtan elengedte a füle mellett a távírász csipkelődését.

– Szolgálatjára, Arvid, az egész Antarktisz legdélcegebb műszerésze – mutatkozott be a férfi, és mélyen fejet hajtott Tumbó előtt. Csillogó, fekete szeme sohasem állapodott meg egy helyen, keze pedig ideges mozdulattal folyton tépkedte kurtára nyírt bajuszát. – Tegnap valahogy feketébbnek tűntél. Most látom, hogy ami a bőrszínt illeti, sikerrel felvehetném veled a versenyt. Biztos csodálkozol, mitől vagyunk ilyen barnák. Hja, ezen a földrészen nem tréfál a nap, perzsel és pörköl: fentről is, lentről, a jégről visszaverődve is. Nem tudnám megmondani, melyik erősebben. No de munkára, fiú, mutasd meg nekünk, mit tudsz! Nekem, ezt ne feledd, dupla porció jár. Csak aztán ne soká várakoztass, mert azt nem tűri a gyomrom a legutolsó koplalás óta. Azt hittem, sose bírok többé lábra állni. Szános expedíció volt, és pemikánon kívül egy álló hétig semmi más nem került a szánkba – mondta a nagy, fekete szemek hitetlenkedő pillantására.

Tumbó már maga sem tudta, mi a tréfa, és mi az igaz. „Honnan teremtsek elő itt nekik ebédet?” – gondolta megszeppenve.

– Ne félj, semmit sem kell főzni, kész az ebéd – segített neki Adamsen. – Csak tálalni kell, a pilótáknak meg szolgálj fel tálcán.

A sok élménytől kábult fiú észre sem vette, hogy a hűtőszekrény mellett jókora szekrény áll, majdnem olyan, mint az *Icebiörn*ön az Öreg kabinjában álló páncélszekrény. Adamsen egyetlen kézmozdulattal kinyitotta. A szekrény nyitott ajtajából ínycsiklandó illatok forró hulláma áradt. A villannyal melegített, rekeszes polcokon mélyített fémtálcák sorakoztak. Volt, amelyikben sült burgonya és zöldborsó gőzölgött, néhány másikban gombóc és mártás, a legnagyobbakban pedig hatalmas adag sültek.

Tumbó önkéntelenül nagyot nyelt. Most érezte csak, milyen éhes.

– Várj, még ne húzd ki, első a leves! – hallotta a magas férfihangot, mikor a szélső tálcáért nyúlt. – És egyáltalán, micsoda steward vagy te fehér kötény nélkül? Mutasd be, mire tanítottak az *Icebiörn*ön. Csak gyorsabban mozogj! Oly finom ez a mai leves, házinak is beillik.

Arvid a magas fazék fedőjét leemelve, elragadtatással csettintett. Tumbó kötény helyett törülközőt kötött maga elé, karjára egy szalvétát vetett, és buzgón hordta szét a tálcákat. El is felejtette, hogy a levegőben van, míg szorgosan ügyelt, hogy kinek mit ad, és a jókedvű műszerész elé rakta a második adagot, még mielőtt bekebelezte volna az elsőt.

Bőséges, ízletes étel volt, de azért nem olyan jóízű, mint az *Icebiörn*ön. Tumbó örült, hogy ezt megmondatja Ciklopsznak – ki nem szereti, ha dicsérik? –, noha mindent megevett, még a tányért is kitörölte.

– Hát a desszert hol marad?

Tumbó tétován nézett szét: mindenfelől várakozó arcokat látott. A szekrénykében volt még néhány ugyanolyan adag, mint amilyeneket már kiosztott. Viccelnek tán vele? Megint a távírász mentette ki a bajból: a hűtőszekrényre pillantott. Tumbó szeme felcsillant. A nyolc adag tejszínhabos fagylalt és néhány nagy termosz jegeskávé egy szempillantás alatt a tálcákra került. Ilyen aztán még az *Icebiörn*ön se volt! Tumbó azonban már ideje semmin sem csodálkozott. Minden, ami körülvette, rendkívüli volt és csodálatos. Összeszedte az edényeket, és nézte, hol lehet itt elmosogatni.

– Mit forgolódsz, hagyd, majd elmossuk, ha hazaérünk – hallotta Arvid álmos hangját. – Szunyókálj inkább egy keveset. Most nem lesz semmi érdekes. Jó ebéd után fő a pihenés.

– Már aki teheti – sóhajtotta Adamsen, és felállt az asztaltól.

A fiú körülnézett. Úgy látszik, a többiek is azon a véleményen voltak, mint a műszerész. Hilmar kezére támasztott fejjel aludt, Roald pipáját szívogatva bámult maga elé. A motorok egyenletes zúgása álmosítóan hatott. Meleg volt és minden olyan bágyasztóan kényelmes.

Az ablakon túl egyre csak az irdatlan fehérség terjengett egyhangú kihaltságával, csak itt-ott villant fel fényes türkizkéken egy-egy jéghegy, majd sötétkékjével egy-egy mély jéghasadék. A repülőgép árnyéka, az egyetlen sötét pont, hűségesen vonult velük a naptól csillogó felületen. Arvid kinyújtózott, nagyot ásított, majd fölállt, és odasúgta az ülésben elterülő Tumbónak:

– Szundítok egyet hátul a farokban, a hálózsákokon. Ha túl hangosan horkolnék, bökj oldalba. Ha pedig Lars hívna, költs fel. Csak te magad el ne aludj!

– Á, dehogy! Napközben én még soha le nem hunytam a szemem – válaszolta Tumbó méltóságteljesen.

Szemét Hilmarra függesztette, aki fölébredt, és megint mesterkedni kezdett a fényképezőgépei körül. Maga sem tudta volna megmondani, mikor nyomta el az álom. A gép heves rántására riadt fel, és ijedten pillantott az óramutatóra. Hát lehet az, hogy teljes két óra hosszat aludt, mint akit agyonvertek? Mérges volt magára. Átment a rádiósfülkébe, de még mindig nem bírta felfogni, hogyan eshetett meg vele ilyesmi, Adamsen azonban ezúttal ügyet sem vetett rá. Homlokát ráncolva, többször egymás után füléhez szorította a hallgatót, fészkelődött a széken, mélyen az asztalra hajolt, aztán meg fejét rázta, mintha tagadna valamit. Tumbó hunyorgott. A pilóta kabinjából valami fényesség verődött ide. Furcsa és szokatlan, a szemet fájdalmasan sértő, vakító fény, mintha a napsugarak egyszerre több ezer, több tízezer mozgó tükörből verődnének vissza. A láthatáron a hegyláncolatok nemrég még sötét, élesen kirajzolódó vonala most ködbe borult, elmosódott, mintha a fehérség magába nyelte volna.

– Roald! – Tumbó az első pilóta hangjában feszültséget érzett: éles és parancsoló volt ez a hang.

– Tessék?

– Pontos az útirány?

– Fél órával ezelőtt meghatároztam helyzetünket a nap állása szerint.

Tumbó önkéntelenül a műszerre pillantott. A mutató vadul táncolt hol jobbra, hol balra.

– Mágneses vihar. Ennél a szélességi foknál már a zsiro-iránytű is felmondja a szolgálatot – magyarázta Lars. Megigazgatta nyakán a gégemikrofont, megnyomta a gombot, és mintha a levegőbe beszélne, keményen megszólalt: – Adamsen!

Az ülőhely támlájába épített hallgatókból halk zörej hallatszott, majd tisztán felcsendült a rádióstiszt hangja:

– Tessék?

– Azonnal lépj kapcsolatba a „Norgé”-val. Közöld, hogy a fehér sötétségbe keveredtünk. Goniométerrel jelöljék ki útvonalunkat.

– Már próbálkozom, de…

– Semmi „de”! Ne késlekedj! – kiáltotta Lars ellentmondást nem tűrő hangon.

Tumbó moccanni sem mert a helyéről. Nem sokat értett a higgadt, egyöntetű hangon kiadott parancsokból, de azt megérezte, hogy valami baj lebeg a levegőben. Szemét nem vette le Lars hátáról, noha nem is figyelte, hogy mit mond.

– Arvid! – ütötte meg fülét egyszerre csak újra az első pilóta hangja.

Tumbó néhány ugrással a gép farokrészében termett. A nagy halom hálózsák és batyu alól egyenletes horkolást hallott. Teljes erejéből megrázta a műszerész vállát. Arvid nyomban talpra ugrott.

– Leif, útirányváltozás. Háromszázhetvenről térj át… – a pilóta hangja egy pillanatra megtorpant, homlokán mély ránc jelent meg – …kilencvenre. Vedd az iránytű elhajlásának a középarányosát. A hegylánc hosszában kell repülnünk. Talán sikerül kikeverednünk ebből az átkozott kásából… A jegesedésvédő készülékek rendben vannak? Arvid, hallod? Azonnal ellenőrizd! Minden pillanatban szükség lehet rájuk. Hogy állunk a hajtóanyaggal? Rögtön jelentést kérek!

– Erős légköri zavarok. Nagy nehezen sikerült kapcsolatba léptem a „Norgé”-val, de azt hiszem, semmit sem értettek a sürgönyömből – szólalt meg a hallgatóban Adamsen elváltozott, nyugtalan hangja.

– Térj át más frekvenciára. Próbálkozz, feltétlenül kapcsolatot kell velük találnod.

Tumbó a falnak támaszkodott. Szíve egyre hevesebben zakatolt, úgy érezte, már-már kiugrik helyéből. Egész testében remegett a feszültségtől, maga sem tudta, miért. Hiszen tulajdonképpen semmi sem történt. Az ablakok mögött egyre az átláthatatlan, vakító fehérség gomolygott. Tumbó mereven nézte a készülék fölé hajló rádióstiszt fejét. Adamsen hol adásról vételre tért át, hol vételről leadásra, s ez így ment vége nélkül. Arcvonásai furcsamód megkeményedtek. Szeme többször is végigsiklott a mozdulatlan fiú alakján, de látszott a tekintetén, hogy meg sem látja. Végre felocsúdva rápillantott, mintha csak most venné észre.

– Gyere, hátha kihalászol valamit ebből az éktelen hangtengerből – vetette oda.

Tumbó a hallgatóra tapadt, lélegzetét is visszafojtotta, feszülten figyelt. Valami sziszegett, fütyült, mintha a vihar lármája ezúton hatolna a csöndes kabinba. A távírász keze lassan, türelmesen forgatta a készülék gombját.

– Add le a CQ jelzést. Minden földi állomást riadóztass! Nem várhatunk tovább. Nincs mire várnunk… Követeld, hogy mindnyájan goniométerezzenek bennünket. Elvégre, az ördögbe is, tán csak nem bugyolálja be az egész földrészt ez a fehér sötétség! – Lars hangjából most először csendült ki a rosszul leplezett izgalom.

A motorok teljes erővel üvöltöttek. Alig lehetett hallani Arvid hangját, amint jelentette, hogy a hajtóanyag még legfeljebb határai repüléshez elég. Tumbó megkönnyebbülten látta az első pilóta hosszúkás, csontos arcán, hogy feszültsége mintha kissé oldódott volna.

– Ekkora tartalékkal keresztbe átrepülhetjük az egész területet. Igazad volt! – vetette oda Leifnek félig tréfásan, de kerek, pirospozsgás arca azért változatlanul kemény maradt.

Pár pillanattal később Lars éles, eltorzult hangja verte fel a fülkét:

– Adamsen, leadtad a CQ jelzést? Kezdődik a jéglerakódás. Közöld, hogy megközelítőleg kilencvenes iránnyal repülünk. Ismételd meg néhányszor!

Az ablakok mögötti fehérség egyre élesebb, zaklatóbb fénnyel villogott. Milliónyi nap erejével szúrta, vakította a szemet, mint egy gigászi fényszóró. A gép törzsén remegés futott át, a falak hirtelen megcsendültek, mintha valaki kövekkel hajigálná.

– Zuhanunk. Megint ereszkedtünk kétszáz métert. Két és fél ezren repülünk – hallotta Tumbó Leif fakó hangját.

– Azok az átkozott hegyek már alighanem mögöttünk vannak. Ha csak még fél órát tudnánk tartani ezt a magasságot! Teljes gőzzel működjenek a motorok, most nem lehet takarékoskodni az üzemanyaggal! – adta ki Lars a parancsot.

– Balról derül az ég! – kiáltott fel hirtelen Roald. A tejszínű derengésben valami feketélleni kezdett.

Lars megmarkolta a kormányt. A gép nehézkesen bal szárnya felé billent. A motorok most már tisztábban zúgtak.

– No, ezt megúsztuk! – Arvid szeme felcsillant, és úgy hátba vágta Tumbót, hogy az majdnem hanyatt esett. – Begyulladtál, valld be! Én is. Volt mitől!

Tumbó megnyalta kicserepesedett száját. Jói ismerte ezt az érzést, mikor az ember torka kiszárad, és nyomást érez a gyomra tájékán. Mindig nehéz pillanatok előtt tört rá. A világ minden kincséért sem vallotta volna be senkinek, hogy a félelem egész idő alatt, szüntelenül ott fészkelt benne. „Ilyen remek géppel, mint a mi *Kozmosz II*-nk, nem történhet semmi baj!” – ismételgette magában gépiesen Hilmar szavait, ám a szíve egyre gyorsabban dobogott. Kényszeredett mosolyt erőltetett az arcára, tekintete a műszerészt kereste.

S ekkor egyszerre csak – káromkodás szaladt ki Lars száján. Még kiáltott is valamit, de szava beleveszett a most más hangon felüvöltő motorok dörgésébe. Mindkét pilóta teljes erejéből markolta a kormányt. Hirtelen zöldesfehérség csillant fel a gép orra előtt. A törzset hatalmas ütődés rázkódtatta meg. A letört bal szárny papírdarabként röppent el tőlük. Az oldalfal szétvált, mintha óriási késsel kettéhasították volna, közvetlenül Tumbó arca mellett. Jeges szél süvöltött be a fülkébe. Szempillantás alatt minden felkavarodott,

a fiú szeme előtt ördögi iramban vörös pelyhek örvénylettek, nőttek, duzzadtak, majd eltűntek egy csapásra, és átláthatatlan sötétnek adták át helyüket.

23. Gunnar és Jakob nem adja fel a reményt

Mikkel elnyomta félig szívott cigarettáját, és kelletlenül nyúlt a telefonkagylóért. „Csak cseng és cseng, egy percig se hagyják nyugton az embert” – gondolta ingerülten, mert legalább negyedórája törte már a fejét, hogy mi lehet az a dél-amerikai állat, amelynek neve nyolc betűből áll. S mintha minden összeesküdött volna ellene: sehogy sem jutott eszébe. Kurta „halló”-ja nem valami biztatóan hangzott.

– Jó, jó, megyek már! – dörmögte végül bosszúsan. Felrántotta anorákját és térden felül érő prémcsizmáját, de még egyre a nehéz keresztrejtvényen gondolkodott. Ezen az egy szón kívül már az egészet megfejtette. Az első betű *h, az* utolsó *z*. Mi lehet? Semmi kedve nem volt a meghitt melegből kimenni a hidegbe, s bizony nem valami hízelgő jelzőkkel árasztotta el gondolatban asszisztensét, aki minden bolhából elefántot csinál, és riadót ver, mint most is. „Hej, de meghúzom a fülét a taknyosnak! Legközelebb majd vigyáz” – szánta el magát végül. Ettől megkönnyebbült.

– No, mivel nem boldogulsz egyedül, Répafej? Túl gyors a japán leadás, fiacskám? No, ne szívd mellre – kezdte zsörtölődve, ahogy a rádióállomás készülékekkel körülrakott, nagy szobájába lépett. – Tudom, az a japán néha úgy nekilendül, mintha gépfegyverből lődözne, de mindjárt visszaadjuk neki a kölcsönt. Te is beletanulsz, hamarosan lepipálod az ipsét, aztán búslakodhat. – Mikkel lerázogatta csuklyájáról a havat, keze tetejével végigtörölte dérlepte, fehér szemöldökét, de egyszerre csak szemet szúrt neki asszisztense sápadt, izgatott arca.

– Mi van veled, Jon? Rosszul vagy?

– Nem, én nem, de a *Kozmosz II*-vel valami nincs rendben. Eddig nem akartam önt nyugtalanítani. Egész idő alatt tartottam velük a kapcsolatot. Negyven perccel ezelőtt kaptam az utolsó hírt.

Adamsen adta le, de alig néhány jelet bírtam kihalászni. Szörnyű zűr van az éterben – darálta le egy szuszra a fiatalember, ujjaival vörös sörényét gereblyézve. – Félek, hogy esetleg valami fontos elkerüli a figyelmemet, főnök. Már majd szétmegy a fülem a recsegéstől. Az imént újra elcsíptem Adamsent, de csak néhány jelét, s azt nem bírtam összeolvasni.

– Mutasd, Répafej, mutasd, és ne szívd mellre – hajolt Mikkel a napló fölé.

– …vi… k… r… nk… 90… f… tség… – betűzgette félhangon. – Valódi rejtvény, épp nekem való. És ez az egész? Ezért kellett engem riasztani? No hiszen! – vetette oda hanyagul. – Lehet, hogy Adamsen átadta a kulcsot annak a kis négernek, hogy gyakoroljon, kedveskedni akart neki, te meg töröd itt a rőt kobakodat, és ráadásul engem ugráltatsz.

– Biztos, hogy maga Adamsen volt – fortyant fel Jon. – Mindig és mindenben felismerem a kezét. Senki sem ad le úgy, mint ő. Az előbb, kilenc negyvenegykor megint jelentkezett, de nagyon elmosódottan. Arra azonban esküdni mernék, hogy a CQ jelzést adta le.

– Mit beszélsz? A CQ-t? Miért nem ezzel kezded?! – Mikkel arca elkomolyodott, homloka apró ráncokba vonódott. – Kapcsold be!

A hangszóróból recsegés és fütyülés szüntelen lármája kavargott elő. A távírász türelmetlen mozdulattal ledobta sapkáját, s szinte egész testével mereven hallgatódzni kezdett. Két sötét szemöldöke egy vonallá olvadt, forgatta a kondenzátor gombját, erősített, hallatott, de nem sokra ment vele. Semmit, egyetlen jelet sem tudott elfogni a sistergő zúgás, nyekergés függönye mögül.

– Hallottál még valamit a CQ-n kívül? – szólt a fiatalemberre, és ujjaival idegesen végigfésülte sötét, sűrű haját.

– Semmit! – Jon tehetetlenül széttárta a karját. – Épp ezért hívtam önt, hogy talán…

– Értesítsd a professzort. Kérd, hogy azonnal jöjjön.

– Ej, a Hangyász úgyse fog tudni semmit! – dünnyögte Jon kelletlenül, és a telefonkagylóért nyúlt.

Súlyos kéz csapta vállon.

– Mit mondtál? Hogy Hangyász? Első betűje *h*, az utolsó *z*. Stimmel! Már csak ez az egy hiányzott! – kiáltott Mikkel. – Ne figyelj rám, nem érdekes az egész – szólt, mikor látta, hogy a másik csodálkozva néz rá.

Csattanva nyílt az erélyesen betaszított ajtó. Két, egymáshoz ikrekként hasonló, magas férfi állt a küszöbön. Egyforma volt világos szemük merész pillantása, egyforma a kurtára nyílt, fakószőke sörtehajuk, egyformák kemény, rugalmas mozdulataik.

– Gunnar és Jakob, szolgálatjukra, megjelent! No, mi az, fiúk, mit vágtok olyan gyászos képet? Nem örültök kedves pilótáitok látogatásának? – tréfálkozott egyikük. Szaporán, a szavak felét elharapva beszélt.

– Vigyázz, Jakob, lassabban beszélj, láthatod, hogy kutya rossz kedvük van, még megkapod a magadét! – bökte oldalba a társa.

Amikor látták, hogy viccelődésük nem talál jó talajra, nyomban elkomolyodtak. Némán, figyelmesen hallgatták végig a távírászok beszámolóját.

– Bizony, csúnya dolognak látszik… A fehér sötétség… Kilencvenes útirány… mágneses vihar… No jó. És semmi több? – olvasta végig Gunnar a rádiósnapló fölé hajolva legalább tizedszer a sürgönyt. – Szegény Lars, ezt nem irigylem tőle. Úgy emlékszem, mintha ma lenne, egyszer engem is elkapott a fehér sötétség, és észak helyett délnek fordultam, kicsi híja volt, hogy nem adtam be a kulcsot. Jakob meg még rosszabbul járt.

– Ha csak rágondolok, végigfut rajtam a hideg. Minden összezavarodott a fejemben, a műszerek is megbolondultak, felfordult a világ körülöttem, nem tudtam, hol van a fenn, hol a lenn, felborítottam a gépet, magam sem tudom, mikor, és úgy repültem, szántalpakkal felfelé, fejjel lefelé. Pokoli az a fehér sötétség, egyszer meg…

– Várj, kit érdekel ez? Most csak Lars a fontos. Gondolkozzunk: miért adhatta le a CQ-t? És most miért hallgat? – szakította félbe Gunar. – Főnök! – fordult Mikkelhez leplezetlen türelmetlenséggel. – Hallasz valamit?

– Már elég sok állomás hallható, köztük egészen távoliak is.

– És a *Kozmosz II.?*

Tagadó fejrázás volt az egyetlen felelet.

– Kilenc negyvenegykor adták le az utolsó jelzést. A CQ-t… – magyarázta Jon sietve.

– Hánykor kellett volna visszaérniük? Természetesen, ha azonnal visszafordulnak?

A professzor dülledt, halvány szeme figyelmes, rövidlátó pillantással nézett keskeny hangyászarcából a pilótákra. Lassan, módszeres mozdulatokkal vetkőződött. Észre sem vették, mikor lépett be.

Gunnar végighúzta ujját a bejegyzések oszlopán, és közben félhangosan olvasta:

– Start: hat huszonhétkor, első kísérlet a kapcsolat felvételére: hat huszonkilenckor, majd hat ötvenkilenckor, magasság: kétezerötszáz méter, útirány: háromszáznegyven. Ez meg micsoda marhaság itt: „remek”, „mindenkit ölelek”?

Jon vállat vont.

– Semmi, lejegyeztem beszélgetésüket a hajóval. Velük van az a kis néger kukta, és úgy látszik, Adamsen megengedte neki, hogy…

Gunnar türelmetlenül legyintett.

– Add inkább a térképet, rögtön kijelöljük, merre repültek. – Számításaiba merült, még a professzorra sem hederített. – Útirány háromszáznegyven, hozzávetőleges számítás szerint, két óra és tízpercnyi repülés, az ezerháromszáz, ezernégyszáz kilométer. Ejha! – füttyentett – Ezek szerint a fehér sötétség elől menekülve át kellett repülniük azt a hegyláncot, s ott változtatta Lars kilencvenre az útirányt. Ez volt az egyetlen kiútjuk. Professzor úr, ön látta azokat a hegyeket. Mely irányban húzódik a vonulat?

– Hát kérem, én csak a láthatáron pillantottam meg a hegyeket, de úgy rémlik, keletről nyugat felé húzódnak.

– Ez remek! – derült fel a pilóta. – Mindig mondtam, hogy Lars okos fickó. Keletnek tartott, a láncolat hosszában. – Szemöldökét felvonta, valamit számítgatott magában. – Professzor úr, ezek énszerintem itt lesznek légkésőbb… – egy pillantást vetett a lámpafényben fémesen csillogó, nagy falióra mutatóira – no… mondjuk, kilencven perc múlva.

A pilóta magabiztos, határozott hangja megnyugtatta a többieket.

24. Borzalmas ébredés

Az éles fény zaklatóan szűrődött szemhéja alá. Tumbó mozdulatlanul feküdt, élvezte a csendet. Rég nem aludt már ilyen jól. Fekhelye puha és kényelmes, még egy kicsit szunyókálhat is, míg Ciklopsz, mint minden reggel, bekopog érte a fülke falán. Lassan felemelte kezét, hogy álmos szemét megdörzsölje. Hideg, üveges réteget érintett… Egész teste megrándult. Valami nyomta a lábát, szörnyű súllyal nehezedett rá. Nem mozdulhatott, fogoly volt. Tehetetlenül visszazuhant a hóra, elvesztette eszméletét. Arra nyitotta fel a szemét, hogy érezte, valaki kiszabadítja a nyomasztó teher alól. Egy arc föléje hajolt. Nehezen ismert Roaldra: a férfi tágra nyílt szeme réveteg és kifejezéstelen volt, mint a vakoké. Tumbó körülnézett, és már semmit sem kérdezett.

Közvetlenül előtte, a vakító fehérségen ott hevert felhasadt, szétmarcangolt oldalával a hatalmas, narancsszínű géptörzs. Távolabb, a hóba fúródva, függőlegesen meredt fel a szárny a két motorral, mintha segítséget hívna. Mindenfelé összekunkorodott lemezek, széttört készülékek, összelapult ládák hevertek. Zsíros olajnyomok széles, fekete sávja jelölte az utat messze oldalra, a másik szárny összezúzódott motorjai felé. Tumbó egy jajszóra ocsúdott kábultságából. Megragadta a még mindig mozdulatlanul álló Roald karját.

– Adamsen jobb keze eltört – mondta a navigátor fojtottan, mintha valami elszorítaná a torkát. – Próbáld mozgatni a lábad, látom, bírod, jól van, a fejed is ép, szerencséd van. Befedett a kormány lapja, alig találtam rád. Nem, nem mindenki úszta meg. Leif és Hilmar nem él… szörnyethaltak, nem szenvedtek. Ha fel bírsz állni, gyere – húzta Tumbót maga után.

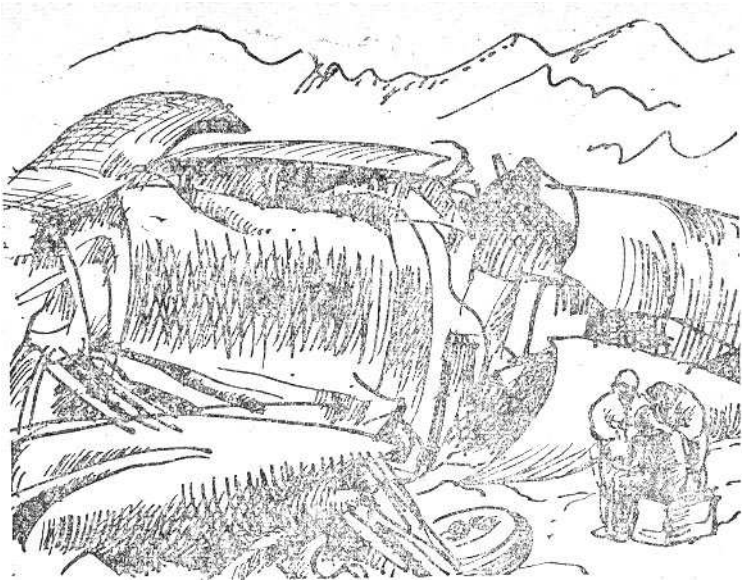

Úgy ment, mint egy gép, néha vállat vont, mintha tagadna valamit, ami nem fér a fejébe. Tumbó süketen vánszorgott utána, mintha buzogánnyal kólintották volna főbe. Pár lépéssel odább meglátta a többieket: a rádiótávírász egy ládán ült, Lars és Arvid mellette állt, és fölé hajolt.

– Hát élsz, gyerek? – Adamsen megpróbált a fiúra mosolyogni, de arca fájdalmas fintorba torzult.

Lars ügyes mozdulatokkal, némán kötözte a két fémlemez közé, sínbe rakott kart. Hosszúkás arcában egy csepp vér sem volt.

– Húzzátok ki a hálózsákokat, készítsetek neki helyet a gépben – parancsolta kurtán.

Tumbó ösztönösen megindult a havon keverő két mozdulatlan alak felé. Az első pilóta egy kézmozdulattal visszatartotta.

– Rajtuk már nem segíthetsz. Tedd, amit mondtam.

Szinte felfoghatatlan volt, hogy a szétzúzódott motorok és lapjukból kitépett készülékroncsok eme szörnyű káosza még az imént pompás turbólégcsavaros, hipermodern repülőgép volt, melynek pár órai felderítő repülés után vissza kellett volna térnie az állomáshelyre. Darabokra tört a padló, a bádoglapok összetekeredtek, mindenütt anyagfoszlányok csüngtek siralmasan a

messzire vetődött karszékekről, semmi sem maradt a régi helyén. A kinyílt hűtőszekrény a kettévált törzsben szabadon függött, a csillogó fényképező- és filmgépek darabokban hevertek.

Tumbó még mindig nem tudta elhinni, hogy mindez igaz. Körmét tenyerébe vájta, hogy fájjon. „Hát sohasem ér véget ez a lidércnyomásos álom?” – zakatolt fejében a kétségbeesett gondolat. De ez nem volt álom.

– Tumbó, próbálj bejutni a gép farkába. Húzd ki a hálózsákokat, ott kell lenniük – hallotta.

A padló lemeze azon a helyen, ahol azelőtt a hátsó részbe vezető ajtó volt, annyira felgörbült, hogy csak üggyel-bajjal bírt átnyomakodni rajta. A küszöbnél Hilmar fényképezőgépébe botlott. Hilmar… sose látja többé derűs arcát, sose nézi már meg a felvételeit, nem hallja a hangját. „Ilyen remek gépnek, mint a mi *Kozmosz II*-nk, semmi baja sem eshet” – csengtek vissza fülében Hilmar szavai. Még nem is oly rég volt… Tumbó a szélső hálózsákra hanyatlott, és arcát az érdes ponyvába temette. Egész testét rázta a zokogás. Amit átélt, nem fért a képzeletébe, felülmúlta erejét.

– Megtaláltad? Hozd elő! Már vezetem Adamsent – kiáltotta Roald, de hangja valahogy furcsán csengett a gép szétroncsolt belsejében.

A fiú felugrott, kicibálta a hálózsákot – először egyet, aztán a másikat, kihúzta a készülékek alól a pilótaülés párnáit, buzgólkodott, mintha helyre akarná hozni pillanatnyi gyengeségét. Mikor Adamsen felé fordult, arcán már nyoma sem volt a könnyeknek. A rádiótávírász nehézkesen bebújt a hálózsákba, és ellenkezés nélkül hagyta magát lefektetni.

– Ne merj mozdulni, pihenned kell! Most gyerünk a… többiekhez – Lars fejével a havon egymás mellett heverő két test felé intett arca megrándult. – Nem, te csak maradj Adamsennel, nélküled is boldogulunk – mondta, mikor látta, hogy Tumbó is indulni készül.

Ahogy a fiú mellett elhaladt, némán megsimogatta gyapjas fejét. A rádiótávírász pár pillanatig még nyugodtan feküdt, megvárta, míg Lars eltávolodik.

– Segíts kimásznom a zsákból, Tumbó, egyedül nem bírok. Nem, ne félj, nem lesz semmi bajom. Azonnal utána kell néznem, mi történt a készülékkel, azt sem tudom, megmaradt-e. Értesz, ugye?

– Lars megtiltotta – ellenkezett Tumbó, de rögtön elhallgatott. Adamsen hajára meredt: fehér volt, mint a hó!

– Lars lesz az első, aki megköszöni, ha gyorsan kapcsolatot tudok teremteni, segíts! – fortyant fel Adamsen. – Mit bámulsz úgy rám?

– Á, nem is bámulok… Segítségére lehetek, Adamsen, de úgyse jut be a beteg kezével, alig lehet oda átnyomakodni. Mi volt ez az egész?

– A fehér sötétség az oka. A pilóták csődje. Még szerencse, hogy Lars volt a kormánynál, és az utolsó pillanatban felfelé irányította a gépet. Legalább két kilométeren át súrolta a gép alja a lapos hegyoldalt. Így is csoda, hogy élünk.

– És most mi lesz?

– Várjuk, hogy értünk jöjjön a mentőrepülőgép. Csak meg kell adnom a pontos helyzetjelentést. Minél hamarabb értesülnek a „Norgé”-n a katasztrófáról, annál gyorsabban küldenek segítséget. Nos, adod a kezed vagy sem? Így ni! – próbált kikászolódni a hálózsákból. Sziszegett fájdalmában.

Tumbó igazat mondott: vesződséges út volt. A rögtönzött sín, melyben Adamsen karját rögzítették, mindenbe beleakadt, de ő csak a készülék láttán jajdult fel. Elég volt egyetlen pillantást vetni rá, hogy megértse – használhatatlan. Az egyik transzformátorlap beékelődött a vevőkészülék lámpái közé. Adamsen halvány arcából réveteg pillantás vetődött Tumbóra. Ép kezével végigtörölte verejtékes homlokát.

– Nem értesíthetem a „Norgé”-t, nem értesíthetek senkit – nyögte, ám rögtön utána, ahogy a készülék fölé hajolt, felkiáltott örömében: – No, azt hiszem, ez épségben maradt! Csavard csak ki ezt a két csavart, be kell kukkantanom a belsejébe! Gyorsabban!

Tumbó megragadta a csavart, de fájdalmasan felsikoltott, és nyomban elengedte.

– Ronggyal fogd. Nem tudod még, hogy fagyban a fém éget? Két lámpa porrá tört, de vannak pótlámpáim. Nézz csak bele abba a ládába, ott a sarokban, de siess, mire Lars visszaér, végeznünk kell – sürgette Adamsen, mikor látta, hogy a fiú vesződségesen tol odébb egy súlyos készüléket, mely a ládára borult. – Nem, ne így! – kiáltott

rá a távírász, és a sínről megfeledkezve, ki akarta nyújtani karját, de feljajdult.

Ajkát harapdálta a gyötrelemtől, pár pillanat múlva azonban már újabb utasításokat adott:

– Nyisd fel a ládát, dobd ki a törött lámpákat, add ide azt a csomagot, mozogj már, mindjárt jönnek!… Megvan! – tört ki diadalmasan, s egészséges kezével letépte a papírt. És ebben a pillanatban mindketten megfeledkeztek mindenről: Adamsen a fájdalomról, Tumbó a fagyról, mely a repülőgépproncs belsejében egyre inkább garázdálkodni kezdett.

Korai volt az öröm.

– Nincs feszültség! – Adamsen hangja kiábrándultan csengett. – Meg kell várnunk, míg Arvid ellenőrzi az akkumulátortelepet. Hátha véletlenül épségben maradt valamelyik, talán csak a vezetékek szakadtak szét.

– Nézzek utána?

– Ahhoz érteni kell. Takarj be valamivel, ráz a hideg, visszabújok a hálózsákba. Lars úgyis veszekedni fog velem. Szegény Lars… Súlyos csapás ez neki, úgy szerette Leifet, mint a testvérét, elválhatatlanok voltak. Ő lett volna a tanú az esküvőjén, mindjárt telelés után. Átokverte élet… – borzadt össze akarata ellenére. – Nyisd fel a mentőzsákokat, ott vannak, tudod, a farokrészben. Két hétre való tartalék élelem van bennük. Éhesek lesznek, ha megjönnek.

– A zsákokat? – ismételte Tumbó gépiesen. Most tudatosodott csak benne, hogy az imént, mikor a hálózsákokat kiemelte, nem látott semmiféle más zsákot.

Adamsen rosszul leplezett türelmetlenséggel nézett rá.

– Mit bámulsz úgy, túl nehezek tán? Akkor legalább szedd össze, ami a hűtőszekrényből kiszóródott. Nem volt benne sok, de most az is jól jön. A zsákokat meg majd kihúzzák a többiek, ha megjönnek. Hát persze, persze, hogy is bírnád egyedül?

Tumbó nem hederített hidegtől elgémberedett ujjaira, és nekilátott, hogy előkotorja-kaparja a mélyen a hóba íródott konzerveket. Nem tudni, milyen csoda folytán, egy doboz tojás is épségben maradt, sőt három kávéstermosz sem tört össze. Töltött egy bögrével, és Adamsennek nyújtotta.

– Igyál te is, Tumbó, amíg forró, alaposan átfázhattál, jobban, mint mi.

A kis fekete kéz, mely már nyúlt a csavaros termoszfedő után, lehanyatlott.

– Maradjon inkább nekik.

Adamsen a szeme sarkából egy pillantást vetett a fiú szederjes arcára.

– No, kortyints azért egyet! – szólt rá parancsoló hangon, s közben megpróbált minél jobban beburkolódzni a hálózsákba. – Eredj, keresd elő a kesztyűket és a sálakat, mielőtt kifagy a csontunk veleje.

A gép sötét belsejében nehéz volt bármit is megtalálni, végül azonban a fiú mégis előhúzott három darab kétszemélyes, prémes légi hálózsákot, néhány tartalék gyapjúsálat meg gyapjúkesztyűt is, jóllehet csak olyat, amilyet rendes kesztyű alá bélésnek használnak. Keresgélés közben jól fel is melegedett.

– Megadtuk barátainknak a végtisztességet, semmi többet nem tehetünk értük. – A belépő Lars összerezzent a távírász őszre fehérült haja láttán, de rögtön összeszedte magát. – Most közös erővel az élőkre kell gondolnunk. Adamsen, amint kicsit magadhoz térsz, továbbítanod kell a hírt a „Norgé”-ra.

– Csak kellene. Tönkrement az adóm!

– Hogyhogy? Honnan tudod?

– Az mellékes – legyintett reményvesztetten a távírász ép kezével. – A vevő működni fog, ha Arvidnak sikerül megtalálni az akkumulátortelepet. Szerencsére van egy tartalék leadónk. Végső lehetőség. Remélem, már nem kerül rá sor, hogy működésbe hozzuk.

– Persze. Mielőtt ehhez az ördögi praktikához folyamodnánk, befut a segítség. – Arvid rendíthetetlen biztonsággal beszélt. – Megyek is rögtön előkészíteni a pisztolyokat és a füstbombákat, szerencsére van elég. Minden pillanatban megjelenhetnek. Előbb azonban harapnom kell valamit, farkaséhes vagyok.

– Az nem olyan egyszerű, mint ahogy képzeled – szólt Lars aggodalmasan. – Mindenesetre ma még nem – helyesbített. – Egyszerűen ide sem érnének. A parton négy óra múlva bealkonyodik. Itt a szárazföld belsejében talán még előbb.

Legkorábban holnap reggel érkezhetnek meg, ezen nem segíthetek – tárta szét karját a pilóta tehetetlenül.

– Tumbó nem boldogul az élelmiszeres zsákokkal – vetette fel Adamsen –, jó lenne, Arvid, ha te vennéd kézbe a dolgot.

A műszerész bólintott, felkapta a lámpást, és eltűnt a gép belsejében.

– Hát ez meg honnét van? – nézett Lars csodálkozva a párolgó bögre kávéra, melyet Tumbó nyújtott felé. – Hova dugod a termoszokat, miért a hálózsákba?

– Hogy tovább tartsák a meleget. A nővérem az ételes lábost mindig a gyékény alá dugta.

Mielőtt Lars hátat fordított volna társainak, Tumbó a szeme sarkából észrevette, egy szempillantás alatt mennyire megváltozott a parancsnok arca. Most, hogy azt hitte, senki sem látja, nem iparkodott mosolyogni. Szája legörbült, homlokán mély ráncok húzódtak. Nem mondott meg társainak mindent, minek ijesztené őket? Ha a *Kozmosz II.* utolsó jelzései nem hatoltak át azon a pokoli zúgáson, recsegésen, ha nem vették az útirányváltozást közlő sürgönyt, a pilóták délnyugaton fogják keresni őket, több ezer méternyire a katasztrófa színhelyétől. De még ha tudnak is a „Norge”-beliek az irányváltozásról, akkor is nagyon-nagyon sok időbe telik a gépproncs felfedezése ezen az ismeretlen, feltérképezetlen területen, a nagy hegyláncolat egyik átkozottul magas hágóján. Több időbe, mintsem bárki képzelné. Szerencsére a mentőzsákokban kétheti tartalék élelmük van, addig meg majd csak befut valami segítség. Lars megkönnyebbülten fellélegzett.

– Nos? – kérdezte szórakozottan. Nem tűnt fel neki, milyen rémület árad a műszerész arcából.

– Nincs! – tört ki Arvid.

– Mi nincs?

– Nincs, nincs, egy sincs! – hajtogatta révetegen. – Mindent felforgattam!

– De mi nincs, a mindenségit!

– A zsákok! Kirepültek a padlóhasadékon át!

– No, akkor nem veszhettek el!

Lars erélyesen megindult. Nyomában a többiek. Gázoltak, botladoztak a hóban, itt-ott belesüppedtek, újra feltápászkodtak.

Arvid mindnyájukat megelőzte. Le-lehajolt, felvett valamit, mérgesen félredobta. Tumbó leghátul kullogott, nem bírt lépést tartani a férfiakkal. Görnyedezett a hidegtől, megpróbálta valahogy fedezni az arcát, mert kegyetlenül marta a hó, melyet a földről felkavarva a szél csapott hozzá.

Az árok, melyet a repülőgép rakétaként suhanó törzse vájt, szakadékban, jég-vízesésben végződött. Itt ütköztek a hegyoldalnak, itt eshettek ki a felhasított padlón át az élelmiszeres zsákok – s itt nyelte el őket a meredek falú szakadék. A sűrűsödő homályban s a szélben örvénylő hó gomolygásán át nem láthatták, milyen mély a jéghasadék, és van-e valami a fenekén. Zihálva, némán álltak. Lars hátravetette a homlokába csúszott, bélelt csuklyát, és feljebb bökte prémsapkáját. A többiek várták, mit mond.

– Holnap megpróbálunk lejutni a gleccser tövéhez. Ott fúródhattak valahol a hóba a zsákok. – A pilóta hangjából rendíthetetlen biztonság áradt, nem hagyta, hogy társaiban kétely ébredhessen. – Most pedig hálóhelyről kell gondoskodnunk. Tumbó, van még egy kis kávé abban a termoszban? Arvid, üss össze, kérlek, valami tűzhelyfélét. Szerencsére benzinünk és motorolajunk van elég. – „Az üzemanyag sose lehet túl sok. Eszedbe jutnak még a szavaim…” Szinte hallotta a mély basszus hangot. – Leif érdeme – tette hozzá olyan higgadtan, mintha az, hogy itt vannak az ismeretlen hegylánc közepén, szétroncsolódott repülőgépükben, élelem nélkül, s még a világgal sincs kapcsolatuk, közönséges, mindennapi dolog volna.

Tumbó, miközben segített a pilótáknak visszailleszteni helyükre és pokrócokkal elfüggönyözni a kiszakadt ajtókat, kissé felderült. Hátha csakugyan nem is olyan borzasztó, ami velük történt? Összeszedte a szétgurult csészéket és tálcákat. Hajolgatás közben beleverte térdét egy fémkilincsbe, felszisszent, és egyszerre csak észbe kapott: hisz ez a villanyfűtéses ételmelegítő! Elcsavarta a fogantyút, a nyitott ajtóból forróság áramlott ki, a vastag falak olyan hőséget tartottak benn, mint a legjobb termosz. A félrebillent polcokon még három megrakott tálca állt. Arvid mohón nyúlt az egyik után a válla fölött, de Adamsen hangja visszatartotta:

– Tumbó ossza el mindnyájunk között.

– Ez az én pótadagom volt, az a szélső. Külön nekem rakta be a szakács, mert tudja, hogy többet szoktam enni, mint más – próbált ellenkezni a műszerész.

– Ossz, Tumbó! – parancsolta Lars.

– Minő pompás ajándéka a sorsnak! – csettintett Roald hangosan, és lassan rágott szét minden falatot. – Reméljük, holnap reggel már barátaink hozzák a legközelebbi meleg fogást.

Egy hirtelen szélroham megrázta a repülőgép törzsét. kurta, egyetértő pillantást váltott Adamsennel.

– Nem, semmi, ez a föld mentén volt – dörmögte távírász.

– Adja isten! – sóhajtott fel az első pilóta.

Az ég elsötétült kékjén gyenge fénnyel pislákolni kezdtek már az első csillagok, mikor az átfagyott Arvid örömhírt hozott: az egyik akkumulátor épségben maradt.

– Ideiglenesen be is kapcsoltam. Beindíthatod az időt.

Adamsen csak erre várt. Irányításával Tumbó vagdosta a vezetékeket, szétszedett és összerakott. Mikor arra a pontra jutottak, hogy már épp csak be kell kapcsolni a készüléket, az egész legénység Larsszal együtt a keskeny átjáróba gyűlt. Gyenge fény esett a sziklára, mindenki visszafojtotta lélegzetét. A távírász bal kezével nehézkesen elfordította a kondenzátor gombját. Fülhallgatóját igazgatta. Aztán újra csavart valamit. Végül vállat vont.

– Tumbó, próbálj feljutni a kabinra, nézd meg, mi van az antennával, biztos összegabalyodott, semmit sem hallok. Akaszd fel és rögzítsd, ahová lehet. A készülék rendben van, de semmit sem hallok – ismételte, s az első pilótához fordult.

– Nem lehet, hogy az északi fény miatt? – vetette közbe félénken Tumbó, mert eszébe jutott Hakon figyelmeztetése.

Lars csodálkozva pillantott a fiúra.

– Te meg honnan tudsz ilyesmit? Lehet, hogy így van, de azért az antennát mégis ellenőrizni kell. Öltözz fel melegebben! – szólt még a fiú után, de Tumbó már kinn volt, bekötötte füles sapkáját, lejjebb húzta csuklyáját, megigazította gyapjúsálját. Gyapjúkesztyűjét futás közben mindenféle rongyokkal is átgöngyölte. Ujjain még érezte az acélcsavar érintésétől támadt perzselés nyomát.

Felnézett, a csillagok már eltűntek. A láthatártól láthatárig felhőkkel borított égbolt semmi jót sem ígért.

25. Élő antenna

A fagyos szél, mely már a kabinban is éreztette erejét, itt kinn kíméletlen nyugtalansággal kavargott. Ebben a sötétben még Tumbónak sem volt könnyű felmászni a géptörzsre. A vékony jégkéreggel fedett fémfelület üvegsima volt, a keze lesiklott róla, nem volt miben megkapaszkodnia, nem talált támasztékot a lábának. A kiszakadt szárny helyén az éles lemez fájdalmasan felhasította tenyerét. Amikor végre feljutott a gép tetejére, egy heves szélroham majdnem lesodorta, az utolsó pillanatban bírta csak elkapni a szigetelőt.

Hason fekve, nagy nehezen szétbogozta az antenna spirállá tekeredett, merevvé fagyott vezetékét. A gondolat, hogy miképp fog innen lemenni, félelemmel töltötte el. Bakancsa egyszer csak megcsúszott, a fiú kapálódzni kezdett, egy pillanatig még a levegőben lógva tartotta az egyensúlyt, aztán hason lesiklott a földre. Kezével azonban még ekkor is görcsösen markolta az antennát. Nehézkes léptekkel távolodott a törzstől, s húzta magával a megjegecesedett drótot.

– Hallani! Tumbó! Hallani! – hatolt fülébe a szélzúgáson át a kiáltás.

Örömében majdnem elengedte a huzal végét. Ott akart lenni a készüléknél a többiekkel. De nem tehette, mert az antenna nyomban újra összetekeredett volna, és akkor egész fáradozása kárba vész. „Hozzá kell kötni valamihez.” Tanácstalanul körülnézett. Semmit sem látott. A földről felkavarodó fehér pelyhek az arcára rakódtak, s ez a vékony réteg a meleg bőrön jégkéreggé merevült.

– Roald! – sikoltotta teli tüdőből, ám a szél az ellenkező irányba vitte a hangot.

A hideg szél áthatolt ruháján, pulóverén, bakancsán. Keze a gyapjúkesztyűben meggémberedett, már nem is érzett vele. Hirtelen

heves orkán támadt, fehér hófelleget vert fel a jégről, a feje fölött sűrű gomolyban örvénylő jégszemcsék úgy szurkáltak, mint a tűk.

– Roald! – ordította újra, de az orkán süvöltésében maga sem hallotta a saját hangját.

A hideg levegő minden lélegzetvételnél perzselte a tüdejét. Testét egy darabig rázta a hideg, aztán elmúlt. „Csak el ne engedjem az antennát. Remélem, hamar befejezik.” A szeméből kicsordult könny rögtön megfagyott az arcát páncél mögé záró, száját eltömő, szemét letapasztó jégmaszkon. Nem látott semmit, nem hallott semmit, fulladozni kezdett, nem kapott levegőt…

Sokáig nem értette, ki rázza úgy, mint valami zsákot, kicsoda cibálja ki dermedt ujjal közül az antennát.

Lars a karjába kapta a fiút. Alig talált rá a hófúvás zavaros homályában. „Könnyű, mint a pihe, hiszen még gyerek. Megfeledkeztünk róla!” – korholta magát keserűen.

– Tumbó, szólalj már meg, mondj valamit! Holnap jön értünk a repülőgép. Tudják, hogy irányt változtattunk, minden rendben van. No, szólalj meg már! – hajtogatta rémülten, és a melléhez szorította a fiút. – Hallod, mit mondok? Felelj!

– Olyan erős ez a gyerek, mint a vas – hallotta Tumbó mintegy ködön át Lars komoly hangját. Épp csak az orra hegye látszott ki a hálózsákból, de még mindig nem bírt megmelegedni. – Szeretném, ha az én fiam is így viselkedne.

– Nem sok hiányzott, hogy halálra fagyjon – dörmögte Roald. – Láttátok a kezét? Csupa fagymarás. Pedig kisgyerek még, s ráadásul meleg éghajlathoz szokott. Színarany fiú ez, sose találkoztam még derekabbal. Tudta, hogy ha elereszti az antennát, nem hallunk semmit. – A pilóta elismerően bólintott.

– A mi hibánk. Nem gondoltunk rá, mi történhet ott kinn vele. A legjobban attól féltem, hogy lefagyott a szemhéja – mondta Adamsen aggódva.

Tumbó kissé lejjebb húzta a hálózsák szegélyét, hogy jobban halljon. Keble dagadt a büszkeségtől. Hajlandó lett volna még egyszer végigcsinálni az egészet, s akár még egyszer összefagyni, ha kell. Milyen kár, hogy Hakon vagy Ciklopsz nem hallhatja, mit

beszélnek róla! „Aztán vigyázz, ne hozz szégyent a fejünkre!” – figyelmeztette rádión keresztül az *Icebiörn* távírásza.

– Na, hogy vagy, olvadozol? – A kabin homályában látta, hogy Adamsen szeme rászegeződik.

Megpróbált elmosolyodni, de merevre fagyott arcbőre minden mozdulatra fájt.

– Jégcsappá fagytál, mi? Nagy örömünkben megfeledkeztünk rólad, kisöreg. De alighogy kibogoztad az antennát, meghallottuk a „Norge” jelzését. Maga Mikkel hívott bennünket – mesélte izgatottan Lars. – Ausztráliaiak fogták el a sürgönyünket a „Mawson” állomáson. A CQ jelzést pedig még messzebb, a „Mirnij”-en is meghallották. Holnapra itt kell, hogy legyenek értünk a pilótáink. Látod, milyen nagy szolgálatot tettél? Úgy viselkedtél, mint egy vérbeli sarkutazó. Jutalmul kinevezlek másod-rádiótávírásznak. Most pedig aludj nyugodtan!

De Tumbónak esze ágában sem volt lecsukni a szemét. Még egész testében remegett az izgalomtól, az átélt félelemtől, az átfázástól és az örömtől. Figyelmes pillantással kísérte a zseblámpák gyenge fényétől megvilágított, homályos helyiségben mozgó alakokat Lars, Roald és Arvid buzgón tett-vett a kabinban, mindenféle bádogdarabokkal, pokrócokkal, ponyvákkal tömték be a falak és a padló réseit, üléseket, asztalt raktak a nyílásokhoz, eltorlaszolták az ételmelegítővel és a hűtőszekrénnyel. Nyomban melegebb, meghittebb lett a kis helyiség. Még a nem enyhülő szél egyhangú zúgása is elcsöndesült.

– Éhes vagy? Mert nekem már indulót dobol a gyomrom, de Lars ma már semmit sem enged csinálni. Holnap összeütök valami tűzhelyet. Olyan levest főzünk, hogy megálljon benne a kanál. Vagy tán el is visznek bennünket holnap?

– Tartsd a szád, Arvid! Pár óra múlva itt a holnap. Ideje aludni. Feküdj le Tumbó mellé. Mi Roalddal elhelyezkedünk valahogy a másik hálózsákban. Adamsent egyedül kell hagyni, hogy meg ne lökjük a karját.

– Ti legalább, ha szűken vagytok is, de melengetitek egymást, én meg, szegény fejem, megfagyok – sóhajtotta a távírász.

Tumbó szeme most már magától lecsukódott, s akárhogy erőlködött, nem bírta felnyitni. Észre sem vette, Arvidhoz bújva

mikor merült álomba. A műszerész mondott még neki valamit, ám a fiú már mélyen, egyenletesen szuszogott. A halálosan elcsigázott emberek kábult álmát aludta.

26. Arvid is jó valamire

Ébredéskor első érzése az éhség volt. Gyomra kínzó görcsbe csavarodott. Mohón nyúlt a hálózsákon heverő kétszersültért, már-már a szájához emelte, aztán mégis a visszatette. Hátha nem az övé, hátha csak véletlenül esett oda? Nagy volt a csábítás, de Tumbó jól tudta, milyen kevés az élelem a *Kozmosz II*-n. Előző nap minden zugot átkutattak, a legkisebb konzervdobozt, minden csomag kétszersültet gondosan kiástak a hóból. Nem sokat találtak, a legszűkebb adagolás mellett is legfeljebb ha hat-hét napra elég a készlet. Lars azonban ennek is örült. Újra kiment a szakadékhoz, megnézni, hátha mégis fellelhetnék a mentőzsákokat. Mikor visszatért, senki sem kérdezősködött. Elég volt egy pillantást vetni komor arcára. Mindnyájan megértették, hogy élelmük odaveszett.

Üvöltött a szél. A hóvihar már második napja tombolt. Hatalmas lökéseitől a *Kozmosz II.* törzse fel-felszökkent a levegőbe, mintha repülni akarna. A kabin belsejét fehér réteg fedte, a szélkavarta hó a legcsekélyebb résen át is beszitált, s itt-ott kupacokba rakódott, hiába tömték be a nyílásokat, amivel csak lehetett.

Az ajtóhoz erősített vastag, többszörös pokrócfüggöny megbillent, és Roald lépett a kabinba, gomolygó havat sodorva be magával. Türelmetlen mozdulattal lesöpörte a szemöldökéről és pilláiról az odafagyott havat, letörölte arcáról a vékony jégkérget.

– Hol van az öreg? – kérdezte.

– Biztos Leifnél és Hilmarnál. Tegnap új keresztet eszkábált össze, mindig oda jár – válaszolta Adamsen.

Tumbó kászolódni kezdett a hálózsákból, hogy segítsen Roaldnak letisztogatni a ruháját, Adamsen azonban leintette.

– Feküdj csak nyugodtan. Minél kevesebbet mozogsz, annál kevesebb erőt veszítesz. Nagyon magasan vagyunk, kétezer

méternyire a tengerfelszín fölött. Ne feledd, mától kezdve minden mozdulatoddal óvatos légy.

– Két kilométer? – rémüldözött Tumbó.

– Vagy még több is. Azért lélegzünk olyan nehezen, és azért fáradunk olyan könnyen.

– Bizony, igazad van, Adamsen. Nem mentem messze, de máris alig élek. Igaz, a szél is leveri az embert a lábáról, négykézláb másztunk, ennél okosabb módszert még senki sem eszelt ki. Valami kannafélét találtunk, de alig bírtuk fellelni a hó alatt, nem is tudom, mi van benne, alighanem olaj. Arvid már húzza, mindjárt itt lesz vele – Roald levegő után kapkodott.

Valaki megint birkózni kezdett az ajtón lógó takarókkal. A belépő olyan volt, mintha sokáig hóban hempergett volna. Ha a behavazott szempillák alól nem villan rájuk a fürge, fekete szempár, talán rá sem ismernek Arvidra.

– Húzd már be! Rémesen fúj! – zsörtölődött Adamsen. – Mikor borotválod le végre a bajuszodat? Vassá fagyasztja a jég. Kalapáccsal kell majd széttörni.

A műszerész arca furcsa fintorba torzult, nyilván mosolyogni akart.

– Nincs az a kincs, barátocskám, amiért leborotválnám. Kitagadna a menyasszonyom. Hiszen ez a fekete bajuszka hódította meg nekem, ettől omlott a karjaimba… – önkéntelenül felső ajkához nyúlt, és undorral kirázta bajuszából a havat. – Tudjátok, mit? Nekem már elegem van ebből az egész Antarktiszból. Esküszöm, hogy ez után a telelés után sose lépek többé olyan helyre, ahol hó van és jég. Rám fér egy kis napfény, afféle jó kis trópusi kánikula. Tifelétek jobb világ van, ugye, Tumbó?

A fiú töprengett egy kicsit.

– Minálunk melegebb van és szebb is, ez igaz, de az emberek itt jobbak – mondta őszinte meggyőződéssel.

– Köszönöm sarkvidéki testvéreim nevében – kacagott fel Arvid –, mégis szívesebben heverésznék egy pálmafa árnyékában, és várnám, mikor pottyan lábam elé egy kókuszdió reggelire.

– Tebenned a tréfa tartja a lelket. Inkább mondd meg, mi van a tűzhellyel, amit ígértél – vágott szavába Adamsen türelmetlenül.

A műszerész azonban nem sietett a felelettel, lassan kibújt a viharkabátjából.

– Még pár pillanat, míg kissé felmelegszem. És tudjátok meg, ha abbahagyom a tréfálkozást, végem. Alighanem ebből a kannából eszkábálom össze a tűzhelyet, amit Roalddal találtunk. Remélem, sikerültebb lesz, mint a tegnapi, arra pedig esküszöm, hogy a tegnapelőttihez képest – ég és föld!

– Remélem is. A másik kettőben a motorolaj sehogy sem akart felgyulladni, a benzinkísérletről pedig jobb, ha nem beszélünk. Kis híja volt, hogy minden elégjen, ami még nagyszerű *Kozmosz II*-nkből megmaradt. Fenébe az ilyen munkával! – kiáltotta indulatosan Roald.

Arvid felugrott, mintha ököllel vágtak volna az arcába.

– No, majd elválik! – mordult fel. – Fogsz te még hálálkodni nekem a forró levesért! És a meleg fülkéért. Itt üssön belém a mennykő, ha még továbbra is panaszkodhattok, hálátlan népség… – S azzal sarkon fordult, és kirohant a kabinból.

– Tumbó, egyél, hisz ez a reggelid. Meg az ebéded, uzsonnád és vacsorád is – szólt oda Roald, mikor látta, hogy a fiú akaratlanul is a félretett kétszersültre pislog a szeme sarkából. – Ma még csak forró vízről sem ábrándozhatunk.

– Mit számít mindez? Semmiség. A lényeg, hogy meg tudtuk teremteni a világgal a kapcsolatot – szólt közbe határozottan Lars, aki épp most lépett a kabinba, és meghallotta az utolsó mondatot.

– Ebben a hófúvásban senki sem húzza ki az antennát – fortyant fel Roald.

– No, Tumbó már megmutatta nekünk, hogy kell fogni a drótot – mosolygott a pilóta a kétszersültjét mohón ropogtató gyerek felé.

– Ma úgyse lenne vétel – szólalt meg a távírász.

Mélyre süppedt szeme, eltorzult vonásai elárulták, mennyire szenved. Lars és Roald a tőlük telhető legügyesebben összerakták megrepedt alkarcsontját. Egy szétfejtett prémruhából közös erővel meleg tokot készítettek a beteg karra. Mégis – bár nem volt bonyolult törés – semmiféle fájdalomcsillapító nem használt, a beteg számára minden mozdulat valóságos kínszenvedést jelentett.

– Ma nem bírjátok úgy kihúzni az antennát, mint tegnap. Különben is, ilyen pokoli förgetegben a statikus elektromossággal

töltött jég- és hórészecskék bombázni a vezetéket, és ahányszor érintik az antennát, annyiszor támad recsegés a készülékben. S annyi ilyen szemcse van, mint a nyű, ezrével-százezrével hemzsegnek. Semmilyen állomás hangja nem tör át ezen a recsegésen.

– Megint egy elveszett nap – dünnyögte aggodalmasan Lars. – Mi lenne, ha mégis megpróbálnánk?

Adamsen némán a takarójába burkolódzott, úgy tett, mintha aludna. A fülke komor csendje, melyet csak néha tört meg Roald bánatos sóhajtozása, úgy nehezedett Tumbó mellére, mint a kő. A válaszfal mögül fémek zörgése hallatszott. Arvid nem tétlenkedett: nyögve dolgozott, s néha akkorákat sóhajtott, mint egy kovácsfújtató. Mindnyájan fellélegeztek, amikor az egész fülkét egyszerre csak éles benzinszag töltötte meg. Tumbó Lars szigorú, barázdás arcán nyugtalanságot látott. Egy pillanattal később azonban sziszegni kezdett valami. A hegesztőlámpa kék lángjából kellemes meleg áradt, s a műszerész, aki a lámpát diadalmasan hozta, körülnézett, és élvezte az arcokon a hatást.

– Na, ehhez mit szóltok? Hát Arvid is jó valamire, ugye? Hja, nem szeretek a levegőbe beszélni: megígértem, megcsináltam! – kiáltotta dacosan. – De szerencsém is van, az tagadhatatlan. Megmaradt az egész szerszámos láda, mindjárt kész a tűzhely. Tumbó, nyújtsd ide azt a konzervdobozt. Ugye, üres? Nagyszerű! Várj, előbb töltsd meg hóval, így ni, feltétlenül vízben kell tartanunk a tartályt, hogy egész idő alatt hűtse a benzint. Repülőbenzin, úgy ég, mint az istennyila! Azt azonban előre is megmondom, így is felrobbanhat – hogy aztán később senki ne tegyen nekem szemrehányást.

– Kezdem hinni, hogy Arvid megszolgálta a dupla porciót. Persze most nem kaphatja meg, de ha eljönnek értünk, majd kiadjuk neki. – Roald megkönnyebbülten nyújtotta dermedt ujjait a tűzhely fölé. – Csak az a kár, fiú, hogy bekebeleztük már az egész csokoládét, amit a főnököd csomagolt neked. Igazán járna neked jutalmul egy tábla.

– Hátha Tumbó félretett egyet s mást magának? – kottyant közbe a műszerész, bajuszát simogatva.

A fiú szeme felháborodva villant, hirtelen mozdulattal majdnem felborította a tűzhelyre állított fazekat, mely már gőzölögni kezdett.

– Ne szívd mellre, fiam! Rossz tréfa volt. Arvid, úgy látszik, magáról ítél. Ne úgy – szólt oda Lars, mikor látta, hogy Tumbó a kanalat a levesbe meríti, hogy megtöltse a bögréket. – Oszd el ötfelé, és minden adaghoz önts annyi vizet, hogy fejenként legalább egy litert igyunk. Az ördög tudja, meddig tart még ez a vihar.

– Mit csinálsz? – Arvid fekete szeme kikerekedett a csodálkozástól, mikor látta, hogy Tumbó egy éles késsel lekaparja a falról a zúzmarát, és a fazékba dobálja.

– Agyafúrt fickó vagy te! Ahelyett, hogy kimennél jégért, kényelmesen összeszeded itt helyben. Sose tételeztem volna fel rólad ilyen ötletességet. Szerintem nagyon beválnál műszerészinasnak, úgysincs ennél jobb mesterség a világon. Kár másra pazarolni az életet. Persze mondanom sem kell: repülőgép-műszerész légy. Lásd, mit csinálnának például ezek itt nélkülem.

forró, bár híg leves kellemesen sütögette szájukat, s átmelegítette őket. A katasztrófa óta most először vetette hátra ez is, az is prémcsuklyáját, az egyik kigombolkozott, a másik cigarettára gyújtott, a harmadik pipára.

A kabin közepére akasztott hőmérő ezüstös higanyszála mínusz tíz fokot mutatott ugyan, de mit jelentett ez a künn egyre tomboló, fagyos hóförgeteghez képest?

– Szörnyen húz itt! – iparkodott Roald eltömni egy rést.

Lars egy kézmozdulattal csöndre intette.

– Mindez nem fontos. Ha véget ér a vihar, azonnal értesítenünk kell a „Norgé”-t, hogy élünk. Roald, próbáld meghatározni, hol vagyunk. Talán kibukkan a nap vagy a csillagok. Szerencsére a szextáns rendben van. Rögtön kipróbáljuk a mentőleadót. Arvid, húzd elő a gépet! Biztos beleizzadunk ebbe a munkába, de nem várhatunk tovább.

Tumbó repülésük kezdete óta figyelte már azt a furcsa, kerék nélküli biciklifélét, mely a gép farkában, a mennyezet alatt lógott. Meg is akarta kérdezni Arvidtól, hogy mire való, de később, a sok ismeretlen újdonság közt megfeledkezett róla. Most tehát még mindig nem sejtette, mire fogják használni a kabin közepén felállított szerkezetet. Éppolyan volt, mint egy felfordított bicikli. Nyeregrésze lefelé állt. A fogantyú formájú két pedál közé hatalmas láda ékelődött.

– Nézd, Tumbó, ez a dinamógép – magyarázta Adamsen. – Bele kell ülni a nyeregbe, és forgatni a pedált. Itt, ebbe az izolátorba kell kötnünk az antennát, ide meg a morzekulcsot, érted? Egyikőtöknek forgatnia kell az áramfejlesztőt, én meg közben leadom a sürgönyt, egyszerű, mi? Csak egy a baj – sóhajtotta. – Ahhoz, hogy meghalljanak minket kinn a világban, hosszú antennára van szükség. Minél hosszabb, annál jobb. E nélkül semmit sem ér az egész.

– Ha kell, hát tartjuk – szakította félbe Lars élesen. – Arvid, nem tudnál valami árbocrúdfélét szerkeszteni?

A műszerész kétkedve csóválta a fejét.

– Nehéz dolog. Miből, mivel?…

– És ha a kitört szárny végéhez erősítenénk az antennát? – jegyezte meg Tumbó félénken, de mikor látta, hogy mindenki ránéz, zavarában rögtön elhallgatott.

– Hülyeség! Kíváncsi vagyok, ki mászik oda fel… Csaknem függőlegesen mered ki a hóból, és teljesen befedi a jég, olyan, mint egy üveghegy! – tört ki a műszerész.

– Tumbónak igaza van. Remek lenne egy ilyen antenna – csillant fel Adamsen szeme.

Lars egy darabig elmerülten tanulmányozta a fiú arcát, mintha gondolatban latolgatna valamit.

– Megpróbálod? – kérdezte kurtán.

– Meg!

– No, akkor egy-kettő! Arvid, segíts neki, egyedül nem boldogul.

A fiú azt hitte, rosszul hall. Arvid fog segíteni neki, Tumbónak? Talán fordítva – hiszen mindig mindenkinek ő segédkezik! Felpattant, és gyorsan becsukta kezeslábasát.

– Ó, te hűbelebalázs! – nevette Lars. – Hova rohansz? Várj! Hadd csituljon előbb a vihar.

– Már szűnik! – kiáltotta Tumbó, de Roald lesújtó pillantására elhallgatott.

A fülkében csend lett.

– Még nem, de úgy vélem, hamarosan elvonul. Jobban értesz hozzá, fiú, mint mi – mondta Lars elismerően. – Figyeljetek csak!

Hallgatódzni kezdtek. Az egyenletes szélzúgásban finom, alig észlelhető változás állt be. A dübörgés haragos lökésekbe csapott át, melyek félelmetesen fütyültek, néha elültek, aztán megint bősz dühvel felsüvöltöttek, de érződött, hogy ez már a végső hánykolódás. A vihar múlófélben volt.

– Főnök, mi volna, ha kihasználnánk ezt a derülést, és megpróbálnánk felkutatni az élelmiszeres zsákokat? – A műszerész hangjában könyörgés rezdült.

– Már voltam ott, nem tehetünk semmit. A merőleges, sima jégfal több száz méter mély – legyintett Lars. – Hihetsz nekem, cimbora. Nekem is facsarja a gyomrom az éhkopp, nemcsak neked. Épp ezért mindenekelőtt a rádiókészüléket működésbe hoznunk. Minden egyéb háttérbe szorul e mellett. A vihar csöndesedik, a parton, a „Norgé”-n két, legfeljebb három óra múlva kiderül. Gunnar és Jakob, ahogy én őket ismerem, kap az alkalmon, s ahogy kitisztul az ég, nyomban startol, és segítségünkre siet.

– Tudom, tudom, de honnan legyen erőm ezt a nyomorult gépezetet tekerni? – kezdte a műszerész, és kelletlenül telepedett a nyeregbe.

– Mássz le, te Tumbóval mégy felakasztani az antennát, hallhattad. Elsőnek Roald fogja tekerni a dinamót. Istennek hála így is, hogy a legújabb típusú gépünk van, nem az az ócska, amit nemrég még használtak a repülőgépeken. Az aztán kizsigerelte az embert!

– Lars, a fedélzeti kronométer széttört, a karórám áll, elfelejtettem felhúzni. Hogy számítsam ki a földrajzi koordinátákat? – A navigátor hangja idegesen vibrált.

A pilóta felhúzta viharkabátja ujját.

– Az enyém legfeljebb egy-két percet késik. Ez száz-százötven kilométeres különbséget jelenthet, vedd figyelembe a számításoknál, és ennek megfelelően adj helyzetjelentést. Az is jobb a semminél. Várj még egy percet, míg a fiúk felakasztják az antennát. Kicsit félek, nem tudom, nem túl kockázatos vállalkozás-e ez a gyereknek, de valóban nem látok más megoldást. Meg kell kísérelnünk.

27. Működik az ördögbicikli

Nyugaton kiderült az ég. Itt-ott még felkavarodott a fehér pelyhek függönye, de már ritkult, s nemsokára csak a messzi jégfelületen lebegtek, kísértetek gyanánt, a hosszú hófátylak. A repülőgép körül teljesen megváltozott a táj. A törzs narancsvöröse és a fekete olajfoltok eltűntek, a rendetlenül heverő fémtörmelékek sem látszottak, minden belesüppedt a friss, fehér hólepelbe, csak a borzalmas erővel jégbe fúródott szárny meredt ki, mint a nemrég lejátszódott tragédia látható jele.

Tumbó mellig gázolt a hóban a műszerész nyomában, aki erőlködve vonszolta a nagy tekercs összekötözött vezetéket és drótot. Mindketten riadtan nézték a szárny tükörsimára csiszolt felületét. Némely helyütt a szélsodorta, tűhegyes jégpor mar lekoptatta róla a vörös lakkot, s a napfényben kicsillant a dúralumínium fényes lemeze.

Tumbó felmérte tekintetével a kissé oldalra dőlő csúcsot, nekiveselkedett, és merészen nekirugaszkodott. Térdével teljes erejéből szorította a szárny kigömbölyödését. Támasztékot keresett, de nem talált, nem volt miben megkapaszkodnia, ujjait a tükörsima fémfelületbe vájta, hogy körmei alól majdnem kiserkent a vér – aztán visszazuhant a hóra.

– Megbolondultál?! Bátornak bátor vagy, de nincs módszered – vont vállat Arvid. – Hát ki állna így neki? Hisz van vagy húsz méter,

jó öt emelet magas. Ha leesnél a tetejéről, már össze sem bírnánk kanalazni. Mászás közben fokokat kell vájnod. Legjobb lesz csákánnyal, mint az alpinisták szokták a gleccseren. Majd kieszelek neked valamit, várj!

Tumbó nem tudta ugyan, mi fán terem a csákány, azt a szót sem hallotta soha, hogy alpinista, de érezte, hogy Arvidnak igaza van. Persze a pálmafára mindig így kapaszkodott fel, de annak érdes a törzse. Bólintott hát, és nézte a repülőgép felé futó műszerészt. Arcát élesen csípte a fagy. Mélyebbre húzta csuklyáját, magasabbra sálját.

– Meg ne próbáld hóval dörzsölni az arcod! – figyelmeztette Roald tegnap szigorúan. – Csak száraz gyapjúval, vésd eszedbe ezt a jó tanácsot, nem bánod meg!

– Duplán hajtott sálon át lélegezz, mindig fedve legyen a szád! Csak pár szippantás ebből a mínusz harminc-egynéhány fokos levegőből, és már kész is vagy. Megfagy a tüdőd, a jó isten se ment meg – verte a fejébe Adamsen az imént, míg fél kézzel szorgosan szabta egy prémruha nadrágrészéből a pompás, meleg kesztyűket, melyeket aztán Roald varrt össze, ahogy tudott.

A műszerész már szaladt is vissza.

– Nesze! Most pedig fel a magasba!

Tumbó tanácstalanul forgatta kezében az egyik felén hosszú, hegyes kampóban végződő tűzoltócsáklyát.

– Nem érted? Ide süss!

Arvid meglendítette a csáklyát, a kampó kilyukasztotta a szárny fémlapját, de nem vésődött mélyre. A műszerész önkéntelen tisztelettel csóválta meg a fejét.

– Kutya teremtette, jó kis lemez, kár tönkretenni, de hiába, nincs más megoldás.

Megint meglengette a csáklyát. Néhány kemény ütés után – s nem kímélte az erejét – a nyílás megnagyobbodott. Tumbó most már, ha nehezen is, bele bírta illeszteni a bakancsa orrát.

– Most te próbáld, nem tehetünk mást, azt hittem, vékonyabb a lemez, könnyebben fog menni. Várj, az első fokokat kivésem neked. Ott fenn azonban egyedül kell boldogulnod – zihálta a műszerész, levegő után kapkodva. – Az a pokoli magasság! – nyögte, és kétségbeesett erőfeszítéssel megint csapkodni kezdte a szárnyat.

Vesződséges kapaszkodás volt. Tumbó az üvegesen sima oldalhoz lapulva, tapadva véste feje fölött a fokokat. Már az első húszat alaposan megérezte. Alig ötméternyire jutott, de a szíve úgy vert, mint a gőzkalapács, a karja meg zsibbadt. Szemét behunyta, nehezen lélegzett.

– Verd tovább, mert leesel! – ordította Arvid lentről.

Tumbó meglendítette a csáklyát. A kampó lepattant a fémről, akár egy labda, a szerszám kivágódott kezéből, és nagy ívben repülve a hóba fúródott. Nyomában Tumbó is lecsusszant a földre.

– Kötőszegbe nem lehet verni, te buta! Ezt elfelejtettem megmondani – mérgelődött Arvid, de saját magára volt mérges.

S a fiú kezdhette a kapaszkodást elölről. Fokról fokra, makacsul tört a magasba, s viaskodott közben a széllel, mely ott fenn szaggatott, erős lökésekkel fújt. Hogy a vezetéket, melyet a műszerész az övéhez kötött, odaerősíthesse, le kellett vetnie a kesztyűjét. És megint felszisszent fájdalmában, mintha égő parázsba dugta volna a kezét. Egész testével a szárnyhoz simulva, még két nyílást vájt egymás mellé, és áthúzta rajtuk a vassodronyt. A magasságtól nem félt, de egyre gyötrőbb fáradtság lett rajta úrrá.

Lemászni az ötemeletnyi magasból nehezebb volt, mint felkapaszkodni. A hideg fém a gyapjúkesztyűn át is perzselt, az éles szélek karmokként vésődtek tenyerébe. A fiú olyan lassan, amilyen lassan csak bírta, csúsztatta lábát egyik fokból a másikba, és tapogatta ki vaktában a következő nyílást. Feleúton megkönnyebbülten fellélegzett. S ekkor mindkét lába egyszerre csúszott ki alóla, markoló kezén lógott csak, és érezte, amint jobbja elgyengül, elzsibbad, és lassan kinyílik. Be akarta görbíteni ujjait, de a fagyos kéz nem engedelmeskedett. Úgy tűnt, teste súlya kiszakítja karját. Kiáltani nem lett volna értelme, Arvid már visszafutott a repülőgéphez. Kétségbeesve kereste lábával a támasztékot, de már meg sem örült, mikor bakancsa orra végre újra beletalált a nyílásba. Még néhány gépies mozdulat, s megint lenn állt a havon. Lábát nehézkesen emelve, alig bírt elvánszorogni a géphez.

– Magam bizony meg nem tettem volna. S közülünk egy se, ezt meg kell hagyni – dörmögte elismerően a műszerész.

– Derekasan álltad a sarat, fiú! Most eredj, feküdj le, pihend ki magad.

– Amint bealkonyodik, megkezdjük az adást. Roald remekül tud bánni azzal a pokolmasinával – mondta Adamsen izgatottan –, az áramfejlesztő működik, már ellenőriztük. Nem kezdem még, mert kicsi a hatókör, most úgyse hallanának, minek fecsérelnénk az erőnket hiába?

– Inkább gyarapítsuk – tette hozzá Arvid tárgyilagosan. – Más szóval: ránk férne valami harapnivaló. Akik értünk jönnek, már csak bőrrel borított csontvázakat találnak majd, márpedig igazán nem lenne illő így fogadni őket! – nyalta végig mohón kiszáradt ajkát.

– Inkább enni adnál, ahelyett, hogy a nyelved koptatod. De hígítsd fel előbb a levest, önts hozzá vizet.

Mikor a bánatosan sóhajtozó Arvid szétosztotta a vizes löttyöt, Roald keservesen elfintorodott.

– Jussak csak egyszer vissza a „Norgé”-ra, három napig fel se kelek az ágyból. Az ördög se fog be munkára, míg az egész éléskamrát el nem pusztítom.

– Ha ugyan még találsz benne valamit, pajtikám, mert én leszek az első, utánam pedig nem sok tisztogatnivaló marad – kapargatta össze Arvid gondosan a tálcájáról a levesmaradékot.

– Egyszerre három adag rántott sertéskarajt rendelek és borsólevest oldalassal – ábrándozott tovább.

– Nekem csak egy vágyam van: találkozni a doktorunkkal – sóhajtott fel Adamsen leverten.

Társai aggódva néztek halvány, elkínzott arcába, melyen több napos borosta fehérlett.

– És te? – fordult Lars Tumbóhoz.

– Én? Visszamegyek az *Icebiörn*re. Ott van mindenki, Olaf és Ciklopsz és Hakon, az az én otthonom… – élénkült fel a fiú, de hirtelen elharapta. Az „otthonom” szó függve maradt a levegőben.

A kék láng éles fényénél Tumbónak úgy tűnt, egyszerre csak furcsamód megöregedett arcok veszik körül. Mintha nem is napok, hanem évek teltek volna el. Lars szája körül elmélyültek a barázdák, arca a sörtés borostától még horpadtabbnak tűnt. Adamsen szeme alatt sötétlila árok támadt, mert törött karja, noha nem panaszkodott, állandóan kínozta, látszott rajta, hogy szenved. Roald tenyerébe temette arcát. Még Arvid sötét, fürge pillantású szeme is mozdulatlanul egy pontra szegeződött. Aztán felocsúdott, és lassú

mozdulattal lecsavarta a lángot. A fénykéve összezsugorodott, gyengült, s végül kihunyt. A fehérre izzott pont még kis ideig bevilágította a kabinra boruló sötétséget.

– Miért oltod el?! – förmedt rá Roald. – Van elég benzin, minek fázzunk?

– Nem bírja sokáig az égő, honnét veszek másikat?

– Aligha érezzük ma a hideget. Nemsokára kezdem az adást. Roald, munkára fel! – szólt közbe Adamsen.

A távírásznak igaza volt. Az ördögbicikli – ahogy a dinamógépet nevezték – forgatása alaposan megizzasztotta a koplalástól elgyengült navigátort.

Tumbó eleinte csodálkozva, később rémülten nézte, milyen esetlenül végzi munkáját a távírász.

A keze alól máskor oly ritmikusan, pergőn, jégesőként záporozó kopogások most végtelenbe nyúló szünetekkel jöttek, vagy éppenséggel túl gyorsan követték egymást. Tévedett, megszakította az adást, újrakezdte.

– Fáj? – kérdezte Lars, és aggodalmasan fürkészte a beteget.

Adamsen levette kezét a morzekulcsról, és végighúzta arcán, mintha a szenvedés nyomait akarná letörölni róla.

– Nem a fájdalom miatt van. Nem tudok, egyszerűen képtelen vagyok bal kézzel leadni! – tört ki kétségbeesve.

Roald abbahagyta a forgatást Arvid keze egy pillanatra megállt a levegőben. Lars arcán a nyugtalanság árnyéka suhant át.

– Az lehetetlen, bebeszéled magadnak. Szedd össze magad, öregem, meg kell tenned! Ebben senki sem helyettesíthet, rajtad áll vagy bukik a sorsunk. Próbáld! Ha nem adunk jelt, abbahagyják a keresésünket… – Szelíd, rábeszélő volt a hangja, mintha gyerekhez szólna.

És Adamsen tehetetlen gyermekként, lehorgasztott fejjel hallgatta, csak ajkai remegtek fájdalmasan, mintha kimondatlan szavakat forgatna szájában.

– Nem bírom, értsétek meg, nem bírom, láthatjátok magatok is, hiszen kiolvashatatlanok a jelzéseim, senki sincs ezzel jobban tisztában, mint én! – tört ki végre. Szeme Tumbó részvétteljes tekintetébe ütközött, és hirtelen felcsillant. De még ki sem nyithatta

a száját, a fiú már visszahúzódott, és fejét tagadóan rázta, mintha hevesen nemet intene.

– Hiszen te ismered a morzét, tudsz dolgozni a billentyűvel! Lars, ez a gyerek saját szemem láttára beszélt az *Icebiörn* távírászával! Meg tudja csinálni! – kiáltotta.

– Nem, nem tudom.

– Ne vesztegesd az időt, minden perc kincset ér. Csináld, ahogy tudod, tessék, állj neki! Biztos vagyok benne, hogy menni fog. Arvid – fordult a műszerészhez –, helyettesítsd Roaldot, alig piheg már. Gyújtsd meg először a lángot. Nos, Tumbó, kezdd el!

A fiú zsibbadt, idegennek érzett ujjakkal érintette meg a morzekulcsot. Esetlenül kopogni kezdett vele. Bátortalan pontok és vonalak futottak ki az éterbe. Arvid szorgosan hajtotta az ördögbiciklit, mintha segíteni akarna neki.

Pár pillanat múlva a lenyűgöző, akaratbénító félelem nyomtalanul eloszlott. Tumbó most úgy érezte, Hakon mellett ül, s az ő nyugodt hangját hallja. Ez a gondolat bátorságot öntött belé. Lassan, óvatosan, figyelmét végsőkig feszítve, hogy ne tévedjen, kopogta ki a betűket, szépen, tisztán, aztán a szavakat s végig-végig minden mondatát a rádiósürgönynek, melyet Lars elébe rakott.

CQ… CQ… CQ… Mindenkihez… minden antarktiszi állomásnak…

Adamsen feszülten figyelte a fekete kéz mozdulatait, mintha így akarná belésugározni a maga tapasztalatát. Tehetetlenül heverő, sebesült jobbja ujjaival gépiesen kopogta a pontokat, vonalakat.

– Jól van, nagyon jó volt, most ismételd meg az egészet, ne siess, ne kapkodj, szép nyugodtan – suttogta. A kulcs pedig tovább kattogott:

CQ… CQ… CQ… Mindenkihez… minden antarktiszi állomásnak – ismételte Tumbó egyre bátrabban.

28. A fő, hogy él!

A nagy konyhai bárd egyre-másra fellendült. Ciklopsz fújtatva s olyan szenvedélyesen darabolta a húst, mintha halálos ellenségén

akarna bosszút állni. Háta mögött megnyikordult az ajtó, de nem szólt senki. A szakács tudta, hogy Olaf jött, mint mindennap. „És a *Kozmosz II*-ről megint semmi hír” – gondolta kedvetlenül, és akkorát csapott a húsvágó deszkára, hogy belereccsent. Mikor végre megfordult, szemében olyan szomorúság lappangott, hogy a matróz szíve elszorult. Válaszul a néma kérdésre, tagadón intett a fejével. Szeretett volna mondani valamit, megvigasztalni barátját, de maga is lehangolt volt. Sietős mozdulattal kirántott hátsó zsebéből egy lapos üveget, és szótlanul felé nyújtotta. Ciklopsz szeme azonban nem csillant fel erre a látványra, mint azelőtt. Átvette az üveget, de nem bontotta fel, csak letette az asztalra.

– Vegyél elő poharat, és igyál magad – mondta méltóságteljesen –, én megesküdtem, aranyom, hogy egy cseppet sem veszek a számba, míg Tumbó fiunk vissza nem tér. Tedd a kezed a szívedre, Olaf, és mondd meg nekem: hiszed, hogy még él?

Olaf nagyot nyelt, igazgatott valamit a nyakánál, mintha a pulóver egyszerre szorítani kezdené, és megjártatta néhányszor az ádámcsutkáját. Hiszen ha tudná, az igazság! Cipője orrára meredve, zavarosan magyarázni kezdte, hogy Lars, mint mondják, igazi király a pilóták közt, hogy a *Kozmosz II.* állítólag a modern technika csodája, hogy landolásnál megsérülhettek a motorok, hogy az Antarktiszon sok ilyen eset fordult már elő, de az emberek cudarabb helyzetből is kikeveredték, s hogy végül…

Ciklopsz figyelmesen hallgatta, aztán köpött egyet, az asztalhoz fordult, és még bőszebben esett neki bárdjával a húsdarabolásnak.

– Piha! Ennyit én is tudok, aranyom, valami jobbat találj ki! – mordult a barátjára.

– Engedd befejeznem! Két remek pilóta indult a keresésükre. Lehet, hogy már vissza is értek a „Norgé”-ra. Lehet, hogy tudnak valamit. Miért kell mindjárt a legrosszabbra gondolni?

A hajó nagyot rázkódott, eresztékei siralmasan felnyöszörögtek. A tűzhelyen vidáman megzörrentek az edények. Olaf széles terpeszállásban megvetette lábát a padlón.

– Átkozott jég, nehéz lesz átvergődnünk rajta – mormolta aggódva.

Ciklopsz azonban most nem sokat törődött a jéggel.

– Inkább azt magyarázd meg, miért nem akart várni az Öreg egy-két napot sem a *Kozmosz II.* visszatérésére. Maga mondja, hogy szereti Tumbót, és felelősnek érzi magát érte, mégis a bizonytalan sors kénye-kedvére hagyja, idegenek közt, egész télre. Mihez kezd majd a fiú ott a „Norgé”-n? Ki foglalkozik vele, ki veszi gondjaiba? Hát szabad ilyet csinálni? Csakugyan el kellett hajóznunk? – kérdezte támadón, nyilvánvaló ingerültséggel.

Az *Icebiörn* orra, mintegy válaszul, hirtelen rándulással megemelkedett, majd lezuhant, a hajófal mentén végigrepedő jég döreje közepette.

– Ne légy gyerek, Ciklopsz. Magad is látod, mi történik, egyre rosszabb a helyzet. – Olaf erősen az ajtófélfának támaszkodott, hogy megőrizze egyensúlyát. – Ha még egy-két napot várunk, olyan kátyúba jutunk, hogy no! Mi lett volna, ha befagyunk a jégbe? És egész télen át ott vesztegelünk? S enni ugyan ki adott volna nekünk? Magad mondtad, hogy a készletünk legfeljebb három hónapra elég. Mi lett volna aztán? A „Norge”-beliek sem dúskálnak az élelemben. Épp csak annyijuk van, hogy az állomás legénységének megvan a mindennapija. Mi sem hoztunk nekik valami túl sokat, különben ez most mellékes. Azt azonban nem szabad elfelejtened, hogy az Öreg felelős mindnyájunkért, a hajó épségéért. A hajósélet nem gyöngyélet, pajtikám. Az Öreg nem tehetett mást. Magad is láthatod, hogy emészti magát. Alig szól, csak pöfékel éjjel-nappal, órák hosszat üldögél Hakonnál. Azt hiszed, csak neked nehéz a szíved? Én… minek is beszéljek…

– Az az izéjük, no, professzoruk, aki a „Norge” főembere, megígérte az öregnek, hogy ha nem leszünk még túl messze a parttól, amikor a *Kozmosz II.* visszatér, helikopterrel utánunk küldi Tumbót a hajóra. Saját fülemmel hallottam, ahogy mondta, s egész meghatódtam. Ez már beszéd, aranyom, ezt szeretem! Ember a talpán az a professzor – magyarázta Ciklopsz lelkesen. Nem vette észre, hogy Olaf szánakozva néz rá.

„Úgy ismered te az embereket, mint tyúk az ábécét” – gondolta a matróz, de hangosan csak ennyit mondott:

– Én nem bízom abban a pápaszemesben, márpedig nekem jó szimatom van az emberekhez. Csak a levegőbe fogadkozott, hogy lerázzon bennünket. Nem láttad, milyen hideg, közömbös szeme

van? Ránézni is rossz, csak szívtelenség árad belőle. Olyan pasas az, aki csak magára gondol. Minden részvétem azoké a nyomorultaké, akiknek vele kell telelniük.

– Aggódom Hakonért, aranyom. Azt mondtad, az Öreg emészti magát, de nézd meg, mi lett Hakonból ez alatt a pár nap alatt. Úgy gubbaszt a kabinjában, mint aki gyökeret vert, folyton a fülén a hallgató, s ha netán be találok lépni hozzá, olyan pillantást vet rám, hogy beleborzongok. Meddig bírja még így? Se nem alszik, se nem eszik, tudom, mert én viszem be neki mindig a megrakott tálcát, és majdnem ugyanúgy hozom ki, épp csak belepiszkál az ételbe. Kávét bezzeg kannaszámra hörpöl…

A hajót megint erős ütődés rázkódtatta meg. A hasadó jég dörejében kilöttyent a kondérból a leves, s a tűzhely forró lapján szétfolyva sistergett. Ciklopsz alig bírta megkapni zuhantában a két másik lábost, már futhatott a sarokba repülő bárdja után. A nagy kapkodásban felragadta az üveget, melyet Olaf hozott az imént, és kötényzsebébe dugta.

A matróz önkéntelenül elmosolyodott. „Mégis hisz benne, hogy nemsokára megihatja, mert Tumbó visszatér közénk” – gondolta megkönnyebbülten.

Egy újabb ütődésbe az egész hajó beleremegett. A szakács kétségbeesve nyomta vissza a fiókot, mely a borulásban kicsúszott az asztalból. Olaf ugrott, hogy segítsen összeszedni a szétszóródott holmikat.

– Ezt a zseblámpát… – kezdte, de elhallgatott.

Ciklopsz sarkon fordult, mint akit szíven döftek.

– …Tumbónak akartam adni, neki is adom – helyesbített rögtön, és rimánkodva nézett Olaf arcába. – Él? Mit gondolsz, aranyom, életben van?

– Él, él, él, már miért ne élne? Eddig mindig fantasztikus szerencséje volt, az most sem hagyja cserben. Majd csak lesz valahogy!

– Vidd magaddal ezt a termosz kávét, aranyom, add oda Hakonnak. A legerősebbet főzöm neki, azt a kapitányit. Hátha megtudsz valamit. Meg ezeket a szendvicseket. Úgyse nyúl hozzájuk, de mindegy. Faggasd ki Nilst, hátha tud valamit.

– Az ám, próbálj csak a közelébe menni! Harapós kedvében van, minden ok nélkül is lekever egyet, ha valaki a szeme elé kerül. Aggódik a hajóért, no meg Tumbóért.

– Menj már, nekem az Öreghez kell sietnem. – És Ciklopsz gyorsan tálcára tette a tejszínt, a piskótát meg a nagy termosz feketekávét, megigazgatta fején a szakácssipkát, és peckesen elindult.

A fedélzetet hirtelen lábdobogás verte fel, öblös kiáltás harsant, és Nils, mint egy bomba, berobbant a folyosóba. Mindketten a falhoz lapultak, hogy áteresszék, de már késő volt: a Ciklopsz kezéből kivert tálca kerek ívben a mennyezetre röppent, a termosz pedig üvegszilánkjait csörgetve végiggurult a padlón, s nyomában hosszú, sötét, illatos kávépatak folydogált. A fedélzetmester öles karja harapófogóként szorult a két ember nyaka köré, fojtogató erejüktől lehetetlen volt szabadulni.

„Meghibbant” – gondolta Olaf rémülten, de még mielőtt lazult volna a medveölelés, még mielőtt kinyöghetett volna valamit a megrökönyödött szakács, kiáltást hallottak.

– Megkerült! Él! – kürtölte Nils, mint egy hangszóró.

– Tumbó? Hol van?

– Elhozták? – ordított fel Ciklopsz, kitépte magát a fedélzetmester karjai közül, és rohanni kezdett a lépcső felé.

– Állj! Hakon azt mondta… a rádió… – Nils abbahagyta, mert Ciklopsz és Olaf, nem várva be a további magyarázkodást, nekiiramodott, s már el is tűnt.

A rádióskabin ajtajában egész tömeg szorongott, mindenki be akart tolakodni. A kapitány Hakon fölé hajolva rágta a pipája szopókáját, és megpróbálta kisilabizálni a sürgönyt. A távírász villámgyorsan adta le közben a jeleket. Mikor végre levette kezét a morzekulcsról, és megfordult, borotválatlan, fáradtságtól gyűrött arca csak úgy sugárzott.

– Remek fiú! – kiáltotta.

– Mondj már végre valamit! – A kapitány nem bírta tovább. – Csend legyen ott! – förmedt az ajtóban nyüzsgőkre. – Hallgassatok!

– Elmondok mindent, elejétől kezdve. Elfogtam egy CQ jelzést. Pár pillanat múlva már tudtam, kapitány úr, hogy ők küldik a *Kozmosz II*-ről. Megtettem minden tőlem telhetőt, de nem sikerült

mindent feljegyezni. Nagyon gyenge jelzések voltak. – Hakon kezébe vette a rádiósnaplót.

…Kényszerleszállás közben a Kozmosz II-t katasztrófa érte… Helyünk feltehetőleg nyolcvanegyedik szélességi fok délre… – a hosszúságot nem bírtam kivenni – *két emberünk meghalt* – a neveket, sajnos, nem hallottam. – *… Egy gleccser mély völgyében vagyunk… déli irányban négyezer méter magas csúcsok, nyugatra és keletre alacsonyabbak… Északra tőlünk nagy szakadék… élelmünk elfogyott… A mentőkészletek elvesztek… Dolgozni csak…* – itt megint nem értettem, biztos csak éjjel fognak – *minden páratlan óra ötvenedik percében… Hatvanas sebességgel adjatok le számunkra válaszsürgönyt, ismétlem, hatvanas sebességgel… A készülékünk rendben… Lars.* – Hakon felemelte arcát a sebtében rótt, apró betűs írásról.

– Rögtön tudatni akartam a hírt a „Norgé”-val, de nem hallom őket. Azt sem tudom, ők fogták-e ezt a sürgönyt. Leadtam hát a CQ jelzést minden antarktiszi állomáshelynek.

Hakon elhallgatott, meglepte a különös csend. Szeme végigsiklott a környező arcokon, de öröm helyett várakozásteljes nyugtalanságot látott tükröződni rajtuk. A kapitány kivette szájából a pipát, és mélyet lélegzett, de még mielőtt kimondhatta volna a kérdést, Ciklopsz már meg is szólalt:

– Hogyhogy, és ennyi az egész? De honnan tudod, hogy a mi fiunk… nem volt azok közt a halottak közt? Hogy Tumbó… él? – lökte ki magából egy szuszra azt, amire mindnyájan gondoltak.

– Még hogy honnan? Hiszen ő adta le a rádiótáviratot!

– Honnan tudod? – ismételte visszhangként a kapitány.

Hakon vállat vont.

– Minden tapasztalt rádiótávírász felismeri a másikat a kulcskezeléséről, kapitány úr, kérem – válaszolta meggyőződéssel, s egy pillantást vetve a szakács csalódott arcára, sértődötten hozzátette: – Ha mondom, hogy él, hát él! Hazudtam valaha is, Ciklopsz? Mondd meg magad! Én nem szoktam a levegőbe beszélni, tudom, mit mondok. Tumbónak nincs gyakorlata, lassan, esetlenül adja a jelzéseket, hiszen magam tanítottam. Sajnos, mint kiderül, túl kevésre…

– De hátha csak annak a Kozmosz-izének a rádiója rossz, vagy a távírász keze fáj, azért kopogtat ilyen ügyetlenül? – vetette közbe az egyik matróz.

– Vagy talán valaki más, a pilóta vagy a navigátor? – gyanakodott a fedélzetmester.

– Lehet, lehet – méltatlankodott Hakon. – De a fejemet teszem rá, hogy egyikük sem ismeri a morzeábécét. Az olyan modern gépeknél, mint a *Kozmosz II.*, már csak fonogrammal operálnak.

– Mert lásd…

– Ej, de hitetlen társaság! Ahelyett, hogy örülnétek, hogy él a fiunk, s még hasznát is veszik, összevissza károgtok! Milyen bizonyíték kell még nektek? Tessék, ez az egy tíz helyett is beszél – csapott Hakon a rádiósnaplóra. – Lars azt kéri, hogy percenként hatvanas sebességgel adjuk a jelzéseket. Nincs az a szakmabeli távírász, halljátok, aki ilyen tempóban venné a jeleket. Ez csakis Tumbónak jó. És még egy. A gyerek mindig túl soká lenn tartotta a kulcsot a pontoknál. Nem tudtam erről leszoktatni. Az én hibám, de így van. És most is épp ezt csinálta!

– A fő, hogy él! – mondta komolyan a kapitány. – Nagy kő esett le a szívemről. Sohasem bocsátottam volna meg magamnak…

– Na végre, hogy hisz nekem, kapitány úr! – kiáltott fel Hakon megkönnyebbülten.

– De *hogyan* él? Mit eszik? Hiszen mindig kettő helyett falt. Azt mondod, kifogyott az élelmük? Hogy bírja ki majd az a gyerek? – heveskedett Ciklopsz.

– Hogy bírják ki, ugye, azt akartad mondani? Ők, mindnyájan – helyesbített komolyan a távírász. – Ne zavarjatok most, megpróbálok kapcsolatba lépni a „Norgé”-val. Lehet, hogy közben megtudtak valamit, és közük velünk, mit szándékoznak csinálni. – Hakon megint fülére tette a hallgatót, és megfogta a morzekulcsot. Határozott ütéseinek gyors pergőtüze újra megtöltötte az *Icebiörn* rádióskabinját.

ÖTÖDIK RÉSZ

IRÁNY – AZ ISMERETLEN!

29. Amikor minden rádióállomás elhallgat…

– Megbolondultak, szavamra, megbolondultak!

Mikkel az ajtóból nézte a készüléknél ülő Jon haragosra torzult arcát.

– Mi bajod van, mit akarsz? Nyugodj már, hisz belebetegszel, aztán ki gyógyít meg? – zsörtölődött a maga módján.

A fiatalember heves mozdulattal lerántotta füléről a hallgatót, és diadalmasan bekapcsolta a hangszórót.

– Nesze, hallgasd meg magad! – Lassú jelzések töltötték be a szobát. A japán távírász, akit kollégái „golyószórónak” neveztek, furcsán lomha tempóban adta le Shova állomásról a meteorológiai jelentést. A pontokat és a vonalakat hosszú, végtelenbe nyúló szünetek választották el egymástól.

– Alighanem tanít valakit, de nem hinném, hogy sok öröme lesz majd benne, negyvenötös a tempó, nem több. Ez nem lehet a golyószóró, mert az mindig úgy ad le, mintha a tatár kergetné – dünnyögte Mikkel maga elé. – De miért jössz ki mindjárt annyira a sodrodból? Fésülködj meg, hiszen úgy nézel ki, mint egy madárijesztő.

– Mert nem ő az egyedüli. Úgy látszik, ma csupa kezdő ül a készülékeknél Antarktisz széltében-hosszában – háborgott Jon, és végigsimította borzas üstökét.

Tovább forgatta a skála gombját, mire ismét felhangzott egy híradás: valaki lassan, szorgosan kopogta ki a pontokat és vonalakat, mintha minden betűnél töprengene.

– Rádió-levélváltás amatőrök közt – tréfált Mikkel, és még odább forgatta a gombot.

– Talán azt akartad mondani, teknősbékaverseny – fortyant fel Jon. – Meg se próbáltam kisilabizálni ezeket az ostoba ujjgyakorlatokat, nincs hozzájuk türelmem – vetette oda látható ingerültséggel.

– Nagyon helytelen! – méltatlankodott Mikkel.

A hangszóróból egyszerre csak pergő hanglavina zúdult.

– Hakon! – tört ki mindkettőjükből, mintegy vezényszóra.

Mikkel ceruzát ragadott, és gyorsan jegyezte a villámtempóban adott jelzéseket.

– Telefonálj a professzornak, értesítsd azonnal a két pilótát! – parancsolta, és közben megállás nélkül, sebesen jegyzett.

A három pipa úgy füstölt, mint egy vulkán krátere. Kék füstgyűrűk tekergőztek lomhán a rádióállomás szobájában, s olykor el-eltakarták az asztalnál ülők arcát. A professzor egyre-másra hessegette félre magától a füstöt.

– A sarki állomásokon be kellene tiltani a dohányzást – dörmögte végül kelletlenül, de senki sem hederített rá. – Igazán nem tudom, minek rángattatok el a számításaimtól – kezdett türelmetlenül dobolni az asztallapon.

– Rögtön, rögtön, professzor úr, egy perc türelmet kérek. Nagyon fontos. Mi itt éjjel-nappal ügyeletet tartottunk a készüléknél, mégse sikerült meghallanunk semmit, de semmit, ez a szerencsés Hakon meg az *Icebiörn*ön elfogta a *Kozmosz II.* jelzéseit. Kapcsolatba lépni nem bírt velük, hát leadta a CQ jelzést Antarktisz minden állomásának, és továbbadta Lars sürgönyét. Remek ötlet!

– De hát hogy lehet az, hogy veletek nem tudott szót érteni, ha itt valóban éjjel-nappal folyik a munka? – szólt közbe epésen a professzor, és jól megnyomta a „valóban” szót.

Gunnar megrándult, és már nyitotta a száját, hogy válaszoljon, de valaki erősen bokán rúgta. Mikkel, mert ő volt az, továbbra is ott tartotta a lábát, de a pipát félretette.

– Professzor úr – kezdte higgadtan –, a rádióhullámok terjedésével sok faramuci dolog történhetik a sarkvidékeken, s különösen itt, a hatodik kontinensen, számos okból, például a sarki fény miatt, hogy csak egyet említsek a sok közül.

A professzor szeme barátságtalanul megvillant a szemüvege mögött.

– Nos, rendben van, halljuk tovább – mondta, és iparkodott megőrizni közömbösségét.

– Hakon azt állítja, hogy az a fiú ad jelzéseket a *Kozmosz II*-ről.

– Ez arra vall – vetette közbe újra a professzor, ujjaival Mikkel jegyzeteit kopácsolva, mint harkály a fakérget –, hogy a két halott egyike Adamsen távírász. Ki kell húznom a legénység listájáról, és értesítenem kell az esetről Oslót.

– Hát persze, a jelen pillanatban ez a legfontosabb! – tört ki Gunnar kötekedőn, s ügyet sem vetett Mikkel kétségbeesett integetésére.

– Nemsokára, alig huszonöt perc múlva újra fel kell hangzania a *Kozmosz II.* jeladásának. Talán abból többet tudunk meg – hadarta a távírász sietősen, mert attól tartott, hogy a lobbanékony pilóta még majd valami kellemetlent vág a Hangyász fejéhez. – Azt hiszem, tíz percnél nem fog tovább tartani. A generátor forgatása rettenetesen fárasztó, magam is tudok erről egyet s mást. Az egész kontinens órák óta készenlétben áll. Minden állomás jelzi, percenként alig hatvanas sebességgel, hogy Lars sürgönyét tudomásul vették.

Jakob, aki eddig gondolataiba mélyedve ült, most hirtelen felemelte a fejét a papírlapról, melyre rajzolgatott valamit.

– Ha igaz, hogy az *Icebiörn* kis kuktája morzézik, akkor… – egy pillanatra elhallgatott, mintha tétovázna – …akkor ez annak a jele, hogy a mi Leifünk nem él vagy megsebesült ő ugyanis éppoly remekül tud bánni a morzekulccsal, mint egy hivatásos távírász. Lars kitűnő pilóta, de rossz a hallása, csak a foniával képes operálni. Évek hosszú sora óta mindig együtt repült Leiffel, nagyszerűen kiegészítették egymást. Tessék – nyújtott Mikkel felé egy cédulát –, ezt még a jelzett idő előtt add le. A katasztrófa áldozatainak tudniuk kell, hogy már kétszer startoltunk keresésükre, és hogy holnap alkony előtt újra indulunk. Kérd meg őket, tájékoztassanak még egyszer, minél pontosabban a helyzetükről, könnyítsék meg nekünk…

– Várjunk, várjunk! Miért nem reggel, csak alkonyatkor, kapitány úr? Maga ezt eldöntötte, ugyebár, de az én véleményemet

meg sem kérdezte – akadékoskodott a professzor, ám a pilóta nem engedte, hogy befejezze.

– Nem hittem volna, hogy köztünk, sarkkutatók közt is magyaráznom kell a legelemibb dolgokat – szűrte a fogai közt, hideg tekintettel végigmérve a háromszögletű arcot. – Napközben, professzor úr, az éles napsugárzásban nehéz, vagy mit is mondok, lehetetlen észrevenni a fehér gleccsertalajon egy rakéta felröppenését vagy akár egy hatalmas máglya tüzét.

– No igen, viszont ha leereszkedik a sötétség, nagyobb a kockázat. Elég, hogy Lars már egy gépet tönkretett.

Minden arc egyszerre a professzor felé fordult. Haragos szemek szegeződtek rá.

– Igen, igen, mit néznek úgy rám? Hisz ez a katasztrófa pótolhatatlan veszteséget okozott a tudománynak. Félreérthetetlenül bizonyítja, hogy a nemzetközi programban megszabott vizsgálatok tetemes részét nem hajtottuk végre.

– Talán azt akarta mondani, professzor úr, hogy az emberek elvesztése a legnagyobb tragédia. Két társunk nem él többé – előzte meg ezúttal a pilótákat Mikkel, mert nem bírt tovább uralkodni magán –, és ki tudja, kettő marad-e az áldozatok száma, hiszen még csak most indulunk a mentésükre, ami itt, az Antarktiszon nem könnyű dolog.

– Ne adj’ isten, mi is szétzúzhatjuk akció közben a gépünket – szűrte a fogai közt sápadtan Gunnar.

Jakob hallgatott, de szelíd kék szeme villámokat lövellt.

– Épp ezen gondolkozom. Ez megdönthetetlenül bizonyítja, hogy nem kezdhetünk elhamarkodottan ilyen akciót – így a professzor. – Nem tudom, vállalhatom-e a kockázatot. Meg kell tanácskoznom a dolgot Oslóval.

– Ön alighanem tréfál, professzor úr! – tolta el Jakob csattanva a székét az asztaltól. – Ez esetben mi is Oslóhoz fordulunk. Elképzelhetetlen, hogy bárki is megtagadja az engedélyt. Emberéletekről van szó.

– Beleegyezni beleegyezem, de azt még nem döntöttem el, hogy éjjel repülhetnek-e.

– A napszak megválasztását ránk kell bíznia.

– Micsoda? Mindenről maguk akarnának határozni?! – förmedt rájuk felháborodva a professzor.

– Á, dehogyis, professzor úr! – A pilóta továbbra is farkasszemet nézett vele. – Kérem, értse meg, mi, akik itt vagyunk, kiteleltünk már néhányszor a jégen, még Jon is. Kíváncsi rá, mi mindent tanultunk meg ama hosszú hónapok alatt? Nos, azt mindenesetre, hogy legfontosabb a bajtársiasság és az emberszeretet, hogy igyekeznünk kell megérteni a másikat, együttérezni egymással, s ha úgy hozza a sor, magunkkal nem törődve társunk segítségére sietni, és közben nem makacskodni a magunk igaza mellett, még akkor sem, ha úgy látjuk, az lenne a legbölcsebb és leghelyesebb. A mi életünk nem az íróasztal mellett folyik, professzor úr! Ez itt az Antarktisz!

– Egy kis csendet kérek. Sürgönyt továbbítok Larsnak – ült Mikkel a készülék mellé.

– Adjanak legalább pontos helyzetjelentést – figyelmeztette Jakob, nem törődve a professzor dühös arcával.

A rádiótávírász, aki gyors tempóhoz szokott, szemlátomást bajlódva kopogta a lassú sürgönyt. Amikor az óramutató három óra ötven perchez közeledett, kikapcsolta a leadót.

– Figyelem! Várjuk a *Kozmosz II.* jeladását.

A hangszóróban pár pillanatig még mindenféle jelzések kereszteződtek. Távírászok beszélgettek, meg sürgönyöket továbbítottak több ezer kilométer távol fekvő országokba. Aztán egyszerre, szó közepén abbahagyták. Egymás után némultak el az állomások. Mikkel lassan végigforgatta a kondenzátor gombját a skála egyik végétől a másikig. Az éterben csend honolt. Antarktisz feszülten fülelt.

30. Már soha többé…

Az olajban úszó kanóc kandi világossága nyugtalan fényt vetett a görnyedt kis alakra. A fekete kéz buzgón körmölt valamit egy koromsávos papírszeletre. A prémcsuklyás fej, fülén a hallgatóval, nagy árnyékot vetett a jegecesen csillogó falra. Jól tette az első

pilóta, hogy azt kérte, lassú tempóban adják le a *Kozmosz II*-nek szóló híreket. Adamsen egész nap nyugtalanul hánykolódott a hálózsákjában, félrebeszélt, szólogatott valakit, magyarázott valamit, csak olykor-olykor tért eszméletre. A csontja velejéig átfagyott Tumbó egy pillanatra sem tágított a rádiókészülék mellől. Lars a lehető leggondosabban gyámkodott fölötte, keze alá tolta a ceruzát, az új meg új papírlapokat, de előbb lerázta róluk a fülkében nagy pelyhekben szálldosó pernyét, megigazgatta a kötszerből hevenyében csavart kanócot.

Valahányszor a fáradt fiú belezavarodott a jelekbe, tévedett, elvesztette a fonalat, vagy az elmosódottabb jeleket elengedte a füle mellett, Lars barátságosan vállon veregette, hogy bátorságot öntsön belé.

Amikor Roald megint az áramfejlesztőhöz állt, Tumbó sajnálkozva húzta le még mindig dermedt ujjairól kesztyűjét. A sürgöny szövege, melyet pár pillanat múlva le kell adnia, nagy, jól kirajzolt betűkkel állt előtte. Újra elolvasta. Nagyon fáradt volt, a betűk ugráltak szeme előtt. Kétségbeesve gondolta, meddig bírja még.

– Ismételd meg többször, hogy nincs mit ennünk… És mondd, hogy küldjenek akkumulátorokat… Ne feledkezz meg Adamsen gyógyszeréről! – emlékeztette Arvid.

– Még hat perc, még négy, már csak kettő és fél – vigasztalta Lars.

Tumbó megkönnyebbülten tért vissza a leadóhoz. Hakon ezúttal is első volt a vonalban.

Kapcsold át a készüléket, áttérek foniára – olvasta a fiú, és alaposan megrémült. Fogalma sem volt róla, hogy kezdjen hozzá.

– Adamsen! – kiáltotta kétségbeesve.

A távírász már kikászálódott a hálózsákból. Néhány száraz kattanás a kapcsolókkal, néhány finom kézmozdulat, és a kis hangszóróban felcsendült egy ismerős hang. Kezdetben tompán, fakón, de pár pillanat múlva már világos, erős hullámmal töltötte be a kabint. Tumbó lehunyta a szemét. Szíve táján meleg bizsergett, a távolság egy szempillantás alatt elenyészett. Úgy tűnt neki, csak egy lépést kell tennie, s máris ott találja magát a meghitt, dohányfüstös

rádióskabinban, és elpanaszolhatja, elkeseregheti Hakonnak, mit szenvedett.

…Sürgönyötöket teljes egészében vettem… Holnap a „Norgé”-ról két repülőgép startol… Légi segítséget ajánlott fel ugyancsak a szovjet „Mirnij” állomás, az amerikai „McMurdo”, a francia „Dumont d’Urville”, az ausztráliai „Mawson”… A „Norgé”-ról Gunnar pilóta már készül a…

A hang hirtelen elgyengült, szertefoszlott. Tumbó riadtan pillantott a kabin sarkába, megint Adamsennél keresett segítséget.

– Semmit sem tehetek. Az akkumulátor felmondja a szolgálatot. Csak azt nem értem, miért, hiszen elég nagy a kapacitása. Nem, ez a vétel nem jelent számára különösebb megterhelést.

– Nem a fagy okozza?

Adamsen kis ideig figyelmesen meredt Lars arcába láztól csillogó szemével, aztán egyszerre csak a homlokára csapott.

– Igazad van, hát persze! Azonnal be kell hozni az akkumulátort ide a kabinba, és felmelegíteni! – hadarta, és gyorsan, erőlködve kimászott a hálózsákból. – Ebben a pokoli fagyban húsz, sőt harminc százalékkal is csökken a kapacitás. Erről tökéletesen megfeledkeztem. Arvid, gyújts lámpát! Siess!

– Állj, megbolondultál, Adamsen?! Tüdőgyulladással akarsz felkelni ebben a hidegben? Azonnal feküdj vissza! – kiáltott rá Roald. – Megcsinálunk mindent, amit mondasz. Azt még feltétlenül közölnünk kell velük, hogy megszakítjuk az adást.

Nem volt könnyű dolog becipelni a kabinba a súlyos akkumulátort, mikor az emberek ereje már úgyis fogytán volt. Először ki kellett vájni a jégből a ládát, aztán fémsínekből és bádogból egész állványzatot építeni, hogy azon becsúsztassák. Mikor végre ott állt a gép a kabin közepén, áradt belőle a fagy. Mindnyájan közelebb húzódtak a sziszegő lámpához, melyet Arvid meggyújtott.

– Nem sajnálom tőletek. Ha kiég az égő, majd dobnak másikat. Meglátjátok, ha Gunnar és Jakab két gépen versenyezni kezd, egykettőre itt lesznek – mormolta, kezét melengetve a lángnál.

– Talán sikerül működésbe hoznunk a vevőt, még mielőtt ideérnének – örvendezett Tumbó, és közben valamit kavargatott a fazékban, amit nehéz lett volna levesnek nevezni. Még Adamsen is, akinek hálózsákját a lámpához húzták, felderült.

– Kíváncsi vagyok, miért lehet Hakont olyan jól hallani, Mikkelt pedig sehogy sem bírjuk elcsípni – dünnyögte Roald alig érthetően, mert szája tele volt áztatott kétszersülttel.

– Nagyon egyszerű. A „Norgé”-tól csak szárazföld választ el bennünket, az *Icebiörn*től viszont a szárazföld és a tenger. A rádióhullámok jobban terjednek a víz fölött, mint a föld fölött, ez köztudomású.

Tumbó furcsa hidegséget érzett a szíve körül.

– Hát… az *Icebiörn* már elhajózott? – kérdezte, és iparkodott, hogy közömbös maradjon, de maga sem ismert a saját hangjára.

– Hát hogy képzelted? Hiszen csak három napra kötött ki a „Norgé”-n – vetette oda Arvid a lámpát igazgatva.

Tumbó örült, hogy senki sem figyel rá. Nem hallotta, mit beszélnek a többiek „Itt hagytak engem, elhajóztak, megfeledkeztek rólam…” – hajtogatta magában. Soha életében nem érezte magát ilyen magányosnak. Gondolatban újra átélte mindazt, ami a börtönből való szökése óta történt vele. Ahogy eltévesztette a kötélzetet, mely aztán egy ismeretlen, idegen világba vezette. És félelme a fehérektől – hiszen gyerekkora óta ösztönösen rettegett tőlük. Azok ott a hajón jók voltak hozzá, megszokta, és maga sem tudta, mikor, hogyan, megszerette őket. Már nem tudta elképzelni az életét az *Icebiörn* nélkül. Hát lehetséges, hogy soha többé nem hallja Nils öblös hangját, nem érzi homlokán Olaf érdes kezét? És hogy soha többé senki sem mondja neki „aranyom”? Sose hordja már szét a hajón a kannát az illatos feketekávéval, nem visz kávét a kapitány kajütjébe se? Az Öreg… Biztosan ott áll most is, ahol szokott, Hakon széke mögött, elválhatatlan pipájából pöfékelve. És Hakon? Tumbó éles döfést érzett a szívében. Tisztán látta maga előtt fakószőke bajuszát és a kéken gomolygó pipafüst mögül nyugodtan, barátságosan pillantó szemét. Hányszor ígérte, hogy majd foglalkozik vele, hogy a kapitánnyal megbeszélik, milyen iskolába küldjék Norvégiában! És most mindennek vége, vége… Az *Icebiörn* egyetlen búcsúszó nélkül, napról napra, óráról órára, mindörökre távolodik tőle. Kezével elfedte szemét, úgy tett, mintha a benzinlámpa fénye sértené, s pár pillanat múlva érezte, hogy tenyere forró könnyektől nedves.

– Gunnar gépe szétzúzódott a startnál!

– Jakob maga indult a keresésükre!

Villámgyorsan terjedt a vészhír az *Icebiörn*ön, bejárta az egész hajót, a gépháztól a kapitányi hídig. A rádióskabin hamarosan újra megtelt emberekkel. Tolongtak az ajtóban, még a folyosón is. Türelmesen, némán várakoztak, Hakont figyelték. A távírász az asztal fölé hajolt, egy pillanatra megszakította munkáját, és hunyt szemmel a szék karfájának támaszkodott.

– Nos? – szólt rá türelmetlenül a mögötte álló kapitány.

– Gunnar repülőgépe megsérült. Szerencsére emberéletben nem esett kár, kapitány úr – válaszolta fáradt, fakó hangon. – Jakob nyomban a katasztrófa után egyedül indult útnak.

– Ez őrültség! És ha vele is baj történik?

– Lehet, hogy őrültség, kapitány úr, de az a professzor ott végletekig hajszolta a pilótákat, folyton megváltoztatta a döntést, habozott, nehézségeket támasztott. Mindezt Mikkeltől tudom.

– Miért nem hívnak segítségül másokat?

– Ott a bökkenő, kapitány úr, hogy ebbe sem egyezik bele. Talán fél, vagy azt hiszi, hogy hátrányára lesz. Sohasem telelt még, nem fogja fel, mi forog kockán, szívesebben venné, ha senki sem szerezne tudomást a katasztrófáról, elfelejti, hogy ott emberek pusztulnak.

– De hiszen idegen állomások is hajlandók segíteni, mire vár? Minden óra kincset ér! – háborgott a kapitány, rég kialudt pipájával hadonászva. – Most vissza kell mennem a hídra, minden hírt azonnal közölj velem – mondta Hakonnak, kis szünet után lehiggadva. – És a *Kozmosz II*-ről még mindig semmi jel? – szólt ég vissza az ajtóból.

– Csak éjjel hallani őket. Azt sem tudom, fogják-e a jelzéseinket. Közölték, hogy az akkumulátoruk felmondta a szolgálatot. Nem tudom, kitalálnak-e valamit. A vételt mindenesetre egy pillanatra sem szüntetem be. – A távírász hangja fáradtan csengett.

– Oszoljatok, fiaim! A hangszóró minden hírt azonnal tudat veletek – próbált mosolyogni a kapitány.

A legénység régen hallotta ilyen szelíden beszélni az Öreget. A matrózok lassan, vonakodva széledtek szét. Minél távolabb kerültek a rádióskabintól, annál élénkebben és hangosabban tárgyalták az utóbbi napok eseményeit.

– Meg kell hagyni, talpraesett kis fickó, nemhiába az én védencem, megmutatta, mit tud – szónokolt harsányan Nils. Szavát hirtelen elharapta, tekintete a Hasadtpofájú gúnyos pillantásába ütközött. Nils szemlátomást viaskodott egy kicsit magával, aztán kelletlenül kibökte: – No, mit mereszted úgy rám azt a birkaszemedet? Azt akarod talán mondani, hogy a te érdemed, te mentetted meg az életét, így is van, de…

– Én nem is tagadom, hogy talpraesett gyerek, csak az a kár, hogy fekete – vágta rá a Hasadtpofájú, de hangjában ezúttal nyoma sem volt a rosszindulatnak.

– Igazán felhagyhatnál már ezekkel a badarságokkal! – mordult rá Nils.

A konyha volt a leghangosabb. Akik szerették Tumbót, ide gyűltek megtárgyalni, hogy ha ő nincs, talán senki sem értesült volna a *Kozmosz II.* katasztrófájáról, mások tudták, hogy a fiú dicsérgetésével mindent kicsalhatnak a szakácstól, még kedvenc borókapálinkájából is enged hörpinteni. Ciklopsz most szívesen kínálgatott, de fogadalmát betartotta: ő maga hozzá sem nyúlt.

– Aranyom – magyarázta, a fedélzetmester ruhaujját fogva –, örökre elvesztettem már az én jó kis kuktámat, mert ha vissza is tér a hajóra, tudom, hogy Hakon segédje lesz, nem az enyém. Nem fűlik majd a foga a fazekakhoz, ha már így kiművelődött. De magam is belátom, kár lenne érte. S hát azt tudjátok, miért hajózunk mi most ilyen lassan? – nézett körül az arcokon, hangját titokzatosan suttogóra fogva. – Az öreg csak a hírre vár, hogy mikor viszi már el egy repülőgép a mi Tumbónkat meg a többieket a „Norgé”-ra. Akkor tüstént visszafordulunk, hogy felvegyük a fiút a fedélzetre. Nekem hihettek! Az öreg megértette végre, hogy nem helyes így faképnél hagyni azt a szegény gyereket. Tudom, mit beszélek, hiszen én viszem neki mindig a kávét, és akkor beszélgetünk ezekről a dolgokról.

A szakács hangjából olyan erős hit sugárzott, hogy Nils nem hallgathatta tovább. Csak legyintett, és észrevétlenül kifordult a

konyhából. Minek ellenkezne a szakáccsal, minek foszlatná szét reményét? Senki sem tudta jobban, mint a fedélzetmester, miért úszik olyan lassan az *Icebiörn.* A fagypáncélba vont, egyöntetű jégmezők egyre jobban gátolták. A hajó mind vesződségesebben bírta magát áttörni a jégen. Talán Ciklopsz volt az egyedüli, aki nem tudta, vagy nem akarta tudomásul venni, hogy az *Icebiörn*, még ha vissza is kellene fordulnia az antarktiszi part felé, többé nem volna képes átvergődni a gyorsan sűrűsödő jégen.

Valami nyekeregni, sustorogni kezdett – Nils a hangszóróhoz ugrott, hogy a közlemény minden szavát jól hallja. Hátha végre jó hír érkezett?

– Figyelem, figyelem! – csendült fel Hakon komoly hangja. – A „Norge” állomás az imént arról értesített, hogy a pilóta az öt óra hosszáig tartó felderítő repülés alatt a hegycsúcsok között sehol sem bukkant a szerencsétlenül jártak nyomára, és egyetlenegyszer sem sikerült fognia a *Kozmosz II.* jelzéseit. Útban van visszafelé az állomásra, feltehetőleg két-három óra múlva landol. A következő hírt akkor közlöm, ha sikerült a „Norgé”-val kapcsolatba lépnem.

A fedélzetmester keze tehetetlenül lehanyatlott.

32. Még egy kis türelem

Lidérces éjszaka volt. Adamsen hánykolódott a hálózsákban, folyton takargatni kellett. Csak reggel felé nyugodott meg. Larsot köhögés fojtogatta. Arvid órákig bíbelődött a lámpaégő kitisztításával. Rázta, kopogtatta, és közben folyton jajgatott, azt hitte, senki sem hallja. Csak Roald aludt, mint akit agyonvertek. Tumbó a hidegtől meggémberedve alig bírt erőt venni magán, hogy felkeljen, és gépiesen bekapcsolja a készüléket. Úgy érezte, semmi értelme, ma sem remélhet újat.

De egyszerre csak erős, gépfegyverként kopogó jelzések csaptak ki a hangszóróból, és betöltötték az egész kabint, talpra ugrasztottak mindenkit, még a szendergő Adamsent is felriasztották.

…SOS… SOS… SOS…A „Norge” minden antarktiszi állomásnak…

…Kérünk azonnali légi segélyt Kozmosz II. nevű turbólégcsavaros gépünk legénységének megmentésére. A gép március huszonhetedikén kényszerleszállást hajtott végre a hegyekben, a Neptun-hegylánctól keletre, feltehetőleg ezerháromszáz kilométernyire állomásunktól, a nyolcvanadik fok alatt.

…SOS… SOS… SOS… A „Norge” minden antarktiszi állomásnak… SOS… SOS…

A dermedt ujjak közé szorított ceruza gyorsan futott a papíron. Tumbó sose vett még ilyen tempóban leadott rádiósürgönyt. Most végre megtudtak mindent: Gunnar katasztrófáját, Jakob sikertelen felderítő repülését, s ami a legfontosabb: az egész mentőakció részleteit.

A „Mawson” és „Wilkes” állomásról három ausztráliai, az Adela-földről két francia, „Halley Bay”-ből, a Weddell-tengertől egy angol repülőgépnek kellett azonnal indulnia felkutatásukra. Másnap reggel még két nagy hatókörű, nehéz gép csatlakozott a mentőexpedícióhoz: egy szovjet gép a Davis-tenger menti „Mirnij”-ről és egy amerikai a Ross-tengernél elterülő nagy amerikai légi támaszpontról, a „McMurdo”-ról. A fiú számára érthetetlen nyelven tárgyaló fonikus állomások egyszeriben megelevenedtek. Kérdések, feleletek, parancsok keresztezték egymást az éterben. Csak azok a jelzések hiányoztak, melyeket már előző nap is oly türelmetlenül lesett.

Az *Icebiörn* rádióállomása hallgatott, mintha el lenne átkozva.

Tumbó félretette a ceruzát, és hallgatta az izgatott felkiáltásokkal meg-megszakított közleményeket. A komor, fagyos kabin mintegy varázsütésre feléledt a nagyvilágból áramló hangok meleg leheletétől. Tágra nyílt szemmel nézte társait, csodálkozva emelte tekintetét egyik arcról a másikra: mind örömtől sugárzott, a felismerhetetlenségig megváltozott. Lars szája mellől eltűnt a mély barázda, homlokán elsimultak a ráncok, mintha a súlyos gondok terhét valaki levette volna róla. Adamsen mélyre süppedt, fénytelen szemében újra felcsillant a remény. Arvid izgalmában nem bírt megmaradni egy helyben, széltében-hosszában rótta a kabint, bele-beleütközve a falba.

– Hm… – mormolta, és keze fejét végighúzta sötét, borostás arcán – talán jó volna, ha megborotválkoznék, mire jönnek…

– A franciák már elindultak a kétmotoros *Alouette*-on, tábori rádiótelefonokat dobnak le. Velük van a fedélzeten egy norvég is, hogy könnyebben szót értsenek velünk – fordította Adamsen felhevülten norvégra a szót.

Roald széles válla a térkép fölé hajolt. Idegesen dörzsölgette borostás állat, lázasan számítgatott valamit, jegyzett, rajzolt, javított, aztán újrakezdte az egészet.

– Alighanem befagyott az agyam – tört ki végre. – Folyton eltévesztem. A franciák hat óra múlva érnek ide, nem előbb.

– Nem bírom ki, éhen halok addig – nyögte Arvid, behorpadt hasát simogatva. – Ne nevessetek, csak most érzem, mikor már tudom, hogy hamarosan enni fogunk, mennyire…

– Csend! A franciák arra kérnek bennünket, hogy meglátjuk a gépüket, hozzuk működésbe a leadót – szakította félbe Adamsen, aki szünet nélkül fülelt –, az megkönnyíti nekik a keresést.

– Jó, jó, csak már jöjjenek!

Elsőnek Tumbó hallotta meg a távoli, alig észlelhető zümmögést – mintha egy erdei méhraj nyüzsgött volna ki hirtelen egy faodúból.

– Jönnek! – ordította, s úgy, ahogy állt, ki akart rohanni.

– Csak úgy rémlett neki – vont vállat a navigátor –, még nem jöhetnek, túl korai lenne.

– Más gép is közeledhet, nemcsak az övék!

– Jönnek! – üvöltötte torkaszakadtából a fiú.

Távolról, magasan a hegyek mögül zúgás hallatszott. A nap sugaraiban kétszer egymás után ezüstös csík villant meg. Tumbó a leadóhoz ugrott, Roald az ördögbiciklihez.

– Irányt változtat. Délnyugatnak fordul. Gyorsabban, Tumbó! Azonnal forduljon vissza, hogy a ménkű… Ereszkedjen le négyezer méterre. Gyorsabban add le, ismételd meg újra, tizenháromezer lábnyira ereszkedjen, hátha valami angol, és nem tudja, mi az, hogy méter – parancsolta Lars hevesen.

Arvid a kabinba lépve csak legyintett.

– Ne fáradj, már nyoma sincs. Elrepült a reggelim, pedig már úgy örültem…

– Ne tartsd túl sokáig bekapcsolva a készüléket – figyelmeztette Adamsen a fiút, – Az akkumulátor felmelegítése segített egy kicsit, de a töltést azért nem pótolja.

– Senki sem nyugtázza a jelzéseinket. Megvárjuk az éjszakát – jegyezte meg aggodalmasan Lars.

A nap még nem süllyedt a láthatár mögé, mikor a bíborban lángoló égen újból motorzúgás hallatszott. Három repülőgép közeledett egészen alacsonyan, néha még a gránitcsúcsoknál is lejjebb. Szemlátomást nőttek, növekedtek. Larsék kilőtték a jelzőrakétákat, tarka csokrok százai bomlottak szét a halvány égbe fúródva. A gépek még egy kört írtak le a hegyek fölött, aztán még egyet – s lassan újra eltávolodtak.

– Lőjj még! – ordította Arvid eltorzult hangon, és vállon ragadta az első pilótát, Lars azonban kelletlenül leeresztette a pisztolyt

– Fénnyel szemben repülnek. Úgysem látják meg a jelzéseinket, sem a rakétákat. Várnunk kell.

A szardíniaízű forró víz égette a szájukat. Egyiküknek sem volt kedve beszélgetni. Adamsen összekuporodott a hálózsákban. Lehunyt szemhéja nem árulta el, mire gondol. Nem magyarázott, nem mondott meg a többieknek mindent, amit a foniával folytatott beszélgetésekben hallott. A francia pilóták hosszan tárgyaltak egymással, s mindketten megegyeztek abban, hogy ilyen nehéz körülmények közt a *Kozmosz II.* hajótöröttei nem bírhatják ki sokáig, még töprengtek is, egyáltalán szükség van-e mentőexpedícióra. Szenvedett, amiért nem segíthetett Tumbónak, aki már támolygott a kimerültségtől, de mégis kitartott a készülék mellett. Szenvedett a látványtól, ahogy verejtékező társai sorra váltják egymást az ördögbiciklinél. E borzalmas éj alatt senki, egyetlenegyszer sem jelezte, hogy vette a *Kozmosz II.* sürgönyét. A nap egy pohár forró vízzel kezdődött. Nehéz nap volt, talán mind közt a legnehezebb. A felhőtlen, világoskék égből állandóan reményt keltő motorzúgás hallatszott.

Lars némán, tehetetlenül szorította ökölbe kezét, mikor látta, hogy a repülőgépek egyre csak ott keringenek, magasan a hegyek fölött. A szerencsétlenség áldozatait azonban egyetlen pilóta sem vette észre. Végre lassan duzzadni kezdett a bolyhos felhők finom hálózata, elfedte a napot, félelmetes, szürkés tömeggé folyt össze. Nem volt mire várniuk tovább. Éjjel, néhány pillanattal az után, hogy Tumbó vette a „Mirnij” állomás CQ jelzését, szitálni kezdett a hó.

…Az N-hétszázhetvenhét legénysége fogta a Kozmosz II. utasainak jelzéseit. Pilótánk véleménye szerint a Shackleton-hegylánc nyugati részében kell folytatni felkutatásukat, a tizenhetedik és huszonkettedik fok közt nyugatra, a nyolcvanegyedik fok hosszában délre… – kopogta az ismeretlen távírász.

…Kozmosz II… Kozmosz II. – tért át lassú tempóra. – *…Hallottunk benneteket… Fogtuk jelzéseiteket… Tudjuk már, hol vagytok… Még egy kis türelem… Holnap reggel repülőgépeink eljutnak hozzátok… Ne adjátok fel a reményt.*

…Kozmosz II… Kozmosz II… Hallottunk benneteket… Fogtuk jelzéseiteket… – ismételte fáradhatatlanul.

Adamsen Tumbó válla fölött mohón olvasta le egymás a betűket. „Még egy kis türelem – gondolta keserűen. – Könnyen beszélnek… Nekünk itt az éhség marja a beleinket, a fagyos levegő mintha késsel hasogatná a tüdőnket, köhögés fojtogat, az áramfejlesztő egyperces forgatása után úgy zakatol az emberek szíve, mintha mentem kiugrana a helyéből.”

– Adamsen, bújj vissza a hálózsákba! – A pilóta zsörtölődését heves köhögési roham szakította meg.

A rádiótávírász nyugtalanul pillantott barátja borostás, sovány arcára.

– Nem gondolod, Lars, hogy jó lenne követned a példámat?

– Ugyan már, éppen elég egy beteg is. Csak pokoli hideg van.

– Micsoda? Még hogy hideg? Alig mínusz tizenkét fok. Büszke voltam, hogy ilyen szépen bemelegítettem a kabint. Kinn már a negyvenet is elérte – méltatlankodott Arvid.

Reggel nagy pelyhekben hullt a hó. A forró víz, melyhez Arvid valahonnan pár csepp glicerint kotort elő, már nem melegítette fel őket, és nem csillapította a gyomrukat facsaró, tűrhetetlen ürességet. Ebédre Tumbó mindent beledobott a forró vízbe, ami főzhető volt, de ilyen már alig akadt. A vékony nádból font tányéralátét láttán felcsillant a szeme. „Ez aztán finom lehet” – gondolta. Sajnos, hamarosan nagy csalódás érte. Az alátét közönséges plasztikból készült nádutánzat volt csupán, nem főtt meg, kővé keményedett, megrágni sem lehetett, íze sem volt.

– Tudod mit, Tumbó, eztán kérdezz meg előbb, mielőtt beledobsz valamit a fazékba – fintorodott el fanyarul Arvid. –

Szívesebben eszem falról kapart, korommal fűszerezett jeget, mint holmi főtt kesztyűt. Mert honnan tudjam, mi jut legközelebb az eszedbe?

33. Ez aztán a pompás csomag!

A *Kozmosz II.* roncsa fölött két nap és két éjjel hófúvásos förgeteg dühöngött. Az emberek két nap, két éjjel nem mozdultak ki a hálózsákokból, igyekeztek aludni, hogy ne hallják a szél süvítését, nem moccanni, hogy ne veszítsenek erejükből, s megfeledkezni az éhségről.

A hóvihar, amilyen gyorsan jött, oly gyorsan el is múlt. Lars elsőnek mászott ki nagy nehezen a hálózsákból, és egy résnyire kinyitotta az ajtót. Tumbó rémülten nézte előregörnyedő vállát, ingatag, tétova lépteit, beesett arcát. Csakugyan ez lenne az a magas, délceg férfi, aki tíz nappal ezelőtt magával vitte őt a gép fedélzetére? Már több nap is eltelt azóta, de lehet, hogy kevesebb, teljesen elvesztette az időérzékét. Lars, mikor látta, hogy társai mozgolódni kezdene, kiegyenesítette görbedt hátát.

– Nem akarlak aggasztani benneteket, barátaim – hallotta Tumbó a rekedt, fakó hangot –, de le kell hányni a havat a *Kozmosz II*-ről. Még innen, közelről is úgy fest, mint valami hóbucka, hát még fentről, a levegőből. Jó melegen kell felöltöznünk, pokoli szélfúvás van odakünn.

– Öltöznünk? Hiszen te nem mehetsz, Lars – hajolt ki Adamsen a hálózsákból.

– Igaza van Adamsennak. Majd én elvégzem helyetted ezt a munkát, te meg az első ledobott csomagokból átengeded nekem a porciódat, jó? – Arvid szeme a régi tűzzel csillant fel, de ahogy kiegyenesedett, feljajdult. – Semmi az egész. Az első lépések a legnehezebbek, míg bele nem jön az ember – próbált viccelődni.

Lars válaszolni akart, de éles, száraz köhögés fojtotta bele a szót. Háta mögött a műszerész sokatmondó pillantást váltott Roalddal. Tumbó megremegett a gondolatra, hogy mi lesz, ha Lars is megbetegszik, még mielőtt ideérne a segítség. Eddig szentül hitt a

repülőgépek érkezésében, meg sem fordult a fejében a gondolat, hogy esetleg túl későn is jöhetnek. Most kétségek kezdték gyötörni.

Kihalt, fehér pusztaság terült el előttük. A nap még a hegyfal mögött rejtőzött, melynek tövében a *Kozmosz II.* összezúzódott. A hágóra még zafírszínű homály borult. Egyre halványodott, világosodott, míg végül a csúcs mögül kilövelltek az első sugarak, szivárványszíneket villogtatva a jég törésein. Vakított a fény, a szél áthatolt ruhájukon, hasogatta sálakba bugyolált arcukat. A hó, mintha nagy seprű seperné, egyik helyről a másikra sodródott, és lefúvódott a repülőgép törzséről.

– Ez aztán a segítőtárs! Többet ér, mint mi mindnyájan! – örvendezett Arvid, de hamarosan elhallgatott.

Lábuk a pehelyrétegben mélyre süppedt. A négy ember vesződségesen, ki mivel bírta, hányta, kotorta félre a fehér hótakarót.

– Lassabban! – intette őket egy kézjellel Lars. – Ne nyisd ki a szád! – rivallt Tumbóra, mikor látta, hogy a fiú nem kap levegőt, és lejjebb húzza a sál szélét, hogy mélyet lélegezzen.

A fehér réteg alól makacs lassúsággal, de végül mégiscsak kibukkant a fakó vörösség.

– Elég! – zihált Lars.

Tumbó maga sem tudta, hogyan jutott vissza a kabinba. A hálózsákot vállukra borítva beburkolództak, úgy ültek hosszan, némán, arcukat a kék lángból áradó, forró levegőhullám felé fordítva, dermedt kezüket melengetve, és szörnyű álmosság kerítette őket hatalmába.

– Én nem is tudom, honnan van ennyi erőd, Tumbó. Hogy bírod ki ezt a fagyot? – nézett Lars részvéttel a fiú hidegtől szederjes, sovány arcába, tört fényű, nagy szemébe.

– A hideget meg lehet szokni, viszont cudarul koplalunk. Tumbónak már zörögnek a csontjai – tette hozzá Arvid.

A fiú szánakozva pillantott a műszerészre. Nem volt ereje megmondani, hogy hiszen neki gyerekkora óta régi ismerőse az éhség, nemegyszer volt már dolga vele. Nehézkesen feltápászkodott, hallotta, hogy a fazékban fortyog a víz, ám a fagyban megmerevedett izmai nem engedelmeskedtek.

– Mit művelsz? Kiöntöd a padlóra, vigyázz! – mordult rá Roald, de a fiú megfeszített figyelemmel fülelt.

Ebben a pillanatban a kabin falát szélroham lökte meg, megrázta a repülőgép törzsét, és egy pillanatra szinte megemelte. Mindnyájan a kijárathoz ugrottak, csak Adamsen próbált esetlenül kimászni a hálózsákból.

A nagy, zöld repülőgép épp most fordult, jobb szárnyával éles fényt csillantva. Még egy pillanat, s mélyen az emberek feje fölé suhant, akik teli torokból kiáltoztak, karjukat lengették. A pilóta oldalra billentette gépét, és megint széles kört írt le a levegőben. A gép törzsén egy pillanatra felvillantak a nagy, fehér betűk: CCCP.

– Most nyitják ki a csapóajtót dobáshoz! – Lars hangja nyugodt volt, mint akkor, amikor a *Kozmosz II.* startolt a „Norgé”-ról.

A gép még lejjebb ereszkedett.

– Vigyázzatok, ejtőernyő nélkül dobnak, vigyázzatok a… – Lars hangja elakadt.

Hosszúkás alakú csomag vált el a zöld törzstől, s utána még két másik. Lars és társai egymás hegyen-hátán rohantak az ezüstös porfellegben heverő kincsekhez. A gép néhány kört írt le felettük. A pilóta nyilván ki várni, míg elérik a fémtartályt és a két zsákot, újból magasba szökkentette gépét. A motorzúgás elhalt.

A négy ember kínosan lihegve, mozdulatlanul állt a fémhenger mellett. Szívdobogva nézték a több helyütt is ráfestett nagy, fekete számokat: „150 kg” és a feliratot: „Prodovolsztvie – food”. Elsőnek Arvid ocsúdott fel. Gyors, gyakorlott mozdulatokkal szétbontotta a három tartószíjat. Lars izgalmában még Adamsent se szidta össze, aki szintén idebotorkált társai után. A tartály könnyen csúszott a havon, acélrugókkal a hengerhez erősített széles, fém szántalpain.

– Meghalok a kíváncsiságtól, mi lehet ez! – A műszerész keze remegett.

– Akármi is, meg vagyunk mentve, megmenekültünk! – hajtogatta Lars. Az oldalt álló rádiótávírászhoz lépett, és átkarolta óvatosan, nehogy beteg kezének fájdalmat okozzon. – Végre átcseréljük a kötést, nem hagyunk tovább betegeskedni!

A tartályból, miután fedelét leemelték, először is egy Larsnak címzett boríték hullott ki. Adamsennel mindketten fölé hajoltak. Arvid közben kisebb-nagyobb konzervdobozokat és műanyag zacskókat húzott elő a vastag csőből.

– A másik két csomagban prémanorákok, bakancsok, pulóverek, kesztyűk, vattanadrágok, takarók, hálózsákok, gyógyszerek vannak és egy rádió adó-vevő készülék akkumulátorokkal. Rögtön ide kell hozni!

– Nincs az a kincs, főnök!

– Ne most, nincs erőnk!

– Majd később, ha jóllaktunk! – tiltakoztak a többiek.

Arvid nem várta be a választ, előrántotta az övénél függő hüvelyből a kést, néhány ügyes mozdulat – s az öt kiéhezett máris elégedetten hunyorogva rágta, harapta a nagy húsdarabokat.

– Lassan, ne nyeljétek le egyben! – figyelmeztette őket Lars két harapás közt. – Tulajdonképpen fel kellett volna melegíteni a konzerveket, de hát…

– Majd eszünk melegen is, aztán meg forrón is. – Arvid nem vesztegette az időt, és tovább dobálta kifelé a csomagokat, zacskókat, dobozokat. – Ez aztán a pompás csomag! Életemben se láttam még ilyet! Van benne minden, amit az ember szeme-szája kíván!

Néhány óra múlva senki nem ismert volna a jégcsapos kabinra, sem a benne vánszorgó szerencsétlenekre. Igaz, Tumbó vattaanorákját, melyet a piros kezeslábas fölé húzott, itt is, ott is meg kellett kurtítani: ujját jócskán felhajtani, a puha, bolyhos prémmel bélelt bakancsra lógó, hosszú nadrágszárból pedig levágni, de ugyan ki törődött volna efféle apróságokkal? A gyapjútakarókkal befedett falakon többé nem hatolt át a fagyos szél. Roald a vadonatúj, pehelykönnyű hálózsákokat a régiek tetejébe rakta. A két, monoton zúgással sziszegő benzinkályhából kellemes meleg áradt. Két nagy fazékban leves gőzölgött, de több volt benne a hús, mint a lé, *s* a kabinban olyan illat terjengett tőle, mint annak idején az *Icebiörn* konyhájában. Tumbó fűszerezni is akarta volna, beletenni még valamit, de ugyan ki törődött volna most az ízekkel? Lars már a harmadik adagot kebelezte be, és közben folyton figyelmeztette a többieket, hogy lassan egyenek. Adamsen, miután megkapta a repülőgépről ledobott aeromicin injekciót, felmelegedve és jóllakottan, szakértelemmel vizsgálgatta a kis tábori rádióállomást.

„A repülőgépekkel való fonikus kapcsolat létesítésére” – olvasta a hengeren látható kétnyelvű feliratot.

Tumbó a leves után forró, illatos kakaót adott mindenkinek, oly sűrűt, hogy megállt benne a kanál, s mikor a telhetetlen Arvid még több húst kívánt, jókora disznókarajt sütött neki.

– Esküszöm, hogy ez friss hús, nem konzerv! Honnan vehették? – A műszerész nem tudott hova lenni csodálkozásában. – Sok van belőle?

– Pár napra elég mindnyájunknak – villogtatta Tumbó vidáman a szeme fehérjét.

– Csak pár? – nyugtalankodott Arvid. – S mi van még ott, mutasd!

A fiú büszkén húzta elő a hatalmas doboz sárgabarackkompótot, de a torkig lakott műszerész finnyáskodott.

– Tudod mit, már akkor inkább ananászt ennék, nyisd fel tüstént! És adj hozzá mézeskalácsot. Azokban a dobozokban mi van?

– Fekete kaviár – betűzte Adamsen a címkét –, hisz ez ínyencfalat, valódi csemege, királyi eledel, csupa vitamin!

– No, ha vitamin, ide vele, eszünk kaviárt is, mindenki egy dobozzal!

– Arvid, nem viszed túlzásba a dolgot? – Lars hangjában enyhe türelmetlenség csengett.

– Tudjátok, ha rendszeresen így ellátnának bennünket, mint ma, akár egy hónapig is kibírnánk itt. Mindenre gondoltak – terjeszkedett el Roald a hálózsákban, és mohón szívta az illatos füstöt.

– Kíváncsi vagyok, milyen csemegék lesznek a következő csomagokban – vágott közbe Arvid. A szája tele volt kaviárral.

– Minden ételnél fontosabb a rádiótelefon – háborodott fel Lars.

– Tudom, főnök, tudom. De mit tegyek, ha már ilyen vagyok? Tumbó, nem maradt még egy kis leves a fazék alján? Most érzem csak, hogy ennék valamit.

34. Kinevezlek parancsnokká!

Az *Alouette* feliratú, narancsszínű repülőgép hosszan keringett a *Kozmosz II.* roncsa fölött, aztán kétszer végigrepült azon az útvonalon, melyet Lars adott meg rádiótelefonon keresztül a pilótának. Tumbó felszegett fejjel figyelte az eget, melyen épp kihunytak az utolsó csillagok. A fényes kékségben, mint hatalmas narancs, egyszerre csak szélesre nyílt ejtőernyő jelent meg, alatta valami óriási dolog feketéllett. A széllökések cibálta ejtőernyő sokáig ringott a levegőben, hol feljebb emelkedett, hol alább ereszkedett, mintha landolóhelyet keresne. A szél a *Kozmosz II.* felé sodorta. Négy szempár figyelte legkisebb rezzenését is, négy ember leste visszafojtott lélegzettel. Mikor a fekete holmi már a jégdombot érintette, egy heves széláramlat hirtelen újra magasba ragadta a nylonkupolát.

– Átviszi felettünk! – jajdult fel Lars.

– Egyenest a szakadékba! – kiáltotta Arvid.

Roald suttogott valamit összeszorított ajkai közt, szemét mereven a narancsszínű foltra szegezve, mely pillanatig a jégbe fúródott szárny fölött függött. Lars már a szájához emelte a mikrofont, hogy a francia pilótával tudassa a balszerencsét, amikor a szélduzzasztotta ejtőernyő oldalra dőlt, és hirtelen megmerevedett. A *Kozmosz II.* törzse súlyosan megrendült, a szárny hevesen megingott, mintha rögtön ledőlne.

– Az antenna! Beleakadt az antennába! – ordított fel Arvid, és futásnak eredt.

Tumbó utána rohant. Az ejtőernyő boltozatát egyenetlen széllökések rángatták; úgy tűnt, hogy a végsőkig feszített kötél nyomban megpattan. A rajta lógó furcsa, hosszúkás alakú csomag hol lezuhant, hol felugrott. A jégbe fagyott törzs egyre erősebben remegett, a szárny minden újabb széllökésnél egyre jobban oldalra dőlt. Tumbó mindenkit megelőzött. Mikor az ejtőernyő rángatta rakomány megint emelkedni kezdett, a fiú habozás nélkül utána vetette magát. Két keze görcsösen kapaszkodott valami kiálló

perembe, azt hitte, sikerül lehúznia a terhet, ám egy újabb szélroham pehelyként felkapta őt is. Pillanatokig függött a kezén, kétségbeesetten kalimpálva a lábával. Feje fölött látta a naptól átvilágított nylonkupolát. Valami erő nagy ívben hirtelen a földre hajította, és vonszolni kezdte a jégen.

„Megpattant az antenna” – villant át az agyán, és érezte, hogy nekivágódik valami kemény kiszögellésnek. Nem látott semmit, szája tele volt hóval, markolását mégsem lazította. Lába most beleakadt valamibe, de az ejtőernyő továbbra is húzta előre. „Széttép!” – gondolta még, aztán egyszerre csak minden megszűnt. Valaki felemelte a földről, letörölte arcáról a havat.

– Kinevezlek parancsnokká! Megmentetted a szánt! – kiáltotta Lars izgatottan.

Roald, úgy harminc-negyven lépésnyivel előtte, lázasan vagdosta szét az ejtőernyő köteleit, Arvid üggyel-bajjal kievickélt a fényes nylonvászon tekervényei közül, Lars taposta a szélben még mindig fel-felduzzadó, narancsszínű vitorlát.

– Ha nem kaptam volna el a lábad, most ott hevernél a szakadék fenekén a szánnal együtt! – zihálta Arvid. – Motoros szán, kész csoda! S ráadásul még két közönséges Nansen-szán! – kiáltozta, a küldeményt tanulmányozva. – Felrakunk rájuk mindent, ami kell, aztán hajrá, neki az útnak!

A szántalpak közül kilátszottak az acéllemezek közé fogott gumi hernyótalpak.

– Ez aztán jól húzhat – bólintott Lars elismerően.

Arvid néhány mozdulattal letépte a motoros szán fém alvázára szerelt motor vászonhuzatát, és hangosan leolvasta a táblácskára vésett utasítás adatait: „Egyhengeres, négyütemű, léghűtéses motor, tizenhét lóerős, maximális sebessége óránként húsz kilométer.”

– Jó elgondolás, a hernyótalp meghajtása a tengelykapcsolón és a sebességváltó házon át történik! – kiáltotta boldogan. – „A motoros szánhoz két közönséges szán csatolható. Együttes megterhelésük nem haladhatja meg a kétezer-ötszáz kilót” – olvasta tovább. – Két és fél tonnát! Hiszen az egész élelemkészletünk, velünk együtt, még a felét sem teszi ki – örvendezett Lars.

– De hát hova megyünk? – bátorkodott végre megkérdezni Tumbó. – És miért nem repülőgéppel?

– Nem hallottad? A franciák megadták nekünk a mentőakció tervét. Körülöttünk, mint meggyőződtek róla, nincs olyan hely, ahol egy nagy gép biztonságosan leszállhatna. Csupa hegy és szakadékos gleccser. Ezért dobták le a szánokat. Legalább ötven kilométert kell rajtuk megtennünk, hogy kikerüljünk ebből a pokoli hasadékból. Ott majd meglátjuk, hogy mi lesz. Nyilván repülőgéppel szállítanak el bennünket. A további részleteket rádión keresztül közlik.

– Főnök, mi lenne, ha kipróbálnánk?

Arvid a választ be sem várva, nyomban munkához látott. A magafajta műszerész számára semmiség volt egy ilyen motor beindítása. Megint elemében volt. Mosolyogva, csillogó szemmel, gyorsan felkapcsolta a kampókra a két Nansen-szánt, egyiket a másik után, aztán hátraállt, a szántalpra, és megrántotta a kötelet. A motor felbúgott, Arvid bekapcsolta a tengelykapcsolót, és a karaván pehelykönnyedén kimoccant helyéből.

– Remek! – örvendezett Arvid, és hol jobbra, hol balra kormányzott, aztán visszafordult.

– Elég a játékból, Tumbó, add le rögtön, hogy a szánpróba sikerült. Holnap kora reggel indulunk. Ma fel kell rakodnunk. Adamsent az utolsó szánra fektetjük. Édes barátom – fordult hevesen a rádiótávírász felé –, ha te továbbra is itt tekeregsz ebben a fagyban, itt hagyunk! Tessék azonnal visszamenni a kabinba! – Lars úgy tett, mintha nagyon haragudna, de az arca derűs volt. – Roald, gyere, nézzük meg a térképet, amit a franciák ledobtak a gépről. Arvid, nyughass már végre azokkal a szánokkal! Majd holnap megmutatod, mit tudsz.

35. Az Antarktisz jégvilágában nincs nyugalom

Napfényben tündöklő hópusztaság futott szembe velük. Tumbó kényelmesen kinyújtózott a puha ülésen, gallérját szélesebbre nyitotta, elfészkelődött, nagyot ásított. A tágas, világos fülke kellemes melege és a nyugodt, egyenletes motorzúgás elbágyasztotta, ám a fiú nem akart aludni. Ahogy lehunyta a szemét, rögtön felbukkant előtte a motoros szánutazás lidérces emléke.

A reggel rosszul kezdődött. A motor nem akart begyulladni, szaggatottan harákolt, el-elhallgatott, végre beindult. Nem volt könnyű búcsút venni a tábortól sem. Lars, aki eddig is mindennap kiment a hóhalomhoz, mely a sírkeresztek fölé tornyosult, most a szokottnál tovább álldogált ott, mintha meg akarná magyarázni Leifnek és Hilmarnak, miért hagyja el őket. Adamsen alig bírta visszafojtani a jajgatást, sérült keze rettenetesen fájt. Tumbó visszanézett. A gép roncsa eltűnt szemük elől, mintha elnyelte volna a fehérség. Csak a jégbe fúródott szárny vöröse látszott egy ideig, amint siralmasan félrebillenve, magányosan és elhagyatottan ingott a szélben, mintha búcsúzna tőlük. Vagy tán hívogatta őket?…

A kemény fagy láng gyanánt égetett. Hogy meg ne fagyjanak, leleugráltak a szánról, és futottak mellette. Csak szegény Adamsennak kellett prémekbe, hálózsákokba, takarókba csavarva, mozdulatlanul feküdnie az utolsó szánon. Már az első kilométer után ijesztő kalandot éltek át. A motoros szán váratlanul egy mély jéghasadék peremére csusszant. Arvid csak az utolsó pillanatban bírta villámgyors mozdulattal megrántani a kötelet, s így leállítani a motort. Nem vették észre, hogy míg a szánt biztonságos helyre húzták, annak a szánnak talpa, melyen a sebesült távírász feküdt, a jéghez fagyott. A dermesztő szélfúvás sürgetően korbácsolta őket, hát sietve átemelték a beteget a másik szánra, s a szántalp alá Roald tanácsára prémdarabokat raktak. Az üres szánt ezek után ki kellett vésni a jégből, aztán megtisztogatni, és a szántalpakat átkenni. Ziháló lélegzetük nedvessége egyetlen szempillantás alatt jégkéreggé változott, mely vastag réteget vont az arcukat borító gyapjúsálra.

A gleccser nagy, repedezett nyelve erősen lejtett. A tapasztalatból okulva most már nagyon lassan haladtak. Gyakran visszafordultak, és messzi ívben megkerülték nemcsak a hasadékok sötét szalagjait, hanem azokat a helyeket is, ahol a jég színt változtatott – ez a jele, hogy a jéghíd vékony kérge alatt veszedelmes, néha feneketlen szakadék lapul. Ennek ellenére még négyszer csak úgy tudtak megmenekülni, hogy a hóborította jéghasadék legszélén, az utolsó pillanatban fékezték le a szánt. Izmaikat minden alkalommal pattanásig kellett feszíteni, hogy holmijukat megmentsék. Tumbó maga sem tudta, meddig tartott ez a lidérces utazás. Lars gyakran megállította a kis szánkaravánt, minden irányban körülfürkészett,

ellenőrizte a repülőgépről ledobott vázlatokat és térképeket. S mikor éppen felkiáltott: „Állj! Azt hiszem, eltévedtünk!” – egy jégdomb mögül három piros kocsi ugrott elébük.

A prémruhába öltözött férfiak szó nélkül, üdvözlés nélkül betuszkolták a fagytól dermedt vándorokat a meleg, világos fülkébe, és beültették a székekbe. Adamsent az egyik kocsiban rögtön hordágyra fektették. Nem kérdezgették őket, egyik kezükbe egy bögre gőzölgő kávét, másikba finom süteményt nyomtak. A kávé csodálatosan melengette elgémberedett ujjaikat, és olyan illatot árasztott, mint ama feledhetetlen kapitányi kávé, amit Ciklopsz szokott főzni az öregnek. Tumbó még fel sem ocsúdott, máris felbúgott a motor, a sofőr csaknem egy helyben fordult meg a piros gépkocsival, s az úgy himbált, mint nagy hullámokon az *Icebiörn.*

– A repülőgépek a repülőtéren várnak ránk – hallotta Tumbó, és ezt az egyet megjegyezte.

Most tágra nyílt szemmel ült, és elmélázva nézte a szemközti ablakon át, amint az előttük haladó piros kocsi hernyótalpai magasra verik a havat. Válla mellett a szundikáló Roald vállát érezte, közvetlenül előtte Lars és Arvid himbálódzott egyenletesen és nyugodtan. Pihent, élvezte a teljes biztonság örömét. Néha fülébe csapott egy-egy mondatfoszlány. A sofőr szája be nem állt.

– Cudar fagy van ma, reggel hatvan fok volt. Nem tudtuk, boldogultok-e, de hát nem volt más mód, hogy kikerüljetek onnan… Tudom, a motoros szán remek dolog… Közelebb jöttünk, mint ahogy a rádióutasítás megszabta. Csinos kis kocsijaink vannak, nem? Nemhiába *Hómacska* a nevük, oly ügyesen fordulnak, mint semmi más. A *Góliát*, ez egy nagy, tizenkilenc tonna teherbírású repülőgép, tegnap szállította át egyszerre a három *Hómacská*t a „McMurdo” állomásról a Maud királyné-föld fennsíkjára. Jó darab út, legalább háromezer kilométer, csaknem az egész kontinens. Éjjel tábori repülőteret építettünk, és előkészítettük a kocsikat.

Arvid még kérdezett valamit, de hogy mit, azt Tumbó már nem hallotta. Érezte, hogy feje egyre mélyebben horgad mellére, és szeme magától be-becsukódik.

– …Nem, egyetlen olyan térséget sem láttam útközben, amelyen egy nagy teherszállító gép leszállhatna. Pokoli terep, nemhiába nevezik a „Pokol tornácának”, mert ennél még a pokol se lehet

rémesebb –, hallotta újra a sofőr hangját. – Ma kétszáz kilométert tettünk meg, hogy elérjünk benneteket.

Tumbó fel sem figyelt rá, hogy az előttük haladó piros kocsi egyszerre csak eltűnt, mintha elnyelte volna a föld.

Fejjel előrebukott, és nem értette, miért fékezett ilyen hirtelen a sofőr, és miért ugrott ki ordítozva a fülkéjéből. A nyitott ajtón át fagyos levegő hatolt a fülkébe. A mögöttük hajtó kocsiról is leugráltak az emberek, és arrafelé rohantak, ahol a fehér felszínt fekete vonal vágta ketté. Itt szakadt be a gép súlya alatt a jég. A többiek nyomában Tumbó is a hatalmas nyílás pereméhez sietett. A rémület megbénította, megnémította őket. Lábuk előtt tükörsima jégfal mutatott a tátongó mélybe. Szegélye fenn kékeslilán csillogott a napban, öle feketén sötétlett. A sarkutazók egyike a szakadék fölé hajolt.

– Wiktor, Wiktor!– kiáltozta kétségbeesve,

– Wiktoooor, Wiktoooor! – kongott tompán a visszhang.

– Legalább hétemeletnyi! – jajdult fel.

– Öt ember. Már végük! – suttogta a sofőr fojtott hangon.

– Valakinek azonnal le kell ereszkednie kötélen, és megnézni, mi van. Ki itt a legkönnyebb? – A sarkutazó szeme megállapodott Tumbó elszürkült arcán. – Ő!

A fiú még ki sem nyithatta a száját, valaki máris hozta a kötélköteget, másvalaki mesteri alpesi hurokkal nylonzsinórt erősített a bundájára.

– A kocsi tetejéről lesöpröd a jeget, alatta kerek csapóajtót találsz. A fogantyút elfordítod balra, így ni. És erősen megrántod magad felé. Benézel, kiáltasz. Az övednél van egy mikrofon. A zsinórhoz hozzá van fonva a telefonvezeték. Ha valamelyikük még életben van, ledobod neki a másik kötelet. Ha sebesülteket találsz, segítesz nekik kijutni a kocsiból.

– Vigyázz magadra! – kiáltotta Lars.

Tumbó nem is vette észre, mikor kezdett, a kötélen függve, a mélybe zuhanni. Pár pillanat múlva fagyos sötétség vette körül. Fejét felemelte, azzal a kétségbeesett reménnyel, hogy talán sikerül megpillantania szakadék fölé hajló barátai arcát, ám fenn a magasban csak az ég keskeny sávja kéklett. Egyedül volt. A mélységtől nem félt, csak az ejtette páni rémületbe, amit majd látni fog. Neki-nekiütődött a sima, síkos falnak. Egy halom fentről hulló jégtörmelékkel együtt hirtelen nagyot zuhant.

„Elszakadt a kötél” – gondolta, de egy heves rándítás már megállította, egy helyben himbálódzott. A nylonzsinór a bundán át is fájdalmasan szorította testét, szíve lázas ritmusban zakatolt. A keskeny résen át leszűrődő nappali fény alig derítette föl a szakadék sötétségét.

Amikor talpa a kocsi tetejére dobbant, egy pillanatra teljesen elerőtlenedett.

„A fogantyút balra fordítod – jutottak eszébe az ismeretlen férfi szavai –, aztán magad felé rántod.” Gépiesen így cselekedett. A csapóajtó lassan, magától emelkedni kezdett, egyre feljebb, feljebb nyílt, s a kerek lyukban sápadt arc jelent meg.

– Elájultál, fiú. Nagyon megrémültél, ugye? Nem hitted volna, hogy valaki élve kikerül onnan. Neked köszönhetem, hogy kijutottam a kocsiból, belülről sehogy sem bírtam volna felnyitni a csapóajtót.

A Tumbó fölé hajló fiatalember még mondott valamit, de a fiú nem hallotta. Boldog csodálkozással nézte az ég szédítően kék kupoláját. A havon feküdt, körülötte sürögtek, kiáltoztak az emberek, élénken hadonászva meséltek egymásnak valamit.

– Kelj fel, mert megfagysz! Gyere, nézd, most húzzák fel az utolsót!

– Micsoda szerencséjük volt, szinte felfoghatatlan! – álmélkodott egy hang nem messze tőle.

– Hogyhogy, hát nem érted? A jéghíd beszakadt a *Hómacska* súlya alatt, és vele együtt omlott a szakadékba. Ahogy a kocsi zuhant, egy hatalmas jégtömb a falhoz nyomta, így ni. A hernyótalpak, mint a gyaluk, vésték a jeget.

– S akár egy liftben, lecsusszantak kényelmesen hétemeletnyit, még a kezüket, lábukat se törték ki. Megúszták néhány zúzódással és daganattal.

– No azért ne túlozzunk, nem szerettem volna a helyükben lenni. Képzeld el, micsoda félelmet élhettek át. Szerencséjük, hogy épp ezen a helyen szűkül össze a szakadék fala. A kocsi alatt legalább még kétszáz méternyi űr volt.

A jéghasadékból menekültek arca még mindig szürkészöld volt, tekintetük réveteg.

– Túléltük a saját halálunkat – mondta egyikük vontatottan, és úgy nézett körül, mintha még most sem hinné, ami történt.

36. Jó szelek kísérjenek!

Ettől kezdve nemcsak a sofőr vizsgálta feszülten az ablak előtt elterülő egyöntetű fehérséget, hanem mindnyájan. S elég volt, ha a jég színe egy árnyalatnyival eltért a rendestől, már felhangzott a riasztó figyelmeztetés:

– Megállni!

A kormánynál ülő sarkkutatót nem is kellett figyelmeztetni, e nélkül is gyakran lefékezte a *Hómacská*t, s meg-megtorpant vele. Ilyenkor néhányan kiugrottak a jégre, és hosszú fémszondával méterenként ellenőrizték, nem rejlik-e veszedelmes hasadék a fagyott kéreg alatt. A rádió útján segítségül hívott repülőgép folyton ott keringett a kocsik felett, és fentről kereste a legalkalmasabb utat. A pilóták súlynehezékkel ellátott, hosszú, színes zászlókhoz erősítették a sebtében felvázolt tereprajzot, és ledobták nekik. A zászlócskákat a szél néha messzire sodorta, de nem egy közvetlenül a kocsik oldalánál esett le. A sofőr mellett ülő rádiótávírász állandó kapcsolatot tartott nemcsak a felettük keringő repülőgéppel, hanem a repülőtérrel is.

– A „Norgé”-ról küldött gép már szerencsésen földet ért – fordult Larshoz –, Gunnar pilóta szívélyesen köszönt mindnyájatokat, parancsot kapott, hogy mihamarább szállítson benneteket az állomásra.

– Hallod, Tumbó? Rövidesen otthon leszünk! – ragyogott fel Roald arca.

A fiú lehorgasztotta a fejét. Az „otthon” szó számára most semmit sem jelentett. Az *Icebiörn* valahol messze járt, jószerivel azt sem tudta, hol.

– Ne búsulj, majd teszünk róla, hogy jó dolgod legyen köztünk – vigasztalta Lars kedvesen. – Végre alaposan kipihened magad, fel is hizlalunk kellőképpen. Gondold csak el, mennyi mindent éltünk át együtt. Ott laksz majd nálunk, a pilótaszálláson. Valahogy elintézem.

A kocsi előtt megint hófúvás kavargott. Az üvegtörlők nehézkesen sepregették félre a vastag havat, percről percre rosszabbul lehetett látni, a sofőr már vaktában vezetett. A fülke csendjében most csak a tábori repülőtéren működésbe hozott rádió-világítótorony éles jelzéseit hallották. Sűrű homály borult rájuk, amikor Tumbó a levegőben örvénylő fehér pelyhek közt egyszerre csak megpillantotta az első villanásokat.

A repülőteret minden oldalról körülkoszorúzó reflektorok kék fénysávjaiban repülőgépek vöröse derengett. Lars, Roald és Arvid egyetlen szempillantás alatt eltűntek az üdvözlők tömegében. Prémes pilótaruhába öltözött ismeretlenek ölelgették, szorongatták őket,

vállukat veregették, egymást túlharsogva, mintha egyszerre akarnának elmesélni mindent, ami a tizenhét hosszú nap alatt történt.

Tumbó félrehúzódva ácsorgott, senki sem hederített rá, hiszen a többiek mind régi barátokkal találkoztak, volt minek örülniük. Őt azonban senki sem köszöntötte, senki sem várta. Észrevette, hogy Adamsent a *Hómacská*ból egyenest a repülőgépbe viszik, odaszaladt „Talán nem tudják, hogy lázas, és jól be kell takarni” – gondolta aggódva.

– Tumbó, hol tekeregsz, mindenütt kereslek! Gunnarnak fontos híre van számodra – hívta messziről Lars.

A fiatal pilóta leplezetlen kíváncsisággal nézte a nagy csuklya alól alig látszó, elgyötört, sovány kis arcot.

– A fél világ rólad beszél, minden rádió- és televízióállomás leadta már, hogy milyen derekasan viselkedtél. Hakon azon a te *Icebiörn*ödön alig tudja elhessegetni magától a rengeteg kérdést: milyen fiú az a Tumbó, mit szokott reggelizni, soká alszik-e, mi akar lenni? A sajtóügynökségek úgy érdeklődnek irántad, mintha valami filmcsillag lennél. Mindenről tudni akarnak.

Hakon…

Tumbó nem hallotta, mit beszél Gunnar, nem érdekelte már semmi, gondolatai visszaszálltak a hajóra. Meglátja-e őket még valaha? Hiszen a „Norgé”-n kell telelnie. Még szerencse, hogy olyan emberek közt, akikhez annyi közös élmény fűzi. Már nyitotta a száját, hogy megkérdezze, hol van most az *Icebiörn,* mikor meghallotta Arvid magas hangját:

– Tumbót alaposan fel kell hizlalnunk. Majd én veszem őt kézbe!

Gunnar leplezetlen csodálkozással pillantott a műszerészre.

– De hiszen a fiú nem marad velünk télre, a Hangyász készenlétben tart egy helikoptert, amely landolásunk után nyomban átszállítja őt a „Norgé”-ről a hajóra.

– Az *Icebiörn*re! – tört fel Tumbó melléből az ujjongó örömkiáltás.

Lars nem állta a boldogságban úszó szempár pillantását. Félrefordította a fejét.

– Nem, fiam, sajnos, az *Icebiörn* már messze jár, Afrika partjai felé – mondta némi szünet után kényszeredetten.

– De sebaj, *a Viking VII.* bálnavadászhajón is nagyon jó dolgod lesz! – sietett segítségére Gunnar. – Ez az egyetlen hajó, amely még helikopterrel elérhető távolságban hajózik a parti jég mentén. A kormányos nem szívesen vette, hogy holnapig várnia kell, fél, hogy befagy a hajója. A Hangyásznak könyörögnie kellett, hogy megtegye.

Tumbó lehajtotta a fejét. Össze volt törve, tehetetlennek érezte magát, minden reménye odalett. Hát újra kezdődik a kóborlás a világban, idegen, ismeretlen emberek közt. Mit vétett ő, hogy senkinek sem kell, hogy mindenki csak szabadulni akar tőle?

– Lásd, fiam – Lars mindkét kezét a fiú vállára tette –, a professzor így döntött, ez a parancsa. Ne búsulj, nem sokáig maradsz a vadászhajón, rövidesen eléritek a feldolgozóhajót, az pedig nagy, és gyors járású. Lehet, hogy még az Atlanti-óceánon elcsíped az *Icebiörn*t. Nehéz lenne neked itt áttelelni a „Norgé”-n, hiszen a sarki éj sok-sok hónapig tart, és a fagyok…

– Tán csak nem erősebb a fagy, mint ott volt? – próbált Tumbó mindenre elszántan tiltakozni, és közben rimánkodva nézett az arcba, melynek szinte minden kis ráncát, redőjét oly jól ismerte, az arcba, melytől talán örökre meg kell válnia. Ebben a pillanatban semmit sem áhított forróbban, mint a *Kozmosz II.* emberei közt maradni.

– Mi lenne, ha valahogy megmagyaráznánk a Hangyásznak, ha mindnyájan megkérnénk… – kezdte Arvid hevesen, de Lars egyetlen pillantással visszatartotta. Erősebben magához ölelte a fiút.

– Mi is örültünk, hogy velünk maradsz, hiszen mondtam neked – tette hozzá halkabban –, de az életben nem mindig az van, amit az ember szeretne. Talán jobb lesz neked így. Abból, amit az imént Gunnar elmondott nekem, arra következtetek, hogy nekünk magunknak se lesz valami könnyű ez a telelés…

A „Norge” repülőtere nagyon forgalmas volt. Tumbót, alighogy lelépett a hágcsóról a jégre, valaki máris erélyesen húzni kezdte egy kisebbfajta gép felé, mely fölött, mint a szélmalom, nagy szárnylapátok forogtak.

Olyan gyorsan tuszkolták a gépbe, hogy még tiltakozni sem bírt, megmondani, hogy hiszen el sem búcsúzott senkitől, hogy…

– Egy pillanat vesztegetni való időnk sincs, az ég tiszta, nincs se szél, se köd, sietnünk kell! – magyarázta valaki türelmetlenül.

A motor harsányan feldübörgött, a helikopter függőlegesen a magasba emelkedett. Tumbó még egy ideig látta lenn a kivilágított repülőteret s a kis emberalakokat. Néhányan felszegett fejjel sapkájukat lengették. Lars, Arvid, Roald… Mindez már mögötte volt. Megint új életet kezdett. Arcát a plasztikkupolához nyomta, a gép alatt még fények villództak, aztán egyik a másik után kialudt, elmosódott, eltűnt. A föld most egyszeriben csaknem olyan sötétnek tűnt, mint az ég. Felmosolygott az ismerős csillagokra, eszébe jutott, milyen vágyódva nézték őket, mikor a *Kozmosz II.* roncsa fölött elcsitult a vihar.

– …*Viking VII… Viking VII…..Viking VII…* Itt *Kormoran*, itt *Kormoran.* Itt *Kormoran.* Hallotok bennünket? Vétel – kezdte monoton hangon a mellette ülő férfi. – …*Viking VII… Viking VII…* Hallotok bennünket? – ismételgette türelmesen.

A sötétségből, melyet csak a navigációs eszközök gyenge derengése világított meg, egy arc hajolt Tumbóhoz.

– Az ilyen kis vadászhajókon nincsenek szakemberek. Maga a kormányos kezeli a rádiótelefont. Borzalmasan nehéz szót érteni vele – mondta a nagy pilótasapkás férfi, hogy túlkiabálja a motorzúgást. A sapkájába szerelt hallgatóból Tumbó a recsegő, sziszegő zörejek közt pár pillanat múlva rekedt hangot hallott:

– …*Kormoran… Kormoran…* Itt *Viking VII.*, itt *Viking VII.* Hans Hansen kormányos a mikrofonnál. Alig hallani benneteket. Beszéljetek hangosabban… Mit akartok már megint, mennykős mennydörgette? Mikor hozzátok már végre azt az utast?… Egy órát még várok, de egy perccel sem többet, mert… – további szavai fülsértő fütyülés és recsegés zűrzavarába fulladtak.

– …*Kormoran* a *Viking VII*-nek… *Kormoran* a *Viking VII*-nek… Figyelem… Figyelem… Már útban vagyunk az utassal, az óceán felett repülünk… Lőjetek ki rakétákat, ha oldallámpáinkat megpillantjátok… Hallotok bennünket? Hajózzatok egy nagyobb jégmezőhöz, amelyen landolni lehet… Adjátok meg földközelben a szélirányt és a szélsebességet… Átkapcsolok vételre… Átkapcsolok vételre…

A hallgatókban valami megint fortyogni, zuborogni kezdett Tumbó alig bírta kihalászni belőle a dühös, rekedt hangot.

– …hát mi vagyok én, meteorológiai állomás?… Mit akarsz tőlem?… Én hajózom, akármerről is fúj a szél… a lepénylesődet… – Többet nem lehetett hallani.

– Udvariasnak éppen nem mondható ez a Hansen, szó se róla – kezdte a rádiótávírász, amikor megint belereccsent a hallgatóba az ismerős hang.

– …nem megyek sehová, punktum… reggel óta egy nagy jégmezőnél vesztegelünk lehorganyozva, és nincs az a hatalom, ami engem innét kimozdíthatna, nyugodtan leszállhatsz… A szél négy, délkelet felől négy… Mérges vagyok, ezer ördög… torkig vagyok már a várakozással a professzorotokra…

– A professzorra? – ismételte csodálkozva Tumbó.

A távírász fitymálóan legyintett.

– Hát nem mindegy neked? A fő, hogy vár rád. A derék Hangyász biztos meghőbörödne, ha visszavinnélek a „Norgé”-ra. Mindjárt rádiogramot menesztene Oslóba, hogy mit kezdjen veled. Azt mondják, kiváló tudós a maga területén, de egy sarki állomás vezetéséhez még csak nem is konyít. Gyenge, ijedős, a saját árnyékától is fél. Nem nekünk való ember. Nézd, már meggyújtották a reflektorokat.

Messze előttük vékony, keskeny fénycsík hasította ketté a sötétet. A motor most más hangon zakatolt, a *Kormoran* ezzel egyidejűleg ereszkedni kezdett. Közvetlenül a helikopter alatt tarka rakétacsokrok bomlottak ki a levegőben, és hullottak vissza egyenest a kivilágított hajóra. „Milyen kicsi, nem nagyobb az *Icebiörn* mentőcsónakjánál” – gondolta Tumbó, mikor már az árbockosár magasságában voltak. És maradék bátorsága is cserbenhagyta.

A helikopter most egy helyben állt, aztán a szárnylapátok pergése hirtelen megváltozott, a gép egy pillanatig még fenn lebegett, vakító reflektorfényben, majd óvatosan, lágyan, zökkenés nélkül letelepedett az érdes jégfelületre. A rádiótávírász felkapott a földről egy ponyvatarisznyát, gyorsan kiugrott a jégre, és kezét Tumbónak nyújtotta.

– Ne izgulj, azok után, amiken keresztülmentél, mindenütt boldogulsz. Ég áldjon! – kiáltotta.

– Sok szerencsét, kis legény, jó szelek kísérjenek! – tette hozzá barátságosan a pilóta.

Ekkor ért hozzájuk futva egy matróz, és megragadta a tarisznyát.

– Tessék velem jönni, professzor úr… – kezdte, de Tumbó láttára torkán akadt a szó.

A *Kormoran* felett újra örvényleni kezdtek a szárnylapátok. A gép madárkönnyedséggel felemelkedett a jégről, egy pillanatig még mozdulatlanul ott függött a levegőben, aztán a magasba szökkent, egyre feljebb szállt, és délnek fordult. A kékes reflektorsávban villódzó pörgőmalom eltűnt, hirtelen beleveszett az éj feketeségébe. Tumbó egymaga maradt.

37. A professzor fia vagy

A teliholdhoz hasonlóan kerek, puffadt arc hol elsápadt, hol elvörösödött. A kormányos tátogott, de valahogy nem jött ki hang a torkán. Végül lekapta fejéről prémsapkáját, és dühösen földhöz vágta. Ettől szemlátomást megkönnyebbült, és végre a nyelve is megoldódott. A rekedt hangon elordított, ismeretlen szitkok áradatából folyton ki-kibukkant az a szó, hogy „professzor”. Aztán egyszerre csak abbahagyta, mintha már kiöntötte volna emésztő mérgét, és nyugodtabban szemügyre vette a prémruhába burkolódzott kis alakot meg a csuklya alól alig látszó fekete arcot. Tumbó a rázáporozó szavak jégesője alatt meg se rezzent. Kiegyenesedve állt, mint ama emlékezetes förgetegben, mikor félig összefagyva, kitartóan szorította az antenna vezetékét „Azok után, amin keresztülmentél, mindenütt boldogulsz” – hajtogatta magában a szavakat, melyekkel az egyik pilóta búcsúzott tőle

– Hogy kerültél ide, te taknyos? Az a vén hülye a „Norgé”-ról valami híres professzorról, valami hősről pofázott nekem, nem hagyott élni. A feldolgozóhajónkról leszidtak, hogy az ördög tudja, mi miatt, állandóan foglalt a rádiótelefonom, én meg csüngtem a mikrofonon, mint egy agyalágyult, míg csak ki nem csikarta az a gazfickó belőlem az ígéretet, hogy várni fogok. Volt is kire, teringettét neki! Mi köze egy ilyen sihedernek, mint te, a

professzorhoz? Két nap, két éjjel feltartóztattak miattad, érted? Hát tudod te, hány bálnát lehet ennyi idő alatt vadászni? Jól rászedett engem az a, „Norge”-fajzat! „Értékes emberéletet kell mentened” – fuvolázta unos-untalan a fülembe. Honnan a pokolból kerültél hozzá? Egyéb se hiányzott nekünk, mint egy fekete! Kellett neked idetolakodnod, ebbe az átkozott jégtengerbe? Idehozni persze idehoztak, a világ végére, aztán kitették a szűrödet, törje tovább már Hans Hansen a fejét, mi? No, szólalj már meg, a kormányos beszél hozzád! – fújtatott.

Tumbó érezte, hogy hideg verejtékpatakok csordogálnak a hátán, de még mindig nem mozdult. Minden bátorságát segítségül hívta, míg nézte a férfi kerek arcát a szőke borostával, mely állánál gondosan szétterített legyezőben végződött, s a duzzadt ajkakat, melyek végre elhallgattak. Végül erélyesen hátravetette fejéről a csuklyát, mély lélegzetet vett, és kihasználva a pillanatnyi csendet, belefogott, és elmesélt mindent, elejétől fogva. Nem hagyta szóhoz sem jutni a kormányost, aki egyre nagyobb csodálkozással nézte a fiút.

– Angus, hallod ezt? – szakította félbe végre Tumbót, és a jól megtermett, szakállas férfihoz fordult, aki már egy ideje ott állt a küszöbön. – Mióta vagy szigonyos, hány éve hajózol? Volt már ilyen eseted valaha is? Én egy híres tudósnak készítek kabint, ezek meg egy világcsavargó fekete kuktát küldenek a nyakamra. Professzornak ugyan nem professzor, annyi szent, de még lehet belőle, mert olyan jól pörög a nyelve, hogy még – adta teremtette! – engem, Hans Hansent is lehengerelt.

– S alighanem egy déli-sarki expedícióból vagy épp visszatérőben, ugye? – tréfálkozott a szigonyos, minden fogát kivillogtatva. – No, dobd le már magadról azt a sok prém-micsodát, mert meggyulladsz. Mi szeretjük, ha meleg van a kabinban, úgyis eleget fagyoskodunk kinn a vadászatnál.

Tumbó csak erre várt. A kis fülkében, mely még az *Icebiörn* konyhájánál is kisebb volt, alig lehetett lélegezni.

– Harapsz valamit? – kérdezte Angus, és választ sem várva kiordított a félig nyitott ajtón: – Knut!

– Igen! – szólt vissza lentről egy hang.

– Tisztességes vacsorát három személyre a kormányosi kabinba, de szedd a lábad!

– Igenis! – válaszolta a hang.

Tumbó nyomban nekividámodott. Mióta a *Kozmosz II*-t elhagyták, jóformán semmit sem evett. Korgott a gyomra az éhségtől, de a világért se vallotta volna be. „Talán nem is lesz itt olyan rossz” – gondolta, és reménykedve nézte a két szakállast, akik suttogva róla tanácskoztak, s oda-odapislogtak felé.

– Ravasz fickó vagy te, Angus, van sütnivalód! – kiáltott fel egyszer csak a kormányos, és a fiúhoz fordulva megint szigorú képet vágott, ami egyáltalán nem illett derűs pillantásához. – Ide figyelj, gyerkőc! Jól jegyezd meg, amit mondok: ki ne kottyantsd senkinek, hogy kukta voltál. A professzor fia vagy, megértetted? Ezt kell mondani a legénységnek, nehogy kigúnyoljanak, hogy félreértettem vagy összekevertem valamit. Különben próbálná csak valamelyikük meghallgatni azt az ördögzenekart a hangszóróban, majd megrepedt a dobhártyám! A professzor fia, pedzed már? És most mutasd, mi van abban a batyuban, amit állítólag nekem küldenek a „Norgé”-ról. – Lapátnyi kezével ügyesen kihalászott a ponyvatarisznya mélyéből két jókora, aranyzsinór hálóval átszőtt üveget – Tyűha, konyak, méghozzá nem is akármilyen, hanem francia, Napóleon! Jó kis ajándék, az áldóját! Nem is haragszom már, a fő, hogy pár óra múlva úgyis kereket oldunk innét.

Pompás vacsora volt. Tumbó rég nem evett már ilyen ízletes ételt. Eleinte iparkodott lassan nyelni, és hosszan rágni minden cápauszonyfalatot, de mikor látta, hogy a két szakállas nagy darabokban tömi szájába a finom, fehér húst, hamarosan ő is követte a példájukat.

– Mi a ménkű?! – ordított ki a kormányos, mert hallotta, hogy valaki döngeti kintről a kormányosfülke falát. – Biztos megint az a nyekergő rádió, egy perc nyugta sincs az embernek – kászolódott ki nehézkesen az asztal mögül.

Pár pillanat múlva Tumbó a félig nyitott ajtó mögül meghallotta a hangszóróból kiszűrődő, érthetetlen, zavaros lármát.

– Te professzorivadék, neked üzennek!

A kormányosfülke elég tágas volt. A sötétben, melyet csak az iránytű fölé erősített kis égő világított be, Tumbó megpillantotta az

ügyeletes matrózt. A pici rekeszben, háttal a kormánynak, tombolt a kormányos a rádiókészülék fölé hajolva.

– …Nem értem… ismételjétek… nem értem… – recsegte.

Tumbó a zúgás és fütyülés kakofóniájából kihallotta a hívást:

– …*Viking VII*… *Viking VII*… A „Norge” hív… A „Norge” hív… Hallotok bennünket?… Átkapcsolok vételre… Átkapcsolok…

– Nesze, talán te szót értesz velük – nyomta kezébe a kormányos a mikrofont.

A készülék kattogott, ropogott. Tumbó másik kezével ösztönösen megfogta a szabadon himbálódzó vezetéket… és bedugta az üres „föld” tokba. A hangszóróban, mintegy varázsütésre, egyszeriben csend lett, s a csendből tisztán úszott elő a hang:

– …*Viking VII*… *Viking VII*… A „Norge” hív… A „Norge” hív… A „Norge” hív… vételre… Holnap délben hallgasd Hakont. Az *Icebiörn* legénysége büszke rád, s velük együtt mi, a „Norge” sarkrepülői is büszkék vagyunk! – hallotta.

Gyönyörű pillanat volt. Hosszan beszéltek hozzá, sorban valamennyien. Minden barátja – Lars és Roald és Arvid. Még Adamsen is, aki most pillantotta meg először a tükörben ezüstre őszült haját. Oly tisztán áradtak felé a hangszóróból a jól ismert hangok, mintha még együtt lennének, váll váll mellett, a jégcsapos, fagyos kabin belsejében kucorogva. Azt mondták, soha nem felejtik el…

Tumbó hallgatta, hallgatta, és sovány, fekete arcán végigpatakzottak a könnyek, de ezek a boldogság könnyei voltak…

– Hát ki vagy te tulajdonképpen, a manóba is! – csodálkozott a kormányos teli szájjal, mikor a fiú visszatért a kajütbe. – Nekünk itt bemesélsz mindenfélét, hogy kukta vagy meg miegymás, de honnan értesz akkor a rádióhoz? Hiszen én két teljes hete kínlódom ezzel a vacakkal, te meg csak egy ujjal érsz hozzá, és rögtön rendbe jön. Azok meg úgy beszélnek hozzád, mint aki velük egyívású, a barátjuk! Mondd, nem vagy te véletlenül csakugyan egy híres professzor fiacskája? No, mit állsz ott, ülj le és egyél, majd holnap mindent elmesélsz. Mi van, tán nincs már étvágyad a beszélgetés után? Fáj a szíved? Dőlj le aludni, fiú, azt ajánlom, szomorúság ellen az a legjobb orvosság. Hogy, mi? – kérdezte Angustól, aki most odahajolt hozzá, és valamit a fülébe súgott. – Jó ötlet, hiába, te

mindig kieszelsz valami okosat, Angus. Hallod-e, te gyerek, itt van mellettünk a kád, ugorj még be alvás előtt a forró vízbe, meglátod, jót tesz.

A kormányos negyedóra múlva nem bírta ki, és bekukkantott a fürdőszobába. Titokzatos arccal tért vissza a kajütbe.

– Te Angus, amondó vagyok, mégis igazad volt: úgy legyek én kínai, ahogy ez néger. Festi magát… fekete tőle az egész kád víz.

38. Bálnavadászok közt

A vonuló kis felhők mögött ködlő nap már magasan állt az égen, mikor Tumbó kiszaladt a fedélzetre. A kormányos kabinjában aludt, aki egész éjjel a kormánynál állt, hogy mihamarább kivezesse a *Viking VII*-et a fenyegető jégcsapdából.

A fáradtságtól szinte eszméletlen fiú vetkőződés közben ledobta az egyik cipőjét a padlóra utána a másikat. Kicsivel később gyenge kopogás hallatszott, majd nyílt az ajtó, és megjelent a szakács egy tálcával, rajta két üveg whisky meg egy jégdarabkákkal félig telt, magas üvegpohár.

– Mit csináljak ezzel? – rémült meg a fiú.

– Hogyhogy mit? Hát megegyeztünk a jelben vagy nem? Két koppanás a padlón: két üveg – hangzott a tárgyilagos válasz. És Tumbó meghatódott, mert eszébe jutott Ciklopsz.

Most a kormányfülke alatti keskeny átjáróban a korláthoz támaszkodva, boldogan szívta a sós tengeri levegőt. Szemét nem bírta levenni a lomhán görgő, szürke hullámokról: végre nem halott fehérség volt körülötte, hanem valami, ami élt, mozgott. Délen, messze mögöttük ezüstös visszfénnyel csillogtak a jégmezők, melyek közül hajójuk csak nemrég jutott ki. A *Viking VII.* keskeny, hosszú törzse egy torpedónaszád sebességével hasította a vizet, és fehér, habzó nyomvonalat hagyott maga után.

– Fizéter a kormányoldalon! – hallotta valahonnan az árboc tetejéből a riasztó kiáltást.

Megcsendültek a géptávíró csengői. A vadászhajó éles fordulatot vett, hogy csaknem oldalára dőlt, és előrerontott. Orra mintha késsel

szelte volna a vizet, magas víztorlaszokat hányva maga mellé, melyek aztán dörgő zuhataggal omlottak a napfényben egyre vastagabb jégkéregtől csillogó tatfedélzetre.

– A fara mögött! – rikkantott le a matróz újra az árbockosárból.

A hajó a vízpermetben csaknem egy helyben írt le egy kört. A tenger fölött felmagasodott a szigonyos alakja. Angus szakállát szétborzolta a szél, szélesre terpesztett lábbal, a hajó himbálódzásának ritmusára ingva állt a kis ágyúnál, figyelte a keze minden egyes, legcsekélyebb rezzenését is, mert minden jelentett valamit. Az ágyú fogantyúját markoló két nagyujja abban a pillanatban emelkedett fel, amikor közvetlenül a hajó orra előtt pompás szökőkút lövellt a hullámok fölé.

– Leállni a géppel! – harsant a parancs.

A motor zúgása egyszeriben elhallgatott, a vízből kis idő múlva sziget nagyságú, szürkésfekete hát emelkedett ki.

Lövés dörrent. A szigony süvítve szelte át a levegőt, maga után húzva a kötelet, s hegye a síkos testbe fúródott. Tumbó ismét tompa dörrenést hallott. A víz felkavarodott, habzott, a kötél egyre gyorsabban futott lefelé, csak a hatalmas orsó kattogása hallatszott, melyről most már villámsebesen tekeredett alá. A szigonyos nehéz bakancsa feldöngött az orremelvény és a kormányosfülke közé vetett pallón. Most ő vette át a parancsnoklást.

– Lassan előbbre!

– Teljes gőzzel előre!

– Stop!

– Fékezz! Indíts!

A fedélzet alatt megindult a csörlő. A kötél kezdett visszacsavarodni a vízből. Egy hatalmas rántás hirtelen húrként kifeszítette, a *Viking VII.* orra kissé lesüllyedt.

– Lazítsd!

– Vizet a kötélre!

Valaki máris gyorsan elcsavarta a szelepet, és erős vízsugarat bocsátott a füstölgő kötélre, mely most újra az óceán mélyébe csusszant.

– A csörlőt!

Most teljes sebességgel beindult, és tekerte az orsóra a fellazított kötegeket. Angus megint az ágyúnál állt, és gyorsan egy gránátot

csavart a csőbe már beállított szigony hegyébe. A tenger felszíne felpúposodott, megduzzadt, a hatalmas hólyag szemlátomást nőtt, s amikor szétpattant, a vizet bőszülten verdeső, csapkodó, hatalmas villás farok szökkent elő a fortyogó örvényből. Újabb lövés dörrent, a felfordított hajótesthez hasonló hatalmas, síkos haltest megremegett, aztán mozdulatlanná merevedett, s a tenger lassan elsimult. Megindult a csörlő. A zsákmányt ahhoz az oldalhoz húzták, amelynél Tumbó állt. Egyszeriben eszébe jutott a Pokol-sziget és Manolo meg a menekülés. Gépiesen körülnézett, ám a munkába merült emberek nem hederítettek rá. Egyikük épp most vetett át a korláton egy vaskos köteg tömlőt, melynek hosszú vascső vége a fizéter testébe fúródott. Kezével jelt adott, mire a fedélközben felbúgott a motor. „Levegőt pumpálnak belé, hogy el ne süllyedjen” – gondolta Tumbó, mert emlékezett még Ciklopsz magyarázatára.

– Ez a jele, hogy a miénk – magyarázta a fiúnak a bálnavadász, aki az imént egy VII-es számmal ellátott, hosszú bambuszrúdra erősített piros zászlót döfött a vízen most léggömbként lebegő bálna hátába. – Anyahajónkkal, a *Viking*gel még tizenegy ilyen vadászhajó jár, mint a miénk. Mi vadászunk, ott pedig feldolgozzák a bálnákat. A vontatónak, mely az óceánon összeszedi a zsákmányt, tudnia kell, ki ejtette el. Ez a hátára erősített kis láda pedig – mutatott a dobozfélére, melyből két hosszú acélbajusz állt ki – rádióleadó. Ennek segítségével, csak a jelzések felé hajózva, könnyen megtalálják az elejtett példányokat. Most már nem akadály, mint azelőtt, sem az éj, sem a köd. Jó kis szerkezet, mi?

A vadász mélyebben fülére húzta a prémsapkáját, begombolta prémes viharkabátját, és szorosabban tekerte nyaka köré a vastag gyapjúsálat. Tumbó szeretett volna még kérdezni valamit, ám a bálnavadász tekintete már a szürke hullámokra siklott, újabb zsákmány után fürkészett. A fiúnak úgy tűnt, hogy egészen a ködös láthatárig semmi sincs, csak a hullámsörényekről lesöprődő tajtékfoszlányok, holott ezek épp a bálnalégzés homályos szökőkútjai voltak.

– Fizéterek az útvonalban! Egész csapat! – ordított le újra torkaszakadtából az árbockosárban őrködő matróz.

Az üldözés ezúttal nagyon soká tartott. A bálnák mintha csúfot űztek volna az emberekből. Magasan fel-felszökellt a levegőbe egy-

egy fehér vízbokréta, de nyomban el is tűnt. Egy fizéter közvetlenül a hajó orra előtt bukott alá, és messze mögötte úszott ki újra, ahol lövés már nem érhette; a többiek egyszerre bukkantak fel, hol jobb, hol bal felől, és még mielőtt a szigonyos lőhetett volna, lemerültek.

Angus csak alkonytájban tért vissza a kormányosfülkébe. Ijesztő látványt nyújtott. Vérbe borult szeme kábultan pislogott a prémsapka alól, arcát vastag, üveges rétegben fedte a ráfagyott lélegzetpára és a felcsapódott sós tajték. Nehezen tépte le a sálról, hogy megdörzsölje elfehéredett arcát.

– Halló, *Viking VII.*… halló, *Viking VII.*… itt feldolgozóhajótok, a *Viking.*… itt feldolgozóhajótok… Hallotok bennünket? Adjátok a kormányost… Hogy megy a vadászat, Hansen?… Hogy megy a vadászat, Hansen?… Vétel… Vétel…

– Meg ne mondd nekik, hol vagyunk – mordult fel Angus, mikor látta, hogy a kormányos a mikrofonhoz lép –, csak nem őrültél meg? Rögtön ide gyűlnek, és elhalásszák az orrunk elől a bálnákat!

– Hát mit mondjak nekik?

– Mondj, ami eszedbe jut, de rejtjelezve, Hans, rejtjelezve, hogy mások ne értsék! Hja, minden szentnek maga felé hajlik a keze. Azt akarod tán, hogy idecsődüljenek?

– Az ágyúhoz! – harsant a kiáltás.

– Hagyd már abba, elég volt mára, túl sötét van! – recsegte a kirohanó Angus után Hansen, a szigonyos azonban már messze járt. – Minden évben megesküszik, hogy soha többé nem tér vissza a tengerre – nevetett a kormányos. – Egyszer az ízületei ropognak, másszor a szívét panaszolja, aztán meg hogy torkig van már az egésszel, de bezzeg ha itt a váltás ideje, elsőnek lohol, mindenkit megelőz, még a nadrágját is majd elveszti, csak hogy szem előtt legyen, csak hogy ki ne felejtsék valahogy. S ez mindig így van. De ne félj, ha nem menne, maga a vállalkozó könyörögne neki térden állva, mert több ilyet, mint a mi Angusunk, lámpással se találhatsz. Aranykeze van! El is csalnák tőlem szívesen más hajóra, de orruk tőle fokhagymás. Ahol ő van, ott egy hajós se éhezik.

Késő este nagy zsivaj volt a vadászhajó szűk kis étkezőjében. Kivételesen sikeres nap volt, noha a szigonyos azt állította, nem vadászat a vadászat addig, míg meg nem jelennek a kékbálnák.

– Akkor aztán érdemes nekiveselkedni! – mondta, miközben három embernek való, bő adagot kebelezett be könnyedén.

A legénység többi tagja sem tétlenkedett. A tányérokról egykettőre eltűntek a húshalmok. Ez a késői étkezés helyettesítette számukra a reggelit, ebédet és vacsorát. Tumbó kénytelen volt bevallani, hogy a csípős mártással leöntött bálnauszony, noha a Pokol-sziget kellemetlen emlékeit idézte fel benne, nagyszerű étel. A vadászok az evéstől és sörözéstől felhevülve sorra levetették zubbonyukat, pulóvereiket, némelyek még bakancsukat is, és csak a vastag szövésű gyapjúzoknit hagyták a lábukon. Széltől vörösre mart, szakállas arcukat pipafüst árnyékolta be. Előszedegették fókabőrből készült, zsírfoltos, zsák nagyságú dohányzacskóikat, és kölcsönösen kínálgatták egymást, miközben nagy hangon, vége nélkül tárgyalták az aznapi vadászat részleteit. Ezen kívül semmi más nem érdekelte őket.

Tumbóra ügyet sem vetettek, senki sem volt kíváncsi, hogy kicsoda, honnan jött, hová megy és miért. Nem vadászott, nem volt joga részt kérni a haszonból, hát úgy vették, mintha nem is lenne a hajón, levegőnek tekintették. Ő azonban cseppet sem vette ezt a szívére. A kajüt sarkába húzódva aznap már ki tudja, hányadszor ízlelgette magában az *Icebiörn*nel folytatott mai beszélgetés minden szavát. Volt bőven mire emlékeznie. Ciklopsz alighanem sírva fakadt, Hakon hangja is elég furcsa volt…Hamarosan viszontlátjuk egymást – mondta –, holnap átvisznek a vadászhajóról a feldolgozóhajóra, úgy két hét múlva ki kell kötnötök az afrikai parton. Ígéretemet betartottam. Oslóban, amint megérkezel, rögtön felvesznek a hajórádiótávírász-tanfolyamra, kollégák leszünk. Átadom a mikrofont a kapitánynak, isten veled, Tumbó, büszke vagyok rád” – így fejezte be. S az Öreg szokása szerint nyersen kezdte, de a hangja beszéd közben fokozatosan ellágyult. Azt mondta, a dakari Norge Atlantic Line-ban egy Oslóba szóló jegy várja Tumbót az ügynöknél, és nála hagyta a pénzt is, amit az út alatt megkeresett. „Az *Icebiörn* egész legénységével várunk Norvégiában. Gyere minél gyorsabban” – fejezte be.

39. Egészen másfelé…

Alig pirkadt, Tumbó már ott állt a kis ágyú emelvényénél. Ma is, mint tegnap, egész nap figyelmesen szemlélte a szigonyos mozdulatait. Gondolatban vele együtt tolta a csövet jobbra-balra, célzott, megrántotta a ravaszt, és feszülten követte a szigony röptét.

Kis idő múlva feltűnt neki, hogy Angus ezen a reggelen valahogy nem olyan fürge, mint szokott, a hasát nyomogatja, és folyton a szakácsért kiabál; hol forró kávét, hol egy pohárka konyakot kér, s közben szidja, mint a bokrot, hogy a vacsoránál megmérgezte valamivel. Elég sűrűn le is kellett szaladnia a fedélközbe. Egyszer épp egy ilyen pillanatban harsant az árbockosárból a riasztó kiáltás:

– Kékbálna az útvonalban!

S közvetlenül a hajó orra előtt már fel is lövellt a bálnalélegzet fehér szökőkútja. Bűzös párazuhatag ömlött a fedélzetre.

– Az ágyúhoz! – üvöltötte a kormányos, derékig kihajolva a kormányosfülke ablakából.

Tumbó nyugtalanul körülnézett. Sehol egy árva lélek.

– Az ágyúhoz! Az ágyúhoz! – süvített Hans Hansen hangja. „Nyilván nekem kiabál” – gondolta a fiú, és habozás nélkül felugrott az emelvényre. Két kezével elkapta az ágyú fogantyúját, s a csövet villámgyorsan, mint ahogy Angustól látta, a célra irányította. Amikor az állat fekete háta feltűnt az irányzékban, megrántotta a ravaszt. Látta, amint a szigony nagy ívben átszeli a levegőt. A gránát tompa dörrenésével egy időben egy kéz letaszította az emelvényről, és ledobta a fedélzetre. Az eséstől kábultan, alig bírt feltápászkodni. Rémülten látta a felemelt öklökkel felé rohanó bálnavadászokat. „Megvernek!” – kuporodott össze, és a fejét ösztönösen eltakarta a karjával. Erős kezek felkapták, a levegőbe repült. Megpillantotta maga fölött az eget, a kéményt, az antennát. „A tengerbe hajítanak!” És megint az érdes tenyerek harapófogó-kemény markolása s újabb bukfenc a levegőben! Dobálják, kiáltoznak, vállát, hátát veregetik.

Megkönnyebbülten fellélegzett, mikor végre megint a fedélzet deszkáit érezte talpa alatt. Anorákja csuklyáját, melyet valaki az orráig húzott, feljebb tolta, és Angus hitetlenkedő, csodálkozó tekintetével találta magát szembe.

– Ehhez hasonlót se láttam, de nem is hallottam még soha életemben! Egyetlen valamirevaló szigonyos sem hinné el! S épp velem kellett ennek megesnie! Nem fér a fejembe! Két napja van a kölyök a hajón, és egyetlen lövéssel máris leterített egy kékbálnát. Én tíz évig gyakoroltam, tíz évig bele se engedtek nézni az irányzékba, ha meg hozzá mertem nyúlni a ravaszhoz, véresre verték a mancsom. Ez meg itt… Hansen! – kurjantott fel a kormányosnak, aki még mindig fülkéje ablakában állt, kővé meredve. – Életem végéig nevetségessé vagyok téve. Nem is tudom, hogy mutatkozhatom ezek után Norvégiában – fintorgott mulatságosan. – Ügyes gyerek ez a professzorivadék, Hans komám, tudtad te jól, kit végy a fedélzetre! De most már nem is eresztjük el egyhamar, igaz-e? Magam mellé veszem, kitanítom. Megéri. Aranyhegyeket fogunk keresni mi ketten! Mennykő csapjon beléd, fiú, átkozott szerencséd van! – fordult Tumbóhoz. – Ma este egy rund pezsgőt fizetsz az egész legénységnek. Egy egész láda remek italt tartogatok ilyen alkalmakra.

A szédülő Tumbó tanácstalanul nézett a szigonyosra.

– Nagyon szívesen, csakhogy… nekem itt semmim sincs, csak Dakarban…

– Hogyhogy nincs? Tudod is te azt! – ocsúdott fel végre megrökönyödéséből a kormányos. – Ma ezzel a lövéssel többet kerestél, mint… egy hajószakács egy teljes év alatt.

– Kékbálnák, egész csapat a tartályoldalon!

– Most rajtam a sor, kolléga! – kiabálta Angus, s futott az ágyúhoz.

A nap vörös korongja már az acélszürke vizet érintette, mikor Hans Hansen bekormányozta a hajót a sűrű, tömör jég közé. A tűrhetetlen himbálódzás nyomban abbamaradt. Aki csak élt és mozgott, az étkezőbe tódult, de ma mindenki csak a „szigonyos Tumbó” dicséretét zengte. Sokan irigyelték is, mások azt mondták, szeretnék, ha az életben csak egyszer ilyen szerencséjük lenne. Angus szigorúan kijelentette, hogy akárki is legyen az, lenyisszantja a kezét, ha az ágyúhoz mer nyúlni.

– Ilyen szégyent, mint ez a mai, csak egyszer élhet túl az ember az életben, többször nem – hangoztatta.

Éjjel, amikor végre mindnyájan aludni tértek, Tumbó kiment a kormányos után a fedélzetre. Az ég telisdeteli volt csillagokkal. Néhány óra óta már teljes sebességgel suhantak a vízen a feldolgozóhajó felé. Az éjszaka sötétjében felvillant egy kis fény, aztán kettő, három, tíz. A tengerben visszaverődő fények ezreit villogtatva derengett fel előttük a hatalmas hajótest. Az émelyítő csukamájolajszagtól nehéz szél szüntelen zúgást, dübörgést sodort feléjük,

– No lám, már itt van előttünk a *Viking.* Rossz dolgod nem lesz náluk, annyi bizonyos. Majd meglátod, milyen tisztelettel fogadnak – mosolygott a kormányos. – Igaz, megvicceltem őket, akárcsak engem az a professzor a „Norgé”-ról. De semmi az egész, egy óra múlva magad is megtudod. Különben ha megmondom nekik, hogy ma egyetlen lövéssel elejtettél egy kékbálnát, a tenyerükön fognak hordozni. Angus fél, hogy majd kikezdik a rossz nyelvek, te még nem ismered a szigonyosokat, mindegyik megfojtaná a másikat egy kanál vízben. No mindegy, a *Viking*en gyorsan telik majd az idődd, egykettőre elrepül. Megismered a kapitány lányát, veled egykorú, de olyan, minthogyha ezer ördög bújt volna belé. Egyébként két hét múlva befejeződik a vadászévad az antarktiszi vizeken. Még egy hónap, és megint szárazföldi patkány lehetsz.

– Nem sokáig maradok Dakarban, rögtön továbbutazom…

– Dakarban? Puff neki! Ha te Dakarba készülsz, sürgősen tégy le róla, hiszen mi egész másfelé hajózunk: a Tűzföldön át Rio de Janeiróba…

TARTALOM

ELSŐ RÉSZ

FATÁLIS TÉVEDÉS

1. Csak azt ne kérdezd, hogy került ide! *6*
2. A megbüntetett hőstett *16*
3. Igaza csak fehér embernek lehet *24*
4. Gömbölyű a föld, egyszer oda is eljutsz *29*
5. Meg akart mérgezni bennünket! *35*
6. Nem szabad akárkire bízni a kulcsot *42*
7. Tartsd a szád, míg jól megy dolgod! *47*
8. A bűnös bevallja tettét *54*

MÁSODIK RÉSZ

NEM HIÁBA NEVEZIK POKOL-SZIGETNEK...

9. El ne merj bújni sehová! *66*
10. Naponta legalább kétezer tonna *73*
11. Ez a bálnát nem ismeri, az az elefántot *77*
12. Mit forral a Leith Harbour-i szörnyeteg? *81*
13. Ciklopsz bosszút áll *91*
14. Ellesett beszélgetés *97*

HARMADIK RÉSZ

A SARKKÖR ÁTKOS BŰVKÖRÉBEN

15. Hogyan keletkezik a jéghegy? *102*
16. Mikor a hajó „jégtörő kossá” változik *105*
17. Titokzatos jelek az égen *110*
18. Szép kis mulatság! *114*
19. Ne tettesd magad, hiszen te is aláírtad! *122*
20. Legyünk óvatosak a gyanúsítással *127*

NEGYEDIK RÉSZ

A FEHÉR SÖTÉTSÉG JEGYÉBEN

21. Amiről Tumbó nem is álmodott *132*
22. Minden földi állomást riadózz!..... *141*
23. Gunnar és Jakob nem adja fel a reményt *147*
24. Borzalmas ébredés..... *151*
25. Élő antenna *160*
26. Arvid is jó valamire *163*
27. Működik az ördögbicikli *170*
28. A fő, hogy él! *175*

ÖTÖDIK RÉSZ

IRÁNY – AZ ISMERETLEN!

29. Amikor minden rádióállomás elhallgat...... *183*
30. Már soha többé… *187*
31. Senki sem tudja jobban, mint a fedélzetmester . *191*
32. Még egy kis türelem..... *193*
33. Ez aztán a pompás csomag! *198*
34. Kinevezlek parancsnokká! *203*
35. Az Antarktisz jégvilágában nincs nyugalom..... *205*
36. Jó szelek kísérjenek! *210*
37. A professzor fia vagy *216*
38. Bálnavadászok közt *220*
39. Egészen másfelé… *225*

A kiadásért felel a Móra Ferenc Ifjúsági Könyvkiadó igazgatója
Felelős szerkesztő: Rónaszegi Miklós
A szöveghűséget ellenőrizte: Cservenits Jolán
Műszaki vezető: Gonda Pál. Képszerkesztő: Zigány Edit
Műszaki szerkesztő: Krecska Miklós
58 800 példány, 14,8 (A/5) ív, MSZ 5601-59
69.1576 Athenaeum Nyomda, Budapest. Rotációs magasnyomás
Felelős vezető: Soproni Béla igazgató
IF 1053 — f — 7072